

100

Zanimivi Izolani

~~~~~  
Isolani Interessanti

*portreti/ritratti 2004–2020*

~~~~~  
Nataša Benčič

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani
COBISS.SI-ID 69881859
ISBN 978-961-94812-6-4 (Mestna knjižnica Izola, PDF)

100

Zanimivi Izolani

~~~~~
Izolani Interessanti

portreti/ritratti 2004–2020

Nataša Benčič

Tam, kjer Wikipedija odpove

Prestavim se v čas, ko me zagotovo ne bo več. Za vsak primer ne povem letnice, ampak nekaj časa bo, upam, še minilo. In si predstavljam absolventa FDV-ja ali kakšne humanistične fakultete, ki piše diplomsko nalogo o tem, zakaj je Izola drugačna.

Drugačna od koga oziroma drugačna od česa, boste vprašali. Pa ni težko najti odgovora. Izola je drugačna od vseh krajev in mest sveta, ker je pač takšna, kot je in enake nikjer drugje ni. Ne verjamem, da imajo še kje drugje na svetu stari mandrač s starimi ribiškimi barkami, hkrati pa razmišljajo o gradnji virtualnega muzeja ribištva. Ne verjamem, da je še kje drugje moč najti toliko olimpijcev na le nekaj kvadratnih kilometrih, ne verjamem, da še kje drugje, razen pri nas, stare industrijske objekte preprosto porušijo, čeprav jih danes povsod po svetu preurejajo v nekaj drugega. In ne verjamem tudi, da še kje drugje na tako majhnem prostoru živi toliko ljudi različnih narodnosti in kultur, v policijskih zapisnikih ni moč najti poročila o tem, da bi to povzročalo kakšen večji problem. Vsaka nova generacija pa tako ali tako dobi močnejši izolski gen mediteranskega DNK-ja.

Drago Mislej Mef

Skratka, pisec diplome o Izoli bo imel težave, saj mu Wikipedija kot nediplomirana enciklopedija o vsem, ne bo v veliko pomoč. Tam bo izvedel tisto, kar vedo vsi, in ko bo iskal ljudi, ki so kakorkoli soustvarjali to naše mesto, jih tam ne bo našel. Če pa jih bo zares iskal, bo izvedel, kaj so pomembnega naredili, kaj napisali, narisali, kaj izumili ali osvojili in pika. To mu sicer ne bo v veliko pomoč pri pisanju naloge o posebnostih Izole in Izolanov. Če bo imel srečo, se bo takrat, nekje v prihodnosti, našel nekdo, ki mu bo svetoval, naj prebere knjigo portretov, nastalih po pogovorih z Zanimivimi Izolani avtorice Nataše Benčič. V knjigi, kjer je predstavljenih sto njenih sogovornikov, morda ne bo našel vseh, ki so bili pomembni za življenje tega mesta in občine, večina pa je vendarle tam. In niso v knjigi zgolj z datumi rojstva in drugimi faktografskimi podatki, ampak so predstavljeni kot osebe, vsaka s svojo specifikom, kajti tako kot mesta, si tudi ljudje nismo enaki med seboj. Čeprav so si v tej knjigi ravno to: med seboj enaki. Na straneh z zapisi in fotografijami Remigia Grižoniča se izmenjujejo župani, ribiči, slikarji, športniki, upokojenci, znanstveniki in poštarji. Vsak od njih ima tukaj svojo parcelo in vsak jo je izkoristil po najboljših močeh, svojih in avtoričinih.

To ni knjiga, ki bi jo človek bral od začetka do konca, čeprav se bo našel tudi kakšen tak bralec. Večina pa bo izbirala zapise, po naključju ali namerno, tako kot počnemo z biblijo, ki se bere počez in ne po dolgem. Ta knjiga seveda ni biblija, za Izolo pa dosti manj tudi ne.

Začetek in nadaljevanje

Marina Hrs
direktorica Mestne knjižnica Izola

Pričujoča knjiga portretov Zanimivih Izolanov v dvojezični izdaji zaokrožuje 16 let srečevanj, ki jih z zanimivimi ljudmi prireja Mestna knjižnica Izola. Zvrstilo se je 99 posameznikov in skupin, jubilejno, stoto srečanje je posvečeno izidu knjige portretov.

Pred skoraj dvema desetletjema so prenovljeni prostori, v katere se je knjižnica selila z nepozabno živo verigo Izolanov, naravnost vabili, da bi ta prostor gostil zanimive, ne le znane ljudi. Da bi se tisti, ki v Izoli živijo, delajo, so odraščali, se priselili ali jo le obiskujejo, v sproščenem večernem klepetu prelevili v žive knjige in delili življenjske izkušnje in modrost. Ko je predstavljeni načrt tedanja županja Breda Pečan podprla, sem k sodelovanju povabila Izolanko in novinarko Natašo Benčič. Povabilo je navdušeno sprejela in se s svojo profesionalno, etično in človeško noto vselej prilagodila pisani paleti gostov. Nekaj pogovorov je vodila nekdanja sodelavka Ksenija Orel. Knjižničarji se zavedamo pomembnosti ohranjanja in dokumentiranja lokalnega domoznanskega gradiva, kar Zanimivi Izolani nedvomno so. Kot primer dolgoletne dobre prakse in posebnost v slovenskem prostoru, jih predstavljamo na domači in mednarodni ravni. Damjana Špik objavlja gradivo na spletni strani knjižnice in portalu Kamra, kar še povečuje njihovo prepoznavnost. Ogle-di dosegajo šesto mesto med dvajsetimi najpogosteje gledanimi zbirkami. V nacionalni knjižnični bazi se nahaja 110 člankov o njih, in če so jih sprva objavljali in prispevali različni mediji, so jih kasneje v pretežnem delu pisali sodelavci knjižnice Ksenija Orel, Špela Pahor, Erika Gregorič in Jan Bednarik. Zamisel, da srečanja prenesemo v knjigo, se je porodila Darji Kromar in na tem mestu gre zahvala tudi vsem ostalim sodelavcem.

Za sodelovanje se zahvaljujemo tedanji Srednji gostinski in turistični šoli Izola, Cvetličarni Mimi, Knjigarni Libris in Manzioli wine baru, ki je naše večere pet let gostil zunaj knjižnice. Posebna zahvala gre Občini Izola za neprekinjeno financiranje Zanimivih Izolanov in razumevanje njihovega pomena. Zahvaljujoč izolski italijanski narodni skupnosti, je knjiga portretov natisnjena tudi v italijanskem jeziku. Zahvaljujemo se vsem sponzorjem in donatorjem za njihovo finančno podporo.

Nataši Benčič gre zahvala za izvrstno vodene večere in vse zapisane portrete. Tiste, ki so bili predstavljeni v preteklosti, je spretno prepletla s sedanostjo. Dopolnjujejo jih črno-bele fotografije portretov, ki jih je Remigio Grižonič vselej umestil v drugi prostor in zorni kot tega mesta. Predstavitev sedmih že preminulih gostov dopolnjujejo risbe Nane Posega. Vsaka zgodba je del mozaika in utripa mesta, ki z raznolikostjo spominov odmeva po kamnitih ulicah vse do svetilnika in morja. Ljudi, ki z ustvarjalnostjo in življenjskimi izkušnjami bogatijo sebe in svoj kraj, je vedno veliko, zato verjamem, da se bodo zgodbe Zanimivih Izolanov pisale v prihodnost.

Kamenček do kamenčka mozaik

Italijanska samoupravna narodna skupnost Izola že vrsto let sodeluje z izolsko Mestno knjižnico pri razširjanju italijanskega jezika med vsemi občani z vključitvijo našega knjižnega gradiva v nacionalni sistem katalogizacije, pa tudi s sodelovanjem pri pobudah na področju kulture in založništva, med katere štejejo srečanja z Zanimivimi Izolani, ki so predstavila tudi nekaj naših rojakov, naj tu omenim le Silvana Saa.

Ko mi je Nataša Benčič, novinarka in avtorica te publikacije, pred nekaj meseci predlagala sodelovanje naše ustanove v tem projektu, se nam je zdelo popolnoma naravno, da ga sprejmemo in nismo prav nič oklevali.

Zelo me veseli, da bo knjiga izšla v obeh jezikih, italijanskem in slovenskem, čeprav je priprava dvojezičnega besedila od vseh udeležencev v projektu prav gotovo zahtevala večji napor pri organizacijskem in finančnem usklajevanju.

Avtorici Nataši Benčič, gonilni sili te pobude, smo dolžni zahvalo za njeno izredno zavzetost in predanost. Zahvaljujemo pa se seveda tudi prevajalkam Marielli Mehle, Miriam Feder, Mirjani Kramarič Francé, Danieli Paliaga Janković, Maji Cergol in Tacijani Filipič, ki so svoje delo opravile natančno v razmeroma zelo kratkem času.

V knjigi zbrani trenutki in spomini, povezani z našim mestom, Izolo, so nanizani skozi zgodbe, izkušnje in pripovedi tistih, ki so v njej predstavljeni. Publikacija prinaša življenjske zgage in nezgode, ki košček za koščkom sestavljajo neomejen mozaik, ki bo v prihodnjih letih – o tem sem prepričana – obogaten z novimi srečanji z »Zanimivimi Izolani«.

Veseli nas, da smo del te zgodbe, ene od mnogih »drobnih velikih izolskih zgodb«.

Agnese Babič
Koordinatorica kulturnih programov
Italijanske samoupravne narodne
skupnosti Izola

Povezani

»Dragi Izolani in Izolanke, dragi gostje iz 'tujine'«

Tako sem vas velikokrat pozdravila na večerih z Zanimivimi Izolani. Vedno je pozdrav tistim, ki v Izolo radi pridete od drugod, izvabil nasmeh. Na vsakem od teh srečanj me je presenečala vztrajnost, s katero že leta ohranjamo žive večere, ki nas medsebojno povezujejo in so se na pobudo direktorice Mestne knjižnice, Marine Hrs, začeli 16. septembra 2004, kmalu po vselitvi knjižnice v nove prostore. Zahvaljujem se ji za lepo idejo. Naš prvi gost je bil takrat mladi Vasilij Žbogar s svojo prvo olimpijsko medaljo. Danes ima tri olimpijske medalje, dva otroka in je zrel, a še vedno mlad Izolan. Vse to se je zgodilo v teh letih in prav on je slikovit primer, kako čas teče. Vsaka od teh zapisanih človeških zgodb je skupek misli, ki so jih naši gostje povedali pred občinstvom, dodan ji je ščepec svežih dejstev in malce več kot ščepec moje duše.

Nataša Benčič

Večeri z Zanimivimi Izolani so nam podarili iskrene, včasih presenetljive in vselej dragocene človeške zgodbe. Pogosto so večere obogatili različni glasbeniki. Hvala vsem za zaupanje, da ste kot gostje večerov javno govorili o sebi in da ste zdaj dovolili te zapise in fotografije v knjigi. To je zgodba o vas, to je zgodba o naši Izoli.

Teh portretov ne bi mogla zapisati, če moj računalnik ne bi hranil vseh zapiskov mojih intervjujev, če mediji Mandrač, Il Mandracchio in Primorske novice ne bi spremljali teh večerov in jim vsa leta namenjali pozornosti. Nekatere teh pogovorov sem posnela tudi za Radio Koper in lepo jih je bilo za osvežitev spomina spet slišati. Ne bi jih mogla napisati, če zaposleni v knjižnici ne bi skrbno beležili vsega, kar so mi gostje ob mojih radovednih vprašanjih zaupali in digitalizirali. Iskrena hvala Kseniji Orel, Špeli Pahor, Janu Bednariku in Eriki Gregorič. Posebna zahvala Darji Kromar, ki me je spomnila, da beseda ostane le, če je zapisana, in me tako izzvala k delu. Hvala Remigiu Grižoniču, ki je v objektiv ujel vse nas in tako pokazal Izolane in Izolo, hvala Lilijani Hrvatini, ki mu je bila dragocena asistentka. Hvala Nani Posega za avtorske risbe tistih, ki jih ni več med nami. Hvala Mateji Brežan za zapis o meni. Hvala lektorici Seniji Smajlagić in vsem prevajalkam. Hvala Agnese Babič iz Skupnosti Italijanov Izola, ki je pogumno zagrizla v idejo celotnega prevoda, in hvala prav vsem na Občini Izola, posebej Polonci Skendžič. Hvala vsem, ki ste s svojo naklonjenostjo in razumevanjem omogočili, da je knjiga tu. Hvala, Mef, ker me razumeš in si napisal točno to, kar čutim. Ja, drugačni smo. Biti Izolan je res stanje duha.

Vasilij Žbogar

— 16. september 2004

01 ZI

Bil je naš prvi Zanimivi Izolan. Zdelo se je nenavadno, da smo na pogovor v Mestno knjižnico povabili športnika. A Vasilij Žbogar je takrat v Atenah v razredu laser dosegel svojo prvo bronasto olimpijsko medaljo, zato je bilo z njim začeti te večere z našimi someščani prava in simbolična popotnica za projekt, ki nas, Izolane, povezuje več kot 16 let in nas bo verjetno še dolgo. Skupaj tečemo ta povezovalni človeški maraton. Medaljo je prinesel s seboj, potovala je iz rok v roke, hvaležno in ljubeče smo občudovali njega in njo.

V letih, ki so sledila, je Vasko prijadral še dve srebrni olimpijski medalji: leta 2008 v Pekingu, leta 2016 pa v Riu de Janeiru v novem razredu finn, za kar se je moral zrediti 20 kg. Tudi drugih zmag je bilo veliko, a vse te medalje za Izolo štejejo kot suho zlato in prav ob vsaki smo ga sprejeli srčno, slovesno, z vzkliki, mimohodom po mestu, množico ljudi je bilo nemogoče prešteti. Vedno mi bo v čast, da sem ob zadnji medalji leta 2016 lahko stala na odru na Velikem trgu skupaj s številnimi nastopajočimi in vodila tisto izjemno prireditev; in ni me sram javnih solz radosti in ponosa. Tudi skriti jih ne bi mogla, kot jih ni mogel Vasko: »To so lepi trenutki, ki morajo ostati redki,« je večkrat povedal za medije. V petih olimpijskih krogih je z več športi simbolično prisotna tudi Slovenija, v teh krogih je, zahvaljujoč Vasku in njegovemu jadraniu, trikrat tudi Izola.

A tisti večer v knjižnici, veliko let pred tem čarobnim trenutkom, sva govorila o njegovi Izoli, ki jo ljubi. O tem, da smo Izolani drugačni od sosedov, da je sicer težko opisati, v čem in zakaj; o tem, da je zanj Izola najlepše mesto na svetu in da se bo tu verjetno postaral. Govoril je o svojih začetkih v Jadralnem klubu Burja, ko ga je sedem let starega k jadra-

nju spodbudil oče, in kako pomembno je okolje, v katerem odraščamo. Tudi o tem, da ga je olimpijska regata postarala za deset let, o psiholoških treningih, ki mu zelo pomagajo, posebej tehnika vizualizacije, ki jo uporablja še danes. Govoril je o sebi: »Sem trmast garač, zagotovo perfekcionista, nikoli pa se nisem imel za posebej talentiranega.« O tem, da tukajšnji rek »**Krepat, ma ne molat!**« močno velja zanj in ga lahko kadarkoli podpiše.

O tem, da ga v domačem hladilniku ob vsakem povratku čaka mamin tiramis, ki ga tudi najbolj pogreša, ko potuje in jadra po svetovnih morjih. Vasko je ob vseh napornih športnih treningih, tekmovanjih in olimpijskih igrah zmožal še eno zmago, diplomiral je iz marketinga na Fakulteti za management v Kopru in to znanje mu pride prav, čeprav ga bo morje zagotovo spremljalo vse življenje. Ko to pišem, ima Vasko 45 let in na tekmovalnem področju še ni rekel zadnje besede. Morda se nam je po Riu tudi zaradi njegovih izjav zdelo tako, pa vendar se lahko zgodi, da po dveh olimpijskih medaljah v razredu laser in eni v razredu finn prijadra še kakšno v novi disciplini, jadraniu mešanih dvojic. Kdo ve? Do Pariza leta 2024 je še daleč.

Vasko te svoje misli pove tudi na glas, takrat, ko ga novinarji ujamejo pred mikrofonom ob rednih povratkih z Irske, kjer je trener potencialnih bodočih olimpijcev. Govoril nam je o trenutkih trdega dela, ko je športnik sam s seboj, o tem, kako je njemu zares uspelo pri sedemindvajsetih in se odtlej še ni ustavil. Takrat na začetku večerov z Zanimivimi Izolani pa nam še ni mogel pripovedovati o Maji, ki ji je med vožnjami iz njenega Splita v njegovo Izolo v avtu pel slovensko-hrvaško pesem Rulet, Kreslina in Šajete. Tudi sina Talina in hčerke Rie takrat še ni bilo. Zdaj sta. In vsi so v Izoli. Le kje drugje?

Uršulinke

— 21. oktober 2004

02

ZI

V tednu vseživljenjskega učenja in na dan sv. Uršule smo v Mestni knjižnici Izola predstavili delo in ustvarjalnost izolskih uršulink. Obiskale so nas sestre Tatjana Car, Anka Kogelnik, Fidelis Bratina in Jasna Kogoj. Čeprav je bil to šele naš drugi večer z Zanimivimi Izolani, je bil dobro obiskan, za vse nas pa presenečenje, morda že zato, ker so se sestre, ki zadržano živijo med nami v Izoli, v lepi hiši ob otroškem igrišču v Kraški ulici, sploh odzvale vabilu. Verjetno pa tudi zaradi odkritosti njihovih odgovorov, radoživega in iskriivega nastopa in petja. Ja, celo kitaro so prinesle s seboj in zapele občinstvu.

Uršulinke so v Izoli od 13. oktobra 1967 v hiši, ki so jo kupile od starejše vdove. Sestre poučujejo verouk v Izoli, Kopru, Ankaranu, pomagajo v študentskem domu Jadro v Kopru in vodijo Katehetsko pastoralno šolo ter sodelujejo pri Pastoralni gluhih in naglušnih, pomagajo pri skrbi za zakristijo in v župnijski pisarni. Ostarelim občasno prinašajo obhajilo, rade se pogovarjajo z njimi, rade pomagajo ljudem, rade so nam blizu. V predstavitvi na njihovi spletni strani piše, da so razvile občutljivost za celostno rast osebe, posebej žensk, ter da so po duši vzgojiteljice in misijonarke. O vsem naštetem so pripovedovale na srečanju. A razkrile so nam tudi svoje osebne zgodbe o tem, kako se je začelo njihovo poslanstvo, kako so začutile klic k Bogu, kako jim je vstop v red uršulink spremenil življenje, čemu so se odrekle, kako jih je življenje močno preizkušalo, a tudi nagradilo.

Vsako od srečanj z Zanimivimi Izolani ima predzgodbo. To je moje srečanje z gostom, da ga spoznam, dobim informacije, iz katerih pripravim pogovor pred občinstvom. Ta srečanja so pravi mali dragulji, v zelo osebnih pogovorih pogosto izvem tudi tisto, česar gost pred občinstvom morda ne želi povedati. A meni ostane kot darilo. K uršulinkam sem se povabila na obisk. Mislila sem, da si bodo vzele kakšno uro časa in nič več. Pa so me v jedilnici pričakale z zajtrkom, porcelanastimi skodelicami in lepim priborom ter mi v prazničnem vzdušju posvetile nekaj ur. Niso se ustrašile moje radovednosti, dovolile so mi, da jo, prav takšno, obdržim tudi pred občinstvom. Brez vsake zadrege so odgovarjale tudi na intimna vprašanja. Kaj je zanje pomenilo odpovedati se družini, materinstvu, življenju »zunaj«. Nisem imela občutka, da kaj obžalujejo, četudi so priznale, da so vsak dan znova na preizkušnji.

Ta večer je bil zelo poseben tudi zato, ker je tiste dni, leta 2004, pri založbi Družina izšla knjiga Žuborenje, ki jo je uredila Marija Stanonik in predstavlja poezijo slovenskih uršulink. Debelo, 424 strani obsežno knjigo, so prinesle s seboj, sestra Tatjana Car je bila edina med takratnimi uršulinkami iz Izole, ki je pisala pesmi, njena poezija pa je bila v knjigi tudi objavljena. Prebrala nam jo je, to zgodbo o ljubezni do Boga, ki je zvenela prav tako, kot bi pisala ljubljenu sočloveku: »Brez odgovorov te ljubim Bog!« **Ljubezem je univerzalna. Ta večer smo jo v zraku čutili prav vsi.**

Na fotografiji uršulinke v letu 2021: Bogdana Fekonja, Polona Švigelj, Helena Eržen, Jana Rovtar.

Silvano Sau

— 18. november 2004

03 ZI

»Ja, dovolim ti, da govoriva o moji bolezni,« mi je rekel Silvano Sau, ko sva sedela ob kavi, preden je bil naš tretji gost na samem začetku Zanimivih Izolanov, 18. novembra 2004. Nekaj let pred tem je prebolel raka in ni mu bilo težko javno govoriti o bolezni, odnosu do nje, o tem, kako ga je spremenila, o tem, kako je, dolga leta strasten kadilec, nehal kaditi.

Takrat je bil tudi že upokojen, in kot vsi upokojenci, je imel premalo časa. A kolikor ga je imel, ga je posvečal Izoli. Ne poznam predstavnika italijanske manjšine, ki bi bil manj »manjšinski« od njega. Ja, pripadal je italijanski kulturi, ljubil jo je, se zanjo boril in jo soustvarjal kot novinar, publicist, kulturni delavec, poslanec, podžupan, človek z izjemno dolgo in dolgoletno verigo pomembnih in visokih funkcij znotraj italijanske manjšine na občinski, državni in mednarodni ravni. ***V njegovi pripadnosti manjšini ni bilo nikoli čutiti strahu in ogroženosti, pač pa ponos in samoumevnost te pripadnosti.*** Tudi zato je brez težav in zelo lepo govoril slovensko, saj mu je bilo kot Človeku pomembno, da se razumemo, ne glede na jezik. Ničesar mu namreč ni bilo treba »braniti«, še manj »dokazovati« dvojezičnost, pripadnost manjšini, italijanski jezik. To je bil on. Zavzemal se je za celovito vlogo italijanske manjšine v političnem in gospodarskem življenju obmejnega območja, skrbel je za ohranjanje pravic manjšine, za sožitje.

Takrat, ko nam je govoril o raku, si nihče od nas ni mislil, da se bo bolezen vrnila in mu vzela življenje. Poslovil se je

26. maja 2016 star 74 let. Veliko lepih misli smo takrat slišali in brali o njem, a vsakemu ostane osebni vtis o človeku. Moj je povezan s spoštovanjem do njegovega novinarskega dela, posebej televizijskega, do knjig, ki jih je uredil in posvetil Izoli, do dokumentarnih filmov o Istri, a tudi z osebnim spominom, kako je mojemu pokojnemu očetu fotografu Erminiju Benčiču kot podžupan omogočil razstavo fotografij podob Izole nekoč in danes, ko ga drugi niso uslišali. Občudovala sem njegov lepi italijanski jezik, žametno barvo glasu in sporočilnost. Čeprav je bil politik, ga nisem zaznavala na ta način. Čutila sem ga kot Izolana, ki je Izoli postavil poseben spomenik. Njegovo knjigo sem rada podarila ljudem, ki Izole niso poznali.

Njegov oče Giuseppe je bil iz Izole, mati Antonia Rihtar pa iz Dola pri Koprju, Silvano je obiskoval osnovno šolo v Strunjanu in Izoli, srednjo šolo v Piranu. V Ljubljani je študiral pravo, a ga je želja po delu zanesla v novinarstvo in leta 1964 se je zaposlil na Radiu Koper, kjer je vodil in oblikoval kulturne oddaje; leta 1970 se je zaposlil na TV Koper - Capodistria, kjer je bil skozi leta prav vse – novinar, urednik kulturnega programa, odgovorni urednik in tudi direktor v letih 1982–1990.

Vse svoje življenje je posvetil novinarstvu, a tudi zgodovini in ustvarjalni sedanosti njegove ljube Izole. Dobro jo je poznal, vsak njen kamen, vsako narečno besedo, vsakega človeka. Zato je bil leta 2013, na dan občinskega praznika, ko je prejel naziv častni občan Izole, aplavz občinstva na Manzi-olijevem trgu tako glasen.

Breda Pečan

— 14. december 2004

04 ZI

Pisati o Bredi Pečan je, kot bi pisala o zgodovini Izole. Tako dolgo jo je sooblikovala na različnih ravneh. Iz Ljubljane se je njihova velika družina z osmimi otroki preselila na morje, najprej v Piran in nato v Izolo, ko je mala Breda začela četrti razred osnovne šole. Ko je bila decembra 2004 naša Zanimiva Izolanka, je bila županja Izole. Zdelo se nam je, da jo poznamo, tako se ljudem pri znanih obrazih pogosto zdi. Domači so z ulice, zaslona zaradi svojih funkcij in vlog, pa vendar o takih ljudeh zelo malo vemo zares.

Breda Pečan nam je tisti večer pripovedovala zanimive zgodbe. O tem, kako so starši njej in sorojencem že navsezgodaj zasadili seme vedoželjnosti. V veliki družini so živeli skromno, zato sta starša otrokom zgodaj vcepila zavest, da jim le znanja nikoli nihče ne bo vzel in naj se šolajo. Ta želja po znanju ji je ostala vse življenje. Po osnovni šoli je šla na učiteljsko, diplomirala je iz biologije. Pripravnštvo jo je čakalo v Delamarisu, kjer je kasneje prevzela vodenje kontrolnega laboratorija, nato oddelka za kontrolo kakovosti cele tovarne, čemur so sledile različne politične funkcije, pri katerih so postale očitne njene vodstvene sposobnosti. Konec leta 1989 se je vrnila v Delamaris in postala direktorica podjetja Iris. Vse ostalo je, bi lahko rekli, zgodovina. Tri mandate je bila poslanka, devet let županja Izole. **Zaradi njenega odločnega vodenja smo jo Izolani klicali »mati županja«.** Ni je motilo, mislim, da ji je bilo to poimenovanje celo všeč in ljudje smo včasih imeli občutek, da se od te vloge težko poslavlja. Še danes, že dolgo upokojena, je pronicljiva opazovalka vsega, kar se v Izoli dogaja, veliko se pogovarja z ljudmi, hodi na Mefove koncerte, kulturne dogodke. Odločnosti ji ni nikoli manjkalo, njena misel je bila vedno jasna in glasna, tudi ognjevit.

To je priznala tudi sama, a je hitro dodala, da kot tehtnica po horoskopu vedno pretehta dobro in slabo, premisli in se odloči razumsko, ne čustveno. Svojega Lojzeta je spoznala med študijem, ko sta s prijateljico štopali k njej na obisk in ga ni nikoli več izpustila. Lojze se je na večeru z njo iz polne dvorane oglasil, da je imela mlada študentka Breda najlepše noge daleč naokrog. Poseben par sta, vedno skupaj, različna, in vendar duši dvojčici, starša treh uspešnih otrok, ki gradijo kariere v tujini. Hčerka je zdravnica v Brightonu, sinova se z računalništvom ukvarjata v Berlinu. Veselila se je njihovega odhoda v šolo, da jim bo lahko pomagala pri učenju, zato sta se z Lojzetom takrat celo začela učiti angleščino. Bila je zaščitniška, a včasih tudi zelo vzkipljiva mama. Učila jih je spoštovanja in tega, da je treba vedno braniti šibkejš.

Spoštljiv odnos do ljudi je gojila vse življenje, take se je spominjajo nekdanji sodelavci iz Delamarisa. Vedno je zelo rada delala in politika je bila zanjo trdo delo. V stranko je vstopila mlada in ji ostala zvesta, a si prijateljev ni izbirala v političnem svetu, saj je menila, da so tovrstna prijateljstva lahko tvegana. V prostem času z Lojzetom rada kolesarita in potujeta. Sanje, da bi ob upokojitvi vse prodala, kupila avtomobil in potovala, vse dokler ne bosta šla v dom upokojencev, se niso uresničile. Še vedno sta doma na svojem naslovu v Izoli, še vedno si Breda želi postati sivolasa babica, ki bo vnučkom brala pravljice. V dolgih letih politike se ni spremenila, nam je zaupala na srečanju, in verjamem, da še danes misli tako. Zanj je politik človek z ideali, nekdo, ki drži besedo. A tudi nekdo, ki zna zapletene reči povedati na preprost način. »Še vedno sem Breda,« nam je priznala. Še vedno jo žuli, če ljudi nič ne zanima, če so pasivni. Še vedno in za vedno pa ljubi Izolo.

Slaščičarna Pasticceria

Jadrani Pri Elreanu

**Tadžedin
in Adnan
Saliji**

— 13. januar 2005

05 ZI

Spomin na tisti januarski večer leta 2005, ko sta bila Tadžedin in Adnan Saliji naša Zanimiva Izolana, se prepleta z vtisi časa, v katerem se ta zgodba zapisuje; korona čas, ki je zaznamoval ves svet in tudi Izolo. Ne pomnim, da bi kdaj videla vrata njenih slaščičarn zaprta. A ta čudni čas je njihova vrata priprl. Kljub temu skozi okno bolj slutim kot vidim Izolanko, tortico, ki jo je leta 2011 Tadžedin Saliji, vsi mu pravimo Tačko, izdelal po lastni recepturi z željo, da bi mestu, ki je leta 1954 dalo varni dom njegovemu očetu Ekremu, makedonskemu Turku iz Gostivarja, vrnil ljubezen in v njem pustil svoj sladki avtoogram. Tortici so ime izbirali osnovnošolci iz Izole in na natečaju s samo tremi točkami: kratko-sladko, zvočno-sočno, jezično-dvojezično je zmagala Izolanka - Isolana. Ime se je prijelo in prijala se je tudi rahla tortica s svežino pomaranče in vonjem po morju. Poznajo jo po vsej Sloveniji. Mnogi zaradi nje pridejo na izlet ali pa, ko so že tu, domov odnesejo kakšen kos ali dva. Kdo ve, kaj bi si mislil pokojni oče Ekrem, legenda Izole, če bi vedel zanjo? Bi mu bila dobra? Bi jo, kot je znal, ponudil prijateljem, morda podaril tistim, ki ne zmorejo plačati, ali otrokom, ki so sem vselej radi zahajali?

Redke slaščičarne so z zgodbo in turistično podobo mesta tako zelo povezane, kot so »Ekremi« z Izolo. Sem prideš na kavo, sladoled, na zmenek, postanek. Sem prideš, ker se tu počutiš doma. Tu so se začenjale, morda tudi zaključevale zgodbe ljubezni, pisali trenutki oddiha in radosti. Veliko poročnih tort so spekli tistim, ki so tu imeli prve zmenke.

Tačko in Adnan sta se za nadaljevanje družinske tradicije odločala drugače. Adnan je takoj vedel, da si to želi, in s kakšno kepico sladoleda, ki ga je poleti tovoril iz slaščičarne proti letnemu kinu Arrigoni, podkupoval dekleta, ki so se mu

zato, ker je kot mladenič prodajal sladoled, smejala. Tačko se je v Celju izšolal za zlatarja in v rodni Makedoniji kot obrtnik delal 12 let, a je le zmagala Izola. »Izola, ki jo bolj čutiš, kot o njej razmišljaš,« pravi.

Šest let je njun pokojni oče ob prihodu v Izolo z znamenitim vozičkom hodil po istrskem zaledju, dnevno prepešal tudi po 26 kilometrov v eno smer in prodajal dobrote, preden je odprl prvo slaščičarno na vogalu Manziolijevega trga. Ko je nato dobro preštel mimoidoče na Sončnem nabrežju, je svojo dejavnost preselil na sedanje mesto ob morju. Sem je prišel z dvema več kot 100 let starima madžarskima receptoma za orehove rogljičke in kremno rezino. Še vedno sta v družini, še vedno sladici nastajata po teh receptih. Znameniti so bili njegovi bonboni in sladoled. Z leti so dobili nove okuse, postajali vse bolj modni in zdravi.

Tačku in Adnanu so se pridružili njuni otroci, ki nadaljujejo tradicijo slaščičarstva, tako kot je v njihovi družini v navadi. Čeprav je njihova vera islam in njihove žene živijo bolj skrito življenje, je družina Saliji viden in pomemben steber Izole. Postanek v slaščičarni je vedno tudi klepet s Tačkom o Izoli in njenih ljudeh, o turizmu, ki ga meri tudi po prodanih kepicah sladoleda, o očetovem vozičku, ki je le še na črno-beli fotografiji, nekoč davno pa ga je kot filmski rekvizit kupila takratna TV Ljubljana, že dolgo TV Slovenija.

O njih je Drago Mislej Mef za skupino Boomerang napisal tudi pesem *Ekrem in sin*. V rock ritmu slišimo, kako sta tam, na vratih slaščičarne že navsezgodaj zjutraj. Verjamem, da bodo ta vrata spet široko odprta. Ti časi se bodo vrnili. In spet bo na ulici dišalo po sladkem, po domu.

Koni Steinbacher

— 10. februar 2005

06 ZI

Moj tovariš. Takrat, ko me je v osnovni šoli učil likovno vzgojo, smo učitelje še naslavljali tako. Njegove ure sem vedno pričakovala z veseljem, posebej tiste pri znamenitem filmskem krožku Zarja, ki smo ga obiskovale generacije Izolanov. Le eden med nami, pokojni slikar Boris Benčič, je šel po poteh Umetnosti, in kot je nekoč dejal Koni sam, prekosil učitelja. ***V čast vsakemu pravemu Učitelju je, da odstira pot ustvarjalnosti.*** Pogovori o filmih, tako tistih, ki smo jih gledali po televiziji ali v Filmskem gledališču, so me naučili gledati filme v vseh dimenzijah.

Koni je doma pod Pohorjem, v vasi Zgornje Prebukovje, od koder ga je pot na šolanje vodila v Ljubljano. Leta 1965 je prišel v Izolo, nad katero je bil sprva zelo razočaran. Letni kino Arrigoni, kamor je zahajal, je bil bolj prazen kot ne, steklenice piva so letele iz kota v kot in v Primorske novice je napisal, da »kinematografi poneumljajo ljudi«. Tako se je začela zgodba. Povabili so ga k sodelovanju in nastalo je Filmsko gledališče. Kako radi smo dolga leta zahajali v kino, gledali dobre filme po Konijevem izboru, kako so nas kot ljudi zaznamovala ta srečanja s filmom in podobno mislečimi.

Koni je človek risanka. Težko si ga predstavljam za računalnikom, a vendar je računalnik risanko spremenil v animacijo. In tudi Koni se je spoprijel z njo. Za svoje animirane in igrano animirane filme – mnogi med njimi so kot prizorišče imeli prav Izolo in kot igralce njene ljudi – je prejel dolgo vrsto nagrad; v Izolo je pripeljal festival Animateka. Njegova večplastnost likovnega pedagoga, filmskega delavca, animatorja, mentorja, filmskega organizatorja, kritika, njegov odnos do ljudi, posebej mladih, so mu prinesli naziv Ambasador Izo-

le. Leta 2020 pa je za svoje vrhunske dosežke na filmskem področju prejel nagrado Metoda Badjure, ki je najvišja slovenska nagrada na področju filmskega ustvarjanja in filmske kulture. Nismo mu mogli zaploskati v Portorožu, kjer bi ga hvaležno domače občinstvo rado nagradilo na tak način. Zaradi virusa je bil Festival slovenskega filma v Ljubljani v skromnejšem obsegu, podelitev nagrad pa manj bučna kot običajno.

Nekoč nam je, osnovnošolcem, pripravil zelo posebno filmsko uro. V goste je povabil Dušana Vukotiča, priznanega animatorja in filmskega direktorja, ki je leta 1961 kot prvi tujec prejel oskarja za animirani film Surogat, leta 1964 pa je bil ponovno med nominiranci za oskarja za animirani film Igra. Na šolski tabli Osnovne šole Vojke Šmuc je ta genij iz nekdanje Jugoslavije nam, otrokom Izole, samo zaradi Konija na tablo risal in pripovedoval o animaciji. Si učenec od učitelja sploh lahko želi več?

Tudi ta večer, ko je bil Koni naš Zanimivi Izolan, je pripovedoval o svoji ljubezni do ljudi in filma. »Kdaj je film dober?« sem ga vprašala. Kot iz topa je izstrelil odgovor: »Ko te prepriča s čustvenim nabojem.« Na prvem mestu je zanj še vedno Let nad kukavičjim gnezdrom.

In je vzel v roke kitaro, ki jo je ob prihodu v knjižnico skril nekam za omaro, ter presenetil vse po vrsti, ko je zaigral in zapel. Te njegove plati nisem poznala. Znameniti Osvaldo Cavandoli, legendarni avtor risanke La Linea, je nekoč narisal njegov portret: v eni sami črti, tako kot je črta začetek vsake Konijeve ustvarjalne zgodbe.

Branko Miklobušec

— 24. marec 2005

07 ZI

Skoraj dva metra v višino, vitek, celo suh.

Podoba, ki je ne bi pripisali kuharju. In vendar se rad suka med lonci, čeprav ga je lepo opazovati med strežbo ali poučevanjem strežbe, ko kot strokovni učitelj praktičnega pouka na Srednji šoli Izola mlade uči skrivnosti dela z gosti. Eleganca, to je beseda, ki pride na misel prvi trenutek, takoj za njo pa tale: Za prvi vtis ni nikoli več druge priložnosti.

Spoznala sem ga v dežju pod nadstreškom takratne Srednje gostinske in turistične šole, danes že dolgo Srednje šole Izola, ko sem se kot mlada mamica z otrokom v vozičku, brez dežnika, zatekla pod streho pred nenadnim dežjem. Prišel je mimo v vsej svoji višini, v kuharski uniformi in me vprašal, kako mi lahko pomaga. Pripeljal je majhen kombi in naju odpeljal domov. To je bil dogodek za Prvi vtis. Tega nisem nikoli pozabila in najine poti so se prepletale še velikokrat pred mikrofonom, ob dogodkih, ki sva jih sooblikovala, v humanitarni dejavnosti.

Branko Miklobušec, ki je pri petnajstih prišel iz rodnih Križevcev na Hrvaškem v Srednjo gostinsko in turistično šolo Izola ter se tu izučil za kuharja in v Izoli ostal. Ima tako veliko srce, kot je visok. Radi ga imajo dijaki, ki jih kot učitelj prak-

tičnega pouka uči, usmerja v delo in študij, z njimi tekmuje in prejema odlične strokovne nagrade. Radi ga imajo gostje in v svoje vrste si ga zaradi znanja, strokovnosti in srčnosti želijo marsikje. A on ostaja in pravi: »Moja značilnost je zvestoba.« V Srednji gostinski in turistični šoli je bil najprej dijak, nato kuhar, vodja izmene, dolgo vodja gostinske dejavnosti in zdaj že dolgo učitelj. Ni avanturist. V svojem poklicu želi narediti največ; tu, kjer je, zelo rad dela in dela in dela ...

V službi je bolj malo kuhal, zato pa rad kuha doma, vsakokrat kaj drugega, posebej za otroke. Edina hrana, ki je ne mara, so vampi in ostrige. Meni, da so moški morda boljši kuharji kot ženske predvsem zato, ker je to zelo težak poklic brez pravega urnika. Poklic, ki bi moral biti veliko bolje plačan in predvsem bolj spoštovan. Tega ne pozabi omeniti nikoli. Že kot otrok ga je izbral, ko se je kuharica v vrtcu z njim šalila, da nikoli ne bo kmet, verjetno pa bo kuhar. To je res postal, čeprav ne povsem ostal.

Svoj mir najde v stiku z zemljo in svoje pridelke ponosno pokaže. Ne spomnim se, da bi ga kdaj videla mirno sedeti. Vedno v gibanju, vedno v naglici, z energijo človeka, ki rad dela to, kar dela, in je rad z ljudmi.

Nada Morato

— 21. april 2005

08 ZI

Za vedno bo moja tr'šica. Učila me je zgodovino in zemljepis, bila je tudi moja razredničarka. Spoštovanje do tistih, ki so me učili in vzgajali, pri javnih nastopih ohranja nekaj zadrege in občutka, kot bi bila spet učenka pred tablo. Morda bi se podobno počutil kdorkoli, ki sodi v 25 generacij učencev, ki jih je Nada Morato učila v Kortah in Izoli. Kdo ve? Moja nekdanja učiteljica je bila kot osma Zanimiva Izolanka tudi nekoliko v zadregi, kratkih odgovorov, nevajena pozornosti te vrste. Vse, kar je dolga desetletja počela, je bilo povezano z ljubeznijo do krajev in ljudi, kjer je pustila sled – od njenega Repentabra do slovenske Istre, posebej Kort, ki so postale njen dom, ona pa prava »Kurtežanka«.

Komaj 16 let je imela, ko je postala partizanska učiteljica. Šolanje je po vojni nadaljevala najprej na učiteljišču, nato na višji pedagoški šoli, kjer je leta 1955 diplomirala iz zgodovine in zemljepisa. Istega leta je prišla v slovensko Istro ter tu za vedno ostala. Gledala jo je z očmi stroke in predvsem z očmi ljubezni ter tem krajem posvetila veliko strokovnega in publicističnega dela.

Podpisala je več kot 10 avtorskih knjig in veliko publicističnih tekstov; njena bibliografija obsega več kot 40 zapisov, sodelovala je v radijskih in televizijskih oddajah, odkrivala tukajšnje običaje, navade, kraje, zgodbe. V eni njenih knjig je v predgovoru napisano, da je neutrudna zbirateljica mozaičnih kamenčkov; zgodovinskega dogajanja in spomina s podeželja Izole, z Repentabra, iz Istre, učiteljske in šolske

zgodovine. Ni pisala romanov, raziskovala je. Radovedno, ljubeče in predano je brskala po virih, arhivih, poslušala zgodbe ljudi in jih zapisovala. Od kraja do kraja, od hiše do hiše jo je z avtomobilom vozil njen mož Albin, saj sama nikoli ni vozila.

Njena pripoved in njeno pisanje sta dragocen spomenik vsemu naštetemu. Njeno delo in trud nista bila spregledana. Prejela je več priznanj, leta 2000 tudi Kocjančičevo nagrado za posebne dosežke pri oblikovanju, raziskovanju in ohranjanju kulturne identitete Istre.

Tudi v visoki starosti je ni nehala zanimati življenje, utrip Kort, ki jim je kot predana organizatorica kulture posvetila veliko prostovoljnega dela, zamisli, zapisov, pripovedi, lepih in dobro obiskanih dogodkov. Ustanovila je Kulturno društvo Korte in mu dolgo tudi predsedovala. Rada je brala in poučevala, da bralno kulturo dvignemo tako, da knjiga pride do bralcev. Desetletja je v pogovorih s krajanji zbirala izštevankе, pregovore, uspavanke, igre in uganke iz Kort in okolice in tako je nastala zelo posebna knjiga *P'r n's k'ntamo eno šrajamo t'ku*, pri nastajanju katere so sodelovali, ne prvič, tudi njene hčerke in vnuki, otroci v šoli pa so napisano skozi igro in skeče postavili na oder takrat in še kdaj potem. Ganjeno jih je gledala in jim zaploskala. Rada je imela otroke. Bila je stroga učiteljica, znanje je podajala zbrano, jasno, od učencev je pričakovala, da bomo opravili svojo dolžnost, se naučili, ne le za njeno uro, pač pa tudi za življenje. ***Pustila je sled in tu se bo, kot so ob predstavitvi njene knjige rekli Kortežani, tudi zaradi Nade Morato »t'ku k'ntalo eno šrajalo«.***

**Nevenka
Gregorčič**

— 19. maj 2005

09 ZI

Čeprav je imela vedno rada kulturo in bila v njej dejavna, še preden se je po šestnajstih letih Ljubljane vrnila v Izolo, so bile pri Nevenki Gregorčič vedno na prvem mestu živali. Posebej mačke, tiste brez doma, nemočne, same in lačne do te mere, da je Društvo za dobrobit živali registrirala kar na domačem naslovu, do te mere, da gre zaradi pomoči živalim tudi v rdeče številke na svojem računu in je ves njen prosti čas namenjen njim. Težko jo boste srečali peš ali v avtu brez torbe, v kateri nosi hrano za brezdomne muce. Število zapuščenih muc z leti raste, za njihove, pogosto žalostne zgodbe, so krivi ljudje, ki jih neodgovorno vzamejo domov kot igračko za otroka, se jih potem naveličajo ter jih grdo, celo kruto odvržejo med smeti. To je ugotovila zato, ker je večina zapuščenih živali v dobri kondiciji. Društvo za dobrobit živali je s somišljeniki ustanovila leta 2002, želeli so osveščati ljudi, preprečiti razmnoževanje brezdomnih muc in ohranjati pregled nad njimi. V tem času so sterilizirali, kastrirali in udomačili več kot 3000 živali, razredčili so kolonije brezdomnih mačk, nekatere jih sploh ni več. Za muce so s pomočjo komunale in občine uredili prehodni dom, kjer mlade in tudi starejše muce čakajo na ljubečega novega lastnika. Odgovoren in skrben lastnik bo mačko steriliziral ali kastriral. Čeprav je žal še vedno veliko takih, ki nenadzorovano množijo mačke, jim je vseeno in niso kaznovani.

Delo Društva za dobrobit živali Izola, katerega duša je prav Nevenka, je bilo leta 2014 nagrajeno z občinskim priznanjem. Denar vedno pride prav za sterilizacije in kastracije, a tudi za

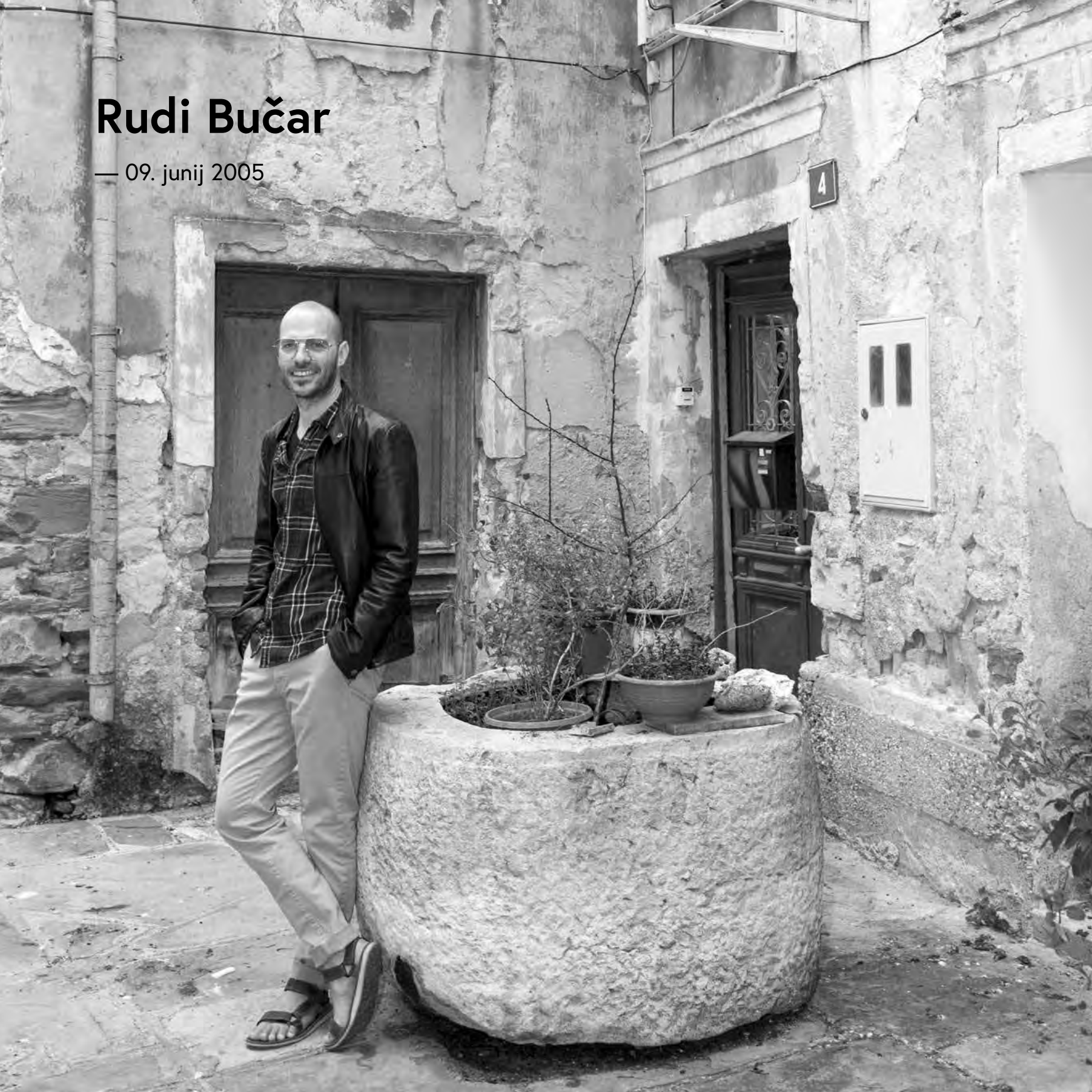
cepljenje, čeprav bi to moralo biti v domeni države. Zavetišče za mačke je tu, ob morju, res dolgoletna želja mnogih, Nevenka pa si najbolj želi, da bi ljudje končno razumeli, da so živali čuteča bitja, in da bi z njimi tako tudi ravnali. **Živali, posebej tiste, ki so same, ima rada od nekdaj. Njenega srca se dotaknejo tudi otroci in starostniki.**

Tudi o tem je pripovedovala na srečanju, ko je bila naša deveta Zanimiva Izolanka. »*Nerada se izpostavljam, raje delam v ozadju ali v podzemlju,*« je duhovito pripomnila, ko je govorila o sebi. Če ne bi bilo popravnega izpita pri matematiki v zadnjem letniku srednje šole, bi morda zavila na likovno ali igralško smer, tako pa sta njeni postali umetnostna zgodovina in etnologija, po študiju pa je ostala v Ljubljani, dolgo delala v kulturi, spoznala veliko umetnikov in preprostost zares velikih ljudi. V Ljubljani je rada zahajala v legendarni Šumi, kjer so se zbirali znani intelektualci z vseh vetrov.

V Izolo se je vrnila, ker je rodila hčerko Leno, in tu ostala. Nekaj časa je poučevala, nato delala v Avditoriju Portorož in končno pristala v našem kulturnem domu, kjer je vse do upokojitve oblikovala vsebino in podobo številnih dogodkov. Takrat, ko sva se pogovarjali v knjižnici, še ni bila upokojena, zdaj pa je že nekaj let. Še vedno ljubi živali in jim pomaga. O Izoli verjetno še vedno misli, kot pred leti, da je velika vas, v kateri se poznamo vsi. Da pa smo Izolani malo posebni, saj si sicer radi pomagamo, a se tudi »šimfamo« med seboj. A to pove z nasmehom.

Rudi Bučar

— 09. junij 2005

10 ZI

Rudi Bučar je že skoraj ponarodel. Tako sem nagovorila obiskovalce v knjižnici leta 2005, ko je bil naš 10. Zanimivi Izolan. Kako ponarodel je šele zdaj, ko je na policah njegova zadnja dvojna vinilna plošča *Šelestenja* s šestnajstimi znanimi skladbami, izšla pa je ob 72. rojstnem dnevu Radia Koper, 25. maja 2021. Je sploh lahko še bolj ponarodel? Morda te besede ne mara, ne vem. Včasih mu gredo moja vprašanja na odru malo na živce, ampak zdaj sem pri računalniku sama in se bo pač jezil kasneje. A ponarodel je zaradi glasbe, ki jo ljubi. Glasbe, ki smo jo zaradi njega vzljubili mi, istrskih in vseh drugih melodij v samo njegovem »kapotu«.

Rodil se je 9. februarja 1978 v Kopru, je otrok ločenih staršev, a je prav zato pridobil še brata in sestro in se dobro ustalil v razširjeni družini. V pevskih zborih so radi peli njegovi nonoti, odličen pevec je njegov oče Leon, prav tako njegova mama Orjana, ki pravi: **»takrat, ko je prišel na svet, še ni jokal po taktu, pesem pa ga je takoj pomirila in je hitro zaspal.«** Še hoditi ni znal, ko je že prepeval »È arrivato l'ambasciatore ...«. Rudija je to pesem naučila nona po mamini strani, ki je nanj pazila do tretjega leta starosti, in ko je po naključju kdaj prišla v trgovino brez njega, so jo vsi spraševali, kje je vnuk Rudi. Že takrat je, tako kot danes, znal očarati vse okrog sebe. Lastnost, ki na odru še kako prav pride, v življenju pa tudi ni odveč.

Čas je pokazal, da sta njegova talent in šarm izjemna celota. Oboje smo nagrajevali s festivalskimi zmagami na Emi, Slovenski popevki in Melodijah morja in sonca, ploskali in glasno prepevali na koncertih ali v družbi, bolj potihno pa sami

ali v dvoje ob zvokih pesmi z devetih zgoščenk od Zemljinega krika s Spiritsi, do Kapota, Kambiamenta, Rudi Bučar in Istrabend, Kantajmo, Konec, Šentiment, Kambjale so čase in zadnje, Šelestenja.

A sprva ni kazalo, da bo Rudi glasbenik. Kot otrok je glasno udarjal po tipkah sestrinega klavirja, prepričal mamo, da mu domov pripelje učiteljico glasbe in v dveh urah si je potem o glasbeni karieri premislil. V osnovni šoli je nato igral nogomet in pel v pevskem zboru: »Šele v petem razredu sem začutil, da je morda moja pot v glasbi. Ko se je zalomilo pri nogometu in ko sem Srednjo ekonomsko šolo končal z zamudo, pa sem se vprašal, ali je mogoče glasba tisto, kar bi me lahko v življenju navdihovalo.« V dveh letih je »po hitrem postopku« zaključil Srednjo glasbeno šolo in kasneje diplomiral na konservatoriju v Trstu (Conservatorio Giuseppe Tartini). Rudi je takrat povedal, da je bil to čas, ko je končno našel svoj mir: »Če si lepo narediš, se da lepo živeti. Oče mi je vedno pravil, naj končam srednjo šolo, da ne bom 'šturlo', saj se je v življenju treba znati pogovarjati še o čem drugem, ne le o glasbi.«

Na odru sva nekoč ob okrogli obletnici Radia Slovenija v Cankarjevem domu kot sovoditelja skupaj dvojezično/bilingue napovedala Aniko, ki je pela njegovo Samo ti. Bolj kot odra se spominjam priprav na ta nastop v Izoli, v baru v Manziolijevi palači, na trgu, a tudi v mandraču, ko sva glasno vadila in sproti ustvarjala svoj dialog. Lepo ga je videti, ko s svojo psičko Izlo tečeta po Parenzani, lepo je srečati njegovo Tanjo in sina Edija. Vedno me gane Bella Istriana mia in še mnoge druge. A Sono un Isolano in Izola sta postali naše skupno Dobro.

Dare Brezavšček

— 29. september 2005

11 ZI

Se klovnji zmeraj smejijo? To vprašanje je izstopalo na vabilu 11. Zanimivega Izolana, Dareta Brezavščka. Tistega Dareta, ki je s svojo visoko postavo, sivo brado in šarmantno globokim basom prepoznavna maskota Izole. V različnih vlogah. **Najbolj »naš« je Dare kot Dedek Mraz, za otroke iz Izole edini pravi.**

Takrat, leta 2005, je povedal, da si kučmo in plašč nadene vsakega decembra že 37 let zapored. Le koliko jih je še bilo v letih, ki so sledila? Koliko otrok je osrečil, jih posadil na kolena, jim s svojimi zvonci in marionetnimi lutkami, ki jih že od otroštva izdeluje sam, pričaral veselje? Koliko otrok je verjelo in še verjame vanj? Vprašanja brez odgovora, saj Dare ne šteje. Red ni njegova najljubša vrlina. Težko bi si človeka, ki ljudi razveseljuje kot odlični basist v pevskem zboru, recitator, amaterski igralec, humorist v radijskih oddajah in tudi kot amaterski slikar predstavljali v urejenem domu ali delovnem prostoru. To prizna tudi sam. Ko hodi po Izoli, se na svojih radovednih dnevnikih obhodih pogosto ustavi in kakšno reč z marsikom. In vedno se na licu sogovornika nariše nasmeh.

Občutek imam, da so »njegovi decembri« veliko veselja prinesli tudi njemu. Organizacija vsakoletnega Dedka Mraza, iskanje in izdelava pravih rekvizitov – od koša, do lutk, zvoncev na leseni rogovi, vaje in priprave so »vloga«, ki jo

je imel Dare zares rad. Umetno brado je počasi in zelo potihoma zamenjala prava, njegova, ki je dovolj dolga in siva. Kučma, lasulja in plašč so prišli iz gledališkega fundusa. Ne vem, katerega, vem pa, da se je Dedka Mraza lotil profesionalno, tako kot recitacij šaljive inačice Lepe Vide v več jezikih, ki nas je v veseli družbi vedno nasmejala.

Profesionalno se je lotil tudi likov humoristične radijske oddaje ali izdelave lutk. Njegov humor je Daretov humor; priplazi se kot iskriča, duhovita, inteligentna, situacijska pripomba in te najde nepripravljenega, morda posebej takrat, ko nisi v dobri koži. Kot bi zaslutil, da s humorjem premaguje stisko drugih. Kaj pa njegova? Je tu? Jo ima? Koliko samote je skrite v njegovih likih in nastopih? Njegovi nasmehi so redki; težko se spomnim, kaj zares nasmeje njega. Morda veselje, da lahko nasmeje druge. Nekoč je bil izvrsten orodjar. A od tod izvirajo ročne spretnosti? Od kod prihaja talent za petje in igro? Včasih sem se ob srečanjih z njim spraševala, ali si je kdaj zares želel odrasti. Tudi tega ne vem.

Imam pa dragocen spomin na njegovo veliko knjigo, ki jo je kot Dedek Mraz nosil naokrog in vanjo vpisoval vse nove Zemljane, Izolane, takoj ko je izvedel zanje. In tiste, ki so mu bili blizu zaradi poznanstva staršev, je obiskal na domu kot Dedek Mraz. Kakšna radost! Hvala, Dare.

Andrej Dernikovič

— 20. oktober 2005

12 ZI

Ne zdravim pacientov, temveč delam zanje.

Ta misel zdravnika Andreja Dernikoviča je tako zelo njegova. Redko ga srečam na ulici, a takrat zagotovo v bližini morja in jadrnice ter ob pogledu nanj vselej pomislim prav na te besede. Zanimivo, kako lahko svojo moralno držo, vrednote, modus vivendi zajamemo v enem samem stavku. Pacienti ga imajo radi, saj si zanje vzame čas, jim prisluhne, ima, kot smo zapisali v vabilu na srečanje, občutek za sočloveka. Rad priskoči na pomoč in zato mu pogosto zmanjka časa zase in za njegove bližnje, a tako se je odločil že v osnovni šoli, saj mu je bilo že od malih nog v veselje deliti, dajati. Izbral je Poklic.

Čeprav nam je takrat, leta 2005, zaupal tudi, da bi mu mor-da danes na fakulteti trda predla, da zagotovo ne bi izdelal vseh izpitov, če bi jih moral še enkrat opravljati. Z Medicinsko fakulteto v Ljubljani pa je bil v letih, ko je bil naš gost, povezan tudi drugače, kot mentor na katedri za družinsko medicino. Andrej Dernikovič je z Izolo in Izolani močno povezan, dejaven na mnogih področjih, ves čas se zavzema za izboljšanje zdravja, bil je idejni vodja skupine za samopomoč ljudem z demenco. Več let je delal v »borčevski« ambulantni, kasneje pa je bil med prvimi zdravniki v Izoli, ki se je leta 1997 podal na samostojno pot zdravnika s koncesijo. Med njegovimi pacienti je precej starejših, nihče pa mu v čakalnici ne zameri, da si za vsakogar vzame več časa, da človeka posluša in ga začuti. Kakšen pacient je sam, sem ga takrat vprašala, in odgovoril je, da se pravzaprav najbolj boji sprememb za-

konodaje, ki vsakokrat znova krčijo obseg storitev, tako da za enak denar dobimo manj.

Bela halja zanj ni statusni simbol, v ambulanti je pogosto brez nje. V naših krajih je eden tistih zdravnikov, ki sprejmejo tudi ljudi, ki jih je življenje potisnilo na rob in so brez zdravstvenega zavarovanja, za kar mu je Rdeči križ Izola leta 2013 dal posebno zahvalno listino, istega leta pa je prejel tudi občinsko nagrado. Za časnik Primorske novice je dejal: »Tu ne gre za posel, gre za človeški odnos do ljudi, ki so hvaležni za vse, kar narediš zanje.« Na neki točki se je odločil, da bo »počel stvari, ki mi dajejo zadovoljstvo. Zelo me je presenetilo, da so stopili k meni tudi ljudje z nekaterih drugih področij in rekli, daj povej, kaj lahko tudi jaz storim. Postal sem nekakšen vstopni filter.« A je mrežo razširil še na nekaj kolegov. Nekaj dejstev iz zgoraj napisanih vrstic, povezanih z Andrejem Dernikovičem, se je zgodilo nekaj let potem, ko smo ga imeli priložnost poslušati v polni dvorani Mestne knjižnice Izola. Ljudje so mu izrazili naklonjenost tudi z obiskom. V knjižnici, v katero tudi sicer rad zahaja, saj ima knjige rad in se o njih tudi rad pogovarja. Tudi takrat, ko sem ga pred najinim večerom v knjižnici obiskala v ordinaciji, ni nosil bele halje. To je najprej vzbudilo mojo pozornost. V spominu pa mi je ostal zapisan občutek varnosti in miru ob njem: »Vse, kar se počne v Izoli, bi moralo koristiti vsem nam in našim zanamcem,« pa je bil njegov odgovor na vprašanje, kaj si želi za Izolo nekega jutri.

Nelfi Depangher

— 17. november 2005

13 ZI

Tisti njegov smeh. V zadnjem kadru televizijskega dokumentarca *Izola, mesto z nasmehom*, ki sem ga posnela v mladih letih in ga zaključila z Nelfijem, ki je sedel sredi nekdanjega plesišča v Arrigoniju, prav blizu nekdanjega odra, na katerem je igral, še sam ne ve kolikokrat. Ta smeh je bil odgovor na vprašanje, kaj vse se je na plesih dogajalo v grmovju okrog plesišča, koliko ljubezni se je tam rodilo in koliko otrok se je tam spočelo. **Glasbena legenda Izole.** Tako smo zapisali v vabilo na 13. srečanje z njim, Zanimivim Izolanom, novembra 2005; dve leti pred koncertom ob 40. obletnici Faraonov. Vedno je bil tu, čeprav sem ga najprej videvala za bobni na odru, potem na ulici, barki, kasneje tudi kdaj skupaj na odru ali pred kamero. Nekaj časa sva, ne istočasno, v istem studiu Radia Koper uporabljala isti mikrofona. Tam je vodil večerne oddaje in poslušalke so ga imele zelo rade. A to je bil le odlomek z njegovega življenja, ki je od nekdaj povezano z glasbo in skupino Faraoni. Velik del nekdanje skupne domovine in sveta so prepotovali, bili so spremljevalna skupina Oliverja Dragojevića, s katerim je bil Nelfi tudi družinski prijatelj in ga je Oliver pogosto obiskal v Izoli. Morda je tudi zato nastala pesem *V San Simonu*, v kateri Oliver prepeva s Faraoni. Dolgo so igrali z njim in na enem izmed koncertov se je Oliver vozil s kolesom po dvorani. Bili so spremljevalna skupina Tereze Kesovije. Njihovo najbolj ustvarjalno avtorsko obdobje, morda tudi čas največje slave, so bila 90. leta prejšnjega tisočletja, ko so kar trikrat zmagali na Melodijah morja in sonca ter peli celo papežu. A takrat, ko sva z Nelfijem sedela v knjižnici, se niti koncert ob 40. niti ob 45. obletnici skupine, ko so svoje vrste in skladbe s priredbami za nastop v Avditoriju pomladili, še nista zgodila. A nam je vseeno živahno pripovedoval zgodbo o Faraonih, ki so začeli vaditi na nekem izolskem dvo-

rišču, prvič nastopili leta 1967, bili oblečeni v črne pelerine in postrizeni precej podobno kot Beatlesi. Nelfi se je glasbi zapisal že veliko prej, zvezdniško slavo je prvič okusil v četrtem razredu osnovne šole, ko je v Circolu v Izoli zapel *Con un baccio piccolissimo*. In pot je bila načrtana. Študij violine je hitro obesil na klin, saj je želel igrati instrument in sočasno peti. Bobni so bili pravi zanj, nastopi s Faraoni pa bolj privlačni kot Srednja gostinska šola, iz katere so ga za eno šolsko leto izključili. Šel je namreč na nastop v Beograd in učiteljem poslal razglednico.

»Faraoni smo kot dobro podjetje in družina. Igrali smo povsod, od hotelskih teras do manjših in velikih odrov v domovini in po svetu. Družine smo morali preživljati in štiri vogale moje družine je pogosto držala v rokah moja Darja,« nam je povedal glasbenik, direktor Faraonov, družinski človek, že dolgo tudi nono. Nelfi Depangher, pokojni Ferdi Maraž, Piero Pocco in Enzo Hrovatin so bili izjemna četverica. Nelfi je dodal, da so najbolj plodna leta preživel v časih, ko je bil njihov pevec Slavko Ivančić, ki je leta 2000 odšel na samostojno glasbeno pot, a so se njihove odrske poti še križale. 31. decembra 2007 sta Nelfi in Enzo na koncertu v Tolminu ugotovila, da ni več prave energije in Faraone začasno postavila v kot.

A vse to sega v čas, ki se na srečanju z Nelfijem v izolski knjižnici še ni zgodil. Kasneje so še nastopali, praznovali, se postarali in ostali prijatelji. Nelfi na svojem mopedu in kolesu prekrizari Izolo po dolgem in počez. Takrat, leta 2005, si je želel, da bi odstranili ladjedelniški dok in da bi ruševine Arga ne bile več ruševine. Še vedno je tak, kot poje pesem *Mi ljudje smo kot morje*.

Neva Zajc

— 16. februar 2006

14 ZI

Februar je mesec kulture in pogovor z Nevo Zajc je vanj sodil kot naročen. Ne le zato, ker je kultura že leta njeno področje novinarskega in uredniškega dela na Radiu Koper, pač pa tudi zato, ker se ji dejavno posveča v prostem času in ji teče po žilah tako samoumevno kot kri.

Tudi rojena je prav na slovenski kulturni praznik, 8. februarja, dve uri za svojo sestro dvojčico Vando. Njuna zibelka je bila v vasi Batuje na Vipavskem, v Izolo so se preselili, ko sta bili mali črnolasi deklici stari šest let in je Neva, ki je takrat prvič videla morje, mislila, da je zlato. Izoli ostaja ljubeče zvesta, čeprav je vse življenje veliko potovala in tudi živela v tujini. Potni list ima vedno pri roki, je državljanica sveta, ki jo vsakršne meje utesnjujejo. Nekatere »domovine« je kar posvojila, v drugih pa se počuti svobodno kot ptica. Otroška leta so se dogajala v središču Izole. Na Ljubljanski ulici, kjer je mama Milena Zajc, znana in priljubljena učiteljica mnogih generacij Izolanov, po moževi smrti sama vzgajala dve bistri deklici, ki sta bili zaradi mame učiteljice še posebej pridni učenci. Neva je plesala balet, recitirala in igrala na šolskih proslavah, pri slovenščini je blestela in v knjižnici se je počutila kot doma. Šolanje je nadaljevala na gimnaziji v Kopru v eni tistih generacij, ki je rodila vrsto uspešnih in znanih ljudi, njo pa je še posebej zaznamoval izjemni profesor francoščine, po katerem so čez leta v Kopru poimenovali »Kulturno društvo Peter Martinc«, ki povezuje obmorske frankofile, Neva pa je predsednica društva. Na Filozofski fakulteti v Ljubljani je študirala angleščino in francoščino in v drugem letniku študij začasno prekinila. Srce je ranila nesrečna ljubezen in Pariz, kamor je šla za varuško, je bil priložnost za delo in študij na Sorboni ter pravo zdravilo.

Vseživljenjsko pravzaprav, saj je to prestolnica njene izbrane domovine, jezika in kulture, ki ju ljubi in z njo leta dolgo tako dejavno tke kulturne vezi, da so ji podelili francosko odlikovanje – red viteza akademskih palm. V Parizu je kot študentka delala pri bogati judovski družini, kasneje je bila turistična vodička, na teh poteh in mnogih zasebnih rada zbira kuharske recepte, ki jih udejanja sestra Vanda, novih okusov in vonjev se ne naveliča nikoli. Tudi ne spoznavanja ljudi in »vzajemnega udomačevanja«, kot sama pove in slikovito opiše: »Moje srce je kot artičoka.« Kot študentka je bila za mikrofonom Radia Študent, vodila je mnoge prireditve, nastopala je celo v cirkusu. Ne na trapezu, ob mikrofону. Po diplomi se je zaposlila na Radiu Koper in urednica ji je rekla: »Neva, zdaj pa spravi potni list!« Zdelo se je kot huda kazen, a ji je radio odpiral vrata v kraje, na dogodke in k ljudem, h katerim ne more vsakdo. Priznani baletnik Rudolf Nurejev je bil le eden od teh. ***Brez radijskega snemalnika Neva ne gre niti od Izole do Kopra, kaj šele kam dlje, poživlja jo komunikacija, v kateri vrejo nove zamisli.***

Vse življenje je tu francoščina, jezik ljubezni, prevajanja strokovnih tekstov, tudi prevod knjige je že podpisala. Pounjali so ji ugledna delovna mesta, tudi ministrica za kulturo bi lahko bila, a je zmagala ljubezen do radia, ki je njen večni novinarski izziv. Rada tudi vzgaja mlade novinarske rodove, tudi meni je bila stroga in odlična mentorica. Sama si je vedno znova naložila funkcije v dobro vseh nas. Je predsednica društva Primorski poletni festival, ki nam je podaril čarobna poletja s predstavami pod milim nebom, a tudi obiske gledališč, razstav in izjemnih kulturnih dogodkov blizu in daleč. S kulturo nam širi svet.

Francka Bertalanič

— 30. marec 2006

15 ZI

Njene modre oči in njen smeh. Veliko modrine in modrosti, veliko veselja, ljubezni. 84 let je imela Francka Bertalanič, ko je bila 30. marca 2006 naša gostja. Nismo po naključju izbrali dneva, ki je bil koledarsko blizu materinskemu dnevu. Francka je bila 35 let rejnica. V teh letih sta z možem dom in ljubezen nudila zapuščenim otrokom, ki so potrebovali toplino, starše. Devet je bilo teh otrok, nekateri so odšli, nekaj sta jih posvojila. »Najhujše mi je bilo takrat, ko so na obisk prihajali morebitni posvojitelji mojih otrok in si jih ogledovali kot kakšno sadje na policah. Vedno sem se zgrozila in takoj tekla na Center za socialno delo, kjer sem dosegla, da sem nekatere otroke tudi posvojila,« nam je povedala Francka. Ti so ostali. Ko grem peš mimo tiste hiše ob morju blizu Svetilnika, kjer je Francka Bertalanič živela dolga leta, vedno pomislim nanjo.

V zgodnjih petdesetih letih minulega stoletja sta se z možem preselila v Istro. Imela sta se zelo rada. Med njima, nam je povedala Francka, ni bilo nikoli žal besede. Ko sta ugotovila, da ne bosta mogla imeti svojih otrok, sta na široko odprla vrata svojega doma. **Velikosti srca se ne da izmeriti**, smo napisali na vabilo za 15. srečanja z Zanimivo Izolanko. Vsem nam je večer z njo ostal v spominu kot doživet, srčen in topel, prav takšen, kot je bila ona sama.

Čutili smo, kot je takrat v Mandrač zapisala Marina Hrs, da več ljubezni kot daš, več je imaš. Francka Bertalanič je leta 1993 dobila prestižno priznanje Naj mama Slovenije, ki ji je veliko pomenilo. Pripovedovala nam je o tem, kako preživlja pozno jesen življenja, kako ji nič ne manjka in kako si želi le zdravja. O tem, kako enega od njenih otrok, takrat štiri-letnega fantka, ki se je kasneje vrnil k mami v Bosno, ni nikoli pozabila in mu je ob smrti postavila spomenik. Iz vsakega njenega stavka je vrela ljubezen do otrok, ki so bili zanjo največja sreča. Ni jih rodila, a bila je mama, kakršno bi si zaslužil vsak otrok. Zaznamovala je tudi Izolo; vsi so jo poznali, njo in njene otroke. Rejnico in posvojiteljico.

Francka, rojena Habe, je bila iz velike družine; oče je bil mlinar in doma je bilo šest otrok, zato je bila velika družina zanjo samoumevna. Svojega Toneta je spoznala v vrhniški godbi na pihala, kasneje sta se preselila v Mengeš, saj je bil Tone odlični glasbenik in prav tako odlično je popravljaj harmonike. Ko se spominjam večera s to srčno žensko, težko rečem, da sem si zapomnila podrobnosti pogovora. Nisem pa pozabila energije in ljubezni, ki ju je izžarevala. Kako zelo to ostane, tudi ko človeka ni več med nami. In znova se vračam k misli iz vabila. Velikosti srca se ne da izmeriti.

Zvonko Grahek

— 20. april 2006

16 ZI

Srečala sva se pri Ekremu, le kje drugje ... in zelo dolgo klepetala o vsem, kar se je potem spremenilo v uro pogovora v knjižnici 20. aprila 2006, ko je bil Zvonko Grahek naš 16. Zanimivi Izolan. Spomnil se je, da je 14. aprila, torej pred šestimi dnevi, obeležil pol stoletja življenja v Izoli. Bil je prvi župan občine Izola po osamosvojitvi Slovenije, in čeprav smo takrat še uporabljali naziv predsednik skupščine občine, smo njega klicali župan. V politiko ni bil potisnjen, želel si je še kaj storiti za mesto, pa vendar se je kandidature kar dolgo otepal. A takrat je soproga modro rekla: »Pojdi!« In je šel. V času osamosvajanja Slovenije se je pridružil Slovenskim krščanskim demokratom, bil je kandidat stranke Demos in leta 1990 na volitvah dosegel relativno večino, po sporazumu z Listo mladih pa kandidiral za župana Izole in zmagal. Oral je ledino, saj je bilo treba demokratične odnose šele vzpostaviti. Znal je z ljudmi. **Nasmejan, prijazen, priznavali so mu demokratičnost in širino duha: »To pomeni, da priznaš drugemu pravico do lastnega življenja,**« je dejal tisti večer. In to so mu v času njegovega županovanja priznavali mnogi.

Leta 1994 se mu je mandat iztekkel, ravno je dopolnil 70 let in prav se mu je zdelo, da se od politike posloviti. Na obdobje županovanja je imel en sam grenak spomin, ki ga je še takrat bolel, in to je bila zgodba Marine Izola. Ni se strinjal s pogodbo s tedaj neznanim Marinestvom, saj se mu je zdelo, da jim je tako pisana na roko, kot bi jo napisali kar sami. »Zaradi takratne slabe osnove je še danes vse zapackano,« je povedal, a več ni želel dodati. Izolo je imel rad, opazoval jo je ljubeče tudi še potem, ko ni bil več v politiki, njeno rast in izboljšave. Po rodu je bil iz Črnomlja, kjer je živel do desetega

leta, se nato šolal na klasični škofijski gimnaziji v Šentvidu, po 2. svetovni vojni pa v Ljubljani študiral na pravni fakulteti in diplomiral leta 1951. Tedanje razmere mu niso omogočale zaposlitve v pravni praksi, zato je nadaljeval delo v gospodarstvu. »Spremljala me je ta nesreča, da so me porivali proti denarju,« je duhovito označil svojo pot v gospodarstvu. Po poroki in s petimi otroki so živeli v podnajemniškem stanovanju v Ljubljani, zato je iskal delo tam, kjer bi mu za tako veliko družino nudili ustrezen dom.

Službo je leta 1956 našel v Izoli, v tovarni ribjih konzerv Arrigoni Argo. Ta kolektiv je imel zelo rad in z njimi preživel 20 let, nato pa odšel v Ladjedelnico 2. oktober, kjer je ostal do upokojitve leta 1987. Vrsto let je bil predan nogometu, o zgodovini izolskega nogometa je želel napisati celo knjigo, a ga je strast minila. Kot član upravnega odbora kluba dolgih 29 let in predsednik kluba dolgih 20 let je bil skupaj z občino, Delamarisom, Mehanotehniko, Opremo in Ribo glavni organizator gradnje novega nogometnega igrišča na sedanji lokaciji. Bil je odličen predavatelj na vrsti tečajev na delavski univerzi v Izoli, navdušen bralec in član kar šestih slovenskih knjižnic. Kot je bila v njegovi družini navada, je tudi sam napisal spomine na svoje življenje in ti so, natipkani na 261 straneh, namenjeni njegovim vnukom. Zvonko Grahek je žal odšel onkraj, ni ga več tu. Zelo rada bi brala njegove spomine, če bi bili objavljeni. Morda je v njih zapisana tudi misel, izrečena tisti večer: »Če si sebičen, nič ne dobiš. Ko se ozrem na svoje življenje, sem prepričan, da sem bil do vseh ljudi priznavajoč. Nasprotniki so bili z mano bolj zadovoljni kot privrženci, saj nikoli nisem uporabljal biča.«

Mirando Lovrečić

— 18. maj 2006

17 ZI

Ni me pustil do besede. To je Mirando Lovrečič: duhovit, zgovoren, živa enciklopedija povojne Izole in naše pihalne godbe. Nasmejal nas je do solz, pripovedoval z neverjetno hitrostjo, barvitostjo in brez predaha dogodivščine in zgodbe iz svojega in tujih življenj. Ob njem je težko ostati ravnodušen. V Mandraču so takrat zapisali, da zna o vsakem živem ali mrtvem Izolanu kaj povedati, še najraje kaj spotakljivega.

A vendar najraje govori o pihalni godbi in godbeništvu, ki mu je bil takrat predan že več kot 50 let in si je na zavihek suknjiča posebej za ta večer pripel medaljo, Zlati križec, ki ga je dobil za 50 let predanega delovanja v godbenih vrstah. Ponosen je tudi na priznanje Zasluge za narod, ki ga je prejel še v časih nekdanje Jugoslavije. Kar 34 let je kot predsednik vodil Pihalni orkester Izola in za sodelovanje v njem navdušil hčerko, sina in tri vnuke. ***Z godbo je razveseljeval generacije Izolanov na veselicah, prireditvah, budnicah in jih tolažil na pogrebih.***

Njegova ljubezen do godbe se je začela v domačem Laborju, kjer je kot trinajstletnik po dveh letih suhoparne teorije končno lahko poprijel za trobento. »Takrat so se mi izpolnile življenjske sanje,« je dejal in v domači vaški godbi vztrajal do vpoklica v vojsko. Tam so ga prešolali na pozavno. In končno

je s trebuhom za kruhom odšel v Izolo in tu pognal korenine. Svojih začetkov v pihalnem orkestru v Izoli se spominja z nostalgijo. V 50. letih prejšnjega stoletja so bile ulice prazne. »V kateremkoli jeziku si pozdravil, je bilo narobe,« je tisti čas opisal Mirando in dodal, da je bilo članstvo v orkestru takrat pol slovensko in pol italijansko. Tudi o dirigentih je kakšno rekel: »Večja kot je palica, slabši je dirigent. Dober dirigent zna dirigirati samo s prstom.« Takrat, ko je bil naš 17. Zanimivi Izolan, je še igral pri Mužiki sv. Lazarja v Borštu in zelo rad je bil v oljčniku in vinogradu. Vesel je, da je ljubezen do glasbe prenesel na svoje potomce, primerjal je nekdanje in sedanje generacije mladih godbenikov. Vsekakor so bili nekoč bolj disciplinirani, resni in zavzeti kot danes, zagotovo pa so sedaj bolj tehnično podkovani.

S svojimi godbeniki v Borštu najraje zaigra istrske pesmi, za Golico pa mora zbrano občinstvo že prispevati za kakšen liter vina ali dva. Skupne dogodivščine z Mirandom je z veseljem delilo tudi nekaj obiskovalcev in na koncu smo vsi v knjižnici zapeli. Na vprašanje, katero pesem bi si želel slišati na svojem pogrebu, pa se je veselo zasmel: »Ma vraga bom slišal, če bom mrtev!« Svojo trobento poboža vsak dan in še vedno ga osrečuje.

Srečko Gombač

— 08. junij 2006

18

ZI

Ni ga strah letenja, tudi radovednosti ne, dolgčasa pa ne mara in ga težko prenaša. In tako se je zgodilo, da je Srečko Gombač, v Koštaboni rojeni Izolan, svojo diplomu iz ekonomije nekako postavil v kot. Seveda mu je dobro služila, ko je delal v Tomosu in Drogi ter kot zasebni podjetnik tudi v turizmu, a najbolj je povezan z zgodbami in doživetji, ki pritegnejo turista. Ljubezen do vsega, kar je povezano s tehniko, je čutil že v mladosti, morda je prav ta botrovala zanimanju za Parenzano, ozkotirno železnico, ki je do leta 1935 sopihala med Trstom in Porečom, in si takrat zagotovo ni predstavljal, da bodo nekega dne, leta 2000, na njegova vrata potrkali trije občinski možje in mu postavili izziv, ki ga je sprejel – vzpostavitev Muzeja Parenzana v Izoli. Veliko dela, veselja in odgovornosti je imel z njim, s postavitvijo zbirk, iskanjem eksponatov, sodelovanja pri postavljanju rekreacijske Poti zdravja in prijateljstva, sodelovanja pri nastajanju podobnih zbirk v Volpiji in Livadah na Hrvaškem, še več morda žalosti, ko je Muzej Parenzana zaprl svoja vrata. To je boleča zgodba, ki ima več obrazov. A Srečko je zagotovo lahko ponosen na to, da je bil k njej povabljen in jo je soustvarjal.

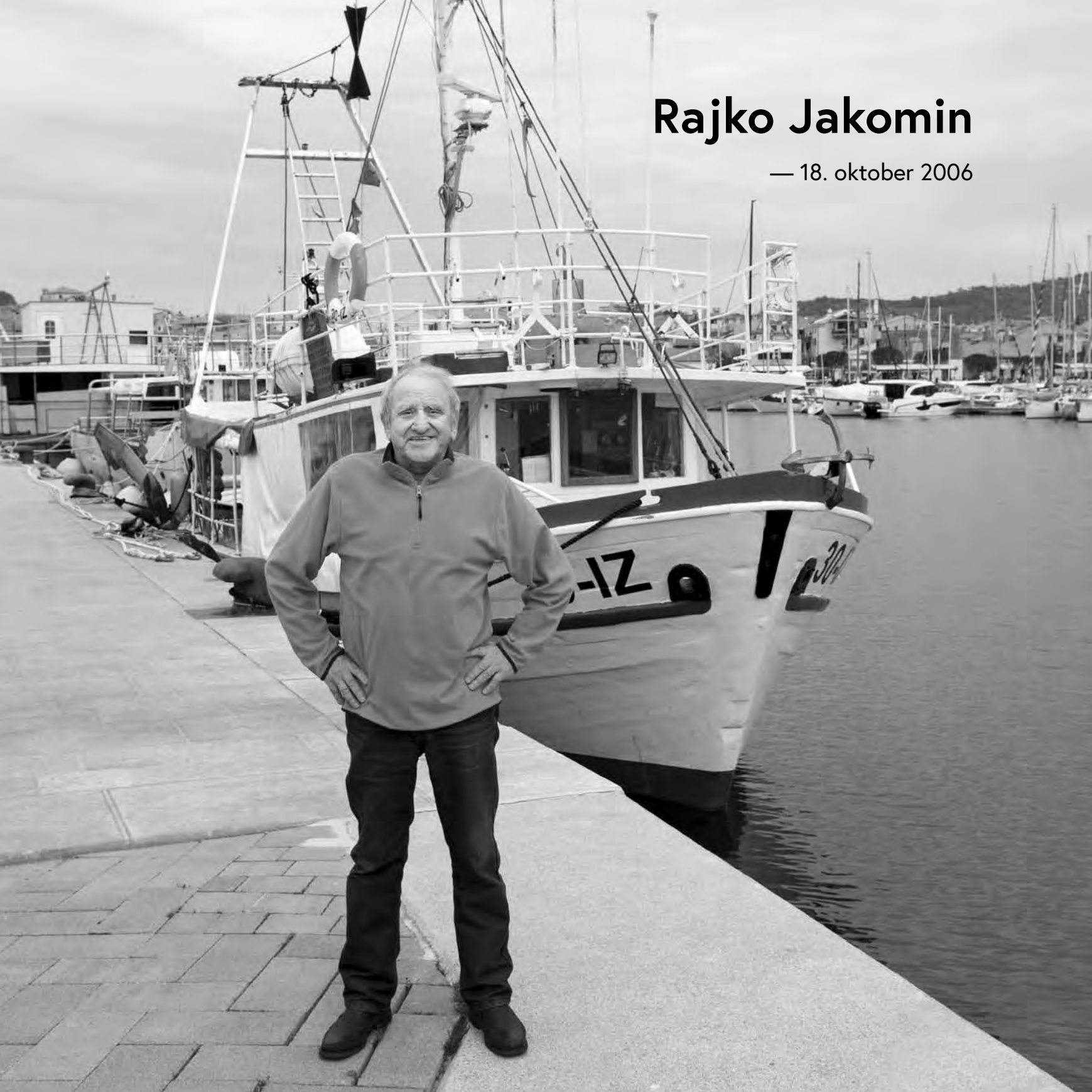
Kot mu je verjetno v veselje, da je njegovo raziskovanje tehniške dediščine za ljudi zanimivo, saj zna z vsem, kar zanima njega, vzbuditi zanimanje tudi pri drugih. Raziskuje našo kulturno in predvsem tehniško dediščino, zgodovino primorskih krajev in ljudi. Svoje ugotovitve in odkritja objavlja v strokovnih člankih, rad predava radovednemu občinstvu, vselej slikovito in s kakšnim lepim tehničnim modelom v roki, ki pričara občutek, da bomo odleteli nekam daleč ali

visoko. Z letalom seveda, saj ga je zgodba radovednih in pogumnih bratov Rusjan, Edvarda in Josipa, močno prevzela. Napisal je knjigo o njiju, pionirjih slovenskega letalstva, bil med pobudniki ureditve groba Edvarda Rusjana v Beogradu, kot poznavalec je sodeloval tudi pri snemanju filma o bratih Rusjan, velikokrat je bil gost na to in druge tehniške teme na radiu in televiziji, postavil je kar nekaj poučnih razstav. Vlak Parenzana skozi naše kraje, Haliatium, Kako je človek postal hiter, Letala s sidrom, Brata Edvard in Josip Rusjan so naslovi knjig, a besedil je še veliko. Bil je še veliko drugega kot ulični muzej, postavitev izolske stalne zbirke ladijskih modelov, zamisel o tem, da bi oživili Haliaetum, ki je pomembna zgodba in obenem začetek našega mesta.

Svojo njivo in oljke omenja manj, a mu morda nudijo vsaj toliko veselja kot vse ostalo. Knjig, fotografij in drugega gradiva, iz katerega hrani svojo radovednost, pa se je skozi leta nabralo že toliko, da jih je tudi razstavil. Ko sva se leta 2006 pogovarjala v knjižnici, še ni vedel, da bo leta 2010 kandidiral za izolskega župana. Ni mu uspelo, a si mislim, da tega nima za poraz, prej poglavje, ki je potešilo še kakšno radovednost. Meni je bil najbolj všeč kot kip Giuseppeja Tartinija, ves zelen in mogočen, izdelala sta ga skupaj z njegovo Janjo, razveseljeval pa nas je na številnih prireditvah, povezanih z nesnovno kulturno dediščino. Pa tudi takrat, ko se je sveže poročen v odprtem oranžnem hrošču s svojo nevesto Janjo vozil po Izoli. Takrat se je v mojih očeh najbolj približal misli, ki jo je zapisal na zavihek knjige o bratih Rusjan: »Knjigo posvečam vsem tistim ljudem ustvarjalnega raziskovalnega duha, ki so bili in so še pripravljeni presežati namišljene meje možnega.«

Rajko Jakomin

— 18. oktober 2006

19 ZI

Podaril mi je morskega konjička. Še zdaj ga skrbno hranim, saj je simbol čistega morja. Morski konjički so, tako zanje pravijo, ljubki prebivalci toplih morij, v vodi lebdijo, pokonci jih drži hrbtna plavut in kot kameleoni zvito menjajo barvo, ko se jim približa sovražnik. Ne vem, kdaj se je moj morski konjiček zapletel v ribiške mreže Rajka Jakomina, a me rahlo spominja nanj. Drži se pokončno, znajde se, ljubi morje. Ko je bil Rajko, ki je trideset let ribaril na majhnih ribiških ladjah ter na Drogi 1 in Drogi 2 naš 19. Zanimivi Izolan, je o morju, ribolovu, barkah govoril z veliko ljubeznijo. Res moraš biti nekoliko poseben človek, da se podaš v poklic z nenavadnim, dolga leta nočnim, kasneje pa napornim dnevnim urnikom, v katerem si pogosto moker in premražen. A tovarštvo, ki se stke med ribiči na barki, je nekaj posebnega, delo tudi.

Z veseljem se je Rajko skupaj z obiskovalci spominjal teh časov, ljudi, s katerimi je sodeloval, najprej kot »šef metle«, nato »feralist«, motorist ladje, čeprav se na motorje ni spoznal, po več letih prakse in z izpitom za kapitana pa od leta 1978 vse do odhoda v pokoj leta 2005 kot kapitan. Spomnil se je tudi tistih, ki so se jim kdaj iz radovednosti pridružili na ladji, pogosto tudi novinarji. Rajka so imeli kamere in mikrofoni radi, saj je dobro in duhovito vrtel jezik. Govoril je o izjemnih in tudi povsem običajnih ulovih, ribiških mrežah, galebih, obrazih morja. Podrobnosti pogovora z leti, razumljivo, zbežijo. Ne pa občutek, da nam je bilo tisti večer lepo in je dišalo po morju. Časi so se spremenili, slovenskega morja je manj, a ribič Rajko je že takrat rekel: **»Verjamem, da bodo ribiči preživeli, pa čeprav ni več tako, kot je bilo.«**

Z leti je Rajko razvil nos za dober ulov, in takrat, ko odveže svojo Nadalino in ujame škombra, mola, kalamara ali sipo, rad pripravi pojedino, ki ji ni para. To mu verjamem le na besedo, saj še nisem imela priložnosti, da bi jedla njegove ribe. A kdo ve? Na pogovoru v knjižnici se je nostalgичno spominjal časov, ko Jadranskega morja ni ločevala meja. Časov, ko so naši ribiči lovili tudi po tri ali štiri dni brez prekinitve, nato pa v Delamarisu iztovorili tudi 20 ton sardel. Ko se je naše morje skrčilo, je bil prav Rajko »prva žrtev« slovensko-hrvaških zapletov. Kako lepi so bili trenutki, ko je barka pripeljala nazaj domov, v Izolo. Ti časi so že davno mimo, a Rajko ne obupuje. Vsaj takrat ni ...

Rodil se je v Izoli 3. januarja 1952, njegovo otroštvo je bilo grenko. V družini je bilo šest otrok, očim je bil agresiven in potem je »občina naredila svoje in nas otroke zaščitila tako, da nas je poslala na različne naslove. Mene k družini na Kras, kjer sem bil v reji pri prijaznih ljudeh in delal kot pastirček Rajko. Še vedno imam rad Kras.« K mami v Izolo se je vrnil šele po končani osnovni šoli in po nasvetu psihologa ga je vpisala v ribiško šolo, ki je na Pomorski šoli v Piranu delovala le nekaj generacij.

Upokojenega ribiča Rajka tu in tam srečam, vedno se mu usta raztegnejo v širok nasmeh in vedno pomislim, kako zelo je del Izole. Tiste ribiške Izole, ki je ni več.

Goran Filipi

— 23. november 2006

20 ZI

Istrsko narečje je jezik srca in srce Gorana Filipija je bilo veliko, saj je z lahkoto prehajal iz slovenskega v hrvaški in italijanski jezik. Težko pišem o njem v pretekliku, ker se je poslovil 8. januarja 2021. Upala sem, da ga bom takrat, ko bodo ti teksti natisnjeni, spet srečala. Blagega in hudomušnega, pesnika, znanstvenika, dialektologa, izjemnega jezikoslovca, člana Hrvaške akademije znanosti in umetnosti ter prvega in dolgoletnega predstojnika Inštituta za jezikoslovne študije Znanstveno-raziskovalnega središča Koper, enega tistih, ki so bili snovalci Univerze na Primorskem. Nekoč, v 80. letih prejšnjega tisočletja tudi mojega profesorja angleščine na Gimnaziji Koper, a tudi profesorja italijanščine na takratni Srednji kovinarski šoli.

Povabiti na klepet pred občinstvo človeka tako širokih obzorij, pa še nekdanjega profesorja, ni enostavno. Na mizi pred nama je bilo veliko njegovih knjig, šibila se je pod težo njegovih znanstvenih in leposlovnih del. A je bil tako prijeten, da sem v iskrivem pogovoru pozabila na začetno zadrego. Ta občutek, da so mi na neviden in neslišen način pomagali pregnati šum zadrege, so mi ob številnih intervjujih dali le zares veliki ljudje. Ljudje, ki so z ljubeznijo počeli tisto, v čemer so bili zares dobri ali izvrstni in zato niso potrebovali niti zrna dokazovanja pred nikomer. Samo bili so. Takšen je bil tudi prof. dr. Goran Filipi.

Rodil se je v Zadru 18. januarja 1954, a je bila Izola dom njegovih mladih dni in kraj, kjer je od otroštva vselej enakovredno govoril v treh jezikih – slovenščini, hrvaščini in italijanščini. Ta večer v knjižnici se je spominjal otroštva, vihra-vih mladostnih dni v Izoli, sebe in drugih Izolanov v 70. letih. Kako so pred odhodom na univerzo bodoči študenti pred ta-

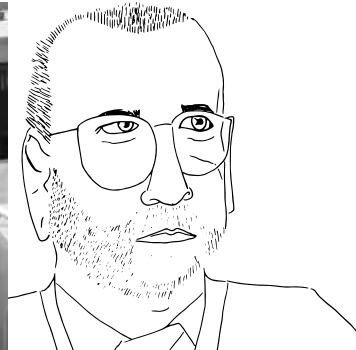
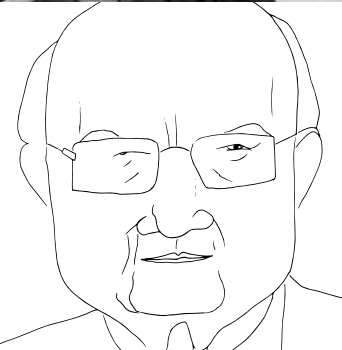
kratno pivnico Marinček v Izoli metali indekse v zrak, a samo dva sta bila modre barve. Le Goran in njegov dobri prijatelj Slavko Gaberc sta se odločila za študij v Zadru. Govoril je o Istri in njenih obrazih, ljubezni do dialektov, posebej istroromunskega, o svoji študijski poti. Diplomiral je iz italijanskega jezika in književnosti ter angleškega jezika in književnosti na Filozofski fakulteti Univerze v Zadru, magistriral na Meduniverzitetnem centru za podiplomski študij v Dubrovniku, doktoriral pa na Filozofski fakulteti Univerze v Zagrebu. Od leta 1985 do upokojitve 31. septembra 2019 je delal na Oddelku za italijanistiko na Filozofski fakulteti v Pulju.

Od tam oziroma iz Medulina, kjer je živel, se je takrat pipe-ljal v Izolo na večer z njim in povedal, da to mesto še vedno čuti kot dom. Kmalu se je vrnil, ko smo takoj po srečanju z njim ponosno obeležili niz prvih dvajsetih večerov z Zanimivimi Izolani. Ni mu bilo odveč priti še enkrat med svoje ljudi in povedati, da je v tem kratkem času od zadnjega srečanja napisal še nekaj pesmi. Veliko morja je bilo v njih, ljubezni, domotožja, minljivosti, tudi smrti, lepote in ljubezni do jezikov, med katerimi se je brezmejno sprehajal. Kot bi bile pesmi protiutež znanstvenemu delu.

Njegova znanstvena pot je izjemna. Vrsto let je predaval zgodovino italijanskega jezika na Filozofski fakulteti v Ljubljani, od leta 2003 tudi na Fakulteti za humanistične študije v Kopru. Kot gostujoči profesor je bil pogosto na videmski in mnogih drugih tujih univerzah. Objavil je več kot 23 knjig in jezikovnih atlasov Istre, svoje raziskovalno delo pa je nadaljeval tudi po upokojitvi. Zapustil je veliko dragocenega, bil je, kot je takrat zapisala Irena Urbič, znanstvenik z jezikom poezije. In je odšel, mnogo prezgodaj, na *Nasprotno obalo*, kot je bil naslov njegove prve zbirke pesmi.

21. jubilejno srečanje

— 15. marec 2007

21

ZI

Lepo se nam je zdelo, da prvih dvajset Zanimivih Izolanov povežemo v skupni večer. Zagotovo si takrat, leta 2000, niti pomisliti nismo upali, da bomo to zgodbo pripeljali do številke 100, celo do knjige, in da jo bomo še nadaljevali. Okrogla številka nas je navdušila in želeli smo jo proslaviti. Samo to. Niso prišli prav vsi, a bilo jih je veliko, znanih in manj znanih Izolanov. Njihove zgodbe, lastnosti in delo so seveda različni, a naša skupna želja, da spoznamo še enega novega človeka iz našega okolja, je od samega začetka enaka. Predznak teh večerov je bil vselej zgolj in samo človeški in vedno smo si želeli, da takšen ostane. Tisti večer sem si drznila reči: »Morda bi bilo nekoliko samovšečno trditi, da v drugih slovenskih krajih takšnih druženj ne poznajo. Morda jih, a ko pogledam na tale spisek, mi je prijetno pri srcu, saj je naša knjižnica na takšen način odprla vrata toliko raznolikim ljudem, Izolanom in Izolankam, ki tu živijo, delajo, so pognali korenine, čeprav niso domačini. In četudi bi se zamenjalo še sto političnih oblasti, nas to povezuje in tu radi živimo.« Še vedno mislim enako. Prostor knjižnice je iz meseca v mesec postajal bolj poln. Nikoli zelo in nikoli preveč, ampak tisti, ki so prihajali sem, so prihajali redno in radi. Toliko, kot nas je bilo na 21. jubilejnem srečanju, nas dotlej še ni bilo, čeprav so nekateri manjkali.

Silvano Sau in Breda Pečan sta prišla z zamudo s seje občinskega sveta, a nista govorila o politiki. Silvano, že upoko-

jen, je govoril o tem, kako rad zjutraj pelje na sprehod vnuke, Breda Pečan pa, da si včasih na poti v Ljubljano zgodaj zjutraj privoščiči nabiranje zvončkov. Koni Steinbacher nam je zaupal, da še vedno rad zaigra na kitaro in še vedno rad riše. Branko Miklobušec nas je s svojimi predlogi za jedilnike in recepte spet naredil lačne. V smeh nas je spet spravil večni Dedek Mraz, Dare Brezavšček. Nevenka Gregorčič je govorila o kulturi in mačkah, za katere še vedno skrbi. Nelfi Depangher je govoril o skladbi V San Simonu, ki gre hitro v uho in se nanjo lepo pleše, on pa rad kolesari. Neva Zajc je povedala, da so njeni trije aduti, ki ji olajšajo potovanja, nizkocenovni letalski prevozniki, nočitve pri prijateljih in znancih ter mednarodna novinarska izkaznica, ki odpre mnogo vrat. Rejnica Francika Bertalanič, ki se je takrat bližala 85. rojstnemu dnevu, je govorila o ljubezni do vseh svojih otrok. Zvonko Grahek o knjigah, ki jih je rad bral, in številnih knjižnicah, katerih član je bil. Srečko Gombač je tudi takrat neutrudno zbiral zgodovinsko gradivo za nove zapise. Mirando Lovrečič je povedal nekaj prigod iz sveta pihalne godbe in nas nasmejal do solz. Pesnik Goran Filipi pa nam je zatrdil, da zato, da pišeš pesmi, sploh ni treba, da si nesrečen, pijanec ali revež.

Še enkrat nam je bilo lepo. Nekaterih med naštetimi ni več med nami. A tisti večer smo bili skupaj.

Vanja Pegan

— 19. april 2007

22 ZI

Bilo je leta 2007, v Tednu knjige, kot se za pisatelja spodobi. Simpatični piranski Izolan, so o njem takrat zapisale Primorske novice. Drži, Vanja Pegan je Pirančan, ki se je priženil v Izolo. Je pisatelj in glasbenik, izbrušen avtor, tenkočuten in luciden prozaist. Avtor, ki s svojo posebno človeško občutljivostjo zaznava svet in se nanj odziva. Če se mu ta opis zdi znan, me ne preseneča, saj so to njegove besede. A ne o njem. Napisal jih je v uvodu knjige pesmi drugi avtorici, čeprav odlično označijo tudi njega. Je tudi odličen pesnik. Njegova knjiga haikujev *V nevihtni kapljici nad mestom samevam*, ki je izšla na Svetovni dan poezije leta 2020, je čista radost. Če jo bereš potihom ali naglas, dobro zveni in vstopi vate:

Stopaš previdno

Po apnencu samote

V nežno bližino

Moj prvi spomin nanj sega leta nazaj. Zagledala sem ga sredi Ljubljanske ulice, ko je skupini otrok, ki so likovno ustvarjali pred takratnim poletnim ateljejem slikarke Fulvie Zudič, bral pravljico. Bolj kot njega sem opazovala otroke. Prepustili so se mu, tišina je bila spoštljiva. Bral jim je svojo knjigo *Citronček in Giovanin*, ki jo je ilustrirala Fulvia Zudič, in razumeli so prav vse, tudi zadnji stavek, ko se Giovanin v mislih opraviči metulju Citrončku z besedami: »**Morda pa smo edina prava nesnaga na tem planetu mi, ljudje.**« Kar veliko sva ta večer govorila o človeški nesnagi in plitkosti, o hlastanju za materialnim: »Živimo v času, ko ljudje nimajo radi ljudi, temveč stvari,« je povedal Vanja. Sottofondo pa je bilo slišati skladbo Anna e Marco Lucia Dalle, ki ga ima zelo rad.

Vanja ima rad svojo družino, svoja tri dekleta Brigito, Angelo in Julijo. Rad ima svojo jadrnico Rosalbo, ki ni več najmlajša, a je z leti vse bolj žlahtna dama in vir navdiha. Rad je radioamater in na teh frekvencah spoznava nove ljudi in svetove. Rad je bil Dedek Mraz za otroke. Rad je glasbenik, ki piše scensko glasbo za gledališke predstave in rad je učitelj glasbe v Tartinijevi hiši v Piranu, kjer na sedežu Skupnosti Italijanov že leta uči svoje učence igranje kitare. Rad ima svoj rojstni Piran, starega lepotca, kot mu pravi. Na zavihku knjige *Pisatelj, Adam in pilot* je zapisal: »Rad imam svojo družino, morje in ne nazadnje tudi svoje delo.« Veliko ljubezni je v njem in o vseh pripoveduje z mehkim glasom, s krhko nežnostjo, a hkrati vzbuja občutek varnosti kot topel objem.

Nenavadano se zdi, da se je občutljiv literarno nadarjeni fant najprej vpisal na Srednjo pomorsko šolo in se šele kasneje prepisal na Srednjo ekonomsko in družboslovno šolo, kjer so štirje fantje kraljevali v razredu z dvaintridesetimi dekleti. Študija primerjalne književnosti ni zaključil. A usodi ni moč ubežati. Vanja Pegan je rojen 10. maja, skoraj 100 let prej se je na isti dan rodil Ivan Cankar. Naključij menda ni. Pisati je začel kot srednješolec, leta 2002 je postal član Združenja književnikov Primorske, leto kasneje pa je pridobil status pisatelja, samozaposlenega v kulturi. Piše za otroke in odrasle, njegova dela imajo radi bralci in kritiki.

V njih šumi morje. V njih je doma Čustvo.

Zorko Dežjot

— 24. maj 2007

23

ZI

Negativne trenutke je treba čim prej vreči čez ramo. To je bil eden zadnjih stavkov, ki jih je Zorko Dežjot, takrat še sveži upokojenec, vedno poln optimizma in dobre volje izrekel 24. maja 2007 v nabito polni čitalnici Mestne knjižnice Izola. Kasneje mu je življenje nastavilo še kakšno preizkušnjo, a s težavami Zorko nekako zna. Gotovo ga rešuje zdrav športni duh in spoštovanje filozofije, da je v zdravem telesu doma zdrav duh. Bil je veslač in še vedno se rad ozre za veslači na morju, bil je rokometaš, igral je tenis, rad sede na kolo, le na rokometne tekme ne hodi več, ker se preveč razburi, če je igra slaba.

Zorko se je rodil v Zagrebu med 2. svetovno vojno staršema iz Trsta in se v Izolo preselil leta 1956. Da rad riše, je odkril že v osnovni šoli, svoj drugi talent pa je odkril, ko je postal oče in je hčerki izdeloval pohištvo za barbike. Les mu šepeta posebno zgodbo, Zorko zelo rad rezbari in številne primorske kleti krasijo njegove rezbarske umetnine. Mnoge so narejene na vinskih dogah. Vinski sod v sebi skriva svojo zgodbo, ki jo Zorko nadgradi in ji zašepeta še svojo. V Primorskih novicah so takrat že v naslovu zapisali, da Zorko Dežjot razkriva zgodbe, ki jih piše vino. Zorko zelo rad tudi slika, ljubi sta mu keramika in kovina, tudi kamen. Kar nekaj let po druženju v knjižnici je nekaj njegovih javnih skulptur našlo svoje prepoznavno mesto v Izoli. Že vse od ustanovitve leta 1975 je član, obenem pa tudi dolgoletni predsednik Društva likovnih umetnikov Izola, zelo rad se druži s svojimi likovniki v njihovih prostorih na Gregorčičevi ulici. Sam je del skupine klasič-

nega slikarstva, a v društvu delujeta tudi skupini za keramiko in sodobno slikarstvo. Člani Lika so zelo ustvarjalni, veliko razstavljajo po Sloveniji, so prejemniki več nagrad, so prijatelji. Čas epidemije, v katerem pišem te vrstice, jih je močno prizadel. »**Kulture brez druženja ni**,« meni Zorko, in čeprav se družijo prek spleta, to res ni enako. Člane je treba k delu še dodatno spodbujati. Tudi sam je imel pred leti obdobja, ko je manj zahajal na Gregorčičevo in več ustvarjal v svojem ateljeju, a je družbo kmalu začel pogrešati. Ob klepetu in delu v skupnem prostoru se lažje rojevajo nove ustvarjalne ideje, zato zapiranja, ki smo ga zaradi epidemije deležni v vseh porah družbe, ne podpira.

Dolga leta je bil zaposlen kot tehnolog v Delamarisu, kasneje je vodil koprski del Ljubljanskih mlekar, zaznamovala pa ga je predvsem ljubezen do likovne ustvarjalnosti.

Na moje vprašanje, kako se člani društva Lik soočajo s kritikami tistih, ki imajo podcenjevalen odnos do umetnikov brez akademskega naziva, se je Zorko nasmejal in rekel: »Mi smo slikarji in smo zadovoljni s tem, kar počnemo, ves čas se učimo, hodimo na razstave, beremo knjige in se z ničimer ne obremenjujemo.« Rad pomaga svojim vnukom, rad ima svojo Ano, proučeval je svoje družinsko drevo, zelo zelo rad gre v svoj atelje. Na srečo ga ima kar v svetli kleti bloka, v katerem živi. Ta posvečeni in prostorni prostor mi je pokazal, tam sem zastavila scenarij najinega večera v knjižnici, tam ga vidim prav zdaj, ko to pišem. Tja sodi.

Bogdan Gerk

— 14. junij 2007

24 ZI

Prvi mornar Primorskih fantov, Ambasador Izole, humoristični lik Tiljo Frtacin z Montečukola, glasbenik, humorist – Bogdan Gerk. Gost našega 23. srečanja z Zanimivimi Izolani je bil tik pred svojim 50. rojstnim dnem. V beli srajci s kratkimi rokavi, na glavi ni imel robca s štirimi vozli, ki ga nosi njegov avtorski humoristični lik Tiljo. Rodil se je sicer za potrebe nekdanje humoristične oddaje Du jes na Radiu Koper, a jo je sčasoma prerastel in zaživel tudi samostojno odrsko življenje. Ta preprosti kmet, ki pravi: »Ma mene me ne briga, ma sem se pozanimal ...« je oženjen s svojo Juštino in je poln preproste modrosti. Na neki način je podoben Bogdanu, sicer ga verjetno ne bi izumil in s takšno lahkoto rojeval v svojih mislih. Kdo ve?

Bogdan, ki je do petnajstega leta odraščal v Alietovi ulici v Izoli, kjer so živeli moji nonoti, je bil nasmejan otrok, že zelo zgodaj ga je zanimala glasba, pa čeprav je na violino iz glasbene šole igral kot na kitaro in nam otrokom pel kot slavček. A je postal trgovec, komercialist, vodja nabave. Neko, ki mu je bilo v genih zapisano, da bo glasbenik, in ki ima v delovni knjižici zabeleženih dvajset let čisto »normalne« delovne dobe.

Leta 1992 je zmagala ljubezen do glasbe in zapisal se ji je profesionalno. Čeprav je po duši roker in je svojo glasbeno kilometrino nabiral kot bobnar, harmonikar, klaviaturist in predvsem odličen vokalist v skupinah Zahod, Ideja, Sigma, Dober dan in ansamblu Staneta Škode, se je ustalil pri Primorskih fantih, ki so z leti postali prava institucija. Koncerti, festivalske zmage, kasete in zgoščenske, postali so prava tovarna hitov, a tudi skupina, ki je ime Izole in Slovenije pones-

la v svet. Prepoznavnost so jim prinesla potovanja. Leta 2000 so odšli na veliko turnejo po Avstraliji, leta 2003 pa na veliko turnejo po Kanadi, kjer so v mesecu dni vsaj štirinajstkrat peli na različnih odrih in razveseljevali naše izseljence. Vse naštetu je botrovalo tudi nazivu Ambasadorji Izole. ***Kjerkoli so nastopili, doma in po svetu, so bili z Bogdanom na čelu simbol našega mesta.***

Njihova narodnozabavna glasba je bila vedno nekoliko drugačna od tiste, ki ji pravimo »goveja«, dišala je po morju, valčki in polke pa imajo drugačen, mediteranski ritem. Veliko not in besedil je napisal prav Bogdan, občinstvo pa je ansambel nagrajevalo z zvestobo in pravim navijaštvom, saj so se na festivale in koncerte z njimi vozili kar z avtobusi. V skupini mora vladati občutek tovarištva, domačnosti, brez tega profesionalnost ne bi bila tako uspešna. Vrsto let je bila njihova matična luka Srednja gostinska šola. Tam je bil njihov oder za vaje in redne nastope, od tam jih je pot iz Izole vodila vsepovsod. Ribiški praznik si težko predstavljamo brez njih. Težko si predstavljam Izolo brez Bogdana, ki na svojem motorinčku naredi pozno popoldanski ali zgodnje večerni obhod in tu in tam ob kozarcu pove še kakšno anekdoto kot Tiljo Frtacin, četudi si na glavo ne nadene njegovega robca. Posnel je dve kaseti s svojimi hudomušnimi zgodbami in verjetno jih ima na zalogi še veliko. Ne vem, ali jih uporablja v občinski politiki, v katero je zašel najprej v Koprno, nato v Izoli. Zagotovo pa v Brkinih, od koder izvirajo njegovi starši in kjer si je postavil vikend hiško, kakšno zgodbo pove domačinom. Nekoč me je zaneslo v tiste kraje in tudi tam ga poznajo prav vsi. Tudi sam je namreč že postal zanimiv zgodovinski lik kakor tisti, o katerih rad bere v knjigah.

Selma Chicco Hajdin

— 20. september 2007

25 ZI

Akademsko glasbenica pianistka in profesorica klavirja Selma Chicco Hajdin takrat, ko je bila naša gostja, še ni imela drugega priimka. Življenjski sopotnik Antonije Hajdin je njen soprolog uradno postal kasneje, a že takrat nam je zaupala, da skupaj koncertirata. Da se je po zdravstvenih težavah z bolečimi rokami, zaradi katerih je takoj po diplomi na Akademiji za glasbo morala opustiti sanje o karieri pianistke in se podati v pedagoške vode, končno ponovno odprla in skupaj koncertirata. Svoj prvi samostojni klavirski koncert je imela v domači Izoli že kot trinajstletna deklica, z glasbo pa je odraščala. Oče je bil samouk tolkalec, bobnar, in ko je kot mlad fant igral v eni od glasbenih skupin v parku Arrigoni, se je zagledal v lepo dekle, s katero sta začela skupaj peti in sta leta dolgo ubrano pela v pevskem zboru Haliaetum. Brat Renato Chicco, svetovno priznani jazzist in predavatelj na Univerzi za glasbo in upodabljaljočo umetnost v avstrijskem Gradcu, pa je Selmo spodbujal, ji vlival pogum in jo prepričal, da se je podala v glasbene vode. ***V družini Chicco so note dobesedno skakale po zraku.***

Po končani osnovni šoli in gimnaziji v italijanskem učnem jeziku, ki je očetov, ne materin jezik, je kot zelo perspektivna dijakinja prejela posebno državno štipendijo za izjemne uspehe na več področjih. Študij klavirja pa je nadaljevala na akademiji za glasbo v Ljubljani v razredu mednarodno priznane slovenske pianistke, profesorice Dubravke Tomšič Srebotnjak. Predano, trdo delo, resen študij, diploma z najvišjimi ocenami in tudi Prešernova nagrada Akademije za glasbo za izvedbo Simfoničnih variacij za klavir in orkester C. Francka z orkestrom RTV Slovenija. Selma se je izpopolnjevala pri najboljših profesorjih, pedagoški poklic pa je zanjo pos-

lanstvo. Čeprav se je njena zgodba zasukala drugače, kot je načrtovala, nam je mirno pripovedovala o tem, da je življenje niz vzponov in padcev in ga kot takega tudi sprejema. Življenje ji je postavilo le nov izziv. Izvrstna in velikokrat nagrajena pedagoginja je. Številna priznanja, tudi Gerbičevo in strokovni naziv svetnice, so prišla po našem srečanju v Mestni knjižnici Izola. Njeni učenci z najvišjim številom točk zmagujejo na državnih, regijskih in mednarodnih tekmovanjih, starši vozijo otroke na šolanje prav k njej tudi iz geografsko precej oddaljenih krajev od Kopra. Selma je zaposlena na glasbeni šoli v Kopru in tudi na tamkajšnji umetniški gimnazij. Njeni nekdanji varovanci so danes uspešni glasbeniki, skladatelji, pedagogi in koncertanti. Zagotovo se z ljubeznijo spominjajo svoje profesorice, ki ima glasbo strastno rada. Pripovedovala nam je o tem, kako dragoceni so otroci, o tem, da se jih danes pogosto podcenjuje in dodala: »Če pa v otroka resnično verjamemo, odkrijemo marsikaj. Če otroka prepričamo, da zmore, bo zagotovo zmogel.«

Govorila nam je o tem, kako otrok že v maminem telesu zaznava glasbo, zato imamo vsi na tem planetu primarno pravico do stika z glasbo in potrebo po njej. O tem, kako glasba vpliva na vse procese v možganih, pripomore k izločanju hormona sreče, o tem, da je dokazano, da tudi rastline lepše uspevajo ob Mozartovi glasbi, ki je poleg Chopinove tudi med njenimi najbolj priljubljenimi. O tem, da bi morda izbrala matematiko, če je glasba ne bi poklicala k sebi. Rada ima Izolo, rada opazuje ljudi, rada hodi po mestu, veseli se srečanj z ljudmi, ki jih pozna iz otroštva, želi si več druženja in rada bi tudi zibala, nam je zaupala takrat. In tudi ta želja se ji je uresničila.

Judita Miško

— 18. oktober 2007

26

ZI

Njene čudovite torbice so med pogovorom visele na obešalniku ob naju, tista velika riba, narejena iz pokrovčkov ribjih konzerv, ki že leta krasi čitalnico Mestne knjižnice Izola in je tudi Juditino delo, pa je bila na drugi strani. Judita Miško je umetnica, njen atelje, v katerem je takrat še skupaj z možem Emilom ustvarjala unikatne izdelke iz usnja, nikoli ni bil le paša za oči, ampak tudi priložnost za kratek klepet. Prijazen, človeški, ob vonju usnja, ki je tako poseben in topel kot ljudje, ki delajo z njim. Pot do dela z usnjem je bila za Judito nekoliko ovinkasta, po drugi strani pa, tako kot vse neizbežne poti v življenju, z ovinki vred, nekako samoumevna. Otroške sanje so jo zaradi sorodstva z misijonarko na Madagaskarju vleklo v medicino. Odšla je na Srednjo šolo za medicinske sestre in babice v Ljubljano, a je tam zdržala le eno leto. Zaradi mladostniškega uporništvaja je šolo morala zapustiti in se prepisati na Srednjo ekonomsko šolo v Koper, a v življenju nekako vedno sklenemo krog. Njen likovni talent se je udejanjal pri njenem delu in dejavnem sodelovanju v društvu Lik, katerega članica z najdaljšim stažem je, želja po delu v misijonu pa doma z mamo, ki se je dotaknila demenca ter v skupini za samopomoč svojcem dementnih, ki jo je Judita zasnovala skupaj z zdravnikom Andrejem Dernikovičem. Ekonomija, ki se ji je zgodila iz nuje in nekako mimogrede, pa je bila tu ves čas, bila je dobra za posel in prizemljena.

A vsaka zgodba ima svoj začetek. Oče je njeno mamo zapustil, ko je bila Judita stara tri mesece, odšel je na Švedsko in majhno Judito je mami, ki je delala, pomagalo čuvati veli-

ko ljudi, med njimi znana rejnica Francka Bertalanič in sosedica Angelca Hočevnar. Njenega moža, čevljarja, je klicala očka. In tam, v njegovi delavnici se je zaljubila v zvok šivalnega stroja, vonj usnja, ročna dela, ta stroj pa po njegovi smrti kupila in začela pisati svojo zgodbo ustvarjanja. Bila je nadarjen otrok. Prvo krilo je zašila v šestem razredu osnovne šole, prvo torbico v sedmem, vedno je risala, šivala, pletla. Dolgočasno pisarniško službo na sodišču je pustila in raje ostala doma z otrokoma, mlada ju je imela, pri dvajsetih prvega. Takrat je šivala mošnjičke, domača kuhinja je bila obenem delavnica in z Emilom sta do potankosti spoznala pomen besede skromnost. A sta znala naprej, se začasno povezala z italijanskim podjetjem, pa so bila njihova pričakovanja velika in sta šla na svoje, tudi v svoj prostor, ki se je zgodil po naključju in ga je bilo treba povsem urediti. Judita ni hodila na fakulteto, a je znanje srkala na vse možne načine: na tečajih keramike, slikanja, jezikov, naredila je celo dveletno šolo za restavratorje.

Leta 2002 je v njeno življenje prišla velika sprememba, saj je danes že pokojna mama zbolela za demenco in Judita se je ljubeče ukvarjala z njo, a tudi s člani društva za pomoč svojcem z demenco. Nekoč je mislila, da so njeno poslanstvo otroci, takrat je spoznala, da so to starejši. Prišlo je do krize, izgorelosti, naporno je bilo, sčasoma si je opomogla. V ateljeju večkrat vidimo Emila kot njo, a prav nasproti njune delavnice je zdaj prostor, v katerem so različne Juditine umetniške kreacije, ne le usnjene. »**Kdor v življenju veliko doživi, lahko v življenju veliko naredi.**« To so Juditine besede.

**Slavica
Nastovski**

— 29. november 2007

27 ZI

Poznamo jo skoraj vse ženske v Izoli, saj je zadnjih 36 let svojega dela, do upokojitve leta 2004, preživela kot medicinska sestra v dispanzerju za ženske. V mislih sem ji rekla »naša sestra«, naglas pa le sestra Slavica. Poznam jo že dolgo, saj sem kot pacientka zahajala v ginekološko ambulanto, v še posebej dragocenem spominu pa jo imam iz obdobja nosečnosti, ko je znala blago in z nasmehom odgnati marsikateri nepotreben strah. ***Njen topli in prijazni način, nasmeh, stisk roke jo je zasidral v srca mnogih Izolank.***

Tudi Izolanov, saj je Slavica najprej delala na infekcijskem oddelku izolske bolnice, ki je bil takrat še v Piranu, zelo kmalu pa so jo povabili na oddelk intenzivne nege na kirurgiji, kjer je ostala osem let, nato pa so jo spet zvabili drugam, najprej v splošno ambulanto, kjer je sprva dvakrat tedensko, nato pa vsak dan vse do upokojitve delala v dispanzerju za ženske ob različnih zdravnikih in zdravnicah. Ona je bila naša zvezda stalnica. Z nami je delila trenutke stisk in radosti, napredek medicine, nas osveščala glede osnovnih ginekoloških znanj, samopregledovanja dojk, nujnosti rednih pregledov in še mnogo drugega.

Njena zgodba pa bi se lahko zapisala povsem drugače. Njena družina se je v 60. letih prejšnjega tisočletja v Izolo preselila iz Bjelovarja na Hrvaškem; bili so trije otroci in Slavica je šla v novem okolju v 6. razred osnovne šole, sprememba je bila velika, jezik drugačen. Starši so sčasoma prevzeli v najem več gostinskih lokalov, najbolj nam je ostal v spominu tisti na Svetilniku, kjer je mlada Slavica pomagala v strežbi, v kuhinji in še kje do te mere, da so šle počitnice mimo, ne da bi zapla-

vala enkrat samkrat v celem poletju. Slavica se ni odločila za gostinstvo, bila je v prvi generaciji dijakinj srednje medicinske šole v Piranu, ki je delovala v današnjem samostanu; bila je pridna učenka z odličnimi ocenami pri strokovnih predmetih, a je na maturi padla pri slovenščini ... in seveda preživela.

Tako, kot je znala s pacientkami, je znala tudi z zdravnicami in zdravniki, s katerimi je delala v ambulanti. Ta partnerski odnos je nadvse pomemben in je tudi temelj dobrega občutja pacientov. Ko je bila Slavica naša 27. Zanimiva Izolanka, je bila že tri leta upokojena in priznala nam je, da upokojitev zanjo ni bila tako velika življenjska prelomnica, kot je pričakovala. Z njeno družino je takrat živela bolna tašča, ki jo je negovala, medicine pa tudi sicer ni odložila v kot, saj jo je k sodelovanju povabil Rdeči križ, da je merila pritisk, tudi sladkor, delila nasvete o zdravem življenju.

Tistega leta, 2007, se je med seboj povezalo nekaj »upokojenih deklet«, ki so ustanovile Andragoško društvo Morje z željo, da bi ustanovile univerzo za tretje življenjsko obdobje, ki je z leti postala uspešnica. Slavica je bila med tistimi, ki so zapisale njeno prvo poglavje. Z možem imata dve hčerki, starejšo Diano, ki je tako kot mama medicinska sestra in ji je prva podarila dva vnuka, in mlajšo Tanjo, magistrico komunikologije, ki ji je vnukinjo podarila nekaj let kasneje. Slavica ima še eno veliko ljubezen – slikanje. Prepustila se ji je v zrelih letih. Na obisku pri njej doma, ko sem v kuhinji poslušala njeno življenjsko zgodbo, je bilo na mizi manjše slikarsko stojalo, »štafalaj«, nanj pa naslonjeno platno s skico ženske podobe – medicinske sestre.

**Tomislav
Klokočovnik**

— 10. januar 2008

28

ZI

Moj prvi spomin na prof. dr. Tomislava Klokočovnika, v času pogovora v knjižnici župana Izole, sega v tista leta, ko smo se otroci kopali na Svetilniku. Takrat je bil čisto preprosto Tomi. Nihče ni pomislil, da bo ta čedni mladenič nekoč postal slavni kirurg. Njihova družina je živela v bloku tik ob stavbi bolnišnice, »stare bolnice«, kot ji pravimo še danes. Očeta, znanega kirurga, smo poznali in spoštovali vsi. Doma je imel Tomi dober zgled za predano in trdo delo, talent za kirurgijo pa verjetno v genih in ga je sčasoma izpilil do visokega sijaja. Že kot gimnazijec je rad poprijel za vsako počitniško delo, v Luki je nosil težke vreče, v Mehanotehniki pa delal za tekočim trakom. Po maturi je poletje preživel v Londonu in si medicino želel študirati tam, a se je raje vpisal na ugledno medicinsko fakulteto v Padovi. Morda tudi zato, ker je bila bližje domu in se je lahko enkrat na mesec vračal domov na mamino govejo juho. Če pa je izpite opravil v roku, je smel tudi v diskoteko. Še kot odličen študent medicine je včasih očetu asistiral na urgenci ali v operacijski dvorani. Po končanem študiju so mu ponujali specializacijo v Milanu, a ga je vleklo domov. Začel je kot vsi mladi zdravniki v splošni praksi, vsak prosti trenutek, popoldneve in praznike pa je izkoristil za pridobivanje izkušenj pri manjših operacijah v izolski bolnišnici. Specializacijo so mu odobrili hitro, v manj kot štirih letih, morda tudi zato, ker je bilo za njim že veliko kilometrine, in postal je kirurg. Čeprav ni sodil v elitno družbo ljubljanskih zdravnikov, so ga zaradi virtuoznosti povabili na oddelek za kirurgijo srca in ožilja v ljubljanski Univerzitetni klinični center, njegova prva šefinja pa je bila edina kirurginja v takratni skupni domovini, Jolan-

da Jezernik, in v Ljubljano se je nekaj let vozil vsak dan: »Prva leta v Ljubljani so bila težavna, okolje neizprosno. Na svojem področju sem postajal vse boljši, težave mi je povzročalo pisanje člankov, a se nisem predal.« Ob napornem delu je opravil še magisterij na Medicinski fakulteti v Zagrebu, kasneje še doktorat znanosti na Medicinski fakulteti v Ljubljani, specializiral je v Hustonu v ZDA, kjer so znani kot »srčna baza« in kjer je kasneje predaval tudi sam. V Ljubljani je kmalu postal ena prvih violin na oddelku, kot izjemen kirurg je uvedel vrsto novosti, ki so bolniku olajšale operacijo in okrevanje po njej. Dolgo je bil predstojnik Oddelka za srčno kirurgijo in kirurg, operiral je na tisoče bolnikov in se nazadnje od kliničnega centra tudi poslovil. Slovo je bilo medijsko burno in ni bilo prijetno. Pacienti pa so njegov odhod obžalovali, dobil je na tisoče sporočil in prošenj, naj ostane.

Dobro leto dni je operiral na Inštitutu Dedinje v Beogradu, kjer so ga sprejeli kot Maradono v kirurgiji, zdaj pa samostojno operira in predava svojo ljubljansko metodo operacije aortne zaklopke z minimalnim rezom ter uči kirurge po vsem svetu, ima koncesijo in operira tudi v svoji kardiodejavnosti v Luciji. V Ljubljani z makedonskim investitorjem snuje svojo kardiološko kliniko in tako udejanja sanje, zaradi katerih je že ovenčan z medijskim nazivom Osebnost Primorske 2005, morda tudi kandidiral za župana Izole. Tudi z željo, da bi bila njegova klinika in zdraviliški turizem v Izoli. Sanje včasih naredijo kakšen večji ovinek. **Odgovor na vprašanje: »Kakšen je občutek, ko imaš v rokah človeško srce?« pa ostaja vedno enak: »Čudovit!«**

Mojca Fatur

— 28. februar 2008

29 ZI

Mojca je imela trideset let, ko je bila naša gostja, njena hčerka Mila je bila takrat stara dve leti. Trinajst let kasneje je mama treh otrok, v drugem razmerju, znana gledališka in filmska igralka, tudi zelo posebna in močna ženska je, ki se je po težki preizkušnji v otroštvu že drugič v življenju soočila s hudo boleznijo, jo premagala z močjo lastne volje ter o tem pogumno javno spregovorila. Med prvimi se je tudi glasno postavila za igralsko kolegico, ki jo je profesor na Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo v času študija spolno nadlegoval. »Nisi sama,« je zapisala Mojca in tako se je vsul plaz, gibanje, ki je v Sloveniji doseglo, da »samo ja, pomeni ja«.

A vrnimo se v Izolo, Mojčin dom. »Kraj, v katerem si odraščal, te zaznamuje za vedno,« je povedala. Sem se z družino iz Ljubljane rada vrača, čeprav mame Slavke žal ni več. Prav ona mi je pri njih doma zaupala, da ji je že vzgojiteljica v vrtcu rekla, naj Mojco usmeri v igro. Tako se je začelo; z nastopi v vrtcu, v gledališkem krožku na OŠ Vojke Šmuc, v gledališki skupini Flip kot gimnazijka v Piranu, nato gledališka skupina Steps v Izoli, vse do sprejemnih izpitov in diplome na AGRFT pri mentorju Borisu Cavazzi.

Pripovedovala nam je, kako je poklic igralca zgolj na videz enostaven. Občinstvo vidi le »končni izdelek«, ne pa vseh ur študija, vaj dopoldne in zvečer, iskanja skupnih miselnih vzorcev s soigralci in režiserjem. Ne predstavljamo si, kako je včasih težko zvečer oditi od doma na oder. »Z nekaterimi režiserji in soigralci se ujameš takoj, z drugimi težko, a delo mora biti opravljeno brezhibno in gledalcu v užitek. V igralskem

poklicu zasebno življenje živiš » na obroke«, je pa tudi res, da z dobrimi soigralci ob sebi in dobrim režiserjem, ki ima v sebi širino, nosiš v sebi občutek, da počneš nekaj izjemnega in velikega.« Raje ima film kot gledališče, saj »film ne prenese zlaganosti, elementarnost je v filmu nujna, v času nastajanja se mu lahko povsem posvetiš, nato »prtljago odložiš« in greš naprej neobremenjen. V gledališču pa predstava iz večera v večer živi s teboj,« se je še pošalila in dodala da si takrat, ko snemaš film, zvečer lahko doma na kavču. Kot igralka je bolj intuitivna kot tehnična, z naglasom in narečjem nima težav. ***Mojca vedno pove, da je Izolanka, še vedno se tudi v govoru sliši njena primorska melodija, saj »v glasu preprosto prepoznaš tla, po katerih si hodil«.***

Poznamo jo po vrsti nagrajenih gledaliških in filmskih likov: vloga noseče Ane v filmu V leri pa jo je iz anonimnosti izstrelila v orbito. Zanj je dobila nagrado takratne revije Stop za najboljšo igralko leta 1999. Odtlej je nanizala vrsto imenitnih likov, nekaj časa tudi kot redno zaposlena igralka Gledališča Koper.

Po rojstvu tretjega otroka je Mojca zatipala bulo in dobila diagnozo mielodisplastični sindrom. To je neozdravljiva bolezen, morali bi ji presaditi kostni mozeg. A se je pogledala v ogledalo, se zazrla globoko vase, zdelo se ji je, kot bi se ogledalo razblinilo in notranji glas ji je odgovoril, transplantacije ne bo. In je tudi ni bilo. O tem je javno govorila v medijih: »Takrat sem začutila notranjo moč, pri čemer me vodi ljubezen in ne strah pred življenjem.« Zdrava je, naša Mojca Fatur.

Dora Benčič

— 20. marec 2008

30 ZI

Moja mama Dora bi te strani rada brala. Z veseljem bi gledala fotografije in se o njih pogovarjala z njihovim avtorjem, Remigiom Grižoničem. Zanimalo bi jo, zakaj je za fotografijo izbral prav ta kader, to osvetlitev, to uro dneva, prav to vreme. Vse to bi počela, če bi lahko. A je v svojem svetu. V petintridesetih letih ukvarjanja s fotografijo v ateljeju Foto Ideal je fotografirala več kot 100 tisoč obrazov. Mojega, obraza svoje hčerke, že dolgo ne prepozna več. Pa je vseeno tu in ta knjiga, mama, je črno-bela zaradi tebe. **»Vedno sem ljubila izpovedno moč črno-belih fotografij in skrite odtenke barv v odtenkih beline, sivine in črnine,«** si mi govorila o skritih odtenkih barv in o mehki razpršeni, nekoliko sive svetlobe, ki obrazu podari posebno lepoto. Ko nisem verjela, si mi rekla: »Počakaj, te bom fotografirala, boš videla, da je res tako.« Kako živo se spomnim tvojih pripovedi o prihodu v Izolo.

Iz Hrušice v takrat revnih Brkinih ste sem prišli s trebuhom za kruhom leta 1955, ti in brat Stanko, mama in oče. Iskala si službo kot vajenka, ni ti bilo do dela za tekočim trakom, čutila si, da zmoreš več, želela si se učiti. Odšla si po nasvet na občino, prijazen gospod te je napotil k šivilji, a zaman. Nato so ti povedali za fotografa, ki išče vajenka. Lepo dekle si bila, z dolgimi črnimi lasmi in mojster Benčič, ki je leta 1961 postal tvoj mož, je mislil, da si se prišla fotografirat. A ni bilo tako. Usojena ti je bila druga stran objektiv in retuširanje negativov, kar je portretirancu skrilo kakšno manjšo nepravilnost. Ta poklic si vzljubila in se ga v ateljeju in na Obrtni šoli, delno v Izoli in delno v Ljubljani, učila z veseljem. Tudi dela v temnici kjer ste takrat v kemikalijah ob šibki svetlobi razvijali fotografije, ko se nikomur še sanjalo ni, da bo retuša nekoč postala »fotošop«, vse ostalo pa se bo preselilo v digitalni

svet. Rada si imela občutek foto papirja v roki, rada si fotografirala obraze in v smeh spravljala tudi največje čemerneže. Z atkom Erminijem sta bila odlični fotografski par, rada sta fotografirala vse, kar danes na hitro zabeležimo kar s telefonom: poroke, rojstne dneve, šolske razrede, proslave, krste in birme, tudi pogrebe. Posebna kronista Izole in njenih ljudi sta bila. Tuja vama ni bila niti nekoliko bolj tehnična fotografija za Mehanotehniko, Pokrajinski muzej v Kopru, Pomorski muzej v Piranu, Ladjedelnico 2. oktober, Lamo Dekani. A z leti je v tebi rasel umetniški nemir. Vsak konec tedna sta spet vzela vsak svoj fotoaparatus in se podala v istrske vasi, opuščene zaselke, naletela na osamljene ljudi, razpadajoče hiše, portone, okna, vinograde, boškarine in osle – žive podobe preteklosti, ki so prevzele še zlasti tebe.

Leta 1974 si se včlanila v Društvo slovenskih fotografskih in filmskih delavcev v Ljubljani, z njihovo spodbudo začela razstavlјati, imela več skupinskih razstav v Sloveniji, Nemčiji in celo v ZDA, kjer je ena tvojih fotografij pod pokroviteljstvom OZN v New Yorku prejela posebno nagrado. Imela si tudi nekaj samostojnih razstav, posebej lepa je bila tista ob 70. rojstnem dnevu v Križnem hodniku v Piranu. A tudi tisti večer, ki ga je v knjižnici vodila Ksenija Orel, je bil živa razstava, saj si nam kazala fotografije in ob vsaki povedala zgodbo njenega nastanka. Ganljive so bile pripovedi o fotografiranju morja v Simonovem zalivu v hudi nevihti, ki pa je rodila najboljše fotografije. Tvoje otroštvo je bilo grenko, tudi osamljeno, v gozdu si rada objemala drevesa in božala mah. Izola tvojega odraslega življenja pa je bila kasneje polna barv in ljudi, ki si jih imela rada. Želim si, da bi ti svet, ki ga zdaj doživljaš, vendarle nudil lep pogled skozi samo tvoj objektiv.

**Klarisa
Jovanović**

— 24. april 2008

Le dan po svetovnem dnevu knjige in v slovenskem tednu knjige, v času, ko je izšel njen pesniški prvenec *Zgiban prek Mure*, je bila naša gostja svetovljanka z izolskimi koreninami, Klarisa Jovanović. Pevka, izvajalka ljudskih pesmi in uglasbene poezije, avtorica lastnih glasbenih projektov, prevajalka iz novogrščine, pa tudi iz srbsščine, hrvaščine, makedonščine, italijanščine ter francoščine. Po izobrazbi je profesorica francoščine in primerjalne književnosti. **Njeno življenje je prežeto z besedami pisano, izgovorjeno, zapeto. V slovenskem in številnih drugih jezikih.** Besedo, ki nas objame, če jo zapiše ali prevede, če jo zapoje otrokom ali odraslim. V njenem pesniškem prvencu piše: »Klarisa Jovanović, nenehno med dvema ognjema, nenehno med dvema morjema, nenehno v glasbi in literaturi, v slednji tudi kot prevajalka leposlovja.« Strinjala se je, da je to »kratek in higieničen zapis«, ki jo opredeli kot to, kar je. Rodila se je mami Istranki in očetu Črnogorcu, ima dva jezika, dve domovini, dve zaledji. To so njene besede. Že v otroštvu je ugotovila, da je svet vreden besede. Poezijo je pred izidom prve knjige objavljala v različnih publikacijah že 25 let, a se je misel o knjigi medila počasi. Odlična prevajalka je, s pretanjenim občutkom za jezike: »Vsak jezik je univerzum zase, v vsakem jeziku ljudje razmišljajo za odtenek drugače kot v drugem. Ista oseba je v dveh različnih jezikih druga oseba, prevajalci pa napišejo besedo v jeziku, ki ga ljudje berejo, zato je prevajanje v celoti avtorsko delo.« Vsak vstop v tuji jezik je istočasno tudi vstop v drugo kulturo, drugo miselnost, kar je Klarisa primerjala s presajanjem rastlin iz tuje zemlje v domačo prst, podnebje in estetiko. Na vratih knjižnice v

Tebah v Grčiji piše, da je to prostor za zdravljenje duše. Ko se potopiš v Klarisine pesmi – od takrat, ko je bila naša gostja, so prvencu sledile še *Kimono*, *Na otip* in *Izgnani* –, se ustaviš prav tam, doma, v duši.

Podoben občutek imaš, ko poslušаш njeno petje. Ne le zaradi posebne barve glasu in interpretacije, pač pa tudi zaradi njenih glasbenih projektov, ki so povezani z manj znano glasbo pesmi španskih Judov, pesmimi Mediterana ter drugih zvočnih in človeških pokrajin. Njena interpretacija uglasbene poezije in reinterpretacija ljudskih pesmi, so nekje zapisali, ponuja sladokuscem zvočna presenečenja: »Če me pesem pritegne, jo povabim k sebi in ji vdihnem novo življenje. Šele takrat postane del mene, postane moja pesem.« Za razliko od leposlovja ali prevajanja je ustvarjanje glasbe skupinsko delo: »Zato je izbira glasbenikov za izvedbo določenega repertoarja ključnega pomena, saj vsak s svojim vložkom in s tem, da si da duška, prispeva in obogati glasbeno stvaritev.«

Iz Izole se je Klarisa najprej preselila na Gorenjsko, nato v Prekmurje, v Lendavo, a še vedno zelo rada prihaja v Izolo. Tu je končala osnovno šolo, gimnazijo je zaključila v Kopru, vrtec pa na Ptujju, saj se je njena družina zaradi očetove vojaške službe veliko selila. Vonj Izole njenega otroštva je vonj po soli in po ribah, tega vonja se bo spominjala vse življenje, a tega vonja Izola nima več. Izolo danes doživlja kot »zrihtano, pošminkano in polakirano«, kar sicer ni slabo, saj gre življenje naprej in mi z njim. Na koncu večera je vstala in zapela. Svojo glasbo.

**Celestina
Ražman**

— 22. maj 2008

32

ZI

Zaščitni znak tržnice. Glasna, jezikava, brez dlake na jeziku, zelo zelo delavna, ne-utrudna in neponovljiva. Ko so predavnimi leti v Izoli prav na tržnici snemali nekaj kadrov za televizijsko nadaljevanko, jo je pokojna igralka Slovenskega stalnega gledališča iz Trsta, Zlata Rodošek, opazovala in rekla: «Neverjetna je!» Za Celestino marsikdo pravi, da je folklor, njena glasnost in ona sama pa maskota Izole. Tega se verjetno zaveda tudi sama. Turisti so šli včasih na tržnico samo zato, da so doživeli njen »nastop«. Zagotovo je še danes, ko je že dolga leta upokojena, najbolj znana osebnost izolske tržnice. Odkar je ni več tam, je vse drugače. Ko grem na tržnico, v mislih zaslišim njen bučni glas.

Rodila se je v Popetrah in že pri sedemnajstih letih zaradi revščine odšla na delo v Umag. V tamkajšnji vojašnici je delala v pralnici in likalnici, nato v pekarni. Zaljubila se je, se dvakrat poročila in ločila z istim moškim, s katerim ima sina in hčerko. Ima sedem vnukov. Izolo, ki jo je čutila kot prijetno majhno vasico, je spoznala, ko je prvič zbežala od moža in se s sedemmesečnim sinom zatekla k sestri. Tu pa je dokončno pognala korenine leta 1958 sama, z dvema otrokoma. Nahraniti je bilo treba troje ust in Celestina je znala trdo delati. Poleg redne službe v Delamarisu je bila v popoldanskem času še snažilka šestih stopnišč in kar sedemnajst let gospodinja pri tržaških »šinjorah«. Potem pa se ji je v Fiesi in na plaži Strunjan ponudila možnost za prodajo na stojnici, kjer je ponujala breskve, ki jih Kmetijska zadruga ni uspela prodati sama. Začelo se je njeno delo »na placu«, vsak dan, a je službo v Delamarisu oziroma Arrigoniju opustila šele leta

1965, ko je odprla obrt in dolgih 40 let slikovito krojila dramaturgijo izolske tržnice. Pri njej smo kupovali vsi: grdo nas je pogledala, če smo si upali k drugi branjevki, otroci iz šole so prišli na ogled zelenjave in takrat ni rekla »pomidor«, ampak pravilno – paradižnik, znala je glasno zavpiti na kakšno fino gospo, ki je na skrivaj dala v torbico korenček ali jabolko, a tudi podariti sadje in zelenjavo tistim, ki niso imeli za plačilo. Mi smo poznali njo in ona je izza svojega pulta zelo dobro opazovala in spoznavala ljudi. V najemu je imela kakih devet hektarjev zemlje, na kateri je uspevalo sadje in zelenjava; oboje je tudi uvažala. Tega ni skrivala, kot tudi ne dejstva, da »bio sadja sploh ni, saj brez škropiv ne bi skoraj ničesar pridelali. Izjema so morda le smokve«. Vsi smo jo poznali kot zelo podjetno žensko, ki zna zaslužiti in obrniti denar: »Ko mi je začel ostajati, sem ga hitro vložila v nepremičnine. Še preden sta se otroka zavedala, sem kupila štiri hale.« Hišo v Jagodju je zgradila leta 1975 in se tri leta kasneje vanjo vselila z otrokoma ter jo napolnila s podnajemniki. »Take roke imam, da iz nič naredijo dosti,« nam je povedala. V Mandrač pa je Ksenija Orel takrat zapisala, da je Celestina čarodejna poštevanka takšna, da iz 2 naredi 5, česarkoli že. Leta 1998 je zajadrala v politiko, kandidirala za županjo in zbrala neverjetnih 13 % glasov, le malo manj kot Breda Pečan. Kaj je obljubljala? Izolo, naklonjeno kmetom, ribičem, obrtnikom, prodala bi kakšne skrite izolske »šofite« in tako napolnila občinsko blagajno ter zgradila kulturni dom. Ni zmagala, kulturnega doma še zdaj ni, oblasti so se že velikokrat zamenjale in še se bodo. Moj pes Piki je pri njej za posledek pogosto dobil kakšno počeno jajce ali oreh, Celestina pa je že zdavnaj legenda.

Anton Žlogar

— 05. junij 2008

33

ZI

V dokumentih piše Anton Žlogar, a vsi ga kličejo Tonči. Tudi on je ime Izole ponesel v svet. Diplomirani pravnik, nekdanji član in kapetan državne reprezentance, s katero je nastopil tudi na Euru 2000, nogometaš mednarodnih razsežnosti. Profesionalna kariera ga je odnesla v svet. Ko je bil naš gost junija 2008, je živel in delal na Cipru, a si je vzel čas za svoje Izolane in Izolo, ki jo ima neizmerno rad. Tu je njegov dom, tu je njegova družina. Takrat sva o domu v Izoli govorila kot o domu njegovih staršev, saj je bil star 31 let, že dolgo pa Tončija srečujem na kolesu ali peš kot skrbnega očka treh otrok, ki ima kakšno desetletje več. Še kot profesionalni nogometaš je rad kdaj obiskal svoj nekdanji vrtec ali osnovno šolo, kjer so ga bili radovedni otroci vedno veseli, saj z njimi res zna, zato je bil verjetno uspešen tudi kot trener in je uspešen kot selektor, saj je z ljudmi vseh starosti treba znati.

Občutek za komunikacijo, za pravo mero, za dobre odnose je bil Tončiju očitno položen v zibelko. Ne vem, ali mu je oče Miran, ki je vse življenje dejavno gojil ljubezen do nogometa, v zibelko položil tudi kakšno plišasto žogo, a ta ljubezen je očitno v genih, saj je Tonči začel brcati žogo že pri šestih. Pot od otroške ljubezni do prave profesionalne kariere prek vseh stopnic in selekcij do visokega profesionalizma je seveda strma in pri Tončiju je bila tudi hitra. Morda zato, ker je tista tanka meja med dobrim in izvrstnim več kot zgolj talent. Je tudi volja do dela, značaj, kanček sreče, da te nekdo pravočasno odkrije, in verjetno je imela prste vmes tudi Tončijeva pozitivna naravnost. Precej nenavadno je tudi

to, da je nogometaš diplomirani pravnik. Tončijeva zgodba aktivnega nogometa v klubu Primorje v Ajdovščini in študij na Pravni fakulteti v Ljubljani sta namreč tekla vzporedno, v Larnaco na Ciper pa je odšel le dan po diplomi, 3. 12. 2004. O teh krajih in ljudeh nam je pripovedoval tako zanimivo, da je morda koga prepričal za počitnice tam. Z veliko ljubeznijo pa je govoril tudi o naši državni reprezentanci, katere kapetan je bil takrat, in članstvo v njej zagotovo pomeni največjo čast, ki lahko doleti vrhunskega športnika. Ne upam si naštevati številnih priznanj, ki so ovenčala njegovo nogometno pot kot tudi ne klubov, v katerih je igral, in zmag, ki so navduševale občinstvo. Dobro pa se spomnim, da se je tisti večer tik pred evropskim nogometnim prvenstvom strinjal s tem, da ženske svoje moške ob gledanju tekem pustijo povsem pri miru, še posebej, če moštvu, za katerega navijajo, ne gre kot po maslu. **Razsežnosti fenomena nogomet se namreč ne da razložiti. Tako neskončen je kot okroglost žoge.**

Tonči bi si želel lepšega obnašanja navijačev, rad poudarja pomen športa za zdravje in odraščanje mladih ljudi. Veliko mu pomenita dom in družina. Če bi se pogovarjala danes, ko je že trikrat oče in svoje otroke vzgaja v vrednotah, ki jih je dihal in živel tudi sam, bi zagotovo klepetala dlje in drugače. Odkar je bil naš gost in sem ga tisti večer radovedno, a precej manj »športno«, kot je vaju, spraševala o nogometu, njemu in Izoli, je Tonči dosegel še veliko. Za hip je pokukal tudi v občinsko politiko, zapustil aktivni nogomet, a z njim ostal povezan službeno, saj je selektor mlajših nogometnih reprezentanc Slovenije. Še vedno pa je »fejst« fant iz Izole.

**Rok
Kleva Ivančič**

— 18. september 2008

34 ZI

Topo Gigio je najbolj slavna lutka mojega otroštva in priljubljeni televizijski lik številnih generacij otrok. Ko sem ga zagledala na Rokovi razstavi v Pečaričevi galeriji v Piranu leta 2014, sem se v sliko zaljubila na prvi pogled. Gigio je na njej tako živ, kot da bo spregovoril s svojim značilnim glasom. Ja, moja je. In če Roka ne bi spoznala kot Zanimivega Izolana, morda te slike nikoli ne bi kupila.

Takrat, ko je bil akademski slikar Rok Kleva Ivančič naš najmlajši gost doslej, je imel 18 let in je obiskoval 4. letnik Gimnazije Gian Rinaldo Carli v Kopru. Obiskovalce sem nagoovorila z besedami, da tako »malo let« življenja ne pomeni, da Rok nima kaj povedati ali pokazati. In res je bilo tako. Na mizi pred nama sta bili dve knjigi pravljič Vrtni palčki in Gusarji v vesolju, ki ju je ilustriral še ne polnoleten. Za njim sta bili že dve samostojni razstavi. Posebej se spomnim tiste v Manziolijevi palači leta 2005 z naslovom Med črnim in belim, ko je petnajstletni Rok postavil na ogled svoje majhne in natančne risbe, odslikavo podzavesti z liki kot iz pravljič, miti, strahovi, smrtjo. Bile so groteskne in polne ironije. Franco Juri, takrat še karikaturist in publicist, se je na razstavi spominjal trenutkov, ko sta z Rokovim očetom, pokojnim Lucianom Klevo, fotografom in glasbenikom iz Izole, skupaj ustvarjala otroške risbe, a njune niso bile tako zrele in umetniško dodelane kot Rokove.

In vendar – kri ni voda. Rok je podedoval likovni in glasbeni talent. Dva talenta, ki se prepletata in sploh ne izključujeta. Violino je začel igrati s petimi leti. Takrat ga je oče Lucio peljal v Trst na izobraževanje po programu Suzuki, ki že zelo majhne otroke uči igranja instrumenta. Naši pedagogi

te metode takrat menda niso posebej cenili. Nič čudnega, da je Rok z očetom igral v skupini Vruja in bil njen najmlajši član vse od ustanovitve leta 2000. »V Vruji so glasbeniki izjemno dobrega srca, z njimi igram, odkar pomnim, a je prišel čas, da grem po novih poteh.« To mi je Rok povedal leta 2021. Vruja pomeni studenec in res so bili in so tudi brez Roka še vedno studenec istrske etno zakladnice. Po Vruji je skupaj z Manuelom Šavronom več kot deset let igral v duetu Diatonic strings: »Nabralo se nama je veliko lepih spominov s potovanj, svetovnih festivalov in mednarodnih tekmovanj. Domov pa sva prinesla tudi nekaj lepih nagrad.«

Od te zgodbe se je Rok leta 2019 poslovil, saj je takrat sprejel delovno mesto ilustratorja v podjetju v Ljubljani. V zadnjem času je večina njegove ustvarjalne energije usmerjena v delo in ustvarjanje digitalnih ilustracij in animacij v podjetju Ekipa 2, ki riše znamenitega Talking Toma in še kaj. A to se dogaja zdaj. Takrat, ko je bil Rok naš Zanimivi Izolan, je sanjal o tem, da bo šel na Akademijo za likovno umetnost v Ljubljano in te sanje so se takšnemu talentu seveda uresničile. Leta 2012 je tam diplomiral in leta 2016 magistriral: »Že med študijem sem dejavno iskal delo na področju likovne umetnosti. Vedno sem užival v slikanju na platno, vendar se mi je galerijska umetniška scena zdela zelo kompleksna in sem se že med študijem vse bolj usmerjal k ilustraciji. Po magisteriju sem ostal v Ljubljani. Počasen, vendar vztrajen premik iz tradicionalnega v digitalni medij mi je omogočil delovanje v mednarodnem prostoru.« Njegov profil na Instagramu kar cveti od digitalnih domišljjskih likov, Rok pa občasno razmišlja, da bi spet vzel v roke čopič in ustvaril kakšno novo sliko. Komaj čakamo.

**Dagmar in
Aleksander
Slekovec**

— 23. oktober 2008

35

ZI

Vedno skupaj, vsak dan, vse življenje. A nje zdaj ni več, onkraj je. Dagmar in Aleksander Slekovec, intelektualca, ki sta v marsičem zaznamovala Izolo in jo ljubila vse od takrat, ko sta živela na Velikem trgu v tisti majhni sobici brez kopalnice na 10 kvadratnih metrih s čudovitim pogledom na morje. V Izolo sta dokončno prišla leta 1957, čeprav sta pred tem leta 1955 tu že živela eno leto, ko je imel Aleksander štipendijo v podjetju Gradbenik, predhodniku nekdanjega Stavbenika. **Začaralo ju je morje, in potem ko je zaključil vojaški rok, sta prišla za vedno.** Z dvema kovčkoma, v katerih so v mali sobici ostajale obleke, saj nista imela niti omare.

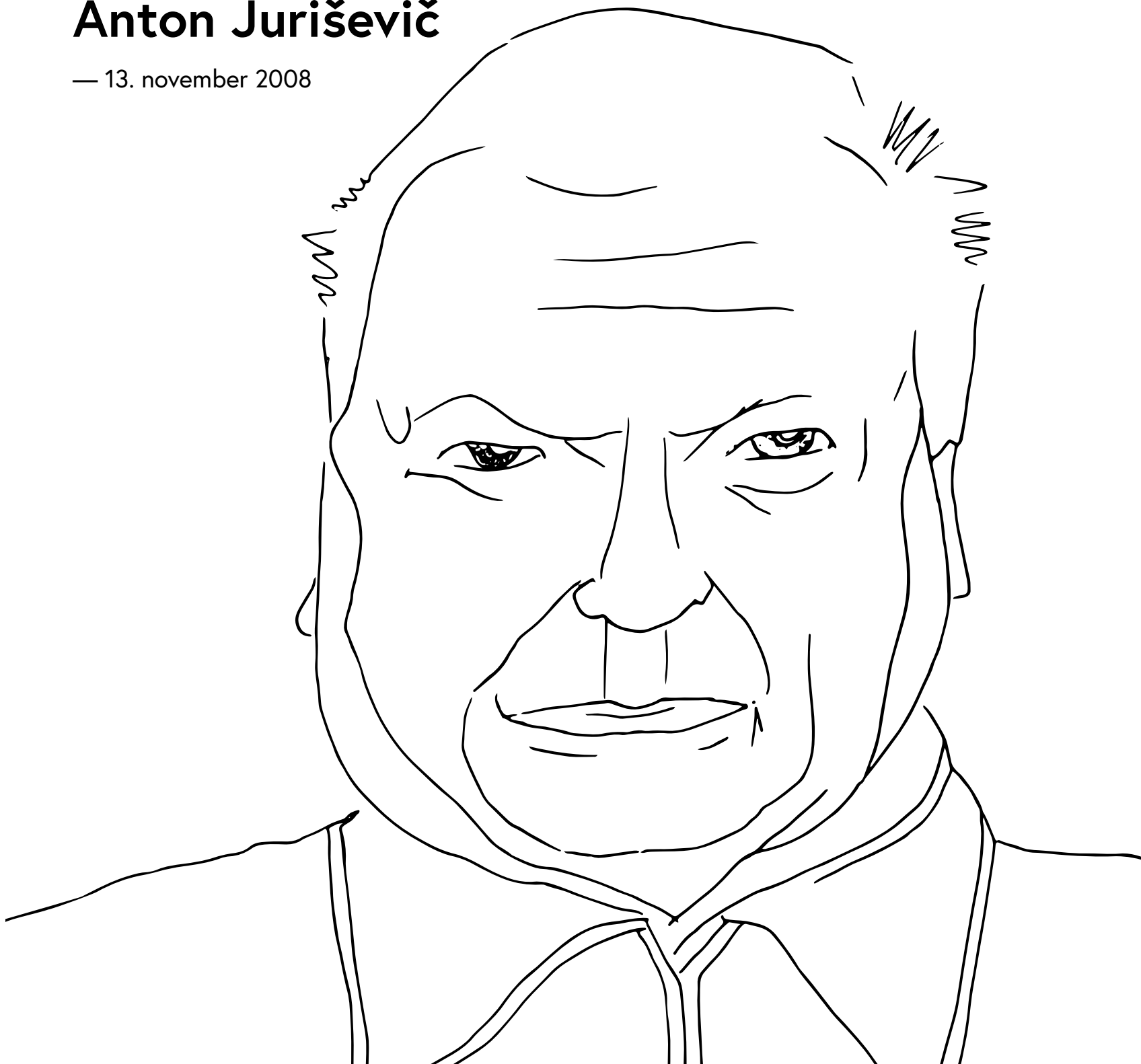
Prišla sta iz Ljubljane, ona diplomirana biologinja, takrat ena prvih učiteljic z diplomom na OŠ Vojke Šmuc, on gradbeni inženir za nizke gradnje. Kasneje je Dagmar učila na koprski gimnaziji vse do upokojitve, Aleksander pa je svoja najbolj plodna delovna leta preživel pri Stavbeniku in Iplasu. Spominimo se ga kot zelo natančnega občinskega svetnika, z Dagmar sta bila kasneje oba dejavna v stranki Izolani, sta dedek in babica šestim vnukom njunih treh hčera Brede, Eve in Nadje. Svoj upokojenski čas sta preživljala zelo dejavno, z radovednostjo in predanostjo sta počela veliko zanimivih stvari. V njunem domu, kjer je našlo prostor več kot 2500 knjig, ima Aleksander svoj zajetni arhiv izolskih dogodkov, Dagmar pa je kot predana članica Slovenskega rodoslovnega društva rodoslovje poučevala tudi na univerzi za tretje življenjsko obdobje v Izoli. Družinski rodovnik je podedovala po očetu, prvem profesionalnem slovenskem antropologu Božu Škerlju, in njegovo delo nadaljevala. Tisti večer, ko sta bila naša gosta,

sta pripovedovala o svojih družinah. Aleksander se je spominjal očeta, ki je bil obveščevalni oficir v generalštabu kraljeve vojske in ga je bolj malo poznal kljub skupnemu življenju. Dagmar je kraljica dneva. To pomeni njeno ime. Govorila nam je o mami Ruženi češkega rodu, ki ji je ime nadela po češki princesi Dragomeri, a ker je bilo njeno ime težko izgovorljivo, so jo preimenovali v Dagmar. Leta 1932 je njen oče po doktoratu v Pragi dobil Rockefellerjevo štipendijo in družina je šla na Norveško. Takrat je imela Dagmar 3 leta. Spominjala se je le tega, da so se vrnili s sestrico. Kje sta se spoznala Dagmar in Aleksander? Bila sta mlada brigadirja na delovnih akcijah Brčko–Banovići, Šamac–Sarajevo ter leta 1949 prejela nagrado za marljivost – dva tedna počitnic v Lovranu. Tam sta se srečala ter ustvarila ljubeč in trden zakon.

Nikoli jima ni bilo vseeno, kaj se dogaja v Izoli, nekoč sta oba kandidirala na lokalnih volitvah, ker sta videla nepravilnosti, pa tudi zato, ker sta verjela, da pozitivna energija premika gore ter morda tudi človeške predsodke in miselnost. Kaj bomo pustili zanamcem, sem vprašala : »Veliko hiš in malo zelenja, če bo šlo tako naprej,« je rekel Aleksander. Tiste dni, ko sta bila naša gosta, smo ravno obeleževali 10. obletnico Borze znanja, ki deluje v naši mestni knjižnici, kamor sta zelo rada zahajala na različne dejavnosti (rodoslovje, kaligrafija); v Društvu Peter Martinc v Kopru sta se učila francoščino, na univerzi za tretje življenjsko obdobje v Izoli pa esperanto. Veliko? Znanja ni nikoli preveč, sta rekla in nas tistega večera očarala z lepimi zgodbami o povezanosti in optimizmu ter z ugotovitvijo, da sta naša Zanimiva Izolana zares neskončno zanimiva.

Anton Juriševič

— 13. november 2008

36

ZI

Tončka že nekaj let ni več med nami, a med generacijo srednjih in bolj zrelih let bi težko našli Izolana, ki ga ni poznal v katerikoli njegovih življenjskih vlog. Kot dolgoletnega sanitarnega inšpektorja, sekretarja Rdečega križa, Tabornika z velikim T, upokojenca, ki je s smislom za turizem in dobro organizacijo skrbel za to, da je Klub prijateljev skupaj potoval in videl zajeten kos Evrope, za kratek čas je bil Tonček, takrat najstarejši svetnik v občinskem svetu, tudi nadomestni župan. Tudi to ga je doletelo.

Mama mu je dala ime Anton, a ker je bilo tako ime tudi očetu, je postal Antonino, Tonček pa so ga začeli klicati pri tabornikih in to ime je ostalo za vedno. Rodil se je na Baredih nad Izolo, takrat so jim rekli *Isola via Bare'* in tja gor in dol v mesto so hodili peš. Prav zato se je Tonček preselil v Izolo, saj bi sicer potovanje v službo v Koper in nazaj domov trajalo predolgo. Tako je iz Baredov v Izolo prišel leta 1953, le za kratek čas v Dantejevo ulico, potem pa v Mužčevo, kjer je nato živel vse življenje. Nižjo gimnazijo je zaključil v Portorožu, na učiteljski v Koper si ni želel in starša sta na kmetiji morala trdo delati, da sta mu omogočila šolanje za sanitarnega tehnika v Ljubljani, saj skromna štipendija ni zadoščala. Pet vrstnikov je šlo skupaj v Ljubljano, bili so tujci iz cone B, imeli so posebno osebno izkaznico in za takratnih 100 jugolir dobili 30 dinarjev. V Ljubljani, ki ni bila mama, ampak mačeha, in kjer so se počutili kot tujci. Službe po zaključeni šoli ni bilo težko dobiti, kot sanitarni inšpektor je znal z ljudmi. Tudi če je prišlo do hude krvi, je umiril strasti in povedal nam je, da je po Izoli vedno hodil mirne vesti. Izola je bila leta 1953, ko se je preselil sem, precej ruralna. Kjer danes blizu kina

stojijo štiri stolpnice, so bili nekoč vinogradi, skorajda sredi mesta so imeli ljudje živino. Zakon je takrat določal, da mora biti ta od kraja bivanja oddaljena 50 metrov, in to je ljudem povzročalo velike težave. Po štiriindvajsetih letih si je Tonček zaželel spremembe in vse do upokojitve delal kot sekretar Rdečega križa Izola. Spoznal je vse obraze človeške stiske, ne le revščine, pač pa tudi hude trenutke ob naravnih nesrečah, različnih osebnih tragedijah, v vojni in med begunci iz nekdanje skupne domovine. ***Videl je obraze stiske, ki je uničevala človeško dostojanstvo. Jih razumel, jim pomagal.***

Vse življenje je bil tabornik. Odred Jadranskih stražarjev v Izoli je leta 2007 praznoval 50. obletnico z imenitno fešto ob vhodu v San Simon in tabornim ognjem, ki je gorel dolgo v noč. Tudi še takrat je bil Tonček njihov blagajnik, pred tem pa je bil prav vse, od tabornika do starešine. Tisti večer nam je na izust naštel 12 taborniških zakonov: o tem, da je tabornik zanesljiv, zvest, prijazen, pripravljen pomagati, discipliniran, veder, pogumen, plemenit, spoštljiv, vedoželjen, varčen in zdravo živi. Ob slednjem se je nasmejal, saj je bil Tonček zaljubljen v črno kavo z res veliko smetane. Za svojo dušo je imel na Medljanu majhen kos zemlje, na kateri so tisto leto oljke rodile za skromne 4 litre olja in 300 trt, ki niso rodile niti kaplje vina. A tam sta bila doma radost in mir. Tonček si ni ustvaril družine, a je bil obdan z ljubeznijo mame, sestre, njenih otrok in vnukov. Tista dva meseca, ko je kot najstarejši svetnik moral postati nadomestni župan, morda ni bil najsrečnejši, a je potrpel. Zato pa je bil njegov nasmeh, ko je leta 2011 postal častni občan Izole, toliko večji. Poslovil se je 13. julija 2011, star 81 let.

Ana Rodin

— 11. december 2008

37

ZI

Ana Rodin je upokojena učiteljica telovadbe, ki veselja za rekreacijo zagotovo ni izgubila.

Še danes, ko je Ana že dolgo v invalidskem vozičku, se čuti, da jo ljubezen do gibanja ohranja vitalno. Opazujem jo, ko se vozi po mestu, ko v trgovini kupuje živila, se pogovarja z znanci. Kljub letom in vozičku je še vedno tista Ana, ki nas je z nasmehom in odločnostjo učila pomembnosti gibanja. Tisti večer se je z njo pogovarjala Ksenija Orel. In v spominu mi je ostalo njeno vprašanje, ali imajo mišice spomin. Kot iz topa je Ana Rodin izstrelila pozitiven odgovor in dodala, da je za kakovostno življenje vzdrževanje telesne kondicije nujno: »Dokazano je namreč, da se ljudje s slabšo telesno kondicijo hitreje psihično zlomijo.« Ano je življenje močno preizkušalo. Zelo jo je potrla zgodnja smrt sina Branka, kasneje moža, spremenila jo je bolezen. A vendar še vedno izžareva posebno moč.

Izolanka iz Pirana, kot se je šaljivo poimenovala, je zrasla v družini, ki je imela rada šport. Ko so še živeli v Škofji Loki – tam se je Ana rodila – je bila mama Sokolovka. Kasneje je v Piranu ustanovila Športno društvo Partizan. Že kot majhna deklica si je želela, da bi šport postal njen poklic, dvanajst let je imela, ko je mami zaradi pomanjkanja vaditeljev pomagala pri telovadbi s cicibankami. Kasneje se je vpisala na novo ustanovljeno Srednjo šolo za telesno vzgojo v Mariboru, se takoj po maturi zaposlila na osnovni šoli v Piranu in kasneje ob delu študirala na Visoki šoli za telesno vzgojo. Zaključila jo je pri sedemindvajsetih. Z družino so se v Izolo preselili leta 1975, saj je bilo stanovanje v Piranu premajhno, a Ana

je za vedno ostala Pirančanka. Oba z možem sta se zaposlila na OŠ Vojke Šmuc. Rade so jo imele generacije učenk. Bila je znana kot stroga učiteljica – ta sloves jo je spremljal dolga leta –, pa vendar so ji dekleta zaupala svoje največje skrivnosti in rada jim je bila v oporo. Z njimi, »svojimi dekleti«, je nizala športne uspehe, priznanja in zmage na številnih športnih tekmovanjih. Posebej je Ana ponosna na trikratno zaporedno zmago, naslov republiških rokometnih prvakinj v letih od 1983 do 1986. Znala je spodbujati, motivirati, imela je dober metodološki pristop, bila je dosledna in predana poklicu. Pomemben je bil osebni napredek vsakega učenca. Veliko je pomagala mladim športnim pedagogom pri njihovih prvih službenih korakih.

Po moževi smrti se je leta 1989 vrnila na šolo v Piran in tu ostala deset let, do upokojitve. Življenja brez športa si ni zna-
la predstavljati niti v tem, drugačnem življenjskem času: »Če že ne gre drugače, šport spremljam na spletu. Zanimajo me vsa nova pravila in pogosto pišem elektronska pisma različnim športnim komitejem. Pomembno se mi zdi, da kot zapri-sežena športnica izrazim svoje mnenje.« Svoj čas je še naprej posvečala ljudem. Vrsto let je vodila večerno rekreacijo za ženske, ki si četrtkov brez Ane niso znale predstavljati. Tudi za to so na tisti četrtek, ko je bila Ana naša gostja v knjižnici, vse prišle na večer s svojo mentorico, ki jih je naučila pomena zdravega življenja in gibanja v zrelih letih. Pripovedovala je o tem, kako preživlja prosti čas, kako rada bere, hodi v gledališče, nekoč je bila prostovoljka na Rdečem križu in pomagala starejšim ženskam. Zelo rada je nona vnukoma Miji in Janu.

Marjan Motosh

— 26. februar 2009

38

ZI

Atelje Marjana Motoha v Ljubljanski ulici je bil pravi dragulj. Posebni biseri pa karikature Motohov kot na zadnji strani tednika Mandrač, ki so nas dolga leta zabavale, tu in tam pa opomnile na kaj grenkega ali butalsko neumnega okrog nas. Na hudomušen, nikoli žaljiv način.

Tudi na tisti februarški večer leta 2009, ko je bil naš Zanimivi Izolan, je govoril o tem, kako pazi, da karikatura nikoli ne piči boleče, pa čeprav »**bucika v karikaturi vedno nekoga zbode**«. Risba je bila zanj plod bistrega uma s posebno izrazno močjo. Čeprav se je loteval številnih likovnih tehnik od risbe, olja, akvarela, seveda grafike, celo jedkanica v kamnu, ga je zaposlovala tiste dni, je bil v risbi zagotovo najmočnejši, najbolj sporočilen. To je bil zares on, bister, pronicljiv opazovalec ljudi in dogodkov našega vsakdana. Svoje karikature v Mandraču, ki so zajele celo desetletje in do trenutka najinega klepeta 480 četrtkovih objav, je prav tiste dni objavil v knjigi Izola iz kota, v kateri je objavljenih 443 karikatur. Med pogovorom je ležala pred nama na mizici ter vabila s svojo lepo obliko in vsebino. Vsaka karikatura zase je dragoceni del lokalne zgodbe, tako zelo del Izole; na vsaki je narisana tisti mali črni kuža, ki v kotu, podobno kot avtor sam, pametno opazuje pogosto nesmiselno dogajanje.

Ni me presenetil naslov članka v Mandraču, ki je povzel najin dobro obiskani klepet: Umetnik, ki razmišlja globalno in deluje lokalno. Res je bil tak, vsaka njegova misel je bila jasna kot poteza svinčnika ali čopiča. Tudi njegovi likovni začetki so povezani s karikaturo. Začel je pri znamenitem časniku Pavli-

ha. A tudi že pred objavami v Pavlihi je Marjan Motoh ilustriral šaljivo. S prvo karikaturo razredničarke, narisane na šolsko tablo, si je kot gimnazijec prislužil ukor. Najboljši zaslužek pa je imel v sodelovanju s svojo mamo Mileno Motoh, ki je napisala odlično, dobro prodajano in kar sedemkrat ponatisnjeno kuharsko knjigo, v njej pa so bile Marjanove ilustracije. Sploh se je pri Motohovich dobro kuhalo in jedlo, tudi Marjan je bil pravi kuharski mojster, posebej spretno je uporabljal začimbe. Enako spretno pa tudi različne likovne tehnike. Izolo je imel neizmerno rad, vanjo se je zaljubil, preden so se z družino preselili sem. »Za vse je kriv Bife pri Kralju, ali Kraljica ali Sonček, imena so se menjala, lokal je ostal tu. S Tatjano sva tam posedala in se enostavno zaljubila v mesto.«

Prvič je Izolo zares občutil, ko je kot razrednik na morje v San Simon pripeljal svoje učence z Osnovne šole Miška Kranjca v Ljubljani. Z družino so prej zahajali na morje v Fieso, potem pa so si dom ustvarili v Izoli. Še dve leti se je v službo iz Izole v Ljubljano vozil vsak dan, potem pa je dobil atelje, zapustil redno službo in dokončno postal svobodni umetnik. Te odločitve ni obžaloval, čeprav je bilo z likovnim ustvarjanjem težko preživeti: »Če grafiko prodaš za 20 evrov, bodo rekli, da je draga, če jo daš za 10 evrov, pa da že ni kaj posebnega, če je cenejša kot v marketu.« Njegove grafike, posebej tiste, ki so bile poklon Izoli, Istri, vonjem, okusom, našim oljkam, so bile včasih lepo občinsko protokolarno darilo, Marjana pa nihče ni čutil kot »forešta«, bil je eden izmed nas. Nekega dne pa je Motohov atelje zaprl vrata. Marjan se je za vedno poslovil 3. novembra 2015. Poslovil se je Umetnik, ostal je dragocen spomin. In hvaležnost.

VETERINARSKI
CENTER

Lara Kralj

— 19. marec 2009

39 ZI

Lara Kralj sem seveda spoznala v njeni ambulanti, saj je naš Buksi, mešanec iz zavetišča, že dolga zdrava leta njen pacient. Rad jo ima in čuti razliko, če ga v roke vzame katera od njenih sodelavk veterinarok. Teh na začetku, ko se je Lara po komaj dveh letih redne zaposlitve, odločila za samostojno podjetniško pot, še ni bilo. Bili sta sami s sodelavko, z leti pa je to postajal večji in vse bolj usposobljen ženski kolektiv, iz ambulante pa prerasel v Veterinarski center Lara. Edini moški, ki pomaga pri finančah in organizaciji, je Larin oče Marino Kralj. Prav tisti Marino, ki je glavni lik znane Mefove pesmi *Dobrodošli* v izvedbi skupine Prizma. Izolanom je seveda dobro znan, deset let je v Ljubljanski ulici vodil slavni Bife pri Kralju, ki so mu novi lastniki kasneje sicer menjali imena, a se ni izšlo. Moč imena Kralj je bila premočna. Prav pred tem bifejem je Lara kot mlada deklica pogosto sedela na sodu in opazovala ljudi. Kdo ve, morda ima prav zato tako rada živali.

Že v osnovni šoli so vedeli, da bo postala veterinarica, saj so zaradi nje domov prišle želve, mačke, psi, nekoč celo shirana opica. Starši so ji znali postaviti izziv, lepe ocene v spričevalu so pomenile možnost še enega novega štirinožnega kosmatinca, ki so ga potem seveda posvojili prav vsi. Svojo muco Alex je Lara že kot veterinarica uspavala sama, staro neverjetnih 23 let. Tu so bili še Anika, Tarik, pes mešanec Li Aron King, Kala, že dolgo je tu Bond ... in zagotovo še kdo. Po končani osnovni šoli in gimnaziji v Kopru je bila odločitev seveda jasna – študij veterine v Ljubljani. Z njim ni bila povsem zadovoljna, zato se je že po drugem letniku priključila Mednarodni organizaciji študentov veterine, šla v Španijo, razmišljala o študiju v tujini, a se to ni izšlo. Že kot študentka pa je pomagala na veterinarski kliniki in po 4. letniku fakul-

tete prvič odšla v Združene države Amerike. V Kalifornijo, v sicer majhno, a izvrstno opremljeno ambulanto. Zdravnik John Hackett je Lari dovolil samostojno sterilizirati mačke, bil je dober pedagog, dal ji je dovolj svobode in dovolj nadzora. Po povratku iz ZDA je Lara na fakulteti zaključila raziskovalno nalogo, zanjo prejela študentsko Prešernovo nagrado, fakultetno nagrado Veter in finančno nagrado podjetja Woltham za dodatno izobraževanje v Londonu. Še danes se najraje izobražuje. V dobro vseh njenih pacientov, svoji duši v veselje, za samozavest in boljše delo. Po zaključeni fakulteti jo je spet odneslo v ZDA, tokrat je s priporočilom profesorja Pavlice dobila možnost staža na najbolj znani veterinarski kliniki Davis University.

Ob povratku je službo iskala od Sežane do Kopra. Spodbudo za to, da je šla Lara že po dveh letih dela v koprski veterinarski ambulanti na samostojno podjetniško pot, so ji dali starši. Bali so se, da bi ostala v ZDA, kamor so jo po večkratnem usposabljanju pri dr. Johnu Hackettu tudi povabili. V njihovem poslovnem prostoru se zdaj že dolgo nadaljuje povsem druga poslovna zgodba. Odkar so postali Veterinarski center Lara, živalim nudijo tudi hospitalizacijo in hotel. Lara zna z živalmi, a tudi z ljudmi, in to je ena njenih velikih prednosti. Ne obljublja nemogočega in tudi smeje se ne sladko brez razloga. A zna povedati in živali pozdraviti tako, da smo pomirjeni lastniki in mali pacienti. »Seveda se lahko zmotiš, pa vendar napako lahko tudi popraviš. Pravijo, da moraš verjeti vase,« mi je Lara nekoč, mnogo kasneje, povedala v radijski mikrofoni. Verjame pa predvsem v živali, ki so veliko boljši pacienti kot ljudje, pa čeprav ne znajo povedati, kaj jih boli. Verjame tudi v Izolo. Tu je postala mama, tu je ostala, tu je njen dom.

Martina Ljubič

— 23. april 2009

40 ZI

Tiha in nežna je, a njena ilustracija je jasna in zgovorna, nagrada za oko in dušo gledalca in bralca. Pred pogovorom v knjižnici – z njo se je pogovarjala Ksenija Orel – je bila tam v prostorih Borze znanja in Središča za samostojno učenje na ogled njena samostojna razstava. Njena dela smo si doslej lahko ogledali na več samostojnih razstavah, v letih 2006 in 2008 tudi na Slovenskem bienalu ilustracij v Cankarjevem domu v Ljubljani.

Martina je zaključila Srednjo šolo za oblikovanje in fotografijo, na Pedagoški fakulteti pa je študirala likovno pedagogiko. Z ilustracijo se ukvarja od leta 2001, ko je prvič ilustrirala za revijo Zmajček, in kmalu so njene ilustracije tu začeli redno objavljati vsak mesec. Te objave so odprle pot še drugim. Njene ilustracije so krasile revije Kekec, Mavrica, Bim bam in Beo beo. Pri založbi Mladika sta izšli dve knjigi, ki jih bogatita Martinine ilustracije: Duh stare hiše in Lovci na duhove, nekaj let kasneje pa je ilustrirala knjigo Palma Berta Patricije Sosič Kobal, ki jo je izdala Mestna knjižnica Izola. Odkar pomni, je vedno rada risala in čečkala vsepovsod, tudi po šolskih zvezkih. Risbe v slikanicah so veliko bolj predramile njeno otroško radovednost kot sama zgodba. Še danes se ji zgodi, da njen navdih predrami otroška slikanica, čeprav jo ideje najdejo vsepovsod – pri dnevnih opravkih, doživetjih, v knjigah, glasbi, filmu. Odkar je leta 2021 postala mamica deklici Asji, pa je navdih čisto blizu srca: »Ustvarjanje za najmlajše, v sožitju z naravo. To me zdaj veseli. Morda bodo to lutke, gibalne podobe ali senčno-svetlobne igre, morda ilustracije na različnih podlagah. Vse bo usmerjeno v didaktično igro ali bližje h kamišibaju.« Ilustracija je zanjo način življenja, o njej pripoveduje spoštljivo: »Zelo pomembno se mi zdi, da vse,

kar prelijem na papir, nastane iz ljubezni, da se risbi posvetim s skrbjo in veseljem. Ilustracija vedno nastaja počasi. Ko dobim v roke besedilo, je zame najpomembnejše prvo branje, prvi vtis in asociacije. Pri nastajanju končne podobe so odločilne ideje, ki se mi ob tem porajajo. Še preden se lotim dela za pisalno mizo, literarni junak zaživi v moji domišljiji, nato sledijo risbe s svinčnikom, potem pa še barve.« V tistem času je Martina ravno odkrivala kolaž, ki je risbam dodal svež, vesel in igriv pridih. Svojo ustvarjalnost je razvejala na polje animacije in lutk, fotografije, izdelave igrice in različnih predmetov. Močno jo je prevzel kamišibaj in za to posebno obliko japonskega gledališča je naredila predstavo, s katero je nastopala na PUF-u v Kopru, na mednarodnem festivalu kamišibaja v Piranu in državnem v Velenju, njena predstava je postala del projekta Igorja Cvetka, ki je s soprogo Jeleno kamišibaj utemeljil pri nas.

Nima pravih vzornikov, pa vendar so nanjo nehote vplivala dela svetovno znanih ilustratorjev, posebej tistih z ekspresivno likovno govorico. Rada ima podobo, ki jo preseneti, ji na široko odpre oči in se vanjo vtisne zaradi energijske moči in sporočilnosti: **»Ilustracija je paralelni svet vsakdanji resničnosti. Vanjo se lahko zatečeš, ko ti zmanjka besed, ko se želiš izraziti s podobo, ko duša poje, ko si potrta ali vesel.«** Morda je kdaj navdih za njen likovni izraz tudi Izola, v kateri živi od rojstva: »Kraj, ki je živ in se spreminja, se tu in tam spotika, spi, potem pa spet zaživi z letnimi časi in svojimi ljudmi. Tudi kadar nisem doma, jo čutim blizu, tam nekje pri koreninah. Vsakokrat, ko jo zapustim, sem vesela in še bolj, ko se spet vrnem k njej. In ta občutek se z leti vse bolj pogloblja, ko jo znova odkrivam v njeni nekdanji preprostosti, ki ji daje poseben čar.«

Marjetka Popovski

— 14. maj 2009

41

ZI

Marjetka Popovski, vokal in kitara. Zelo na kratko: na odru, za ljudi že dolga dolga leta. Kamor pride, prinese v srca ljudi pesem, najpogosteje ljudsko, preprosto, da lahko vsi znano melodijo zapojejo z njo. Leta 2021 je za svoje poslanstvo širjenja pesmi, ljubezni do mesta in domovine na koncertih v Izoli, po Sloveniji, daljni Avstraliji, Švici, Franciji, Avstriji, Italiji, Hrvaški, Bosni, Srbiji in Makedoniji prejela naziv Ambasadorke Izole.

A svoj prvi aplavz je požela, ko je pri treh letih stala na krušni peči in pela zbrani družini, stari oča pa je imel rojstni dan. Živahna družina so, ljubezen do glasbe je pri njih doma. Mama Zofija je kot vzgojiteljica vzgajala generacije izolskih otrok, oče, pol Grk pol Makedonec, je temperamenten, brat je vodil izolski 3 Big band orkester. Marjetka, diplomirana fizioterapevtka, ki je nekaj več kot petindvajset let delala v Domu upokoencev Izola, močno ljubi glasbo. Tako smo jo opazili kot pojočo dirigentko s kitaro v zboru, ki ga je ustanovila v domu upokoencev, v skupini Val morja in nato še v Marinajo band. Povprečna starost članov je bila več kot 80 let, a so vseeno prekrizarili Slovenijo, v Izoli celo organizirali 10. revijo pevskih zborov Socialnih zavodov Slovenije z 850 nastopajočimi, posneli zgoščenke in video zapise. S petjem je Marjetka marsikomu med njimi podaljšala življenje, zato je leta 2008 prejela pomembno priznanje Andragoškega centra Slovenije za posebne in izjemne strokovne in promocijske dosežke pri bogatitvi znanja drugih. Še pred tem pa leta 2003 občinsko nagrado. Naključje jo je pred leti pripeljalo do pevske ženske

skupine Škofije in pevske skupine v Škednju, poučevala je tudi v številnih drugih glasbenih skupinah. Že leta jo poslušamo na proslavah, srečanjih, tudi sama ustvarja kulturne dogodke in s pesmijo oživlja izolske trge, parke, ulice, plaže, podeželje, velikokrat tudi s pevkami *Cvet v laseh*. Njene sproščene pevske nastope *Zapojmo si* še posebej poznajo gostje hotela Delfin, saj z njimi neprekinjeno poje že več kot dvajset let, tam pa je imela tudi dolgo vrsto literarnih večerov z gosti. Pesmi pa piše in uglasbi tudi sama. Posnela je pet albumov ter prejela številna priznanja in pohvale doma in v tujini. Marjetka na svoje pevske nastope vedno odnese s seboj zastavo Slovenije in Izole ter tako pokaže svojo ljubezen do domovine in mesta. »Vesela sem tega poslanstva in možnosti, da lahko s pesmijo ohranjam dediščino in zgodovino. V srcu nosim svoj kraj, kjerkoli prepevam. In vesela bi bila, ko bi le vsak imel možnost, da v sebi odkrije in razvije svoj dar, ki mu je dan. Verjamem, da ima vsakdo v sebi biser.«

V knjižnici sva se pogovarjali leta 2009 in mnogo zgoraj napisanega se je zgodilo kasneje, pa vendar je njena glasbena pot tako naravna kot ona sama. Nima akademske glasbene izobrazbe in se s tem tudi ne obremenjuje. Preveč radosti je v njej in želje deliti pesem ter z njo razveseljevati ljudi. Posebej je s pesmijo osrečila tiste, ki domovino nosijo v srcu, a živijo drugje in jim je na turnejah v tujini imela priložnost zapeti. Tudi v času epidemije je pela v svoji ljubi, uradno najlepši Tartinijevi ulici v Izoli. ***Ljudje jo imajo radi, saj se skupaj z njimi proti staranju bori s pesmijo.***

DOLHER

Žiga Dolher

— 04. junij 2009

42

ZI

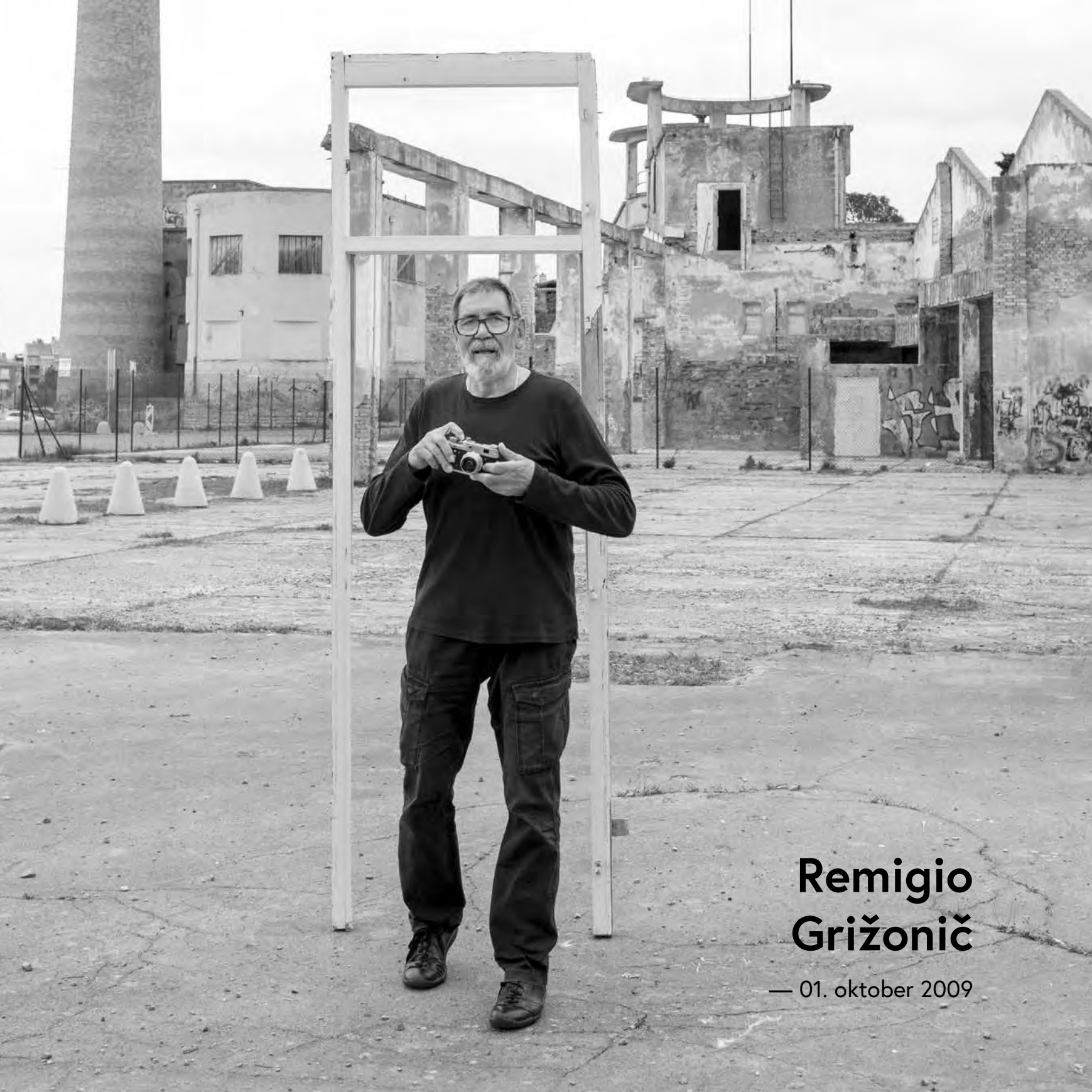
Da je bil pri dvanajstih heker, nam je kot naš Zanimivi Izolan povedal bolj med vrsticami. Čeprav tega dejstva, ki ga je usmerilo v njegovo poklicno pot, tudi skrival ni. **Štiri leta je imel, ko je očetu kukal čez ramo in mu mimogrede rešil računalniško težavo**, pri enajstih mu je že dejavno pomagal, pri dvanajstih pa je s prijatelji že vdiral v zasebne dostope za internetno povezavo in na tuj račun surfal po spletu, kar ni ostalo brez posledic. Nadebudneže so odkrili zaradi telefonskih števil, s katerih so vstopali v sisteme. Kazen jih ni zaobšla, Žiga Dolher pa si je dobro zapomnil nasvet, naj svoje hekersko znanje raje usmeri v kaj bolj koristnega.

Takšne zgodbe vidimo v filmih, a ta se je zgodila fantu iz Izole. 24 let je imel, ko je bil naš gost in nam dal vedeti, da je v vsakem dobrem računalničarju tudi malo hekerja, saj le tako računalnik spozna v drobovje, razume in prebere vse njegove šibke točke ter se zna zelo hitro odzivati. Z zaščito, seveda. V tem je Žiga mojster. Po srednji šoli, kjer je skupaj s svojim profesorjem Albertom Manzinom ustvaril inovativni zaščitni računalniški program Penta, za katerega sta bila leta 2006 oba tudi nagrajena, leta 2007 pa je prejel tudi nagrado za program Mini strežnik, je bil korak do samostojnega podjetja zanj zelo kratek. Že pri devetnajstih je bil samostojni podjetnik. Takrat, pri štiriindvajsetih je imel tri zaposlene, kasneje pa je s svojim podjetjem okusil tudi gospodarsko krizo, moral je odpuščati. A tisti večer, ko sva klepetala v knjižnici, tega še ni bilo na obzorju. Govoril je o tem, zakaj se ni odločil za študij računalništva. Fakultetni programi so se mu zdeli togi, vsebine pa zastarele. Rajši se je odločal za zelo specializirane izobraževalne tečaje pri »velikih«, kot je Microsoft, na primer.

Tu je moral za pozitivno oceno pravilno rešiti 90 odstotkov zastavljenih nalog, ne le 60, kot je to običajno dovolj na fakulteti, njihovi certifikati pa so zelo cenjeni.

Presenetil me je, a računalničarji so podobni umetnikom. Živijo drugače in njihove poti do uspeha niso vsakdanje. Pri računalnikih je Žigo vedno posebej zanimala varnost. Povedal nam je, da stoo odstotne varnosti ni, da tisti, ki to trdijo, lažejo in se sprenevedajo. Virtualni prostor je vsak dan znova gojišče nešteti novih virusov in okužb, ki jih ne povzročata le pobalinstvo računalniških zanesenjakov. Veliko je tudi okužb, zaradi katerih računalnik postane pravi »zombi«, saj ga virus onesposobi do te mere, da deluje počasneje, okužbo pa širi naprej, zato je treba biti ves čas izjemno pozoren in znati opazovati, kar nekdanji heker nedvomno zna. Njegovo podjetje Dolher ima sedež v Izoli in ponuja celovito paleto računalniških storitev, pravijo, da si z njihovo pomočjo ob računalniških težavah lahko oddahnemo.

Kaj v prostem času počne Žiga zdaj, ne vem. Tisto leto, pred leti, se je veselil vožnje po domačem morju z novo pasaro, ki je imela tudi kabino. Z veseljem je govoril o številnih posvojenih živalih, a tudi o tem, kako lepo je prijateljem zares pogledati v oči. Virtualni stiki in družabna omrežja ga niso prepričali ne takrat ne kasneje. Prav tako ne cenena spletna komunikacija: »Neskončno me motita jezik in slog, ki se oblikujeta v spletnem komuniciranju. Takšen jezik je osiromašen, osiromašeni pa so tudi ljudje, ki visijo na spletu. Odrečejo se sprehodom, dobrim kavam v mestu, nasmehom mimoidočih.«

**Remigio
Grižonič**

— 01. oktober 2009

43

ZI

En sam trenutek, ujet v večnost. To je fotografija, ki jo Remigio Grižonič ljubi od tistega trenutka, ko je v San Simonu, kjer je nekoč tudi živel, pomagal pri izkopavanjih, opazoval arheologa dr. Vinka Šribarja pri delu in ta je devetletnega fantka poslal v šotor, naj mu prinese fotografsko sprožilno vrstico. Niti vedel ni, kaj naj išče, a jo je po opisu spoznal. Opazoval ga je pri delu, kako najdbe najprej skicira in nato fotografira in rodila se je ljubezen za vse življenje: **»Z enim samim škljocem, ki se zgodi točno takrat in nikoli več, ujameš trenutek v večnost.«** Pa se je vendarle obrnilo tako, da je likovno nadarjeni fant po končani osnovni šoli po zaslugi Mirana Blažine, ki ga je navdušil za ta poklic, šel na šolo za mizarje v Novo Gorico, ker mu mama ni dovolila, da bi postal pomorščak. Spoznaval je mesto, našel trgovino s fotografsko opremo, tam pustil eno celo štipendijo, a je bil bogatejši za fotoaparatus, kasneje pa še druge pripomočke. Po vajeniški šoli se je vpisal na srednjo tehniško šolo lesne smeri, izrezoval je intarzije iz furnirja, izdeloval modele ladij, jadralnih letal, otroških igral in druge makete za različne projektivne biroje. Z Meblovo štipendijo bi lahko šel na študij arhitekture v Ljubljano, pa čeprav si je v resnici želel na Akademijo lepih umetnosti v Benetke.

A se ni zgodilo ne eno ne drugo. Arhitektura ga ni dovolj zanimala, v Benetkah pa tisto leto iz političnih razlogov niso vpisovali. In je šel. Na delo v Malo opremo v Izolo, nato pa na obvezno služenje vojaškega roka. V Mali opremi, ki je bila takrat v polnem razcvetu, je hitro napredoval od tehnologu do vodje priprave dela in nato vodje obrata. Iz Trsta je »prešvercal«
novi fotoaparatus in še kar naprej fotografiral, z

rahlil predahom po 8. avgustu 1988, ko je šel na samostojno podjetniško pot in postal mizar obrtnik, na vratih delavnice pa je pisalo *Ostržek*. Lesu je vdahnil dušo, seveda. In se počasi pripravljaj na fotografski prehod iz analognega v digitalni svet, iz temnice za računalnik. Seveda mu je uspelo, a ker je v družbi lepše, je pod okriljem Italijanske samoupravne skupnosti ustanovil Foto klub Besenghi. Razstave, sodelovanja na številnih dogodkih ex tempore v Sloveniji in zunaj nje, vse do mentorstva foto krožka univerze za tretje življenjsko obdobje v Izoli, kjer je že vrsto let mentor skupini nadarjenih fotografov, ki so Izoli podarili že nekaj imenitnih razstav. Remigievo delo je tudi fotografska pripoved knjige, ki jo držite v rokah.

To sodelovanje sva z Remigiem dorekla na zadnjo sončno nedeljo februarja 2021, 12 let po najinem klepetu v knjižnici, ko si nihče ni mislil, da bomo to zgodbo povezanosti pripeljali do številke 100 in nekega dne morda še dlje.

A Remigio ni le odličen fotograf in mizar, bil je tudi dober športnik: veslal je, bil republiški prvak, zmagoval na mednarodnih regatah v tujini in v dvojcu celo dosegel drugo mesto v takratni Jugoslaviji. Za njim je pet let ligaškega tekmovanja v košarki in sedem let rokometu, streljal je z zračno puško, zato je še vedno tako mladosten. Vedno in za vedno ljubi Izolo, njeno silhueto bi, kot pravi, z lahkoto narisal z zaprtimi očmi: »Tako je lepa, da razumem Pirančane, zakaj so jo iz nevoščljivosti s figovim topom tolikokrat napadli.« Videl je njeno spreminjanje, tanke na meji, rast tovarn, plesal je v Arigoniju, videl tisto, česar ni več. Je Izolan in Istran. Ni postal pomorščak, za vedno je ostal na svojem otoku, v svoji Izoli.

Dorina Beržan

— 12. november 2009

44

ZI

»Izola je kraj, kjer cerkveni zvonik zvoni drugače, kjer je tlak na ulicah zlizan, spran, kjer morje diši in kjer je črta med nebom in zemljo neskončna, hkrati pa tako otipljiva, da bi jo lahko ujela,« mi je Dorina Beržan, prevajalka in pesnica iz Izole, povedala v skritem kotičku kavarne, ki je žal ni več, ko sva se pogovarjali o tem, kako bo zvenel najin večer v knjižnici. Tako čuteč, blag in nežen je bil ta najin intimni klepet, da mi ga je bilo škoda preseliti pred ljudi. Pa vendar ni pred občinstvom izgubil ničesar, tišina ljudi je bila spoštljiva, Dorinina pripoved globoka, misli urednika njene pesniške zbirke v izolskem narečju Scoi e onde de vita pokojnega Silvana Saua pa takšne:

»Poezija ima to moč, da lahko v nekaj verzih pove vse tisto, kar lahko pove roman,« je dejal in nadaljeval z mislijo Federica Fellinija, »da so dialekti kot naše sanje. Predstavljajo tisto, kar je skrito v našem spominu, in so istočasno element, ki razkriva našo osebnost. Dialekt je najbolj živa priča naše zgodovine in obenem izraz naše domišljije.« Prav z domišljijo in vztrajnostjo je ta dialekt Dorina po skoraj štirih desetletjih, ki jih je preživela zunaj Izole, ob povratku iskala v sebi tako, da je podoživela otroštvo, mladost, vse ulice in kotičke Izole. Najprej s pomočjo pokojne mame, nato je misli počasi prelila v pesmi. Ni se zavedala, da je s tem Izoli postavila svojevrsten spomenik, tudi predstavljati si ni mogla, da jih bo kasneje kar nekaj uglasbil legendarni izolski glasbenik Enzo Hrovatin na svoji zgoščenki *Volaria dismentegarte*, prav tako v izolskem narečju. Tako je s pesmijo objela nas in tudi sebe.

Dorina je v Ljubljani študirala francoščino in angleščino in je še zdaj absolventka, se je pošalila. Zelo lepa mlada Izolan-

ka se je v Ljubljani prvič začela gibati v umetniških krogih, ki so ji bili blizu vse življenje. Nato je živela v Bujah, Zagrebu in najdlje, kar 37 let, v Milanu. Učila se je francoščino, prevajala tehnična besedila, bila korespondentka, vedno pa je ljubila knjige, umetnost in svojega moža, ki mu je na pobudo znamenite italijanske založniške hiše Mondadori sledila v Milano. Tam je najprej postala mama deklicama dvojčicama, nato še sinu. Tudi tu je veliko prevajala, dolgo delala kot galeristka v znameniti ulici Monte Napoleone, kjer je prodajala dela jugoslovanskih naivnih umetnikov. To je bil tudi likovni izraz njenega moža, ki je kasneje šel na samostojno likovno pot, Dorina pa je galerijsko dejavnost nomadsko selila po vseh večjih krajih Italije in tako spoznala veliko zanimivih in znanih ustvarjalnih ljudi. **Občutljiva duša je, z neverjetno močjo, ki jo je našla v sebi, ko je bilo najtežje, a se je kot Feniks z močjo svoje ženskosti in pesmi spet dvignila.** Ko je ob povratku znova začela dihati svojo Izolo, je začela pisati za Porton, bilten upokojencev, dala pobudo za dokumentiranje starih izolskih vrat, ki jih je nato skupina navdušenih raziskovalcev izdala v publikaciji *Di porta in porta ... per le contrade di Isola / Od vrat do vrat ... po izolskih ulicah*. Pogosto je sodelovala z Mestno knjižnico Izola kot pobudnica zanimivih literarnih večerov in urednica pesniške zbirke *Bilke v burji* – poezija izolskih žensk, pri kateri je sodelovalo več avtoric različnih narodnosti. Ko to pišem, ima Dorina 85 let in še vedno je lepa. Ko vstopi v prostor, se čas ustavi, njena osebnost žari. Morda nas spet preseneti s kakšno knjigo o Izoli, kjer je doma njen dom, kjer rada živi, bere in sanjari.

Nevio Škrlič

— 10. december 2009

45 ZI

Poštar z veliko torbo in velikim srcem. Naš Nevio Škrlič. Takrat, ko je bil leta 2009 Zanimivi Izolan, je že skoraj trideset let z ljubeznijo opravljal svoj poklic, danes je že upokojen. V starem mestnem jedru, ki je bil dolgo njegov poštarški okoliš, mu nikoli na nobenih vratih ni bilo treba pozvoniti dvakrat. Naš gost je bil v prazničnem decembru, mesecu, ko je bilo njegovo delo nekoč še posebej prijetno. V tistih časih, ko so si ljudje še radi pisali voščilnice in razglednice z dobrimi željami, Nevio pa jih je zelo rad prinašal. A zdaj je že dolgo drugače, dobre želje pošiljamo po elektronski pošti in v telefonskih sporočilih: »To je sicer udobno, a niti malo izvirno,« je povedal Nevio.

Sedemnajst let je bil star, ko si je želel postati poštar, kot »mulotu« mu je bila seveda najbolj všeč misel, da se bo lahko ves dan vozil na mopedu, a je poklic sčasoma zares vzljubil še iz drugih razlogov: »Veliko si na svežem zraku, ne glede na vreme, veliko stikov imam z ljudmi, ki jih imam rad, veliko pa je tudi vsakovrstnih pripetljajev, ki to delo naredijo še posebej zanimivo.« Kar nekaj jih je nanizal tisti večer, za celo knjigo bi jih lahko bilo, a med njimi zagotovo zmaga spomin na to, kako je nekoč med Jagodjem in Belvederjem dostavljal pošto in pol dneva preživel na drevesu. »Porton« je bil odprt, za njim pa pasja družinica volčjakov z mladiči; starša, ki sta čuvala svoj zarod, sta se zaletela v Nevio, on pa je skočil na drevo. Tam je ostal skoraj pol dneva, dokler se iz službe ni vrnil lastnik in ga rešil. Ob pripovedovanju se je Nevio smejal in dejal, da tudi to pač sodi v poklic, saj poštarji med psi običajno niso najbolj priljubljeni.

Opisoval nam je delo poštarjev, ki se začne zgodaj zjutraj, še pred šesto, ko pošto, ki iz Ljubljane pride v Koper in nato v Izolo, razporedijo na posebni delovni mizi, na »potovniku«, na katerem so zapisane vse ulice v Izoli. Tako si pošto razporedijo po okoliših in gre v prave poštarške torbe. Težke so, seveda. In še težje, odkar so polne reklamnih letakov. Nekateri se jih razveselijo, drugi pač ne, a saj imajo možnost na nabiralnik dati nalepko, ki oznanja, da si reklam ne želijo. Nihče ni vesel računov, niti poštarji ne, saj jih je v prvi polovici meseca zelo veliko in takrat je njihovo delo naporno. Pri delu seveda naleti na ljudi različnih značajev, a njega rešujeta dobrovoljnost, humor in naravna, prav nič narejena prijaznost. Ljudje mu verjamejo in zaupajo do te mere, da mu celo pustijo v varstvo ključ svojega stanovanja. In čeprav je takrat pol dneva zaradi psa preživel na drevesu, je tudi veliko takih štirinožcev, ki se ga razveselijo in ob srečanju mahajo z repom.

Na vprašanje, koliko je težka njegova torba, ni bilo natančnega odgovora, saj se je njena teža spreminjala iz dneva v dan. Nevio Škrlič je doma v Kortah, je edinec, z ženo pa imata tri otroke. In tudi nono je že. Kako preživlja čas kot upokojenec, ne vem. A težko si ga predstavljam peš, brez mopeda in brez poštarške torbe. Nasmeh in značilen globok, celo gromek glas pa ga bosta izdajala vedno.

Jožef Lorbek Jošt

— 14. januar 2010

46 ZI

»Če ne greš, nimaš zgodbe,« piše na popotniški majici Jožefa Lorbeka Jošta, ki mu nekateri pravijo kar gospod Anthron. To je bilo ime njegovega podjetja s sedežem v Izoli, ki ga je poznal ves svet. Že takrat, ko je bil Jošt naš gost, na začetku mladega leta 2010, je bil upokojen, a je še vedno skrbel za razvoj, podjetje pa je vodila hčerka Mojca. Junija 2020, deset let kasneje, se je spremenilo lastništvo in naziv, zdaj je to podjetje Skylotec. Tu pišem o človeku, ki je podjetje ustvaril in ga zaznamoval, ki pooseblja pogum in nam je na srečanju dal učno uro o tem, da si je treba upati. Seveda pa je treba tudi hoteti in znati.

V vabilo smo zapisali, da je podjetnik, inovator jamarske in alpinistične opreme, jamarski reševalec, avanturist po duhu ter ljubitelj svetovnih čudes. S svojo inovativnostjo in načinom delovanja je močno presegal meje Izole in Slovenije. Anthron je bil namreč vodilni svetovni proizvajalec športne in industrijske varovalne opreme, z lastno proizvodnjo, učnim centrom, bili so sploh prvo podjetje v Sloveniji, ki je v svoji kategoriji proizvajalcev prejelo certifikat kakovosti ISO 9001. Vsi njihovi izdelki, večinoma lastni izumi Jožefa Lorbeka in njegove razvojne ekipe, so bili pregledani v Nemčiji, okrog 90 odstotkov njihovih proizvodov je šlo v svet.

Štajerec po rodu, ki je nekoč živel na Dolenjskem in Gorenjskem, delal v škofjeloškem LTH, se je leta 1980 z družino preselil na morje, v Izolo. Že kdaj prej je bil tu in jadral na surfu, enem prvih v Sloveniji, ki ga je seveda izdelal sam. V majhnem dvosobnem stanovanju se je začela pisati zgodba o uspehu. V dnevni sobi, ki je bila podnevi delavnica in ponoči spalnica. Najprej je bila obrt Vrvna tehnika. Anthron, kar po

grško pomeni jama, se je rodil kasneje. »Legenda« pravi, da je Jošt idejo za vse, kar je potem zaznamovalo njegovo profesionalno pot, dobil po naključju, ko so živeli v Škofji Loki, v stolpnici. Bil je potres, ljudje so prestrašeno skakali skozi okna, njemu pa se je utrnilo, da bi se dalo tudi drugače. In res se da drugače. Pa naj bo to visoko v gorah ali globoko pod zemljo, saj so bili njihovi izdelki namenjeni jamarstvu in alpinizmu, odlikovala pa sta jih ergonomski dizajn in praktičnost. Jošt nam je v knjižnici nekaj tega tudi pokazal in tako odgovoril na vprašanje, od kod pridejo ideje: »**Ideje so že v zraku, treba jih je le doseči,**« je dejal in dodal, da je »inovator človek, ki vidi probleme in jih rešuje. Včasih razmišljam ves dan in rešitev se mi pojavi v sanjah. Vedno sem tudi vedel, da hočem na trg in da moram biti vsaj pol koraka dlje od konkurence«.

V podjetju je vselej skrbel za dobro vzdušje, za zaposlene, varnost pri delu in prijazno delovno okolje. Svoje delo pa je znal povezati z vsem, kar ga veseli. Je jamar in jamarski reševalec in jame so zanj izjemen pravljичni svet. A je tudi alpinist, ki se je povzpел na 6000 metrov višine, prepotoval svet od severnega tečaja do Ekvatorja, od Tibeta do Argentine. Potuje z nahrbtnikom, v manjših skupinah in vedno s seboj odnese zastavo Izole. Vihrala je na vrhu Kilimandžara in na severnem tečaju. Povsod je najbolj občudoval naravo: »Svet je lep in privlačen, a zelo rad imam našo fantastično Izolo, z njo se ne more primerjati noben Portorož, ohraniti moramo njeno lepoto in svojskost,« nam je povedal za slovo. Ne vem, ali je že uspel uresničiti željo po muzeju svojih patentov in kako se popotnik počuti v času, ko nam je virus postavil številne prepreke. Majica z napisom *Če ne greš, nimaš zgodbe* ima srečo, da je z Joštom videla že ves svet.

Maja Cilenšek

— 04. februar 2010

47

ZI

Sottofondo je bila glasba, zborovsko petje. Nežno ga je bilo slišati med pogovorom z Majo Cilenšek. Njeno ime je sinonim za zborovsko petje. V kakšnem tudi poje in je zborovodkinja otroških, mladinskih in dekliških zborov, vodi tudi starejše pevce, študente in odrasle. Na številnih tekmovanjih pri nas in zunaj meja Slovenije je Maja Cilenšek skupaj s svojimi pevci prejela vrsto imenitnih priznanj, kot predavateljica in strokovna ocenjevalka pa je na tem področju tudi nesporna avtoriteta. Ljubezen do glasbe je našla doma, čeprav starša nista bila glasbenika. V mamini družini, bila je farmacevtka, ki smo jo poznali in radi prisluhnili njenim nasvetom vsi Izolani, so radi peli. Oče, dolgoletni ravnatelj takratne gostinske šole, je igral trobento. Ob zvokih klavirja, ko je starejša sestra Alja doma vadila, je mala Maja rada plesala, a jo je zanimalo še veliko drugega, pri karateju je dosegla celo zeleni pas.

Na koncu pa je vendarle zmagala glasba. Diplomirala je pri profesorju Marjanu Gabrijelčiču na oddelku za glasbeno pedagogiko na ljubljanski Akademiji za glasbo. Službeno se Maja seli med Glasbeno šolo Koper in Osnovno šolo Koper. Znana je po tem, da v repertoarje svojih zborov uvršča novitete slovenskih skladateljev. Tako skladatelje spodbuja k nastajanju novih skladb, poslušalci pa slišimo redke bisere. Njenih nagrad – tudi še po najinem klepetu ob kulturnem prazniku – se je nabralo za imenitno zbirko. Na mednarodnem tekmovanju zborovskih dirigentov »Mariele Ventre« v Bologni oktobra 2007 si je v kategoriji mladinskih zborov delila prvo nagrado z italijanskim dirigentom Lorenzom Donatijem. Leta 2011 jo je doletela čast, da je v Cankarjevem domu

v Ljubljani dirigirala združenemu zboru najboljših slovenskih mladinskih zborov. V Riminiju je bila oktobra 2012 nagrajena za najboljšo zborovodkinjo tekmovanja. Leta 2014 je prejela nagrado ministrstva za šolstvo za izjemne dosežke na področju glasbenega šolstva, leta 2019 pa ji je Zveza slovenskih glasbenih šol podelila priznanje Frana Gerbiča za izjemne uspehe na področju glasbene vzgoje in izobraževanja ter glasbenega poustvarjanja. Maja dobro ve, da kdor poje, ne misli slabo. Še več, meni, da je vsak zbor kot velika družina, v kateri imamo tistega, ki ima prvo besedo, in tistega, ki drži pokonci vse vogale. Vsaka družina ima tudi pridne ali nagejive, uspešne in manj uspešne člane. ***Niti dva pevski zbor si nista podobna. Vsak je zgodba zase, vsak pevski zbor je skupina ljudi, ki diha zelo posebno energijo.***

Na videz je Maja krhka, s svojimi dolgimi svetlimi lasmi in nežnim glasom, njen govor pa je neposreden, razorožujoče iskren. Z lahkoto si jo predstavljam, kako barva in obnavlja svoj čoln, še lažje, kako se v njem počuti na odprtem morju s pogledom na Izolo. V njenih očeh, ko govori o družini, sije ponos. Povsem upravičeno. Njeni nečaki, otroci sestre Alje, ki je iz Izole odšla v Maribor in tam uči glasbo, so izjemni glasbeni talenti. Najbolj poznamo Luko Šulića, slovensko polovico dua 2 Cellos, ki je osvojila ves svet. Ko je imel Luka na začetku nove, samostojne poti v Trstu solo koncert in nam v celoti zaigral Vivaldijeve Štiri letne čase, sem z balkona opazovala družino Cilenšek, ki je sedela v prvi vrsti. Tudi Majo. Lepo jih je bilo videti. In kako lep je bil občutek, da je na tistem odru in pod njim tudi malo Izole.

**Marisa
Višnjevec Tuljak**

— 18. marec 2010

48

ZI

Marisa Višnjevec Tuljak je leta 2011 po izбору bralcev revije Viva dobila naziv Moja pediatrinja 2011. To je naziv nagrade, a so obenem besede, ki je ne bi mogle bolje opisati: moja pediatrinja. Tako jo čutijo njeni mladi bolniki, njihovi starši in tudi tisti, starejši, ki jih še vedno zdravi, ker so pač »njeni« že dolga leta. Njena prva služba je bila v Mehanu, kjer je kot mlada zdravnica dosegla, da so za delavce uvedli gibanje med delovnim procesom, a je pognala korenine v Zdravstvenem domu Izola in ostala. **Obisk pri zdravniku je zaradi nje generacijam otrok postal prijetna obveznost, strah pred injekcijo in belo haljo sta izginila.** Njeni kolegi ji zato včasih pravijo »zdravnica Milka« po tisti vijoličasti čokoladni Milki, ki je dobra v vseh smislih.

Čeprav je pripadnica italijanske narodnostne skupnosti kot zelo pridna učenka obiskovala italijansko osnovno šolo in gimnazijo, se je odločila za študij medicine na Medicinski fakulteti v Ljubljani. S slovenščino se je soočila že na sprejemnih izpitih, sam študij pa je prinesel težave, ki so bile zaradi slabšega znanja jezika včasih stresne, a tudi simpatične. Med predavanji je imela na mizi lepo urejene zvezke in šolsko peresnico, polno kemičnih svinčnikov. Sošolka jo je vprašala, ali ji posodi kuli, pa je rekla, da ga nima, saj ni razumela razlike med kulijem in pulijem. Medicinsko literaturo je večinoma študirala v italijanskem jeziku, nekateri profesorji pa so ji tudi omogočali pisanje testov in ustne izpite v italijanskem jeziku. Seveda ji v njeni svetli ordinaciji, kjer na stenah visijo otroške risbe, prav prideta oba jezika, a tudi istrsko narečje. Če bi tiste stene znale govoriti, bi povedale zgodbe solz, a tudi smeha in olajšanja, ki ga prinese odkrit pogovor, občutek varnosti

ob zdravnici, ki stroko razume celostno. Ob prejemu nagrade Viva in tudi nam v knjižnici je rekla: »Ker delam v majhnem kraju, mnogim pacientom pomagam, tudi ko odrastejo. Za prizadete in hudo bolne paciente skrbim tudi zdaj, ko so že odrasli, in jih zunaj delovnega časa obiskujem na domu, saj poznam vse njihove težave in potrebe. Vsi moji otroci me kličejo po imenu, me tikajo, pogosto me ustavijo na ulici in mi povedo o svojih uspehih, a tudi razočaranjih. Sprejemajo moje nasvete, a tudi kritike.«

Dolga leta, do upokojitve, je bila z njo v ordinaciji sestra Ariela, še en angel za otroke. Marisa opravlja tudi sistematske preglede za osnovnošolce, srednješolce in študente. Odraščala je v skromni delavski družini v Luciji, morda je z izbiro študija presenetila celo starše, sebe nikakor ne, saj je bila to njena otroška želja. Vzklila je ob mlajšem bratu, ki je bil v otroštvu veliko bolan in mu je želela pomagati. Leta 2020 je prejela priznanje Občine Izola v obliki plakete s srebrnim grbom za življenjsko delo na področju zdravstvene dejavnosti ter za izkazano požrtvovalnost in predanost svojemu poklicu. Tudi to priznanje jo je razveselilo. V prostem času je rada v oljčniku svojih staršev, zelo rada je na vikendu na Pohorju, kamor se vsa družina poleti odpravi za daljši čas, zelo zelo rada je nona. Svojo hčerko Katjo je rodila še kot študentka. Tudi zato se je, kar dolgo edina ženska med samimi moškimi zdravniki v Zdravstvenem domu Izola, težko odločila za specializacijo iz pediatrije. Njena hčerka je bila takrat v petem razredu osnovne šole, a je s pomočjo družine zmogla tudi to študijsko odsotnost. Težko si predstavljam, da bi počela kaj drugega. Naša zdravnica Marisa.

Mirela Ivančić

— 08. april 2010

49

ZI

Kot otrok se je v Strunjanu skrivala pod visokim zidom v goščavju kanel in sanjala otroške sanje. Nikoli se ni igrala s punčkami. Rodila se je v hrvaški Istri v Pazinu in se s starši preselila v Strunjan kot petletna deklica. Vse njeno življenje je že leta razpeto med Strunjanom in Izolo. Strunjan je dom, tu so odrasli njeni trije otroci Jan, Rok in Vita, Izola pa je »kot doma«. V Izoli je v službi v Varstveno-delovnem centru. Tu dela z uporabniki, odraslimi osebami s posebnimi potrebami, kot skupinski habilitator. ***Mirela je socialna delavka in vselej so bile njene službe povezane z ljudmi, ki gledajo stiski v obraz vsak dan.***

Začela je na Centru za socialno delo v Izoli, nato je bila dolga leta sekretarka Rdečega križa Izola v času največjih družbenih sprememb, ki so dobesedno dnevno prinašale nove podobe stisk in trpljenja ljudi. Potem je nekaj let vodila Mimoza, enoto Varstveno-delovnega centra Koper v Izoli, kjer živijo odrasli ljudje s posebnimi potrebami, ki potrebujejo institucionalno varstvo in bivanje. Od tu je šla za nekaj let v njihovo enoto v Lucijo in zdaj je spet v Izoli, kjer namerava ostati do upokojitve.

Njena starša sta bila že v zrelih letih, ko sta končno dobila svojo edinko, privzgojila sta ji ljubezen do dela, marljivost, spoštovanje do ljudi in njihovih težav, srčnost in predanost temu, za kar se odločiš. Ni jima bilo vseeno, ko se je odločila za študij v Ljubljani, a se je vedno vračala in tudi dokončno vrnila med domače oljke in sadovnjake v Strunjan. V Istro,

ki jo ima rada v vseh odtenkih, od pokrajine do arhitekture, navad in običajev njenih ljudi, zvokov in glasbe.

Še posebej glasbe. Ta jo je zaznamovala tudi drugače. Pokojni Izolan Luciano Kleva, njen nekdanji mož, je bil umetnik, fotograf in glasbenik. V njihovi hiši v Izoli, čisto blizu doma upokojencev, prav tam, kjer je danes dom Mimoza, je davnega leta 1980 začela z vajami legendarna etno skupina Istranova. Tu je delovala vse do svojega razhoda. Njihovo izročilo je nadaljevala skupina Vruja, v kateri je nato kar 16 let igral njun sin Rok. Tudi o tem sva govorili, ko je bila naša gostja. Kako je življenje z umetnikom lahko poseben privilegij, a tudi muka. Ni se jima obneslo, a spoštovanje je ostalo, Mirela pa je z njej lastno skrbnostjo, s kakršno je leta dolgo skrbela za svojo nemočno mamo, skrbela tudi za Luciotovo mamo. Tudi zato je Izola zanj dom, saj so tu na pokopališču vsi njeni dragi.

Če v mislih zavrti filme, podobe človeških stisk, s katerimi se je skozi leta srečevala, se vsi obrazi pomešajo med seboj, kot bi bili en sam obraz. Krhka in drobna Mirela pa je znala pomagati in v njej se je vedno skrivalo veliko moči, ki je njenemu videzu ne bi pripisali. Vedno je tudi nekaj gradila, adaptirala svoj dom. Okrog njene hiše in na njivi so brneli stroji, kmetijski in gradbeni. A pravi, da se je tega počasi naveličala. Oljke ima rada, sivko tudi in kdo ve, ali so kje tam, na robu njene zemlje, še tiste kanele, v katerih je sanjala otroške sanje.

Nataša Benčič

— 20. maj 2010

50 ZI

Do pisanja tega teksta sem mislila, da je na radiu najtežje strniti uro dolg posnetek v minuto in pol dolgo radijsko zgodbo. A zdaj vem, da je resnični podvig na eno tipkano stran spraviti Natašo Benčič. Redko srečaš človeka, ki tako ljubi svoj poklic in svoj kraj. Srž obojega pa so ljudje. Nataša je dobesedno lačna njihovih zgodb. »Koliko intervjujev si naredila v življenju, si kdaj preštela vse?« sem jo vprašala. To je eno redkih vprašanj, na katero nima točnega odgovora. Več sto jih je bilo na odrih, na radiu, v knjižnici, na trgu, tudi na kakšnem travniku. Vedno je čutila, da lahko kaj pove tudi med vrsticami: »Nikoli nisem bila čisti informativec, rada si mislim, da z vsem, kar počnem, povezujem ljudi.« Čeprav je na Radiu Koper poročala o šolstvu, turizmu, občinskih zadevah, se je najbolje našla tam, kjer se počuti varno in kar zna: »Intervju. To je tak privilegij! Ko se ti človek odpre, te spusti v svoj intimni svet z zaupanjem. Prek radijskega sprejemnika vstopam v domove ljudi. Včasih nepovabljen, zato to počnem z globoko hvaležnostjo.«

Z leti ugotavlja, da so zelo znani ljudje pogosto najbolj preprosti. Pippo Baudo, Štefka Kučan, Janez Drnovšek in mnogi drugi so ji pustili močan vtis. Pobudo urednika, da bi 'velike' iskali tudi med 'malimi' ljudmi, je zagrabila z obema rokama. Osebnost Primorske, zgodbo, ki se je rodila kot projekt, sčasoma pa prerasla v elitni dogodek in se s covidom dokončno medijsko izpela, je pripravljala in na odru vodila prvih 10 let, vseh 16 let pa se je z mesečnimi izbranci občinstva pogovarjala v studiu, vedno zelo rada: »Ni dobrega intervjuja brez empatije in občutka za pravo mero. Še tišina ima v njem pomembno vlogo. Slišati je treba tudi tisto, česar ti sogovorec ne pove,« poudari. Ter na tem gradi in usmerja tudi svoje življenje. Radiu Koper je zvesta že za eno srebrno poroko, celih

25 let. Tam se je kalila že kot študentka novinarstva. Po študiju v Ljubljani je natanko 3 leta, 3 mesece in 23 dni delala na Cimosu, kjer je bila urednica glasila. Nato nekaj krasnih let v portoroškem Avditoriju, kjer je brusila javne nastope in stike z javnostmi, nakar je sprejela povabilo koprške televizije. A pot nazaj k prvi ljubezni, radiu, je bila zgolj vprašanje časa. V varni radijski pristan je ni pripeljala bonaca, ampak burja, ki jo obožuje in diha tudi na dolgih sprehodih s pogledom na morje. Kjer zbere misli in odvrže odvečno.

Če kdo zna to narediti tudi z besedami, je to Nataša. Neposredna je, ne skriva, ne zavija v celofan in pentljo, kot sama pravi. Hočeš ali nočeš slišati, pove ti, četudi nekoliko zaskeli. Nikoli pa ne dregne v najšibkejšo točko. Zna postaviti mejo. Ker je gospa in dobro ve, kaj pomeni dostojanstvo, saj se je zanj morala pogosto tudi boriti. A o tem ne želi govoriti. Bila je sramežljivo dekle, pa čeprav sta bila starša Dora in Erminij znana fotografa in je morala pogosto pred njun objektiv. Kljub občutku za lepo ni šla po njuni poti. Svetu se je odpirala počasi: »Rada 'udomačim' ljudi. Dragocen mi je občutek, da poznam vse. Široko družino sem vedno pogrešala, navežem se na ljudi in rada delam z njimi.« Med najtrdnejšimi vezmi je tista z njeno Nano, hčerko žal že pokojnega kiparja Zmaga Posege. Čeprav je rada obdana z ljudmi, so tisti 'prav njeni', redki.

Nataša je bila gostja 50. večera Zanimivih Izolanov. Prav vsi dotedanji gostje so radi prišli v gostinsko šolo, glasbeniki med njimi so zaigrali in zapeli, Tačko je seveda pripeljal torto. Tudi takrat ni pozabila povedati: »**Biti Izolan je stanje duha. Lahko se odseliš kamorkoli, a vedno boš Izolan.**« Izole nikoli ni mogla in zmogla zapustiti, pa priložnosti sploh ni manjkalo.

Mateja Brežan

Darko Filiput

— 21. oktober 2010

51 ZI

Spomnim se ga že iz mladih let, vedno se mi je zdel drugačen, a si te drugačnosti nisem znala pojasniti. Dokler ni nekoč tudi meni pomagal s svojo energijo. Potem sem razumela. Da se v njem skriva nekaj neopredeljivega, a dobrega. ***Iz njegove življenjske zgodbe se naučimo, da se moramo znati ustaviti, preden nas ustavi nekaj zunaj nas.*** Pri Darku Filiputu je bila velika učiteljica bolezen v mladih letih. Uradna medicina mu je napovedala le še nekaj mesecev življenja, ozdravil pa ga je zdravilec in na pot alternativne medicine je nato stopil tudi sam.

Od rojstva je Izolan, rodil se je v uspešni obrtniški družini, kjer je bilo delo največja vrednota. Seveda tudi uspeh, v kakršnihkoli merskih enotah ga merimo. Ker so doma obdelovali kovinske izdelke, ga je pot najprej vodila na Srednjo pomorsko šolo strojne smeri, nato na višjo šolo Strojne fakultete v Ljubljani in visoko iste smeri v Zagrebu, nato na Fakulteto za management v Kopru, kjer je pridobil naziv magistra ekonomskih ved. Vse ob delu. Vse temeljito. Bil je marljiv, vztrajen, sposoben. Tudi utrujen, a tega ni hotel videti in čutiti. Pri triindvajsetih je prevzel mamino obrt, zajadral v podjetniške vode, se ob delu izobraževal in vmes dobesedno širil svoj imperij. Ko je bilo podjetje največje, je imel 38 zaposlenih, vzporedno je za nekaj let odprl tudi šiviljsko dejavnost skupaj z italijanskimi partnerji, a se ni izšlo. Ritem je bil prehter in pretežak, veselje mu je namenilo težko učno uro. Ker zdaj že dolgo sam pomaga drugim, je lekcijo dobro razumel in jo temeljito nadgradil. S študijem in novimi znanji na področju alternativne medicine. Poleg reikija, usmerjanja kozmične energije, je pridobil še štiri mednarodna mojstrstva ter več

priznanj in diplom. Študiral je psihokibernetiko, psihosiner-gijo, stari tibetanski in egipčanski sistem usmerjanja energije. Na Kraljevem mednarodnem inštitutu v Španiji je magistriral iz psihoterapije in doktoriral iz naravne medicine. V Italiji je pridobil naslov doktorja naturopatije - psihoterapije, ukvarja se tudi s hipnoterapijo. Vse naštetu pridobljeno znanje in magisterij iz managementa sta pripeljala do tega, da se je v Strunjanu pod njegovim vodstvom oblikoval in uveljavil prvi »turistični produkt« s ponudbo alternativne medicine. Za tiste čase nekaj povsem novega. Danes bi lahko rekli, da je bilo njegovo delo pionirsko, a je imel po Sloveniji veliko somišljenikov, morda tudi posnemovalcev.

Darko nam je pojasnil, da je terapevt le kanal, skozi katerega se pretaka zdravilna energija. O pomoči ljudem, včasih celo zdravnikom, je govoril z ljubeznijo, predsodki se ga ne dotaknejo. Človeka začuti in mu s katero od metod pomaga toliko, kolikor le lahko, in beleži številne uspehe. Njegov svet je bil vedno tudi svet športa. Neguje ga vsaj toliko kot svoje energijsko polje. Najraje ima borilne veščine, še posebej kickboxing. Na tem področju, na katerem smo v Izoli zabeležili lepo vrsto uspehov, svetovnih, evropskih zmag in drugih odličnih mest, je Darko doma. Bil je dolgoletni predsednik te zveze v Sloveniji, je tudi priznani mednarodni sodnik, v času, ko je bil naš Zanimivi Izolan, pa tudi predsednik mednarodne kickboxing organizacije. Z lahkoto prehaja iz sveta alternativne medicine v svet športa. Oba ima rad, oba sta del tistega, kar je Darko slišal takrat, ko je življenje pokazalo zobe. Končno je slišal sebe.

Miran in Matej Korenika

— 25. november 2010

52 ZI

Oče in sin, vinarja Miran in Matej Korenika, iz Medošev pri Kortah. To je zgodba o uspehu z veliko poglavji. Najprej se spomnim tiste, ko mi je oče Miran pred dolgimi leti v TV-kamero televizije Koper za »Portret vinogradnika« pripovedoval, kako težko je mlademu vinarju s svežim znanjem očeta prepričati, da bi rad vino delal drugače, da je nov način boljši od starega. Njemu se je to zgodilo, svojega očeta je moral prepričati in ni mu bilo lahko.

Ko mi je Miran to pripovedoval, je bil njegov sin Matej še otrok. A se je življenje zaradi bolezni, ki je ošvrnila Mirana, obrnilo tako, da je Matej, star komaj 22 let, prevzel kmetijo in začel vinski zgodbi Kmetije Korenika & Moškon dajati svoj avtogram. Miranu ni preostalo drugega, kot da Matejev način sprejme, izpreže, si oddahne in začne potovati, kar si je vedno želel. Takrat, ko sem v Mestni knjižnici Izola leta 2010 klepetala z obema, je imel Matej 32 let in je bil že izkušen in uspešen vinar. Ko to pišem, je deset let starejši, sloves njihovih ekoloških vin pa bleščeč in priznan tako doma kot po svetu. Takrat so obdelovali 25 hektarjev vinogradov, ki rastejo na večinoma najeti zemlji v piranski in izolski občini, pridelali pa so okrog 130 000 litrov vina. Z ljubeznijo sta oče in sin govorila o avtohtonih vinskih sortah, ki so hvaležne za vinogradnika, ker se odlično prilagajajo domači zemlji in podnebjju. Bolj so odporne proti mrazu in proti škodljivcem, zato za človeka tudi bolj zdrave in manj jih je treba škropiti. To pa je bistvo ekološkega vinarstva, ki ga goji njihova družina.

Predali so se mu z dušo. Da imajo prav, so jim potrdili obiski na mnogih specializiranih sejmih v tujini. Globalni svet išče lokalne specialitete, okus po pristnem, vina z zgodbo. Da imajo prav, potrjuje tudi njihov uspeh. Miran in Matej

imata status kmeta, ljubita zemljo in raje stopita nanjo kot na mestne ulice, raje vozita traktor kot avto. Ekološko vinogradništvo je na obisk med trte spet pripeljalo živali, ki sem niso več zahajale, zajce in srne. Saj naredijo nekaj škode, a narava je spet postala pristni dom živalim in trtam, ki se ne srečujejo več s kemičnimi škropivi, pač pa le s takimi, ki so jih poznali že naši nonoti.

Ekološko vinarstvo ni ena sama romantika in opazovanje narave, je trdo delo. Trte je treba negovati. A bolj od količine je pomembna kakovost vina. In ta je nesporna in velikokrat nagrajena. Morda je bil za Mateja in tudi Mirana pred njim najtrši oreh usvojiti nova znanja, kako vino prodati, tržiti, kako hoditi po sejmih, kako se obnašati, da si uspešen, kako spoznati, da te distributerji kar dolgo opazujejo, preden se odločijo za nakup tvojega vina. A očitno sta vse to zmogla, posebej Matej.

Njihova spletna stran je estetska, razumljiva. Ponuja sveža vina, selekcijo vin, vina Cru, ekološke proizvode, tudi njihovo oljčno olje ter žganjice in likerje. »Prodajati vino je, kot bi prodajal lastno osebnost, svojo karizmo; ob poplavi ponudbe vina, je vinu treba dodati nekaj več. To pa si ti, so ljudje, ki delajo s teboj, tvoja duša, tvoj značaj, tvoja zemlja ...« je dejal Matej. Tistega večera sta nam oče in sin Korenika podarila pomembno spoznanje, da so dobri vinarji najboljši ambasadorji svojega okrožja, da je treba delovati povezano, saj tako lažje prodreš v svet, da je potrebna enotnost in da je ljubosumje zaradi uspeha drugega nepotrebno. Mateja, ki je tudi sommelier, veseli, da smo Slovenci na področju kulture pitja zelo napredovali. Miran in Matej Korenika iz butične ekološke kleti v Kortah s čudovitim pogledom na Sečovelske soline pa podčrtata še eno misel: **»Vino je treba piti v dobri družbi.«**

Igor Kolenc

— 13. januar 2011

53

ZI

Igor Kolenc je bil naš gost, ko je bil župan. Rodil se je leta 1959, kot otrok je živel na nekdanjem trgu JLA, zdaj že dolgo Velikem trgu. Močno ga je oblikovala bližina morja, ki ga s svojo barko rad obišče še danes. Svoje prve gvate je živahen fantič ulovil na trnek prav v mandraču pod domačim oknom. Zaznamovalo ga je odraščanje v preprosti delavski družini, brez zvez in poznanstev, a s pravimi vrednotami, ki jih predstavljajo delo, poštenost, skromnost, moč volje. Gospodarstvenik, ki je na svoji poti navzgor hodil strmo, a ne naglo. Vsak naslednji korak je podkrepil z izobraževanjem na različnih ravneh. Želel je postati gradbenik, a finančne razmere doma niso dopuščale te odločitve, zato je šel na Srednjo tehnično in pomorsko šolo v Piran, šolanje nato nadaljeval na isti strojni smeri v Ljubljani in se po diplomi kot inženir strojništva zaposlil v Tomosu v Kopru, kjer je prehodil vse stopničke od pripravnika do generalnega direktorja. Specializacijo je opravil na Tehnični fakulteti v Mariboru, dokončal je tudi pedagoško-andragoško izobraževanje na Pedagoški fakulteti v Ljubljani. Lotil se ga je zato, ker je postal nadrejeni starejšim od sebe, kar je zahtevalo večšine in znanja, ki se jih je želel naučiti. Magisterij iz ekonomije je opravil na Fakulteti za management v Kopru.

Na vseh teh poteh je spoznal, da je delo z ljudmi večšina, ki zahteva intuicijo, talent, a tudi znanje. O tem nam je v knjižnici govoril s posebnim občutkom. V Tomosu je bil prvi direktor, ki je moral dati odpoved več kot 400 delavcem in to je bilo izjemno težko obdobje, a se je s prav vsakim od njih pogovoril na štiri oči. Tudi zato je bil verjetno edini od vodilnih, ki mu v tistih neprijaznih časih nihče ni poškodoval avta na parkirišču. Življenje ga je izučilo, da je ljudem treba pris-

luhniti. Na svoji poti je stkal veliko lepih prijateljstev, še več v tujini kot doma, in jih z rednimi stiki ohranjal živa, mnogi med temi so ga tudi močno zaznamovali. Sergio Marchionne, ki je rešil Fiat pred propadom in birokracijo, je eden tistih, katerih ime je omenjal s posebnim spoštovanjem. Vse velike cilje je dosegal z majhnimi koraki in bil pogosto ob pravem času na pravem mestu. Z odločitvijo za kandidacijo na županskih volitvah v Izoli je presenetil, saj je veljal za politično nedolžnega in zelenega. Čeprav so mu bile pri srcu vrednote leve politične smeri, ni bil nikoli član nobene stranke, njegovo kandidacijo neodvisnega kandidata pa je podprla stranka SD. Kljub stalnemu bivališču na domačem naslovu v Izoli, pa je z družino živel v Kopru. To so mu pogosto očitali, a je vedno trdil, da je Izolan in odnosa do mesta ne spreminja naslov, na katerem zvečer spi. Bil je profesionalni župan, v službo je hodil vsak dan, njegov način dela je bil zelo »gospodarski«. Včasih so mu očitali, da kljub vsem pridobljenim znanjem z ljudmi ne zna biti dovolj všečen, da se med občani premalo kaže in giblje. A je poudarjal, da je na tem mestu zato, da kaj naredi, da ni politik. Da je od prejšnjega župana podedoval precej okostnjakov v omari, a želi zapustiti red. Tistega večera v knjižnici mi ni odgovoril, ali bo še enkrat kandidiral za župana, a je dal posredno vedeti, da je en mandat prekratek za uresničitev vseh načrtov. In res je kandidiral še enkrat. Tretjič pa nikakor ne bi, držal je besedo. V marsičem je pričakovanja Izolanov izpolnil, vzpostavil je dobro sodelovanje s sosednjimi občinami in z državo dobro bil bitko pogajanj za zaprtje obalne ceste. Zdaj je upokojen, nič več ga ni videti. Pogosto je na barki in živi svojo misel: **»Življenje je kot morje. Lahko se usedeš v čoln in ga voziš, a moraš biti pravi kapitan.«**

Anton Baloh

— 17. februar 2011

54

ZI

Anton Baloh je oče, nono, mož, učitelj, zborovodja. To je najkrajši opis. A je bil tudi legendarni dolgoletni ravnatelj druge največje osnovne šole v Sloveniji, Osnovne šole Koper, šolski inšpektor in svetovalec na Zavodu za šolstvo, predavatelj, nekaj časa glavni tajnik Univerze na Primorskem, nekaj časa direktor direktorata za predšolsko vzgojo in osnovno šolstvo na ministrstvu za izobraževanje. Na tej funkciji ga je vlada sicer zamenjala z nekom drugim, a dvomim, da jo zelo pogreša, saj ima veliko ljubezen – pevske zборе. V času, ko je bil naš gost, 54. Zanimivi Izolan, jih je vodil kar devet. V svetu glasbe se giblje že od otroštva, ko je namesto v vrtec hodil v zasebno varstvo k teti Gidiji, Egidiji Kocjančič, ki je živela čisto zraven Osnovne šole Vojke Šmuc. ***Pri teti Gidiji je slišal prve pesmice in se morda ob zelo zgodnjem pogledu na šolo odločil, da bo postala pomemben del njegovega življenja.***

Službe menja na sedem do devet let, vse so povezane z izobraževanjem, pevske zборе pa običajno vodi dosti dlje. Ko kot dirigent dvigne roke v višino srca, vsi obmolknejo. To mu je priznal celo nekdanji predsednik Milan Kučan. Predvsem pa s pesmijo seže do našega srca. To je doslej storil z različnimi zbori na številnih nastopih doma in širom Evrope, morda je ta številka že blizu tisoč, kdo ve. Povesod pa so pustili sled. To, pustiti sled ter tako dejavno oblikovati svoje in številna tuja življenja, pa je zagotovo nekaj, na kar je Tone lahko ponosen. O njem kot ravnatelju so v časniku Dnevnik zapisali, »da je v šolskem prostoru vpliven kot Dušan Merc, le da je v primerjavi z Mercem bolj umirjen«. Šolo, ki jo je vodil, je z združevanjem dveh koprskih osnovnih šol pomagal usta-

noviti in se takrat, ko jo je zapustil ni niti za trenutek bal za njeno prihodnost, saj je izvrstno organizirana. Kot ravnatelj ga cenijo nekdanji sodelavci, med njegove značilne lastnosti sodijo zaupanje v ljudi, drznost, odločnost, trud in marljivost. Morda, pravijo, tudi kanček avtoritarnosti. Njegova zgodba se je začela v razredu, ki je osnovna celica šole. Komaj 20 let je imel, ko je začel poučevati v Kortah, na dislocirani enoti Osnovne šole Vojke Šmuc. Tu je ostal sedem let in tu je tudi vodil svoj prvi otroški pevski zbor, v katerem je pelo okrog 50 učencev, na šoli pa je bilo takrat skupaj 80 učencev. Prvega seveda ne pozabiš nikoli, a je skozi leta prevzel vodenje različnih zborov, bil je tudi predsednik Zveze pevskih zborov Primorske in imel velikokrat s svojimi pevci in pevkami priložnost nastopati ob izjemnih, tudi zgodovinskih trenutkih doma in v tujini, od tekmovanj, gostovanj, državnih obiskov in velikih proslav. Zlasti na teh je večkrat dirigiral združenim pevskim zborom in orkestru hkrati. Takrat je dvigu njegovih rok pred njim sledila nekaj stoglava skupina pevcev in glasbenikov, za njegovim hrptom pa so bili na prizoriščih proslav in ob televizijskih ekranih morda tisoči. Velika odgovornost, nedvomno. A tudi veliko čustvenih trenutkov, ki jih lahko prebudi samo pesem. Ko izbira pesmi za svoje zборе, vedno išče sporočilnost in čustvenost besedila:

»Pomembno je, da besede skozi glasbo zaživijo, da dobijo čustveni pomen in moč.« Za petje je navdušil vso svojo družino, zborovodkinja je tudi hčerka. Svojo kondicijo pa v skromno odmerjenem prostem času ohranja z ljubeznijo do gob, oljk, špargljev, barke in ribištva, a tudi poezije. Izola njegove mladosti in sedanjosti pa ostaja vedno v njegovem srcu.

Eta Val

— 17. marec 2011

55

ZI

Prvič sem jo videla povsem brez obleke, golo na nudistični plaži. Bila sem še otrok na taborjenju s starši. Eta, takrat še z imenom Nina, pa je bila lepa gospa, ki je bila nad naturizmom močno navdušena. Do te mere, da je leta 1970 ustanovila Naturistično društvo Obala, ki je podpiralo filozofijo svobode, ne zgolj te, da soncu pokažeš zadnjo plat. Organizirala je mednarodno konferenco naturistov treh dežel – Italije, Avstrije in takratne Jugoslavije. Ker večjega škandala ni bilo, sklepam, da so bili gostje na srečanju oblečeni. A me pri Eti ne bi prav nič presenetilo. **Vse življenje je iskala izzive zunaj običajnih okvirov.** Teško se je ustalila znotraj meja možnega, zaradi česar je požrla kakšno grenko, a doživela tudi veliko lepih izkušenj.

Rojena je bila leta 1940 na haloškem bregu Slatina, v današnji občini Cirkulane na Ptujju, in njeno otroštvo je zaznamovala druga svetovna vojna. Leta 1955 je šla na učiteljske v Mursko Soboto, imela kar nekaj težav z razumevanjem prekmurščine, a se je narečja naučila do potankosti in v njem na šolskem odru tudi nastopala. Šolsko klop in rojstnodnevna praznovanja si je delila z Milanom Kučanom, saj so med njunima datumoma rojstva le štirje dnevi razlike. Kot pripravnica učiteljica se je zaposlila v Cirkulanah in tu spoznala moža, tržaškega Slovenca. Bil je zdravnik, službo je dobil v Kopru in sem sta se preselila leta 1962. Eno šolsko leto je učila na osnovni šoli v Kopru, nato je zanosila in po porodu hudo zbolela. Popoln zlom imunskega sistema, ohromelost telesa, nato diagnoza – skleroza multipleks, ki je odgnala tudi moža in s katero se pogumno sooča že leta. Življenje ni bilo

več prijazno, a ga je vzela v svoje roke, začela meditirati, se zatekla v duhovnost, kasneje dobila službo na SDK in tudi stanovanje. Kakšnih deset let je zdržala, nato pa je na pobudo prijateljice odprla Butik Nina v Ljubljanski ulici v Izoli ter kasneje v Milanu zaključila dopisni študij modnega oblikovanja. Ta butik, znan zelo daleč naokrog, je bil za tiste čase nekaj posebnega. Nina si je upala, njeni modeli so bili drzni, a nosljivi in lepi. V njeni trgovini so bile dobrodošle zvezde estrade, dame, maturantke, neveste, diplomantke, turisti in običajni ljudje. Njene majice so nosili izolski rokometišči, balinarji, slovenski udeleženci Barkolane: »Bilo mi je v posebno zadovoljstvo, da so k meni po nasvete prihajali tudi preprosti ljudje. Ko pa smo se bolje spoznali, so prišli tudi po nakupih. Hvala vam, Izolani, da ste me vzeli za svojo!« je rekla Eta, ki je Eta postala, ko se je srečala z numerologijo, štiri leta pred našim srečanjem v knjižnici. Dejala je, da je njeno življenje s to veliko spremembo postalo veliko bolj srečno, selitev nazaj iz Izole v Koper pa ji je, čeprav je odšla s težkim srcem, prinesla veliko lepega, polno življenje, zanimivih srečanj in ljudi. Pripovedovala nam je, da se ne ukvarja več s tekstilom, da se rada izobražuje na področju kulture, umetnosti, duhovnosti, zdravega življenja. S ponosom se je tisti večer spominjala časov, ko je na modnih revijah navduševala s svojimi kreacijami ročno poslikanih oblek. Te je v Portorožu opazil sam maestro Giorgio Armani, s katerim je potem imela celo priložnost sodelovati. Mnogo kasneje jo je zadel še en udarec usode, izgubila je sina edinca. Zelo je bolelo in verjetno vedno bo, to posebno, močno, nenavadno žensko, ki je bila s svobodo vedno na Ti.

Aljoša Križ

— 21. april 2011

56

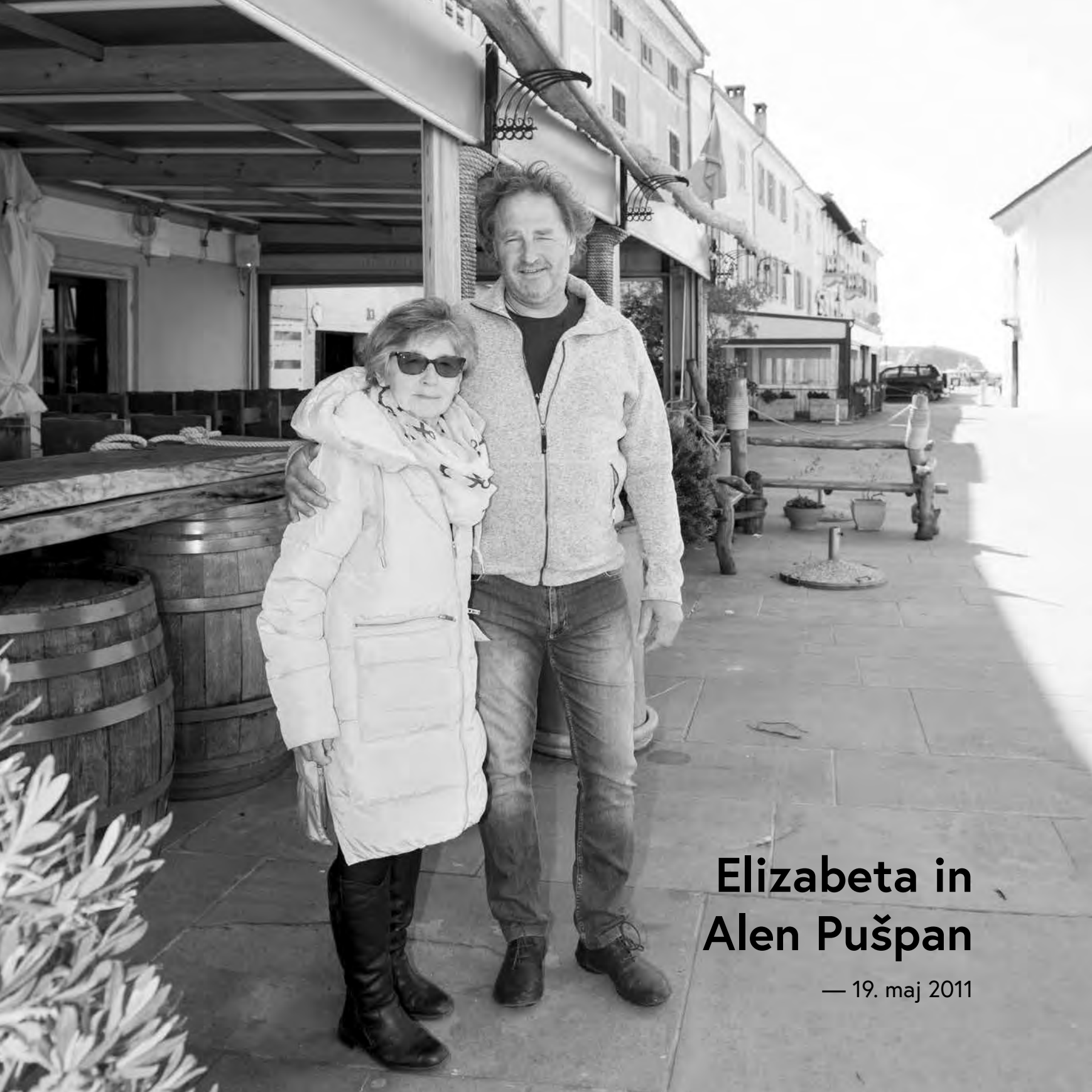
ZI

Vsestranska ustvarjalka z nalezljivo pozitivno človeško energijo. To smo zapisali v vabilu na srečanje z Aljošo Križ. Slikanje je odkrila dokaj pozno in se zanj izobraževala na številnih tečajih na Akademiji za likovno umetnost in v Likovnem društvu Izola, sčasoma odkrivala in začutila različne likovne tehnike, a najbolj prepoznavna sta njeno risanje na svilo in akvarel. S svojim slikami nas vabi v svoj svet ob morju, svet mediteranske arhitekture in narave, ki jo ima neizmerno rada.

Rodila se je ob morju in ob njem živi, voda jo opredeljuje s svojo odprtostjo. Takšen je tudi njen značaj, odprta, duhovita, iskrena, dovoli si živeti svoje sanje. Z ljudmi, ki jih ima rada, s svojo posvojeno hčerko Zalo, z lutkami, pravljicami, pripovedništvom, v stiku z zemljo na svoji njivi. Dovolj si živi celostno. To zna in v tem je dobra in tako je zvenel tudi klepet z njo. Žuboreče. Pripovedovala je o otroštvu v Kajuho- vi ulici prav blizu knjižnice, kjer so se otroci veliko družili, se skupaj kopali, starejši so čuvali mlajše, Aljoša je lovila ribe in jih za lončki rož na balkonu sušila. Seveda le dokler močno neprijeten vonj ni opozoril staršev, da se tam nekaj skriva. Bila je edinka staršev, ki so jo dobili v zrelih letih, oče je bil Slovenec z goriškega konca, mama pa iz hrvaško-romunske družine, saj je bil njen oče po rodu Romun. Edinka Aljoša je na srečo imela bratranca Miša po mamini strani iz Srbije, ki je z njo preživelj cel poletja in bil njen »veliki brat«. Od nekdaj je imela rada šport in vse oblike gibanja. S starši in kasneje z možem pa je tudi veliko potovala in občudovala mnoge galerije in razstave. V njeni družini so bili vsi veliki

ljubitelji umetnosti: »Moj romunski dedek je bil glasbenik. Igral je violino in flavto. Z glasbo je kot generacijsko izbrani predstavnik v obrednih praznovanjih klical in zbujal ženske iz transa.« A tisti pravi vzgib za risanje »čisto zares« je prišel veliko kasneje: »To se je zgodilo spontano, ko sem pogledala resnici globoko v oči in uvidela, da ne bom nikoli zanosila, obenem pa tudi nikoli in nikdar dopustila, da bi mi ta resnica uničila življenje.«

Odločila se je, da bo njen čas in obstoj zapolnilo nekaj drugega. Tako se je začelo njeno izobraževanje na področju slikarstva, od katerega je v nekem obdobju tudi lepo živela. Pravi preboj se je zgodil s prvo nagrado za najboljšo delo v tehniki akvarela na mednarodnem ex tempore v Piranu za sliko Zrno soli leta 1996. Ta nagrada ji je odprla veliko vrat in tudi nova polja ustvarjalnosti. Prvo razstavo je pripravila s pomočjo mentorice Ingrid Knez, sledile pa so še številne druge skupinske in samostojne. Presenetljivo se zdi, da si je živahna Aljoša izbrala tako nežni slikarski tehniki, kot sta slikanje na svilo in akvarel, pa vendar ljudje v sebi nosimo mavrico značilnosti, ki na dan pokukajo na različne načine. Tako so se ji zgodile tudi lutke, pripovedništvo, pisanje poezije, knjige, pa ideja za Primorski pravljčni festival, ki se brez nje ne bi rodil in ga je občinstvo v Izoli in tu ob morju v več edicijah sprejelo zelo naklonjeno, pripovedništvo in kamišibaj gledališče. Poznajo jo tudi člani Društva Deteljica, o posvojitvi otrok predava v vrtcih in šolah. Kar dolgo je delala v Galeriji Alga, kjer je bila vsak dan povezana z umetnostjo in kjer Aljošo pogrešamo.

**Elizabeta in
Alen Pušpan**

— 19. maj 2011

57

ZI

Elizabeta in Alen Pušpan, mati in sin. »**Z blagovno znamko morskih dobrot Salladia sta ime Izole ponesla daleč naokrog. Zdaj zahajamo v Bujol. Ker tam diši po morju,**« smo zapisali v vabilo na večer z njima. Elizabeta je zgovorna Štajerka, ki si je življenje ustvarila v Izoli in pozna več istrskih receptov kot domačini, zgodba Salladie pa se je rodila iz stiske, ko je v Delamarisu postala tehnološki višek in izgubila službo. S pomočjo hčerke, zeta in sina Alena, takrat še študenta arhitekture, se je na pogorišču starega rodila nova zgodba. Zaradi Salladie smo tudi v trgovinah, kjer tega dotlej nismo bili vajeni, končno dobili prave morske dobrote, ročno narejene slane filete in bakala, ki smo ga lahko vikali. Dobri dve leti po začetku delovanja je Elizabeta po izboru bralcev revije Naša žena postala celo Podjetnica leta.

Salladia je imela lepo zgodbo z manj lepim koncem. Ne občina, ne država, ne Evropa v nekem trenutku niso razumeli, da je majhna, butična in predvsem ročna proizvodnja preskromna za nakup velikega zemljišča in gradnjo velikega obrata. In se je vse ustavilo. A je bila želja Pušpanovih, da bi ohranili izdelke, živa in močna. Zaupali so v novo rojstvo, v možnost, da se zgodba razvije v nekaj novega, a v duhu starega. Leta 2009 se je na Manziolijevem trgu rodil Bujol. Gostilnica, ki nima razgleda na morje, tudi ne elegantno okrašenih miz, tudi ne posebej dolgega jedilnega lista. A ko greš k njim, veš, da boš jedel dobro, domače in sveže. Da bodo na mizi majhne ribe, kot so sardele, sardoni, papaline, moli, dolgo zapostavljene in na srečo spet spoštovane, da bo tu odličen

bakala s polento ali na rdeče, da bodo v ponvi ali na žaru pripravljene sveže ribe, ki so jih tisti dan ulovili izolski ribiči. Da na ribi ne bo tržaške omake, ki bi prikrila njen naravni okus. Največ deset jedi je na izbiro, kar je povsem dovolj za domače in tuje goste, ki na mizo včasih dolgo čakajo. Seveda me je zanimalo, kaj je bakala in kako nastane. Bakala je namreč ime jedi, riba pa je trska ali polenovka. Kdo ve, morda se je ime prijelo zato, ker je res trda kot poleno. Portugalci jo imajo radi svežo, pri nas jo poznamo drugače, skuhanu in mazljivo. Nekoč so ribo tolkli ročno, kar je bilo zelo zamudno, že dolgo to delajo stroji. Iz petih kilogramov sveže trske dobijo približno kilogram polenovke oziroma bakalaja. Polenovka je zelo žejna riba, saj pri nastajanju namaza 'popije' veliko olja in vode, a le tako dobijo pravo mero mazljivosti. »Bakala, kot ga včasih vidimo v trgovinah, ni pravi; pravi namreč ni bel kot sneg. Pogosto mu proizvajalci dodajajo še kakšno drugo belo ribo, kar žal ni vselej zapisano na etiketi proizvoda.«

Elizabeta pripravi za Bujol veliko specialitet, Alen, diplomirani arhitekt, ki je pristal v gostinstvu, pa je očitno za vedno zamenjal poklic. Oba o Izoli govorita z ljubeznijo: »Izola je mesto, ki je kljub selitvi Delamarisa v Pivko in kljub zapostavljenosti, ki je bila v preteklosti deležna v primerjavi z bolj razvitima Koprom in Piranom, ohranilo dušo. Je pristna in naj taka, z ne preveč pozidave in velikih gradenj, ki škodijo njeni identiteti, tudi ostane«. Bujol pa naj ostane Bujol. Ime je dobil po vedru, ki so ga zaradi poplave ob močnem deževju zelo veliko uporabljali v dneh pred odprtjem. A ji je podaril ime, ki se je prijelo.

Enzo Hrovatin

— 17. november 2011

58

ZI

Napisal, zaigral in zapel je nešteto melodij. A ko poje Solinarja, je najbolj on. Ta pesem ga je zapisala v večnost. Morda bi ji sam ob bok postavil še kakšno, a takrat, ko jo je za piko na i zaigral kot zadnjo ali kot dodatek na koncertu, občinstvo poje, ploska, vstane, tudi joče. In je hvaležno. Hvaležen za svoj glasbeni dar pa je tudi Enzo Hrovatin. Najprej je vanj kot glasbenika verjela nona, njej je obljubil, da bo kdaj napisal kakšno pesem v narečju. S številnimi uspešnicami za Faraone, legendarno skupino iz Izole, je dolga leta žel uspehe in navdušenje občinstva po velikih in malih odrih domovine in tujine, preden se je leta 2011 rodil kantavtorski prvenec Volaria dismentegarte. To je uglasbljeni spomenik Izoli in njenim ljudem v italijanskem narečju. Misel na zgoščenko je pestoval vsaj dve leti, a kot mnoge velike zgodbe ima tudi ta preprost vzgib – nekoga osrečiti. Nastala je na predvečer pesniškega recitala Dorine Beržan v Manziolijevi palači, ko je zanjo uglasbil eno njenih poezij v izolskem narečnem govoru z naslovom I love you. Potem je uglasbil še nekaj njenih pesmi, eno besedilo Astrid Brenko in še kakšno svoje. Nastala je celota, v kateri je Enzo med ustvarjanjem iskal in ponovno našel sebe. »**Proces nastajanja pesmi je podoben rojevanju otroka,**« je povedal.

Kot mlad fant je hitro ugotovil, da je srednja pomorska šola zanj slaba izbira. Da osreči mamo Anito, je končal srednjo kovinarsko šolo, a namenjeno mu je bilo postati glasbenik. Najprej v skupinah Nočni skok in Ideja, nato 27 let s Faraoni, s katerimi so prepotovali svet kot spremljevalna skupina Oliverja Dragojevića in Tereze Kesovije, navduševali pa so tudi na samostojnih nastopih, »dalle stelle alle stalle«, kot mu je po povratku in velikem uspehu v ZDA na majhnem nastopu

v hrvaški Brtonigli duhovito rekel glasbeni tovariš. Življenje glasbenika ima številne obraze. Tistega na odru vidimo vsi, temu ploskamo, tistega za odrom pozna le on sam. In ta pušča sledi v družinskem življenju in zdravju. Cena za veliko radost in uspeh je pogosto velika bolečina. Enzo je uteho našel v veri ter vedno znova v glasbenem in tudi likovnem ustvarjanju.

Rodil se je 16. marca 1961. Je kitarist, pevec in avtor številnih uspešnic, zaradi katerih so Faraoni v 90. letih prejšnjega stoletja postali pravi fenomen. Njihove pesmi – večino sta jih napisala Enzo in pokojni Ferdi Maraž – so polnile radijske minute, izdali so 9 zgoščenk, nastopov niso šteli. Najbolj si je občinstvo zapomnilo koncerte ob njihovih okroglih obletnicah, ko so pesmi donele iz nekaj tisoč grl. V spominu so nam ostale tri zmage na Melodijah morja in sonca: *È tristemente*, *Mi ljudje smo kot morje*, *Kar je res je res* in mnogi hiti kot *V San Simonu*, *Ne bom pozabil na stare čase*, *Sem takšen (ker sem živ)*, seveda *Solinar*. Po razhodu so se Faraoni še zbrali za kakšen skupni projekt in za koncerte osvežili svoje vrste z mlajšimi močmi: »Včasih je treba iti narazen in potem čas prinese nekaj lepega!« je ob enem teh koncertov za Radio Koper dejal Enzo. Tu je v studiu Hendrix 2. aprila 2014 na živem koncertu kot gost oddaje Radio Live! posnel zadnjo zgoščenko svojih 13 znanih melodij v novi preobleki s skupino, ki jo je poimenoval Negratenera. Kot solist se je tudi sam pred leti vrnil na Melodije morja in sonca in spet dobil nekaj nagrad. Koncerti na Manziolijevem trgu, Pod dimnikom in Pod volti, ki so zaznamovali nekaj poletij, pa so Enza spet močno povezali z njegovo Izolo in Izolani.

Danilo Markočič

— 15. december 2011

59

ZI

Takrat seveda še ni bil naš župan in niti namignil ni, da bi ga to kdaj v prihodnosti zanimalo. Deset let je od tega večera in Danilo Markočič je župan Izole. Ko to berete, je več kot na polovici mandata, ki ga je doslej zaznamovalo nekaj uspehov, a tudi kakšna manj prijazna epizoda. Že sam začetek županske zgodbe je bil težak, saj je prvi dan v županski pisarni ugotovil, da je Izola na sodišču izgubila pravdo, ki jo bo za dober milijon evrov udarila po žepu. Treba se je bilo znajti in razmišljati, kako zagotoviti prihodnost načrtom, odvisnim od tega denarja. Zdi se, da so vendarle ujeli svoj ritem in da kulturni dom, ki si ga želimo generacije Izolanov, končno zares bo.

A takrat, ko je bil naš gost, je bil Danilo Markočič direktor Turističnega združenja Izola, in načrti, ki jih je imel s turizmom, so z leti dobili podobo, ki si jo je želel in jo soustvarjal že takrat. Ko je bil precej mlajši, v »šoli ni bil priden« in ni vedel tega, kar so njegovi otroci razumeli prej kot on, da je namreč znanje naše bogastvo, ki nam ga ne more ukrasti nihče. A je bil trmast, vztrajen in po korakih ter s študijem ob delu prišel do cilja. Po osnovnem poklicu je mesar, nato je zaključil srednjo komercialno šolo, kasneje diplomiral na Fakulteti za turizem v Portorožu, njegov magisterij na isti fakulteti pa je tu vpisan pod zaporedno številko ena, saj je bil takrat ta študij še mlad. Je tudi oljkar, priložnostni zidar, dolgo je bil tajnik Krajevne skupnosti Staro mesto, delal je v stikih z javnostmi, bil je vodja kabineta županje, turistični delavec na Belvederju in v Lipici, mnogo kasneje je bil tudi vodja kabineta ministrice za kulturo in vsi ti koraki so ga, že upokojenega, pripeljali do odločitve za kandidaturo in zmago na volitvah v Izoli. Turizem je imel vedno rad. Kot dolgoletni

turistični delavec ter kot navdušen popotnik in turist. Vedno je poudarjal spoštljiv odnos do turista: »Turista nikoli ne smemo podcenjevati, zavajati. Izpolniti moramo pričakovanja, ki jih turist prinese s seboj.« Anketa, ki so jo v tistih letih pripravili na turističnem združenju, je pokazala, da turisti Izolo čutijo privlačno zaradi nje same. Kraja, ki poleg morja premore tudi odprte ljudi in pravo mediteransko vzdušje, zaradi katerega se z veseljem vračajo. »Izjemno pomemben del turizma v nekem kraju so tudi prireditve,« je dejal in temu načelu je Markočič ostal zvest tudi kot župan v vseh letnih časih. Posebej tudi v času, ko je covid ustavil svet in se v Kulturnem domu v Izoli kultura ni ustavila niti za hip, zaživela je na spletu, vsak dan, na neki način še bolj dejavno kot prej. S podporo in razumevanjem občine. Govoril nam je o priložnostih za turizem v pred- in sezonskem, o pomenu turizma za podeželje, o pomenu športa za turizem. Tem načrtom se kot župan ni izneveril. ***Vedno je znal povezovati ljudi in ta lastnost mu gotovo pride prav tudi na županskem stolu.***

Že vrsto let je skupaj z družino zaprisežen oljkar, bil je tudi prvi predsednik Društva oljkarjev slovenske Istre in pobudnik prireditve Županova oljka, ki je imela tudi pedagoško poslanstvo naučiti oljkarje, da obirajo oljko v času njene polne rodnosti, kar je prej, kot so to oljkarji počeli nekoč. Ta dogodek je postal prava uspešnica, obiskali so ga številni župani, predsednik države in postal je simboličen začetek sezone obiranja oljk. Markočič je imel vedno smisel za ustvarjanje dogodkov, ki so pritegnili ljudi. Takrat, ko je kot mlad fant delal v »Turopoljcu«, je mimo hodila mlada črrolaska Viljenka. Za vedno sta ostala skupaj, imata dva otroka, sta že nono in nona. A še ena njegova ljubezen je večna. Ljubezen do Izole.

**Mirna Buić
in Erik Toth**

— 09. februar 2012

60 ZI

Povezal ju je Slovar izolskega slenga, saj sta soavtorja te zanimive zgodbe, ki je navdušila Izolane. Prva izdaja je izšla julija 2010 in je vsebovala 500 gesel, nova, dopolnjena izdaja, obogatena z ilustracijami Martine Ljubič in Bojana Planinca pa je izšla zadnje dni leta 2011. Ima 750 gesel, dodala sta jim še števila. **»Ola, koša, mona ino, spet in drugič v slovar izolskega slenga.** To gre unim, ko so res za foro. Tuki smo spet u džiru z novimi besedami in triki, ki jih prej nismo uštilili. In je ful več vsega,« sta Mirna in Erik napisala v uvod druge izdaje. Tudi ta je bila razgrabljena in je zašla tudi v virtualne razsežnosti. Slovar je izšel v spletni obliki, dobil je svojo spletno stran in še pred izidom knjige postal uspešnica. Mnogo kasneje je dobil tudi svoj Facebook profil, kjer se rojevajo nove zgodbe, o katerih takrat, 19. februarja 2012, še nihče ni razmišljal. Morda pa si jih je Erik Toth želel. Kajti leta 2020 se je na Facebook strani z imenom Slovar izolskega slenga pojavila objava za izbor naj izolske besede. Beseda »koša« je močno premagala besede »wejla« in »koššamona«. In kaj pomeni »koša«? Izvira iz italijanske besede »cosa«, njen pomen pa je precej širši od preprostega vprašanja »Kaj?« Pomeni tudi: Kako si?, Kaj bo dobrega?, Kako se počutiš?. Koša je lahko zgolj pozdrav.

Najprej je bila želja, da bi slovar postal nekaj živega, da bi na majice natisnili izraze, ki smo jih izbrali Izolani in jih pogosto uporabljamo. A tudi želja pomagati ljudem. S pomočjo in podporo Rdečega križa gre del izkupička od vsake majice tistim, ki potrebujejo pomoč. Navdušenju Izolanov, ki smo se v modrih majicah z napisom Koša fotografirali na izletih in počitnicah, je sledila nova majica s kapuco, felpe jim pravimo, za nov letni čas. Te imajo dolge rokave, so modre z

belim napisom in obratno. Tudi te so postale modni hit Izole, idej za nove modele ne zmanjka. Erikova ideja je bila povsem samoiniciativna, naletela je na izjemen odmev tudi v medijih in vsi upamo na še kakšno nadaljevanje.

Kaj je sleng in kakšen je njegov pomen, sta nam Mirna in Erik pripovedovala kot naša Zanimiva Izolana. Sleng ni narečje, je govorica, ki jo slišimo na ulici, pogosto tudi v ožjih skupinah ljudi, a ne nujno. Vsekakor pa je krajevno in tudi narečno obarvan. Bala, koša, mona, vija, forte, tuga, beka ... in mnogi drugi izrazi, ki smo jih za svoje vzeli mnogi. Ne le mladi, ki ta živi ulični jezik govorijo, pač pa tudi starejši. Tako kot njegova avtorja, mlada človeka, ki sta obiskovala Osnovno šolo Livade, nato Gimnazijo Koper, študirala in diplomirala, v času našega klepeta pa sta bila doktorska študenta. Erik je bil takrat mladi raziskovalec na Univerzi na Primorskem, zanimalo ga je razbojništvo, tihotapstvo in banditizem v severozahodni Istri do 19. stoletja. Doktorat je opustil, postal oče in se zaposlil kot koordinator in organizator kulturnih programov v Centru za kulturo, šport in prireditve. Mirna zgodbe z doktoratom na Filozofski fakulteti v Ljubljani še ni opustila, piše strokovne članke, čaka na pravi trenutek za študij in je zaposlena na Kulturno-izobraževalnem društvu Pina v Kopru, kjer skrbi za mednarodno razvojno sodelovanje, se ukvarja s programi manjšin in migracij, kar je sorodno temi njene disertacije. Brez številnih znancev in prijateljev, ki so za obe izdaji knjige prispevali veliko izrazov, slovar ne bi bil to, kar je. A sta ga Mirna in Erik znala »štetlati«, urediti, organizirati, spraviti k sebi. Lepo ga je brati na kakšni lepi »višti«, od koder imaš razgled na Izolo.

Lilijana Hrvatin

— 29. marec 2012

»Učitelj je lahko le tisti, ki ima iskreno rad otroke, ki jih začuti in rad dela z njimi.« To

je življenjsko vodilo Lilijane Hrvatine, zdaj že upokojenke, v času srečanja z Zanimivo Izolanko pa šest let podravnateljico Osnovne šole Livade. Da bo nekoč učiteljica, se je odločila že v prvem razredu osnovne šole in bila ves čas pridna učenka. Vse je presenetila, ko je v osmem razredu rekla, da želi postati frizerka. Takrat je bilo šolanje v Ljubljani, uspešno ga je zaključila, a ji je huda alergija na frizerske kemikalije preprečila to poklicno pot. Prijateljica Alenka Gerželj, kasneje dolgoletna direktorica Ljudske univerze Koper, ji je pametno svetovala, kako do prekvalifikacije. Za maturitetni tečaj se je učila poleti, le nekaj ljudi je vedelo za njen cilj, končno si je le priznala, da zmore več. Tudi tokrat ji je uspelo in z uspešno zaključeno srednjo šolo se je lahko vpisala na Pedagoško akademijo v Kopru, kjer se je počutila kot riba v vodi. Takoj po zaključku študija je nemudoma poslala 50 prošenj za delo, naslovljenih na osnovne šole od Pirana do Bovca. Prvi so ji odgovorili z majhne podružnične šole v Zavrtaču pri Idriji. Z avtobusom se je iz Izole odpravila na razgovor k ravnatelju matične šole in podpisala enoletno pogodbo, ne da bi »svojo« šolo prej sploh videla. Živela je v stanovanju ob šoli, v enem razredu je učila devet otrok od prvega do tretjega razreda in ob tem vodila še vse izvenšolske dejavnosti. Močno se je povezala z vaško skupnostjo, še danes z nekaterimi ohranja stike. Nato pot domov, nazaj v Izolo. Z majhne vaške šole na zelo veliko Osnovno šolo Vojke Šmuc, v drugi in četrti razred. Še vedno se je veliko učila od starejših kolegic in z nasmehom vstopala med otroke. Rada je učila, pravično in nepristransko ocenjevanje pa je bilo zanjo najtežje učiteljsko

opravilo. Še danes se rada odzove vabilu na srečanje z ljudmi, ki jih je učila v drugem razredu osnovne šole. Mnogim je ob zaključku šolskega leta podarila spominske knjige z lepimi mislimi in napotki za življenje.

Ko smo v Izoli dobili novo osnovno šolo Livade, je zamenjala le naslov službe, nikoli pa ljubezni do dela, poslanstva. Vrsto let do upokojitve je bila podravnateljica, v razred je vstopala le, ko je nadomeščala manjkajoče učitelje, a vselej z ljubeznijo do otrok. Rada jih je objela, z njimi poklepetala, čutila je njihove radosti in stiske. Seveda je Lilijana občutila razlike med generacijami otrok pred desetletji in danes: »Nekoč je bila medsebojna pomoč nekaj običajnega, danes težko najdeš prostovoljca, ki bi odsotnemu učencu odnesel zvezke in učno snov. Medvrstniško pomoč so zamenjali inštruktorji. Otroci danes zelo drugače preživljajo prosti čas, preveč so za računalnikom, premalo na zraku, virtualni svet je v premoči. Idealnega učitelja, ki otroke spoštuje, nanje ne kriči, jih upošteva in ima rad, pa so si želeli učenci nekoč in danes.« A spoštovali so ga nekoč veliko bolj, starši v šolo niso hodili z odvetniki, odkrit pogovor je imel moč in smisel.

Lilijana je vse življenje rada živela v stiku z naravo, z gibanjem na prostem. Že vrsto let vsak dan zgodaj zjutraj v skupini telovadi, kot sveža upokojenka se je vpisala v Društvo Morje, Univerzo za tretje življenjsko obdobje v Izoli in postala izvrstna fotografinja. Njena mama je živela v Nabrežini, zato se je rodila v Trstu. Dobro leto je bila stara, ko so se s starši preselili v Izolo in ne predstavlja si, da bi živela kje drugje. Tudi mi ne.

**Branko
Simonovič**

— 25. oktober 2012

62 ZI

Takrat, ko je bil Branko Simonovič naš Zanimivi Izolan, je bil že skoraj dvajset let direktor Hotela Delfin, ravno v letu, ko je hotel praznoval 30. rojstni dan, zato smo večer z njim pripravili v hotelskem preddverju. Zapel pa nam je Moški pevski zbor Jagodje - Dobrava iz Izole pod vodstvom dirigentke Mirjane Bonin. V tistem času je bil tudi občinski svetnik in podžupan Izole, član stranke Desus je bil že od leta 1994; s politiko se je sicer ukvarjal že kar dolgo, a ne še na državni ravni. Ta premik je storil z upokojitvijo leta 2013, ko je postal generalni sekretar stranke, leta 2018 je bil na volitvah izvoljen za poslanca v državnem zboru in nato podpredsednika državnega zbora. Kondicija njegove stranke že dolgo in vidno peša.

A vsega tega takrat, ko smo preživeli večer v Hotelu Delfin, še ni bilo. Govorila sva o gostih, ki so resnično posebni in hotelu zvesti do te mere, da ob odhodu skoraj vedno že rezervirajo datum svojega naslednjega obiska, sobe pa zapolnijo v vseh mesecih leta. Tu radi preživljajo počitniški čas, ker imajo radi Izolo in nikakor zgolj zato, ker so lastniki hotela vsi slovenski upokojenci. Sem so radi prihajali, ko sta hotel pred Simonovičem vodila Emerik Eržen in Marjan Fujan, in tudi zdaj, ko hotel že dolgo vodi Nina Golob. Ob trideseti obletnici so zabeležili trimilijonto nočitev. **Hotel Delfin se je v prvih dvajsetih letih iz nekdanjega počitniškega doma upokojencev preoblikoval v uspešno turistično zgodbo, arhitekturno pa več kot dvakrat povečal.** O gostih je Simonovič vedno govoril spoštljivo in z njimi dnevno tkal pristen odnos. Rad se je sprehodil med njimi, poklepetal, težave z uigrano in odlično hotelsko ekipo, ki je v hotelu še

danes, reševal sproti: »Za goste, med katerimi prevladujejo slovenski upokojenci, imamo vrsto dejavnosti in so, če tako želijo, lahko zasedeni od jutra do večera. Od jutranje telovadbe v bazenu do celodnevnihih potepanj ter vseh dodatnih kozmetičnih, zdravstvenih in športnih možnosti v samem hotelu. Za njihovo dobro razpoloženje pa skrbimo s številnimi kulturnimi in glasbenimi dogodki.« Takšno stanje duha v hotelu ostaja še naprej, pogosto se iz hotela sliši pesem, lepo je videti ljudi v zrelem življenjskem obdobju, kako zaplešejo in je zanje letnica rojstva zgolj številka.

Branko Simonovič je bil turistični delavec skoraj vse življenje. V »industrijo gostoljubja« je vstopil leta 1982, pred tem pa je bil zaposlen v Tomosu. To so bila leta, ko so v turizmu vstopala mlada in neobremenjena imena, njega je v takratno Obalno-kraško turistično poslovno skupnost v Portorož povabil Roman Krejačič in deset let je bil koordinator promocijskih aktivnosti. Takratno podjetje TOP Portorož je krovno in organizacijsko povezovalo več hotelskih hiš, turizem pa je odtlej zamenjal veliko vzorcev delovanja in v teh si je Simonovič nabiral delovno kilometrino, dokler ni bil izbran za direktorja Hotela Delfin. Rodil se je v vasi Rapavel pri Poreču, na hrib nad Izolo se je preselil, star 12 let. Hitro se je naučil slovenščine. Izole svojega otroštva se spominja z veliko naklonjenostjo. Po osnovni šoli je nadaljeval šolanje na takratni kovinarski šoli, nekaj časa delal na Tomosu, vse ostalo šolanje do univerzitetne diplome iz ekonomije pa je opravil ob delu. Je oče dveh otrok, tudi že nono. Za Izolo si je, nam je povedal, vedno želel možnosti izobraževanja, zaposlovanja in bivanja v urejenem in prijaznem mestu za vse.

Lorella Flego

— 15. november 2012

Moda je umetnost. Tako jo čuti Lorella, odkar se je nad njeno lepoto navdušila, ko ji je oče v najstniških letih iz Italije prvič prinesel revijo *Moda*. Najprej je o njej sanjala, potem jo je počasi spoznavała z vseh strani, se o njej izražala in jo vse bolj razumela: »Svet mode je industrija, ki je pred našim časom, nova kolekcija je vedno leto pred tekočim koledarskim letom. Je tudi dobičkonosna industrija. Želim si, da bi bili o njej bolj izobraženi tudi pri nas, a napredujemo s počasnimi koraki.« Pri tem nam izdatno pomaga tudi sama na televiziji, spletu, odru, v časopisih. ***S svojim nastopi, televizijskimi oddajami in besedili je postala sinonim za Lepo.*** Okusi so seveda različni in ničesar nam ne vsiljuje. Želi pa si, da bi njene bralke in gledalke razumele, da jim po ogledu oddaj ni treba teči v trgovino in kupiti zelo drage obleke s podpisom znanega modnega oblikovalca. Nekaj podobnega jim lahko zašije šivilja. Lahko se naučijo, da je estetika pomembna, razumejo, kakšen vtis naredi obleka v vsakem trenutku dneva in kako pomembno je priti primerno oblečen in urejen na razgovor za službo.

Ker je Lorella Flego pripadnica italijanske manjšine, smo jo povabili na sedež Skupnosti Italijanov v Manziolijevo palačo. Čeprav je po rodu Koprčanka, je s selitvijo postala Izolanka, in odkar ima hčerko Sofio, spoznava prednosti Izole skozi njene oči: »Obožujem kratke sprehode in kofetkanje po mestu, prav tako daljše sprehode po Parenzani.«

Sama je odraščala v zelo povezani družini, zgodnja otroška leta je zaradi očetove službe preživela v Afriki. Mama Isabella je upokojena učiteljica, ravnateljica, pesnica, ki je zaradi oče-

tovega dela v Italiji podpirala štiri hišne vogale. Družina je za Lorello vedno varno zatočišče. Brat Andrea je znani glasbenik, voditelj, tudi sama je svojo pot začela na radiu, diplomirala pa je otroško psihologijo na Univerzi v Trstu. To znanje ji kot mami pride prav. Materinstvo je njeno življenje spremenilo na bolje, nam je zaupala. V novinarske vode je zašla že kot najstnica in kmalu prišla do svoje najljubše teme – mode. Obravnava jo profesionalno in jo tudi ljubi. Nikoli ne zamudi milanskega tedna mode, če se le da, skoči v Pariz, pokuka v London, kjer je doma »odbita« ulična moda, obožuje New York, ki ga je označila za svoje sanjsko modno mesto, v ZDA tudi sicer rada potuje. Ko sva se leta 2012 pogovarjali o modi, si nihče ni mislil, da se bo zaradi virusa čez desetletje ustavil svet, kar je spremenilo naše potovalne navade in modni svet. Tudi trenirka je dobila novo podobo in vrednost.

Lorella je pri svojem televizijskem delu spoznala veliko modnih gurujev in jih označila za preproste ljudi, s katerimi se je užitek pogovarjati. Pot do njih zaradi piarovcev in drugih služb ni enostavna, a si je poročevalka iz »majhne« Slovenije znala odpirati vrata s profesionalnostjo. Po vsaki oddaji jim je poslala posnetke svojih oddaj, ki jih dela z usklajeno ekipo, in sčasoma so se vrata lažje odpirala. Pri tem ji je močno pomagalo znanje jezikov. Veliko energije in časa je vlagala tudi v učenje slovenščine. Pet let je hodila dvakrat tedensko na individualne ure in jo tako dobro izpilila, da lahko v slovenščini kot manjšinka suvereno piše ali nastopa na odru in pred kamero. Še vedno ob sredah igra odbojko v telovadnici svoje gimnazije, ne mara sprememb, rada pestuje in ustvarja lepe spomine.

Vlado Ostrouška

— 13. december 2012

64 ZI

Vlado Ostruška je iz Ljubljane prišel v Izolo leta 1957 in je ni nikoli več zapustil. Vsak dan jo obkroži peš. Pogosto ga srečam, ko na sprehodu šteje korake in opazuje nove pridobitve mesta, zagotovo pa opazi tudi najmanjše nepravilnosti. **Čeprav je že nekaj let upokojeni novinar Televizije Koper, iz svoje kože ne more, vidi vse tisto, kjer bi bilo bolje zamižati.**

Takšna je usoda ljudi, ki smo po poklicu novinarji. Nekaj časa sva bila na televiziji tudi sodelavca, rad mi je dal kakšen moder nasvet in v nekdanjih kadilskih časih tudi »nažical« kakšno cigareto. Na televiziji je bil z eno besedo legenda. Bil je namreč prvi in tri leta tudi edini zaposleni novinar novonastalega slovenskega televizijskega programa *Odprta meja*, ki je šel v eter prvič prav na Vladov rojstni dan, 10. februarja 1976. Vlado je kolege na ta dan s torto razveseljeval 33 let, morda še dlje. K sodelovanju v slovenskem programu ga je povabil takratni odgovorni urednik Silvano Sau in danes se zdi neverjetno, da je bil toliko časa edini novinar. A takrat so bili drugačni časi. Počasi se je redakcija okrepila. Prišli so Drago Mislej Mef, Božo Marinac, Boris Maljevac, Edi Fatur in mnogi drugi, imena, ki mladim generacijam ne povedo veliko, tistim, ki smo se od njih učili, pa so dragocena. Vlado je zaključil srednjo ekonomsko šolo, ob delu pa še višjo in visoko ekonomske smeri, zato je seveda dolgo poročal o gospodarstvu, a najraje, najdlje in tudi najbolje je urejal oddajo »Ljudje in zemlja«. V njej smo na ekranu videli primorskega človeka, oddaja je bila večkrat nagrajena, sprva smo jo spremljali le na koprskih, kasneje pa tudi na nacionalnih frekvencah. Televizijske ekipe znajo o snemanjih teh oddaj in drugih

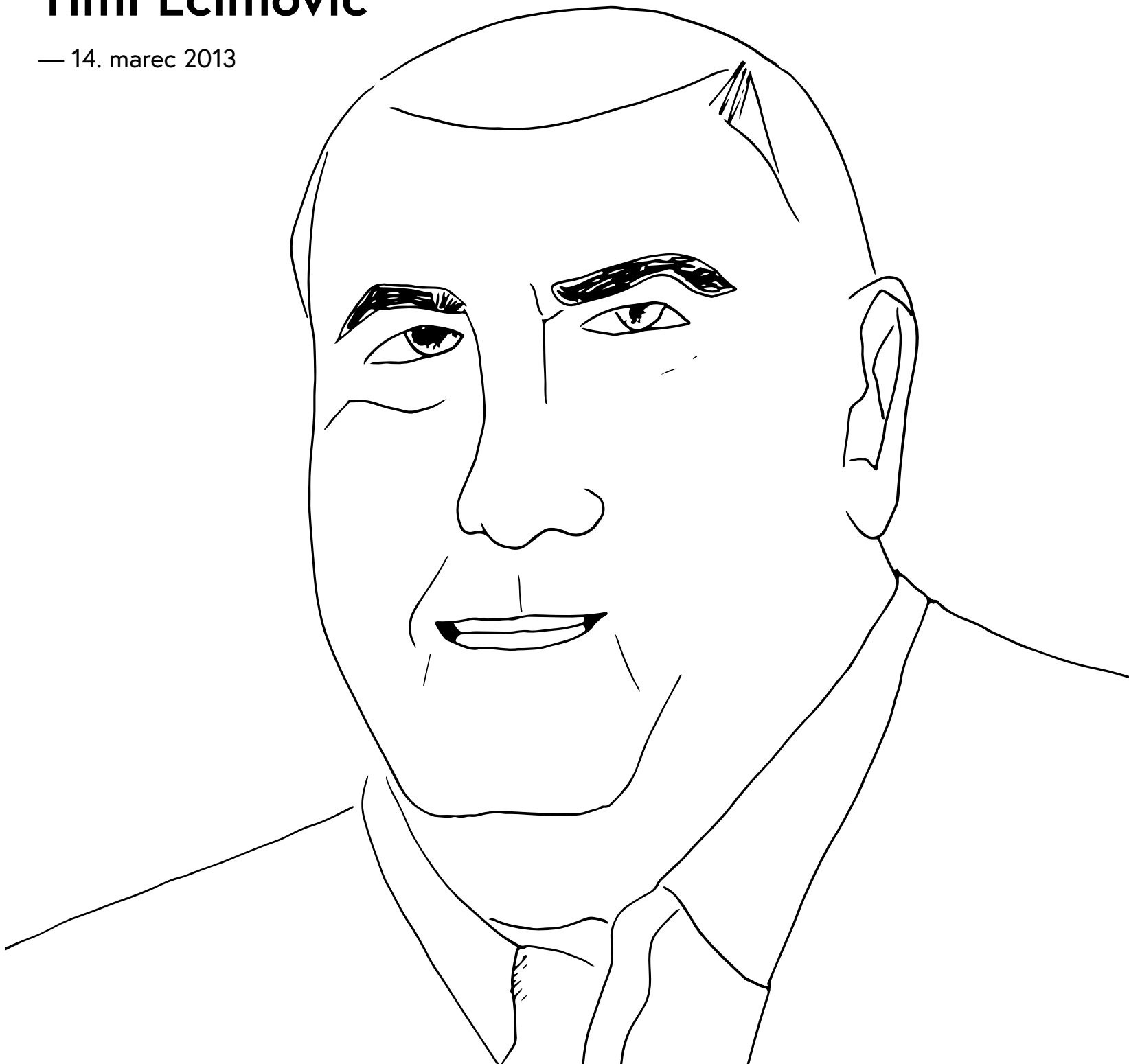
terenskih snemanjih z Vladom povedati anekdote, ki jih papir morda ne bi najbolje prenesel, nekaj pa jih je v knjižnici na splošno veselje obiskovalcev povedal tudi Vlado sam.

Že v tretjem razredu osnovne šole je pri razredničarki Mileni Zajc ugotovil, da mu pisana in govorjena beseda lepo tečeta, v sedmem in osmem razredu pa je že uredniško oblikoval šolski bilten. Mlademu ekonomistu služba v Mehanotecniki, kjer se je seveda ukvarjal s številkami, ni bila pisana na kožo, zato je v prostem času veliko poročal za različne časopise in radio, igral v amaterskem gledališču, ki ga je vodil Franjo Sornik, ter počasi in po ovinkih, ki jih dela življenje, prišel na televizijo. Zvest ji je ostal vse do upokojitve. Takrat je prevzel profesionalno vodenje Rdečega križa in Izolani smo si ga zapomnili že s prvo akcijo. Poskrbel je, da ima 30 Izolanov, ki živijo v manj srečnih okoliščinah, vsak dan topel obrok, kar občina prispeva iz občinskega proračuna. V tistih letih je Rdeči križ humanitarno pomagal okrog 1600 občanom, naši krvodajalci pa so bili v samem vrhu slovenskega krvodajalstva in so še vedno.

Takole je rekel Vlado tisti večer: »Stisk vseh vrst, tudi lakote, je v majhni Izoli preveč.« In nas povabil, da v obrazec za dohodnino pripevamo 0,5 % za Rdeči križ Izola. O Izoli vedno govori z ljubeznijo, saj je že zaradi vsakodnevnega pešačenja okrog mesta in po njem njen neutrudni kronist in pronicljivi opazovalec. Številne zgodbe je zapisal tudi v tednik Mandrač. Skupaj z nekaj drugimi novinarji iz Izole sva z Vladom sedela pod kostanji gostilne Doro na ustanovnem sestanku časnika. Ja, čas teče.

Timi Ećimović

— 14. marec 2013

65 ZI

Za dr. Timija Ećimovića je bila Izola dom od leta 2000 do dokončnega slovesa 26. aprila 2018. S soprogo Marijo sta Izolo izbrala z ljubeznijo, živela sta v Medoših, v hiši, ki je bila urejena po načelih, o katerih je predaval in skladno z njimi tudi živel z velikim spoštovanjem do narave, posebej do vode. Veliki raziskovalec, predavatelj in mislec je leta 2012 v Manili na Filipinih prejel pomembno mednarodno priznanje za mir Gusi Peace Prize, zato smo bili na večer srečanja, ki sem ga posnela tudi za frekvence Radia Koper, v knjižnici veseli obiska takratnega slovenskega konzula na Filipinih, Jožeta Kastelica.

Dr. Ećimović je bil prijeten sogovornik, zapletene stvari je znal povedati preprosto, kar ni pogost dar znanstvenikov. Veliko različnih službenih izzivov ga je leta dolgo vodilo po zelo različnih geografijah, njegovo življenje se bere kot roman. Kot doktor veterine je delal v Tanzaniji, kjer je spoznal načine, kako se boriti proti suši, potem se je ukvarjal z zunanjo trgovino in tako prepotoval skoraj ves svet, ukvarjal se je tudi s farmacijo, bil svetovalec v Ljubljanski banki, postavil prvo tovarno disperzijskih barv v Nigeriji, spoznal Indijo, Afriko, Kitajsko. Prav tu, na Kitajskem je leta 2011 v Xiamenu predstavil deklaracijo *Platforma svetovnih mislecev o trajnostni sonaravni prihodnosti človeštva*, ki je bila v treh mesecih prostovoljno prevedena v kar petindvajset jezikov. Medijski in strokovni zapisi o njem so polni presežnikov, a ga hkrati predstavijo kot skromnega in obenem zelo posebnega človeka, ki je vselej

poudarjal izjemen pomen izobraževanja in kljub neštetim lovorikam nikakor kot lovca na nagrade, čeprav jih je v življenju prejel toliko, da bi težko našteli vse. Bil je doktor veterine, fizik, ustanovitelj ekoloških gibanj, večkratni kandidat za Nobelovo nagrado za fiziko, raziskovalec in častni predsednik Inštituta za klimatske spremembe. Bil je tudi ustanovitelj in prvi predsednik svetovnega foruma mislecev in dejavni član Evropske akademije znanosti in umetnosti.

Svet je širok, odprt, uči nas. Stiki z ljudmi in spoznavanja novih kultur širijo naša obzorja, zelo pomembno je izobraževanje: »Človek se mora učiti vse življenje, ne zaradi samega sebe ali bogastva, pač pa zato, da bo razumel svet okrog sebe in bo lahko kos spremembam. Vsebina in etika medsebojnih odnosov sta bistveni, naravo moramo spoštovati, to je osnova za dolgoročno preživetje človeške skupnosti.« Zapomnili si ga bomo po iskrenem zanimanju, predlogih in idejah v zvezi z naravo in klimatskimi spremembami. Trajnostni in sonaravni razvoj pa sta pojma, ki sta bila vse življenje njegov znanstveni kredo ter rdeča nit njegovih raziskav. Opozoril nas je, da se naše okolje zaradi nuklearnih, korporativnih, komunikacijskih, živilskih in drugih lobijev, ki jih vodi želja po dobičku in ne korist človeštva, nekontrolirano spreminja: **»Za prihodnost potrebujemo skupno delo vseh ljudi, z nobeno količino denarja ni mogoče kupiti prihodnosti. Naše osnovno sredstvo ni denar, ampak naše delo.«**

Bruno Zaro

— 11. april 2013

66 ZI

Bruno Zaro, vinar in vinogradnik, kmet, avtohtoni Izolan, s koreninami družinskega drevesa, ki segajo v daljnje leto 1348, trt in vinogradništva ni odkril prav hitro. Dolga leta je bila na prvem mestu košarka. Nič čudnega, saj je bil že pri štirinajstih uradno najvišji pionir letnika 1958 v Sloveniji. Njegova športna pot je trajala skoraj dve desetletji. Bruno verjame, da so skupinski športi tisti, ki človeka naučijo borbenosti, uveljavljanja v ekipi, prilagajanja soigralcem. Vse te lastnosti pa so zelo koristne v poslovnem življenju. Obdobju športa je sledilo delo na carini, ki je trajalo kar 26 let. Bil je celo prvi carinik, ki je nastopil službo na južni meji točno 8. oktobra 1991 ob osmi uri zjutraj. Ob službi je imel popoldansko obrt in več kot deset let lovil ribe ter jih prodajal gostincem.

Brunov korak k vinu je bil pravzaprav ves čas tu nekje.

Ribiško poglavje se je zaključilo, ko je njegov oče kupil traktor. Takrat so imeli okrog tisoč trt na nekdanjih njihovi, kasneje nacionalizirani zemlji. Za toliko trt pa že potrebuješ traktor. In tako se je začela njegova zgodba z vinom. S popolnim neznanjem, čeprav je pred službo na carini poizkusil s študijem sadjarstva in vinogradništva, a ga je opustil. Kasneje je opravil kletarski tečaj in obenem ugotovil, da nima pojma. Prebral je veliko strokovne literature, obiskoval različne tečaje za vinarje doma in v tujini, veliko potoval z odprtimi očmi, počasi pridobival potrebno znanje, brez katerega ne gre, in popoldansko kmetovanje je počasi dozorelo v resen posel. Leta 1999 je začela nastajati vinska klet Zaro, prva steklenica z njegovim imenom pa je prišla med nas leta 2002. Takrat so obdelovali 23 hektarjev zemlje, danes jih 35, pridelali so od 80 do 100.000 litrov vina letno, v približno enakem razmerju

med belimi in rdečimi. Količina še vedno ostaja enaka, le da je vsa pridelava vina in tudi oljčnega olja že dolgo povsem ekološka. »Vinograd je slika vinogradnika in vinarja,« nam je povedal Bruno Zaro, ki je bil pogosto pobudnik različnih projektov s koreninami v Izoli, a so segli tudi dlje. Takšen dogodek je mednarodni festival oranžnih vin, ki je postal že tradicionalen: »Oranžna vina so iz belega grozdja, iz vseh belih sort, ki macerirajo tri ali štiri dni, nekatera celo dvajset dni, zato vino dobi močno in zelo intenzivno barvo.« Z leti je festival postal uveljavljeno ime, blagovna znamka, ki je širila svoje mreže tudi zunaj Slovenije. Zelo uspešni so bili z odmevnimi predstavami na Dunaju. Kar nekaj let se je v Manziolijevi palači v Izoli pod okriljem kleti Zaro dogajal poseben vinski-humanitarni dogodek *Ženske in vino*, na katerem smo ženske različnih poklicev pod vodstvom stroke izbrale vino tistega leta, ustekleničeno in s posebno etiketo *Le Donne* so nato dražili, izkupiček pa namenili Varni hiši in drugim humanitarnim zgodbam.

V letu 2021 je Bruno že petnajsto leto najemnik Wine bara Zaro v Manziolijevi palači. Sčasoma je ta prijetno domači prostor postal družabno stičišče mesta, kraj, kamor radi prihajamo Izolani in drugi obiskovalci. Bar občasno gosti razstave likovnih del in koncerte, nekaj let je nudil gostoljubje tudi srečanjem z Zanimivimi Izolani, poleti pa je pred barom na trgu pogosto slišati koncerte, ki privabijo na kozarec vina. Bruno se je leta 2020 iz posla počasi umaknil med živahne upokojence, dejavnost pa prepustil sinu Mateju, zelo nadarjenemu mlademu vinarju. Morda ima Bruno zdaj več časa za barko Negratenera, poimenovano po avtohtonem izolskem vinu sorte *malo črn*, tudi mojem najljubšem.

Robert Turk

— 30. maj 2013

67 ZI

Robert Turk kot upokojenec od januarja 2021 drugače meri življenjski čas. Upal je, da mu bo zdaj tu in tam uspevalo početi čisto nič, pa mu zaenkrat še ne. Postal je nono, dela na vrtu je dovolj, z veseljem pa še sodeluje v nekaterih strokovnih mednarodnih projektih. Naš 67. Zanimivi Izolan je sodeloval na področju voda v mednarodnem letu, ki je takrat potekal pod sloganom *Vode povezujejo*, tako kot Robert vse življenje na različnih področjih na prvem mestu povezuje človeka in naravo. Z željo, da bi bil ta spoštljiv do narave. O njej in tudi o nas že desetletje vsak drugi teden piše odlične kolumne v Primorskih novicah. Z njimi nam nastavlja ogledalo, včasih vzbuja slabo vest, grenak ali pa vesel nasmeh. Dolga leta je bil učitelj smučanja. Njegova ljubezen do glasbe Franka Zappe pa je zgodba zase, ki se udejanja v dolgoletnem igranju v skupini Ya Hozna, ki igra izključno in samo Zappovo glasbo. Ob 70. obletnici rojstva tega izjemnega umetnika je s skupino nastopil na Zappanalu, festivalu v nemškem kraju Bad Doberan, in to je zgodba za pripovedovanje vnuku. V času srečanja v knjižnici je bil Robert Turk, magister biologije iz Zavoda RS za varstvo narave Piran s sedežem v Izoli, še predstojnik te enote, kar je počel dvajset let, vse do upokojitve; tudi to delo mu je bilo pisano na kožo.

Da bo biolog, je vedel že v osnovni šoli, saj ga je navdušila učiteljica biologije, ki jo je mnogo kasneje tudi nasledil v pedagoškem poklicu prav na svoji nekdanji osnovni šoli. ***Poznamo ga kot strastnega zagovornika in borca za naravne vrednote. Že mlad je izoblikoval svoje življenjsko prepričanje, da je biologija veda, ki pove o življenju skoraj***

vse. Ne zgolj o rastlinskem in živalskem svetu, pač pa tudi o tem, kako skladno živeti z naravo, če hočemo ohraniti svoje okolje, kajti z degradacijo naravnih procesov in izginjanjem vrst izgubljammo svoj življenjski prostor. Posebej ljubi morje in obrežje: »Morje je zibelka življenja,« vedno podčrta in doda: »Prirojena hiba morja je, da je večina življenja v njem očem skrita.« Opisuje naše morje in njegove posebnosti, biotska raznovrstnost v njem je velika, a je vsega v malih količinah, in zato smo zares dolžni poskrbeti za ohranitev vseh vrst. Ko govori o tem, za kaj vse bi morali poskrbeti, roti nas in odločevalce. Kot primer je navedel čudovite travnike pozejdonke: »Ti so ključni ekosistemi Sredozemskega morja. Ustvarjajo velike količine kisika in organskih snovi, nudijo dom mnogim organizmom, šopi trave pa s svojim gibanjem tudi močno upočasnjujejo valovanje, s tem pa delovanje morja na morsko obrežje. Ohranjati morsko biotsko raznovrstnost pomeni ohranjati ekosistemske storitve morja in morskega obrežja, torej usluge, ki jih to okolje zagotavlja ljudem. To so oskrba s hrano, življenjsko okolje prebivalcev in obiskovalcev, uravnavanje podnebja, čiščenje odplak ...«

Naš gost, ki sem ga tisti večer posnela tudi za oddajo Odprto za srečanja na Radiu Koper, je bil v službenem času vpet v številne mednarodne projekte, mnoge je vodil in pustil sled v svoji stroki. Ljudje imamo včasih na tiste, ki besedo narava pišejo z veliko začetnico, za »čudake«, včasih tudi za »coklo« v razvoju, saj nas opozarjajo takrat, ko naravnih in kulturnih danosti ne upoštevamo in ko nam zmanjkuje zdravega razuma. A Robert Turk se na to požvižga. Njegova pisava je jasna in predan ji je. Tako bo za vedno.

Drago Mislej Mef

— 14. november 2013

68

ZI

»Dolgo nisem verjel, da se to res zgodi, da je človek umetnik, če dolgo živi. Kar napišem, se bere, vse, kar rečem, drži, kar zapojem, je dobro, tako se mi zdi. In ti me sprašuješ za dober nasvet, če je res tisti mona, kdor si upa živeti.«To je kitica iz pesmi z naslovom Grem, z Mefove zgoščenke Najboljša leta. Izšla je sedem let po Svobodi, potem je prišla Ma ne že spet Mef, v pripravi pa je Ma ne že spet Mef drugič ali morda Ma ne že spet spet Mef. Tega še ne vem, zagotovo pa zgoščenka bo in na njej ta, ki jo na radiu zelo rada poslušam – Mi se premikamo. A v času najinega pogovora, ko je leta 2013 kot prvi gost naznanil novo prizorišče večerov z Zanimivimi Izolani v Wine baru Zaro v Manziolijevi palači, so bila tu Najboljša leta. Morda tudi zares, saj smo bili vsi mlajši, kot smo danes.

Ne vem, ali bo Drago Mislej Mef, Ježkov nagrajenec leta 2017 poleg skoraj 500 besedil za številne glasbene uspešnice, večkrat nagrajene na Melodijah morja in sonca in Slovenski popevki – mnoge pa so kar ponarodele –, nekoč napisal knjigo. Če jo bo, bomo v njej morda našli črtice o njegovih novinarskih, uredniških in direktorskih delovnih postojankah na Radiu in Televiziji Koper, Socialistični zvezi delovnega ljudstva, Primorskih novicah, Mandraču, misli o politiki, njegovi Marjeti, dveh sinovih, vnukih, morda srečamo celo koga od nas, saj mi je takrat na zgoščenko napisal posvetilo *Mi vsi smo Izola*.

In tudi v tej knjigi je Mef na samem začetku. Ni prvič, da je z mano, ko pišem. Nikoli sicer ni bil moj urednik, pomagal pa mi je pri pisanju diplomske naloge, ko je moj profesor za nekaj mesecev odšel v tujino. Tolažil me je in mi namignil kakšen stavek za boljši razmislek, zato je kdaj tudi rekel, »da

sem jaz njegova edina diploma«, čeprav se tega ne spomni. Zdaj, ko to bereš, veš. Pred mikrofonom v studiu ali na odru sem bila z njim velikokrat, redko se je povsem držal scenarija, a vedno je vse čudežno uspelo. Čudež je bil tudi takrat, ko je z mladimi jadranci v optimistih prispel pravočasno na start šaljive tekme, ko sem v Izoli organizirala srečanje novinarjev z vse Slovenije. Celu eno uro prej, a sem se mu seveda zlagala o uri začetka. Z leti postaja vse boljši, zdaj pride na sestanek celo, preden se začne. Vesela sem, da sem lahko bila del prve ekipe uredništva Mandrača, tistih novinarjev iz Izole, ki smo bili na ustanovnem sestanku pod kostanji pri Dorotu. Na večer z njim sem se pripravljala skrbno, potem pa mi je tu in tam celo uspelo priti do besede in loviti ritem njegovih sočnih besed, anekdot in spominov. Zagotovo pa vem, da sem skupaj s polnim barom ljudi pela *V temnem gozdu ob tabornem ognju*, svojo najljubšo partizansko, in nam je bilo skupaj z Mefom resnično lepo, ker smo si bili blizu. Seveda ni pozabil povedati, da je eno tretjino Postojnčan in dve tretjini Izolan. Prvič pa sem slišala, da je »čisti čudež, da nisem ratal avtomehanic«, saj je bil oče avtomehanic tako da je Mef odraščal na dvorišču prevozniškega podjetja Transavto med gumami in tovornjaki. Bil je mladinski voznik gokarta, celo eden prvih v Sloveniji, zelo nadarjen nogometaš, član mladinske nogometne reprezentance Primorske. V nogometnih vrstah je tudi dobil vzdevek Mef. Njegov oče je bil borec Gradnikove brigade, mama je preživela internacijo v Ravensbrücku, a o tem ni nikoli želela govoriti. Prave vrednote morda niso več moderne, a v Mefovih pesmih so doma in pojemo jih. Tudi Pri Špini, pred vrati njegovega doma v Ljubljanski ulici, kjer smo mu ob prejemu Ježkove nagrade pripravili »zasedo« s torto in napismi z različnimi verzi. Všeč mu je bil tale: »Mef, avto leta«.

Center Jereb

Center Jereb

PRISKRBI SE
BORGING
ZVARNOST

Urnik / Orario

Sabot / Solnce
Pon. - Pet. / Ura: 9:00 - 17:00
Sobota / Ura: 9:00 - 13:00
Sobota / Ura: 9:00 - 13:00
Sobota / Ura: 9:00 - 13:00
Sobota / Ura: 9:00 - 13:00

NOVA
TOYOTA
YARIS
HYBRID

RAV4
100% SUV
100% HIBRIDNA MOL

Servis - servico

Andrej Jereb

— 12. december 2013

69 ZI

»**Izziv ni hitrost, izziv je ostati normalen,**«

je misel Andreja Jereba, ki je ostala zapisana v Mandraču, a bi si jo zapomnila tudi brez časopisa. Zdi se enostavno, a ni. Posebej ne za nekoga, ki od dvanajstega leta dalje piše zgodbo izjemne hitrosti in je zapisan v zgodovino relija, takoj za Formulo 1, paradnega in najbolj gledanega avtomobilskega športa. Vozil je najzahtevnejše dirke, kar jih je – reli Monte Carlo v Monaku, Akropolis v Grčiji, dirkal je na Švedskem, Novi Zelandiji, v Argentini, po cestah nekdanje Jugoslavije in Slovenije. Dosegel je lovorike, na katere je ponosen sam in mi z njim, a se mu od slave ni zavrtelo. Ostaja predvsem človek, zvest sebi.

O Izoli govori z veliko ljubeznijo, nanjo je navezan čustveno, poslovno, doživljenjsko. Njegovo navdušenje nad našim mestom ter prepoznavna in pozitivna drža so sem pripeljali še kakšnega poslovneža. Ne presenečajo občasni namigi ljudi, da bi si ga želeli za župana Izole. Morda si kdaj premisli, a dokler s svojo zmagovalno poslovno filozofijo vsako leto, že devetkrat zapored, prejema nagrado Toyote ičiban, se mu v politiko zagotovo ne bo mudilo. Ičiban je japonska beseda, ki pomeni, da je kupec vedno na prvem mestu, da je nakup zanj doživetje in več kot lepa izkušnja. To je nagrada, ki jo prinese le priporočilo kupcev, je čast in izziv za ves kolektiv: »S sodelavci smo ekipa in ponosen sem na to nagrado, na svoje sodelavce. Za nas je to potrditev dosedanjega dela in izziv za naprej,« je Andrej povedal v času pete nagrade, ki so ji sledile še štiri in Avto Center Jereb vsako leto znova postavile na evropski zemljevid kakovosti.

Andrej je odrasel v zelo delovni družini, pokojna mama je

bila pedagoška delavka in umetnostna zgodovinarica, oče ekonomist, oba sta se usmerila v obrt in tudi Andrejeva pot je šla v to smer. Starši so mu dali mnoge odločilne popotnice, vrednote in spoznanje, da ni nič samoumevno.

Dirkati je začel zelo zgodaj, njegov prvi jugo je bil v žalostnem stanju, a ga je reševal, dokupoval dele, ga negoval in z njim dirkal. Prvič leta 1993 v Zagrebu in takrat je zmagal, ker je sploh prispel na cilj. Že naslednje leto je v Velenju nosil lovoriko državnega mladinskega prvaka. Njegova športna pot je bila strma, prvi krovni naslov državnega prvaka je dosegel leta 2000, ponovno leto kasneje, potem pa je zaradi birokratskih zapletov v organiziranosti športa postalo zapleteno pridobivati točke za mednarodne zmage in je šel drugam, v Črno goro in Srbijo kot Slovenec s svojim, tam ustanovljenim Sava Seat racing klubom. To je bil čas treh izjemnih sezon, trikrat je zmagal, osvojil še staro, prestižno jugoslovansko nagrado Zlata čelada in bil prvič v zgodovini srbskega športa kot edini ne Srb dotlej izbran za Avtomobilista leta. Potem se je vrnil v Slovenijo in sledile so dirke, kot je slavni reli Monte Carlo s stoletno tradicijo, imenujejo ga tudi Monaška ruleta, dogaja pa se v mrazu in ledu. Andrej se je uvrstil v prvo deseterico. Spet druga skrajnost je Akropolis, reli v Grčiji, v neznosni vročini. Nemogoče je naštetati vse njegove uspehe. Zapisani so v njegovi biografiji Andrej Jereb: Moja linija, ki jo je leta 2020 napisal s pomočjo Gregorja Pavšiča in je največji navdih mladim ljudem. Mlad za biografijo? Tudi to le na videz, saj ima marsikaj povedati o sebi, športu, vrednotah, ki jih je iz športa prenesel v poslovni svet. O sanjah, ki postanejo resničnost s trdim delom, drznostjo, predanostjo, znanjem. S strastjo.

Janez Kobal

— 20. februar 2014

70 ZI

»V resnici sem postal duhovnik iz trme in lenobe,« se je pošalil župnik Janez Kobal. Leta 2014 je bil v Izoli že devet let, korenin morda še ni povsem pognal, nas pa je že imel rad. Tudi Izolo, ker so tu doma dvojezičnost, multikulturalnost in primorska burja, ki razpiha, prečisti in očisti. Nikoli nas ni ocenjeval po tem, ali hodimo k maši, ali na volitvah volimo za leve ali desne, ali smo plešasti ali blond. **»Vsak človek ima dostojanstvo in je človek,«** mi je pripovedoval v župnišču ob čaju nekega mrzlega večera kakšen teden pred jubilejnim 70. večerom z Zanimivimi Izolani v Wine baru Zaro v Manziolijevi palači.

Janez Kobal je letnik 1962, doma iz Bele v župniji Podkraj za Nanosom, kjer burja res močno piha. V osnovno šolo je hodil na Colu, v Vipavi je obiskoval škofijsko gimnazijo in sočasno še Gimnazijo Bežigrad v Ljubljani. V šoli ni blestel, naredil je kup neumnosti, rad in zgodaj je bil upornik in je pogosto plaval proti toku. Počasi se je umiril šele na teološki fakulteti. Še med študijem je dvomil in presojal o pravilnosti svoje odločitve, vse dokler ni med predavanjem morale spoznal prisposodbo duhovniškega »očetovstva«, ki je bistvo tega poklica. Morda pa je kal zanimanja za ta poklic pognala že zelo zgodaj. Ni se mu dalo hoditi k nedeljski maši štiri kilometre v hrib. Pa je star komaj štiri leta rekel mami, da bo na domačem vrtu zgradil cerkev in bo v njej župnik kar sam. Od tod besede, da je župnik postal zaradi lenobe. Kljub temu je z izbiro poklica presenetil starše, brate in sestre. Malo pred našim večerom je skupaj z vinarjem Zarom in Skupnostjo Italijanov v cerkvi Marije Alietske slavil refošk na izjemnem

dogodku Svet refoška. Nikoli ni imel pomislekov, da ne bi bila cerkev prizorišče za simpozij o vinu. Trto in naravo spoštuje: »Nisem filozof, kmet sem,« mi je povedal. Rad je v stiku z zemljo, okrog župnišča ima zelenjavni vrt, v Livadah pa ima župnišče oljčnik. Srečati Janeza Kobala na traktorju, z motiko ali med obrezovanjem oljk je povsem vsakdanji pojav.

Pred prihodom v Izolo je bil devet let župnik v Cerknem, pred tem štiri leta v Sečovljah, službovati pa je začel v Tolminu. V Cerknem je potres močno poškodoval 16 cerkva, popolnoma so jih obnovili in Janez se je veliko ukvarjal z obnovo in gradbeništvom: »Po vsej tej gradnji sem škofa kar sam zaprosil za premestitev. Rekel sem mu, naj me pošlje nekam, kjer ne bo treba graditi. Še preden sem prišel v Izolo, pa je bil v proračunu že rezerviran denar za obnovo zahodnega pročelja cerkve svetega Mavra ...«

Njegov delovni dan je pester, mešanica pastoralnega, birokratskega in čisto gospodinjanskega dela. Poseben izziv so zanj srečanja z bolnimi, trpečimi, ko ljudem vrača upanje: »Svoje pridige oblikujem tako, da govorim iz sebe, saj sem jih sam najbolj potreben.« Pove, kako pomembna je za verujoče spoved: »To je intimen trenutek med človekom, ki je krhek, in med Bogom, ki ima rad človeka v njegovi krhkosti. Spoved ni potuha, pač pa priznanje svoje krhkosti očetu za svoje napake in ni nikakor prelaganje odgovornosti za lastne napake na druge.« Opozoril nas je na pomen pozdrava, besed hvala in oprostila, vzel ponujeno kitaro Enza Hrovatina, ki je večer obogatil s pesmijo, ter nam zapel še sam.

Agnese Babič

— 20. marec 2014

»*Non c'è bacio che non sia bilingue*,« je 20. marca 2014 izjavila Agnese Babič, kulturna koordinatorka Samoupravne skupnosti Italijanov, zdaj tudi podžupanja občine Izola. Tako misli še danes, saj zagovarja sožitje in strpnost. Njen materni jezik je italijanščina, obiskovala je italijanski vrtec, osnovno in srednjo šolo, v Benetkah pa diplomirala iz konservatorstva, nato še iz arhitekture, vendar je njen poklic nekaj, kar počne v prostem času. Življenje se je obrnilo tako, da je njeno delo precej vezano na pisarno, česar si ni nikoli želela: »*Nikoli si nisem predstavljala niti želela, da bom opravljala pisarniško delo, pa me pogledite zdaj.*« Delovno mesto v Manziolijevi palači na sedežu Skupnosti Italijanov ji je bilo morda usojeno, saj jo je kot študentka spoznavala dobesedno na gradbišču. Tu je začela delati septembra 2004, ko se je njen predhodnik, Claudio Chicco upokojil. Ta večer nam je prav on na klavir zaigral nekaj lepih melodij.

Agnese Babič je Izolanka od rojstva, doma so govorili italijansko in v narečju, kot pripadnica italijanske manjšine vedno pove, da je za sobivanje nujno potrebna strpnost. Kako je doživljala dvojezičnost skozi različna obdobja svojega življenja, kako se je počutila kot pripadnica manjšine in kako se je ta odnos spreminjal med ljudmi? »Ko sem bila še otrok v osnovni šoli, sem pogosto občutila razlikovanje 'mi smo mi, vi ste vi', danes tega že dolgo ne čutim več.« Tudi kot podžupanja zagovarja in utrjuje vrednote strpnosti in je občutljiva na prisotnost italijanskega jezika v javnem življenju. Izoli je predana kot Izolanka, ne le kot manjšinka. Kot kulturna koordinatorka pripravlja čudovite in vedno dobro obiska-

ne prireditve, razstave, koncerte, literarne večere, ki jih radi obiskujejo vsi Izolani. Obenem vodi Skupnost Italijanov, ki zaposluje nekaj ljudi, sama pravi, da je med pripadniki manjšine znana »*come la vipera di palazzo Manzioli*«, kar nam je povedala z nasmehom in je nasmejalo tudi obiskovalce. Za na videz trdo lupino je zelo pogosto mehka duša, ki jo Agnese dobro skriva. Je mama Gaie in Vita, ki sta »dvojezični projekt« pripadnice manjšine in moža Roka, ki to ni, a mu jezik lepo teče v vseh jezikih.

Preden je začela svoje delo v skupnosti, je bila nekaj časa zaposlena kot konservatorka na piranski enoti Zavoda za varstvo kulturne dediščine. Sodelovala je v mednarodnem projektu revitalizacije istrskega podeželja Revitas pri obnovi trga v Topolovcu, kot soavtorica pa je podpisana v več publikacijah: *Koper – mesto stoterih dimnikov: identitetni elementi mestnega jedra*, v publikaciji, ki je za Izolo izjemno pomembna *Od vrat do vrat čez izolske kontrade*. Pobudo zanjo je dala Dorina Beržan. Sodelovala je s Silvanom Sauom pri monografiji o izolskem pokopališču Callelarga, kot mu pravimo domačini. Grobovi pripovedujejo izjemne zgodbe. Tisti, ki pripadajo najstarejšim družinam ali pomembnim Izolanom, pripovedujejo zgodbo dveh in več stoletij izolske zgodovine. »*Lansko poletje sem visoko noseča hodila po pokopališču ter merila in skicirala grobove. Marsikomu sem se zdela zelo čudna, vendar jaz pri delu v svoji stroki neizmerno uživam*,« je povedala Agnese. Njen sin Vito je imel tiste dni komaj sedem mesecev, a je vseeno prišla na povsem dvojezični večer, kjer smo se, come sempre, razumeli brez prevoda.

Leon Bučar

— 29. maj 2014

72 ZI

Samostojno je začel nastopati po svojem petdesetem rojstnem dnevu, a je prej nabral toliko pevske kilometrine, da je bil to nekoliko pozen, pa vendar samoumeven korak naprej. **Njegova glasbena pot je nenačrtovana in polna naključij.** Najprej je mislil, da bo nogometaš in dobro mu je šlo. V Ljubljani je obiskoval Srednjo gradbeno šolo, igral nogomet v šolskih in mestnih selekcijah, kar mu je pomenilo veliko, a še več ljubezen v domači Izoli, zato je tu in tam preskočil kakšno tekmo, česar trenerji seveda niso odobraval. Postal je gradbeni inženir in dolgo je gradbeništvo krojilo njegov delovni vsak dan, nekaj let pa se je poklicno ukvarjal tudi z zavarovalništvom.

Glasbo je imel vedno rad, zelo lepo je pela tudi njegova pokojna mama, vedno nasmejana Elka. Že v osnovni šoli je njegov posluš opazil učitelj glasbe in seveda je moral v šolski pevski zbor. Pripovedoval nam je, kako se je nekega dne zgodilo najhujše: »Imeli smo športni dan. Šola je organizirala nogometni turnir med razredi, jaz pa sem moral nastopati s šolskim pevskim zborom v gledališču. Lahko si predstavljate, kako sem se počutil. Dolgih dvajset let nisem smel slišati nobenega pevskega zbora, saj sem petje zasovražil.« A tistemu, kar ti je usojeno, ne moreš ubežati. Mladi Leon je po zaključnem vojaškem roku že poročen in mlad očka Rudija Bučarja, spet »moral« v pevski zbor. Da se ne bi zameril tASTU, je star 25 let vstopil v Moški pevski zbor Korte. Ker so jim manjkali tenorji, je pristal med njimi:

»Nikoli nisem bil tenor, bil sem strasten kadilec in sem se davil dve leti, dokler me dirigent ni uslišal in me prestavil

med baritone. Tam sem zaživel in odkril glasbo.« V petju je začel uživati in začela se je njegova zborovska pot. Nekaj let je pel v Mešanem pevskem zboru Obala, nato so ga povabili v Moški komorni zbor Izola, kjer mu je bila vseh energija petja in druženja. Tu je tudi spoznal učitelja solo petja in se dve leti izpopolnjeval, dokler ni leta 1993 s prijatelji ustanovil Kvartet 7 Plus, ki je z leti s številnimi nastopi in izdanimi nosilci zvoka postal eden najboljših moških vokalnih zasedb v Sloveniji. V času, ko je bil Leon Bučar naš Zanimivi Izolan, je bil kvartet star 20 let in za obletnico so si podarili najlepše darilo, novo zgoščenko z naslovom Kantajmo. Njegov sin Rudi, avtor nekaterih skladb in vseh priredb, napisanih posebej za manjše komorne moške vokalne skupine, je takrat na zgoščenko zapisal takole: »Vse manj kantamo. Razlogov za to je več, a ne ozirajmo se nanje in poiščimo način, kako bi vrlino, ki je zapisana v genski zasnovi istrskega človeka, ponovno oživel in preprečili, da gre v pozabo.«

Leon v to verjame in »kanta« še naprej, tako s kvartetom, ki je leta 2018 obeležil 25. rojstni dan, od leta 2005 pa tudi sam. Prepeva pop glasbo po hotelih, na terasah, porokah, obletnicah, primorskih »šagrah« in »feštah«. Njegov bariton je žameten, kar nam je dokazal tudi na večeru z njim, ko je zapel nekaj lepih melodij. Napisal je veliko priredb in tudi avtorskih skladb. Vesel in ponosen je, da ima uspešnega sina, istrskega barda, našega Rudija. Lepo je tudi, da Rudi spoštuje delo svojega očeta in da so se njune ustvarjalne poti že prepletle. Leon Bučar ima neskončno rad Izolo. Čeprav že vrsto let živi na Markovcu v Koprju, prav vsak dan pride v svojo Izolo in jo, lepotico, ljubeče fotografira z vseh zornih kotov.

Marjan Kralj

— 08. september 2014

73 ZI

Srečanja z Zanimivimi Izolani že vsa leta potekajo ob četrtkih, a tokrat smo naredili izjemo, saj smo na polnem Manziolijevem trgu tako obeležili 70 let, odkar so zavezniki tik pred Izolo bombardirali čezocanko Rex. To se je zgodilo 8. septembra 1944. Mit in legenda o Rexu, večjem in lepšem od Titanika, sta bila dolgo zavita v meglo. Da je ta megla manj gosta, je zaslužen Marjan Kralj, ki je v življenju počel marsikaj in na mnogih področjih pustil sled.

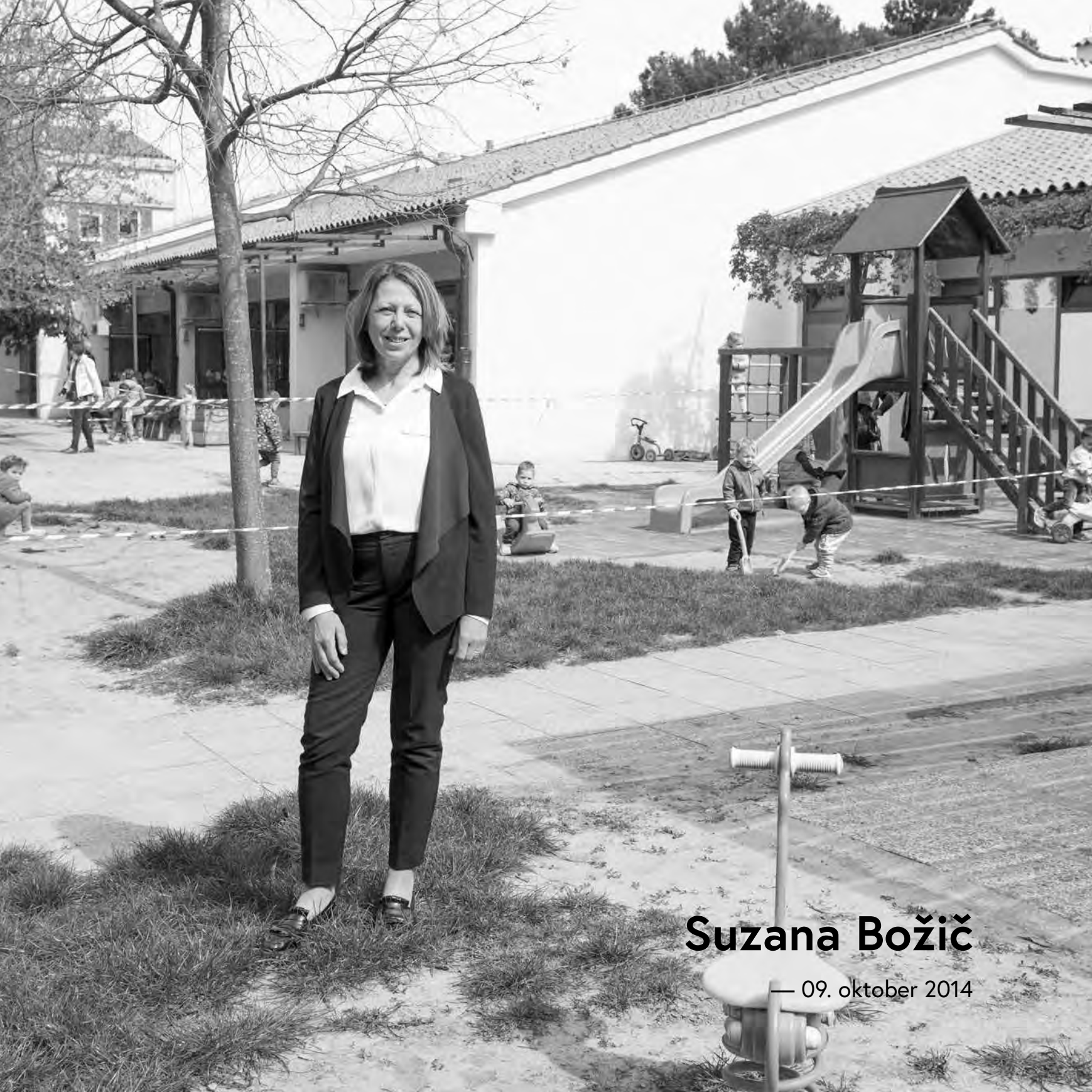
Ob delu je najprej študiral na pomorski šoli. Ljubil je šport in šel na sprejemne izpite na Visoko šolo za telesno kulturo v Mariboru. Pristal je na četrtem mestu in prehitel uveljavljena športna imena, kar še danes šteje za svoj največji športni uspeh. Nekaj let je poučeval telesno vzgojo v šolah in treniral mlade rokometase ter z njimi osvajal naslove republiških prvakov, rokometu je bil vdan vse od srede šestdesetih let. Z žarom v očeh se je Marjan spominjal sodelovanja v zagrebški televizijski oddaji *Jadranski susreti*. »To so bile športno zabavne igre, ki so vključevale vsa obmorska mesta jadranske obale. Takrat je bila to najbolj gledana oddaja, s svojimi uspehi in simpatičnostjo smo Izolo iztrgali iz anonimnosti. Številni gledalci so tako spoznali naš kraj. Zmagali smo kar petkrat zapored, kar je bil za Izolo izjemen uspeh.«

Zdi se, da je Marjana odneslo v neko novo smer, vselej ko je bila neka pot ravno dobro uhojena. Po nekaj letih pedagoškega dela je veselje našel v turizmu in goste vozil v zaledje, na oljčno in vinsko trgatev, kar je postala prava turistična »bendima«: »Pomislite, turisti so plačali za pobiranje grozdja

in se ob tem neizmerno zabavali. Moj pogled na turizem je bil nekoliko drugačen. Nisem ponujal Benetk, Bleda, Postojnske jame.« Ta pobuda je zamrla, ohranila pa se je njegova ideja turističnega obiranja oljk.

Vsaj trideset let pa je kot Trnjulčica v Marjanu spala ljubezen do risanja, za kar je pokazal nadarjenost že kot otrok, zgodba o ljubezni do čopiča pa se je ponovno začela prav z motivom Rexa. Njegove slike in štiri metre velika maketa so našle prostor v takrat že drugi galeriji z imenom Rex. ***V latinščini rex pomeni kralj, morda je zato Marjanova ljubezen do ladje, ki je dolga leta burila domišljijo, tako velika.*** O Rexu niso pisali le zgodovinarji, pač pa tudi pesniki, pisatelji, omenjen je v vsaj kakšnem verzu skupine Zmelkoov, v Mefovem Junaku prekomorskih brigad, nastopa celo v Fellinijevem Amarcordu in še kje.

Marjan Kralj je zakladnica zgodb o ladji, ki je bila zgrajena v Genovi leta 1932 in je plula le 12 let. Pripovedoval je o mladih letih, ko so okrog nje plavali in našli kakšen dragocen predmet za spomin, o neštetih urah, ki jih je posvetil raziskovanju. Ni se naveličal opozarjati na pomen Rexa za turizem. Pogosto je bil preslišan, marsikatero dobro idejo so mu tudi ukradli, a je vseeno povedal svoje mnenje in ravno to je dragoceno. Še naprej je risal motive ladje, solin, morja, Izole, ki jo ljubi: »Že kot otrok sem spoznaval to lepo mesto, ki je bilo v mojem otroštvu še razmeroma prazno. Tam, kjer je bila diga, so štrleli trije otočki, potem se je začelo na veliko graditi, mesto je raslo in jaz z njim.«

Suzana Božič

— 09. oktober 2014

74 ZI

V Tednu otroka si ne bi mogli želeli boljše gostje. Otroke ima zares rada. Suzana Božič je že kot majhna deklica rada čuvala mlajše od sebe. Še pred maturo je postala mama, ima tri otroke in štiri vnuke in je vse svoje življenje zapisana vrtcu. V časih usmerjenega izobraževanja je na koprski gimnaziji obiskovala vzgojiteljski oddelek, takoj po šoli nekaj časa delala kot učiteljica v Kopru, potem pa je prišla v Vrtec Mavrica Izola, kjer bo dočakala upokojitev. Takrat bo imela več časa za vse, kar jo veseli že zdaj – pridelovanje zelenjave, sadja, vina, za druženje. V tem vrtcu je bila vse, od pripravnice pri svoji nekdanji vzgojiteljici Zofki Popovski, ki jo je oboževala že kot otrok, kot mentorico pa spoštovala zaradi bogatega znanja in izkušenj, vrsto let vzgojiteljica v oddelku, 7 let vodja enote Školjka in v letu 2021 tudi že 17 let ravnateljica.

Suzana se je vedno veliko in rada izraževala, naziv diplomirana vzgojiteljica je pridobila s študijem ob delu. Na Manziolijevem trgu sva se ob glasbeni spremljavi njene sodelavke Tadeje Fatur, ki je s svojim žametnim glasom leta 2012 zmagala na prireditvi Slovenski šanson, pogovarjali o otroštvu, ki je bilo nekoč drugačno kot danes, permisivna vzgoja je zaznamovala generacije danes odraslih ljudi: »Otroci morajo imeti meje in pravila, sicer postanejo zbegani, ne vedo, kaj bi radi in kasneje v življenju potrebujejo strokovno pomoč. Rezultat permisivne vzgoje so ljudje, za katere ne obstajajo pravila in zakoni. Nihče se ne rodi kot starš, vsi delamo napake. Pomembno pa je, da imamo starši čut za odgovornost. Takrat, ko nismo prepričani vase, raje poiščimo nasvet.« Pripovedovala nam je o pomenu predšolskega obdobja v razvoju otroka, predvsem pa o pomenu ljubezni:

»Otroci, ki živijo v toplem okolju in so obdani z ljubeznijo, odrastejo v močne, samozavestne ljudi. Če so ljubezen prejeli, jo znajo tudi dati.«

O »svojem« vrtcu Mavrica pravi, da je tu Teden otroka vsak teden in Dan otroka vsak dan. Opisala nam je, kako poteka dan v vrtcu, kako rituali, ki si predvidljivo sledijo, otroku vzbujajo občutek varnosti: od skupnega zajtrka, številnih dejavnosti, sprehoda, iger na igrišču, kosila in počitka po njem. Pa spet malica, igra do prihoda staršev. Ti so v življenje vrtca veliko bolj dejavno vključeni kot nekoč, ko so vrtec zaklenili takoj, ko so starši prevzeli otroka. Vrtec se odpira v širše družbeno okolje, lepo sodelujejo s knjižnico, šolami, gasilci, policisti in drugimi ustanovami. Odprti so za prakso dijakinj Srednje vzgojiteljske šole in Pedagoške fakultete v Kopru. Kakovost slovenskih vrtcev je po mnenju Suzane Božič v evropskem vrhu.

Kot ravnateljica gre še vedno rada na obisk v oddelek k otrokom. Ne preseneti me njen odgovor na vprašanje, kakšna je dobra vzgojiteljica: »Tista, ki ima rada otroke, ki pozna teorijo vzgoje, je odgovorna, spoštuje vse ljudi, je komunikativna, dobra po srcu in pozitivna osebnost, ki veliko zna in pridobiva nova znanja.« Ker sva bili nekoč sošolki, lahko podpišem, da je to tudi opis nje same. Opis Suzane, ki je bila nekoč sramežljiva deklica s hriba, s »kurje farne« v Livadah. Bila je deklica, ki je v otroštvu gledala Izolo od daleč skupaj s prijatelji iz te oddaljene soseske. Njihov dogodek dneva je bil, ko so na morju zagledali ladjo Edro. »Moja Edra, moja Edra!« so vzklikali in v takrat veliko in tako oddaljeno, za vedno ljubljeno Izolo, hodili peš.

**Sandra
Kocjančič**

— 12. februar 2015

75 ZI

Večer v Wine baru v Manziolijevi palači se je začel s Pesmijo upora Eve Brajkovič in njenega kitarista, ki pojeta pesmi upora iz različnih delov sveta. Povabila ju je naša gostja, prijazna upornica in izjemna umetnica sodobnega nakita, Sandra Kocjančič. Koprčanka je, a je postala Izolanka in tu z družino v Ljubljanski ulici pognala korenine. Na dveh straneh iste ulice, na eni strani je dom, na drugi pa Drat, njena galerija.

Po osnovni šoli je šla Sandra najprej na poklicno trgovsko, nato na srednjo ekonomsko in nato v Kranj na komercialno šolo. Gorenjska, le na videz bolj zaprta od Primorske, je precej živahni najstnici postala drugi dom. Za nekaj let pa tudi služba za italijanske delodajalce, ki so kupili znano podjetje Tekstilindus. Delo pri njih je Sandri odpiralo nove poti in poznanstva, omogočilo potovanja, iskanje njej lastnih ustvarjalnih poti. Srebrno nit, ki je za njeno ustvarjanje bistvena, je našla v Vicenzi, kjer se je izobraževala za to podjetje in jo še danes kupuje prav tam. Ustvarjalna je bila že od otroštva in morda jo je začaral že prvi prstanček, ki ji ga je pri petih letih podarila nona, ki jo je tudi naučila kvačkanja. Prav kvačka in srebrna nit sta bistvo njene umetniške zgodbe sodobnega nakita. **Sandra dobro kvačka svojo žico – svoj drat, dobro kvačka medčloveške odnose, iznajdljiva in prijazna je, dobro se je ugnezdila v našem mestu in mu v kratkem času pustila svoj prepoznavni ustvarjalni pečat.**

Ob poimenovanju »prijazna upornica« se je nasmejala in nam pripovedovala o živahni deklici, ki je rada plula proti toku in si zgodaj veliko upala. Čeprav je bila njena velika lju-

bezen atletika, tek na srednje in dolge proge, je poškodba kolena preprečila razvoj te poti. Zato je nemir in ljubezen do ustvarjanja izražala na različne načine: od poslikave teles na različnih družabnih dogodkih, nizanja perlic na stojnicah in še marsičesa drugega. Nikoli ni mirovala. Iznajdljiva je, zna z ljudmi, v pravi meri zaupa, zato so nekateri močno zaznamovali njeno življenje.

Zlatarna Kodre v Ljubljani je tista točka, kjer je sprva občudovala lep nakit, potem pa so njene umetnine tu doživele enega prvih stikov z občinstvom in prve uspešne prodaje. Znani zlatarji so na televiziji videli prispevek o Sandrini prvi samostojni razstavi nakita v Kulturnem domu v Izoli in prepričala jih je. Pri njih je spoznala vse slovenske oblikovalce sodobnega nakita, se od njih veliko naučila, stkala prijateljstva. Skupaj pripravljajo razstave in so povezani v Društvo oblikovalcev nakita Slovenije. Dober nos in pogum sta jo pripeljala v Trst, zaradi poguma so se ji odpirale nove poti v Italiji in Franciji, rodila se je tudi zgodba povezovanja umetnikov sodobnega nakita Filorosso/Rdeča nit. Ta bienalna razstava povezuje umetnike sodobnega nakita iz več držav, dogajala se je v Miljah ter Izoli in pustila nepozaben kozmopolitski vtis na domačem pragu. Prav tako kot obisk znamenite in iskrive španske modne oblikovalke Agathe Ruiz de la Prada v Sandrinem Dratu v Izoli. Tu je vedno lepo, ker je okoli nas srebrno kvačkan nakit v mnogih barvah, včasih so vanj vtakani poldragi kamni, spet drugič odpadni materiali. Sandrin nakit je prepoznaven, radi ga imamo ljubitelji lepega, obogatil pa je že veliko odrskih podob znanih nastopajočih.

**Ženski pevski zbor
Sinji galeb**

— 05. marec 2015

76 ZI

Ime Sinji galeb sodi k morju in ženski pevski zbor ga ponosno nosi že vrsto let. Koreni-

ne tega zbora segajo v leto 1961. V desetletjih so se menjali dirigenti, pevci in pevke, ampak pesem je ostajala. Po razpadu moškega pevskega zbora z istim imenom leta 2005 je Društvo upokojencev Izola želelo nadaljevati žlahtno pevsko tradicijo v Izoli, zato so k sodelovanju pritegnili mlado dirigentko Enejo Baloh. Tako se je rodil ženski pevski zbor Sinji galeb. Po prvi dirigentki, ki je zbor popeljala celo na nastop v Cankarjevem domu, je vodenje zbora prevzela Lidija Kotnik, nato za leto dni Robert Vatovec, v poletnih mesecih je priskočil na pomoč Ivan Tavčar, od leta 2017 pa zbor vodi dr. Iva Dobovičnik, s katero so pevke zmagale na srečanju upokojenskih zborov Slovenije v Izoli leta 2019, na kar so posebej ponosne. Leto 2020 je bilo za pevke težko leto. Zgorela jim je pevka soba, zgodila se je epidemija, ki je utišala petje in vso kulturno dejavnost, nekaj pevk je zapustilo zbor, čas se je nekako zagozdil, ustavil.

A naše srečanje s pevkami Sinjega galeba je bilo v lepših časih. Srečali in spoznali smo jih marca 2015. V mesecu, ki slavi žensko in mamo, smo si rekli, da raje spoznamo več kot eno samo žensko, zato je bil ženski pevski zbor prava izbira. Pevke so napolnile Wine bar Manzioli in zadonela je pesem, a tudi beseda.

»Moje deklice« je svojim pevkam, takrat starim od 57 do 89 let, rekla takratna dirigentka Lidija Kotnik. Pravo poimenovanje za ženske, ki komaj čakajo, da gredo na pevske vaje in

na nastope. Bile so polne življenja, praznično razpoložene in dobre volje. Odličen dokaz, da glasba in petje dobro deneta in ohranjata človeka mladega. Delovanje in zgodovino zbora nam je takrat predstavila Zlata Radikon, ki je bila predsednica zbora kar 15 let in ji je zbor res veliko pomenil. Pripovedovala je o pestri zgodovini od prvih časov, ko je ženski zbor v začetkih, leta 1961 prevzel Branko Mahne, o združitvi moškega in ženskega zbora kasneje, ko je takrat Mešani pevski zbor DPD Svoboda Izola vodil Mirko Slosar, o prenehanju delovanja tega zbora in selitvi pevcev k zboru Obala v Koper, o nadaljevanjih v Izoli z Zlatko Knez in Romanom Kepicem, o moškem pevskem zboru z Angelom Turkom. In potem je tu že novejši del zgodbe in naš ženski pevski zbor. Zbor so zaznamovale tudi različne predsednice: od prve Benjamine Sajinčič, dolgoletne Zlate Radikon, Marije Kolenc in Nuše Pavlin v zadnjem času.

Predvsem pa je zbor zaznamovala pesem. Najraje slovenska in istrska ljudska, a tudi težje umetne skladbe in njihove priredbe, vselej prilagojene vokalnim zmožnostim pevk. Glasovi so v zboru dobro razporejeni, občasno jim – takšen je zakon narave – zmanjka sopranov. Nikoli pa jim ne zmanjka dobre volje in želje po petju. Na skupnem večeru so pripovedovale o številnih nastopih, na katerih so z veseljem zastopale barve Izole širom Primorske, a tudi dlje po Sloveniji. Pripovedovale so o pomenu petja in družabnega življenja in tistem obdobju, ko imaš končno čas zase. Ob zdravici in dobrotah, ki jih je napekla ena od pevk, nam je ta večer ostal v spominu kot mlad večer. Naj bo tako še dolgo.

Boris Kobal

— 23. april 2015

77 ZI

Nekaj dni, preden sem na ta papir zapisala prvo črko, sem ga po dolgem času spet srečala pred radijskim mikrofonom, kjer sta me z Borisom Devetakom kot vselej do solz nasmejala z duhovito najavo prihajajoče spletne predstave Radio Poper Vrnitev odpisanih, ki je oživila like legendarnega TV Popra. A pred smehom sem mu v eter rekla: »Storil si norost, grešil si, se spokoril, plačal svoj moralni in finančni dolg.« saj je bil leta 2019 obsojen zaradi plagiatorstva komedije Profesionalci espe ter na sodišču dobil pogojno kazen. Zadnji dve leti živi umaknjeno, tudi osamljeno, saj so se vrste prijateljev močno razredčile. Ta selekcija in umik, ki je prišel s škandalom in zelo hudim javnim linčem, pa sta očistila tudi njegove misli in izbire. Ne pomnim, da bi kdaj koga tako javno pribili na križ kot njega. O teh dogodkih govori mirno, tudi o stiski, ki je pripeljala do njih. Celo več, javno pove, da je njegova podzavest tako delala javni samomor.

A takrat, ko je bil 23. aprila 2015 ob Svetovnem dnevu knjige in v Noči knjige naš Zanimivi Izolan, je komaj dobro nastopil delovno mesto vršilca dolžnosti direktorja Centra za kulturo, šport in prireditve v Izoli, ki jo je imel rad že prej, saj je odraščal nedaleč od tod, na drugi obali istega morja, v Trstu. Bil je gledališki otrok njegov oče Silvij Kobal je bil igralec v tržaškem gledališču. Vonj teatra, skriti kotički, garderobe, oder so Borisa začarali in tem deskam je posvetil življenje. Danes pravi, da je zato pozabil zares živeti in mu vsa minula leta v gledališču ne pomenijo nič več. Boris Kobal, režiser, dramatik, izjemen komik in satirik, igralec, človek odra in ekrana, je že tako dolgo zelo znan, da je tudi malo »naš«. Ljudje znane obraze pogosto jemljemo za svoje, morda sta bila tudi zato zamera in razočaranje tako velika. A obenem smo mu še

vedno hvaležni za ves zdrav smeh v letih nastopov. Z Borisom sem si nekajkrat delila oder na prireditvi Osebnost Primorske in rada sem sodelovala z njim. Ob Svetovnem dnevu knjige nam je takrat govoril o tem, kako ga navdušujejo knjige s pričevanji, biografije, vselej poezija slovenskih in italijanskih pesnikov, ki mu jo je še v Trstu približal njegov profesor književnosti, slovenski pisatelj Boris Pahor. Govoril je o našem kulturnem domu in kako bo treba »ta voz poriniti naprej«. Govoril je o politiki, v katero se ni nikoli dejavno vključeval, kot zaprisežen levičar pa jo je dejavno kritiziral z ostjo satire in dolgim jezikom, ki ga je pogosto tepel po glavi. **A prav ta ostri jezik nas je nasmejaj, včasih grenko, vedno gromko. »Smeh je refleks svobode. V satiri se zrcali svoboda,«** je poudaril.

V mikrofoni v knjižnici, kjer je bil ta večer, ne prvič tudi mikrofoni Radia Koper, je povedal vrsto anekdot. Spominjal se je časa, ko je kot Slovenec iz Trsta prišel v prvi letnik režije na Akademijo za gledališče, radio, film in televizijo in si ni mislil, da bo ta tuja Ljubljana kdaj postala dom. Pripovedoval je o melanholiji, ki jo je podedoval po očetu, in depresiji, ki ga ni zaobšla. O tem, kako rad poseda ob kavi in opazuje ljudi, kar ga pomirja, sprošča. Takrat je bil tik pred okroglim, šestdesetim rojstnim dnevom in zaželel si je, da bi znal bolje živeti v sedanosti. Ta sedanost se mu zadnja leta ni najbolje izšla. Vse, kar se mu je zgodilo in je bilo javno, spominja na njegov odgovor v nekem intervjuju pred mnogimi leti. Na vprašanje, kako preživeti dan, ne da bi človeku razneslo glavo, je odgovoril: »Prva možnost je ta, da sam končaš svojo zgodbo in jaz v to ne verjamem. Druga pa, da se boriš z vsakim dnem posebej.«

Ervin Kocjančič

— 28. maj 2015

78 ZI

Izolano, living in Chicago, kot poje Rudi Bučar. To bi lahko najprej rekli za dr. Ervina Kocjančiča, Izolana, ki ves svet čuti kot svoj dom in po letih bivanja v ZDA z že nekoliko slišnim ameriškim »r«, doda: »The sky is my limit.«

Ervin se je rodil v Kopru 14. aprila 1965. Na svet ni prijokal čisto sam, ampak dvajset minut za svojim bratom dvojčkom Deanom Kocjančičem, direktorjem Turističnega združenja Izola. Mami Mariucci, dolgoletni učiteljici na italijanski Osnovni šoli Dante Alighieri, in že pokojnemu očetu Marjanu, dolgoletnemu profesorju flavte na Glasbeni šoli Koper. Ni ga odneslo v svet klasične glasbe, čeprav jo ima zelo rad, tudi ne v pedagoški poklic, čeprav ima zdaj že dolgo tudi svoje študente in asistente. Odnoslo ga je v svet. Že kot otrok je ob nedeljah zvečer skozi okno sanjavo gledal turiste v kolonah vozil, ki so potovali proti Trstu, in ni hotel spati. Pa si je mislil, da si mora najti tak poklic, da bo lahko dolgo v noč bedel: »Lahko bi postal policist ali zdravnik. In izbral sem slednje,« je v smehu povedal duhoviti zdravnik. Po končani osnovni šoli in pedagoški gimnaziji v Kopru je študiral medicino v Trstu, doktoriral v Milanu, služboval v več italijanskih mestih in se leta 2008 na povabilo Univerzitetne klinike Illinois v Chicagu z ženo in njunimi tremi otroki odpravil čez ocean. Njegova Chiara, ki ga ima zelo rada in že dolgo potuje z njim skozi življenje in po svetu, »bi me najbolj kaznovala, če bi mi vzela potni list, a tega ne naredi, ker je seveda pametna«.

Ervin namreč neskončno rad potuje službeno in zasebno: »Ko potuješ, je nemogoče, da si sam. Vedno se s kom zapleteš v pogovor. To je dobro in tako si širiš obzorja.« Ervin Kocjan-

čič je v Chicagu predstojnik oddelka rekonstrukcijske urologije in profesor urologije, to je njegova ožja specializacija, ki jo je izbral zato, ker je trmast in ker se rad loteva zahtevnega, na videz nemogočega. **Zanj je poseben izziv tisto, kar je težko, urologija pa se mu je vedno zdela zanimiva, čeprav obravnava le »en organ in pol«:** »Ja, en organ so ledvice z vsemi tistimi 'cevkami', ki so povezane z mehurjem, tista 'polovička' pa je moški spolni organ.« Urologija je tudi prva specializacija, priznana v zgodovini medicine, saj so že pred dva tisoč leti moškim težave povzročali kamni v mehurju. Danes je tudi v urologiji vse bolj pomembna preventiva. Kar so nekoč operirali, že dolgo rešujejo zdravila in pravočasna diagnostika, ki jo Ervinu močno olajša njegova prisrčna komunikativnost, ki sprosti precej intimen urološki pregled in olajša pridobivanje podatkov od pacienta. V urologiji pa je seveda velika težava prostata: »Po petindvajsetem letu starosti prostata raste in povem vam, da je dobro imeti urologa za prijatelja, sploh, če si moškega spola.«

Njemu, velikemu ljubitelju klasične glasbe, ki celo v operijski dvorani operira ob glasbi »mrtvih Evropejcev«, kot so Beethoven, Mozart in drugi, se je zgodilo, da živi prav blizu čikaške filharmonije in še več kot to: »Ne zgodi se ravno pogosto, da ima urolog, ki obožuje glasbo, za soseda dirigenta z rakom prostate.« Ervin se nikoli ne dolgočasi, kot predstojnik oddelka dela kot kirurg, ima več specialističnih ambulant na različnih delih mesta in med vožnjo vneta in rad posluša radio, je direktor specialistične šole. Na njegovem Facebook profilu je videti veliko fotografij s potovanj in odlične hrane, saj tudi sam vihti kahalnico. Tam pa je tudi jasen zapis, da je ta veliki zdravnik Izolan.

Srdjan Živulović

— 24. junij 2016

Srdjan Živulović, za prijatelje Žiga, je prvi slovenski Pulitzerjev nagrajenec. Ne živi v Izoli, a sem, v izolske ulice in na Manziolijev trg, kjer je bil naš gost na zelo vroč junijski večer leta 2016, segajo njegovi otroški spomini, na prav tem pomolu je ujel svojo prvo ribo. Prav sem, v stanovanje nad sedanjo gostilno Bujol, ga je mama k noni prinesla iz porodnišnice v Kopru in na tem trgu je preživel nešteto mladih poletij. Serija sedemnajstih fotografij o evropski begunski krizi fotoreporterjev New York Timesa in tiskovne agencije Reuters, za katero kot fotoreporter dela že trideset let, je to leto prejela najuglednejše svetovno priznanje za tisk – Pulitzerjevo nagrado. Med temi fotografijami različnih avtorjev je bila tudi njegova. Posneta je bila 20. oktobra 2015 na obrobju Brežic, prikazuje pa kolono beguncev na poti v begunski center. Tako Žiga opisuje trenutek njenega nastanka: »Presenetilo me je, da so dopustili, da so ti ubogi ljudje osem kilometrov do zbirnega centra pešačili. Vso noč so bili na vlaku, prespali so na travniku v Rigoncah in se potem v skupini po 300 do 400 ljudi pod nadzorom policije peš odpravili v sprejemni center Brežice. Tudi čez ta nasip na fotografiji, ki je terjal največji davek, saj se je bilo treba povzpeti dvajset metrov, veliko starejših, žensk in otrok pa je ostalo tam,« in doda: **»Razumljivo, nagrada mi veliko pomeni, a daleč bolj srečen bi bil, če bi lahko ti ljudje s fotografije ostali doma in varno naprej živeli svoje življenje.«**

Pred Pulitzerjem je leta 1989 prejel nagrado Tanjuga, Tiskovne agencije Jugoslavije, za fotografijo žensk pred pekararno v Skopju, ki se prerivajo za nekaj štruc kruha. Dan po nagradi je bila objavljena na naslovnici časnika Delo, o fotografiji in kritičnih razmerah v nekdanji skupni domovini pa je razpravljaj izvršni svet: »Fotografija je bila zla slutnja, ki je

napovedovala grd razpad pisane države, ki sem jo imel neskončno rad. Tudi vznemirjenje ob prejemu nagrade je tako pojenjalo. Takrat sem se odločil, da nikdar več ne pošljem nobene fotografije na noben natečaj.«

Izjemen spomin ima, spomni se skoraj vsake fotografije iz svoje dolge, več kot štiridesetletne kariere. Z agencijo Reuters je sodeloval od osamosvojitvene vojne dalje, pred tem je zanje že spremljal izgon Kurdov iz Iraka: »Ta kalvarija je bila neprimerljivo bolj strašna od današnje, ki gotovo ni enostavna, a vendar je s civilizirano angažiranostjo in zlasti s človekoljubno pomočjo bolj znosna.« Poklic fotoreporterja je tvegano, nepredvidljivo, zahteva inteligenco, izjemno hitre odzive, telesno in duševno kondicijo in žensko, ki vse to razume in podpira. Svoji Urški se je Žiga ta večer še posebej zahvalil. Zaupal nam je nekaj spominov, ko je bila meja med tveganjem in preživetjem izjemno tanka, recimo leta 1989 v Bukarešti med romunskim uporom proti Ceausescuju ali med izgredi na Kosovu, ko je JLA s tanki zatirala upor kosovskih Albancev, vanj pa je poveljnik uperil pištolo. Neverjetno se zdi, da je poklic začel s fotografiranjem zvarov na Zavodu za varilstvo. Kilometrino je nabiral pri časnikih Delo in Republika, kasneje je skupaj s sinovoma ustanovil foto agencijo Bobo, ki je dolga leta fotografirala vse protokolarne dogodke in ljudi političnega življenja Slovenije.

Veliko zgodovinskih fotografij smo ta večer, ko je padla noč, videli tako, da smo jih z okna Manziolijeve palače predvajali na steno cerkve Marije Alietske, avtor pa jih je komentiral. Prvi fotoaparatus mu je oče podaril pri trinajstih, nikoli več ga ni dal iz rok, njegov arhiv premore že več kot 500 tisoč fotografij. Zdaj je upokojen in morda je končno prišel čas, da se uleže na »tisti« travnik z narcisami in naredi portret vsaki posebej.

Zvonka Radojevič

— 20. oktober 2016

80 ZI

Za okroglo, 80. srečanje, smo v goste na majhen, nekoliko privzdignjen oder Wine bara Manzioli, povabili Zvonko Radojevič, ki je bila takrat dobro leto direktorica Centra za kulturo, šport in prireditve in je še vedno. Na odru ali nekje v njegovi neposredni bližini se giblje že vse življenje. Spoštuje ga, pozna njegove pasti in radosti. Ceni in resnično razume tiste, ki stopimo nanj. Njegov vonj in okus sta jo prevzela že v otroštvu, ko se je na OŠ Vojke Šmuc pridružila gledališki skupini, ki jo je vodil legendarni gledališčnik in šolnik Srečko Tič. V srednji šoli je skupaj s pokojnim slikarjem Borisom Benčičem že postavljala multimedijske projekte in se podala v svet gledališkega eksperimenta. Takrat je spoznala, kam sodi in zakaj morda včasih besedo oder napiše z veliko začetnico. Zanimive so se ji zdele lutke, rada je nastopala, a še raje režirala. Povabili so jo k ustvarjanju programa za cicibane, ki se je kmalu razširilo v ustvarjanje za odrasle.

Tako je nastala gledališka skupina Steps, ki ji je Zvonka predana in jo vodi že od njenega nastanka, več kot 35 let. Navdih za ime je dobila v knjigi z naslovom Koraki, v kratici Steps pa so v črke povezani pojmi, ki opredeljujejo tudi njo samo: svoboda, teater, eksperiment. Pod črko p bi lahko sodil tudi pogum, ki ji ga nikoli ni zmanjkalo. V skupini so se kalila mnoga neznana imena ljubiteljske kulture, a tudi ljudje, ki so oder izbrali za svoj poklic, kot pokojni igravec Gašper Tič in igralka Mojca Fatur, Izolanka.

Zvonka je vedno znala s posebno eleganco uravnotežiti razmerje med kulturo in športom v občini. Posebna mojstri-

ca pa je v veleslalomu, ki ga vozi med vidnimi in nevidnimi pastmi človeške miselnosti in vselej premalo denarja za kulturo. Mislim, da ji je bil ta talent položen v zibelko, čeprav ji tudi diploma iz ekonomije pride prav. Nekoč je bila učiteljica razrednega pouka, nato je ob delu doštudirala in diplomirala ekonomijo. Zamenjala je kar nekaj delovnih mest, ki so bila povezana s kulturo. Kar 17 let je bila vodja Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti v Kopru, bila je strokovna svetovalka za kulturo, gledališko dejavnost, organizator prireditev, ves čas dela z ljudmi, ki so v kulturi profesionalno ali ljubiteljsko in jim omogoča delovanje za dušo. Kar nekajkrat je sodelovala pri nastajanju slovenskih filmov kot vodja statistov, težko pa si zamislim festival, na katerem je ni bilo, glasbeni, filmski, animacije, veliki športni dogodki, Združene igre narodov, mednarodne poletne gledališke delavnice, mednarodni festival uličnega gledališča, Ribiški praznik, Praznik oljk, vina in rib in še in še.

Ti dogodki so med seboj različni, a imajo skupno rdečo nit – treba jih je znati organizirati. Treba je razumeti, da je vsak dogodek toliko uspešen, kolikor je močan njegov najšibkejši člen. To je ples na parketu, ki ga je treba znati plesati po napisanih in nenapisanih pravilih posebej takrat, ko se kaj zalomi. In epidemija covida je kulturi spodnesla tla pod nogami. A v Izoli se Zvonka z ekipo ni ustavila niti za hip, prav vsak dan se v posebnem studiu, ki je dogajanje v celoti preselil na splet, kaj dogaja. S srčnostjo, iznajdljivostjo in profesionalnostjo so po levi prehiteli večje hrame kulture od našega kulturnega doma. **Zvonka v Izoli kulturo ustvarja z ljudmi za ljudi.**

Ivica Evačić Ivek

— 17. november 2016

81

ZI

Pravijo, da vse poti vodijo v Rim, Iveka pa so že v srednji šoli pripeljale v Izolo, ki ji je zvest še danes. Živi sicer v Kopru, a je skoraj ves dan v Izoli. V Hotelu Marina je chef, od leta 2003 pa tudi vodja hotela. Kako zmore oboje? »Vsak dan se po dvanajsti uri preselim v kuhinjo med lonce, ponve, štedilnike, pečice in hladilnike, vihtim kuhalnico, ustvarjam in poizkušam jedi. Vse z domačo hrano in recepti, prilagojenimi letnim časom.«

Njegova kuharska filozofija je preprosta in spoštljiva do narave in človeka. Hrani nikoli ne dodaja ojačevalcev okusa, v njegovi kuhinji kraljuje oljčno olje iz hotelskega oljčnika na Belvederju, dodaja ji le domača zelišča in začimbe: »To je živa kulinarka,« nam pove. Ob vratih hotela Marina je napis *Najboljše najboljšim* in tam so zapisana imena tistih kmetov, ribičev in drugih dobaviteljev lokalnih sestavin, ki potem kot kuharska umetnina pristanejo na krožniku. Beseda krožnik iz Ivekovih ust zveni drugače, kot jo slišimo in zaznavamo sicer. ***Krožnik je v Ivekovi kulinariki Zgodba, ki se razpre pred našimi očmi, je darilo za naše oči in želodec.***

Leta 2020 je to opazila ekipa Michelinovega vodnika in Ivekovo filozofijo nagradila s priznanjem The Plate, na kar smo vsi Izolani izjemno ponosni, saj je zdaj Marina dokazano v družbi najboljših. Restavracija Hotela Marina je bila dolga leta znana le kot »hotelska«, v Marino nismo hodili na kosilo, ker je bil hotel. Z veliko truda in vztrajnosti, zaupanja vase in v svojo izjemno profesionalno ekipo je Ivek počasi zasukal

takšno razmišljanje v povsem drugo smer. Zdaj gremo v Marino hoté, na kosilo, večerjo, gremo »k Iveku«, ki se v svoji beli uniformi zelo rad sprehodi med gosti, z njimi poklepeta, jim celo zaupa kakšen recept. Po njegovi zaslugi je Marina izjemna restavracija, ki jo cenijo visoki gostje, tujci, poslovneži, na prvem mestu pa domačini, ki jo priporočajo znancem in prijateljem. Ivica se je Izolanom na našem večeru posebej zahvalil, saj so prvi in najbolj pristni ambasadorji tega, kar vselej poudarja: »Manj je več, lokalno je dobro, iz morja na krožnik, najboljše, kar nam nudita Zemlja in Morje.« Ne mara kičastih in preveč okrašenih krožnikov, ljubi preprosto in sporočilno eleganco. Ne le na krožniku, tudi v odnosih med ljudmi in v ekipi na delovnem mestu. Pogovarjajo se, spoštujejo, dobri odnosi med njimi so pomembni tudi za počutje gosta.

Ivica Evačić Ivek se je rodil 14. maja 1975 v Varaždinu, odraščal je v bližnji vasi Klenovnik. Življenje ga je štirinajstletnega pripeljalo na morje, ki ga je prej videl enkrat samkrat v Žusterni. Vedno si je želel biti kuhar. Sestri, ki je že bila v Sloveniji, je močno pihal na dušo, naj ga vpiše na gostinsko šolo v Izolo. Ustregla mu je in uspelo mu je dobiti štipendijo prav v Marini, s katero sta si očitno usojena. Sicer je zamenjal nekaj služb, a vse poti so vodile nazaj sem. Tam, kjer je Ivek doma, diši po gozdu in hlevu, na morju pa po ribah. Ta vonj je zavohal že prvi dan v Izoli, ki jo ima zelo rad. Vedno je rad jedel ribe. Preden je spoznal morske, so bile na domačem krožniku sladkovodne. Zelo hitro se je odlično naučil slovenskega jezika, ki ga vrti tako spretno kot kulinarične zamisli.

Mirko Orlač

— 15. december 2016

82

ZI

Zaigral je na pozavno in se nam tako predstavil na najbolj svoj način. Mirko Orlač je od leta 2007 dirigent in umetniški vodja Pihalnega orkestra Izola, ki neprekinjeno igra že 146 let. Pod njegovim vodstvom je orkester zacvetel in začel nizati uspeh za uspehom.

Mirko se je rodil na Ptujju leta 1981, le sto metrov od reke Drave in sto metrov od glasbene šole, a tudi sto metrov od gostilne z imenom Ribič. To je nekaj »stometerskih« naključij, ki so ga povezala z glasbo in kasneje z morjem. Bil je »uličar«, nam je povedal, otrok, ki je vse svoje poti v starem mestnem jedru lahko opravil peš. To ga je povezalo z ljudmi, s katerimi hitro in odprto navezuje stike, odlično ga njegova lahkotnost komuniciranja in izjemen pedagoški dar povezujeta tudi z njegovimi pogosto nagrajenimi učenci in člani orkestra. Prav glasba je tista zvrst umetnosti, ki ljudi najbolj zbližuje. Z nami je, ko smo otožni, žalostni, srečni, ko nas prebuja v nov dan ali dan lepo zaključí. Pihalni orkester Izola pa je tisti, ki v našem mestu s svojo prisotnostjo bogati in podčrtuje vse pomembne dogodke. Prvomajskega jutra si ne predstavljamo brez njihove budnice, občinskih ali državne prireditve in novoletnega koncerta brez njihovih melodij. Pogrešali bi njihov letni koncert na Manziolijevem trgu ali v Arrigoniju, ko nas vsako leto presenetijo z novimi melodijami in izbranimi glasbenimi gosti, solisti instrumentalisti ali znanimi vokalisti iz Izole in drugod. A tudi s poslasticami, kot je izbor filmske glasbe, podkrepljen s projekcijo odlomkov filmov, ki nam jih pričarajo v zvočni podobi. Pihalna godba ali »pleh banda«,

kot smo ji nekoč rekli z rahlo podcenjujočim prizvokom, že zdavnaj ni več tu le za koračnice in promenadne koncerte. Posebej naša s tako dolgo tradicijo.

Leta 2015 so prejeli Zlato priznanje Občine Izola za 140 let neprekinjenega delovanja, skoraj za ovinkom je nova, okrogla obletnica. Barve Izole zastopajo na tujih odrih v Evropi, kjer so prejeli vrsto visokih priznanj, v letih 2013 in 2014 so bili v svoji kategoriji najboljši orkester v Sloveniji. ***Izoli je Pihalni orkester z maestrom Orlačem na čelu v čast in ponos, redno se uvrščajo v sam vrh slovenskega godbeništva.*** V svoje vrste vključujejo mlade, ki se tako v občutljivem času odraščanja povežejo z glasbo in skupnostjo. V orkestru pogosto igra nekaj generacij iste družine. Mirkova glasbena pot je bila načrtovana že v otroštvu: »Nisem bil Mozart, vsekakor pa talentiran mlad glasbenik. Moja prva izbira ni bila pozavna, pač pa harmonika, a se je zasukalo drugače.« Že kot dijak Srednje glasbene in baletne šole Maribor je dosegal vidne rezultate, nato je z odliko zaključil študij na Akademiji za glasbo v Ljubljani, glasbeno kilometrino je po uspešnih avdicijah nabiral v Orkestru Slovenske policije, v Slovenski filharmoniji, Simfoničnem orkestru RTV Slovenija in Operi v Ljubljani. Na Primorskem je najprej poučeval v Tolminu, bil dolgo pomočnik ravnatelja Glasbene šole Koper in hkrati profesor pozavne v njenih enotah v Kopru in Piranu, že dolgo v Izoli. Igra tudi v manjših pihalnih zasedbah in piše priredbe za orkester. V hoji po hribih in fotografiranju narave pa najde zadovoljstvo, morda primerljivo z glasbenim užitkom.

Sara Rutar

— 07. september 2017

83

ZI

Sara Rutar je bila naša gostja v letu svoje največje slave kot prva ženska zmagovalka takrat novega projekta Masterchef Slovenija 2017 na POP TV. To je bila takrat oddaja velike gledanosti. Verjetno je tako še danes, saj je poučna in zanimiva tudi za tiste, ki jih kuharske veščine sicer ne pritegnejo. Če je med tekmovalci Izolanka, pa seveda oddajo spremljaš navijaško in z upanjem na zmago, ki se je Sari kljub grdi ureznini proti koncu oddaje zgodila. V hipu je postala medijsko prepoznavna, njen transakcijski račun pa z zmagovalno nagrado nekoliko vrednejši.

Sara je v svojem mladem življenju počela že marsikaj, nikoli pa ni bila nevidna in neslišna. Je trmasta, pokončna, verjame vase. Končala je glasbeno smer umetniške gimnazije v Kopru. Pred tem je 15 let igrala rog, tudi v našem Pihalnem orkestru Izola. Kot edina je bila za ta instrument sprejeta na glasbeno Akademijo v Ljubljano, a je študij po letu dni iz zdravstvenih razlogov opustila in se zaposlila. Potem nas je leta 2011 presenetila s popolno preobrazbo, ko je s strogimi prehrabeni in gibalnimi pravili preoblikovala svojo zunanjo podobo in v treh mesecih izgubila 30 kilogramov. Pridobila je vzdržljivost in moč in bila verjetno hvaležna bratu, ki jo je k javnemu izzivu tudi nagovoril. Nikakor pa Sara ni spremenila svoje notranje podobe. Je borka, upa si, je samozavestna, ljubi dobro hrano in že od otroštva rada kuha. Čeprav se tega poklica ni učila, je zmagala in postala najboljša ljubiteljska kuharica v Sloveniji. **Takrat so jo ljudje začeli pozdravljati drugače. Nič več »dober dan«, pač pa »kaj bomo jedli« ali »kaj boš skuhala«.** Vselej je odgovarjala z nasmehom in s slavo ni imela težav, nasprotno.

Nekaj let kasneje se je, prav zato, ker ji je ta medijska prepoznavnost poslovno koristila, udeležila tudi resničnostne oddaje »Kmetija«. V obeh oddajah je presenetila z iskrenostjo, delavnostjo, inteligenco. Z zmago na Masterchefu so se ji na široko odprla vrata v svet kulinarike. Čeprav ji je marsikdo svetoval, naj odpre restavracijo, je ocenila, da bi bila to največja neumnost, ki bi jo lahko takrat po zmagi naredila: »Še veliko se moram naučiti, si utrditi hrbtenico, nabirati kulinarično kilometrino.« In res nabira kilometrino. Najprej je prevzela vodenje trgovine s prehranskimi dodatki, nato je šla na svoje. Sama ali v povezavi s še kakšnim odličnim kuharjem je pripravljala specialitete za različne družabne in kulinarične dogodke, presenečala nas je z dobrimi recepti in nasveti na družbenih omrežjih. Izjemne na pogled in odlične po okusu so njene torte, ki jih trži pod imenom »Miss Sara's sweets« in jih po naročilu pripelje kamorkoli v Sloveniji.

Na teh poteh pa nastajajo tudi zanimivi blogi, video zapisi, ki jih spremljajo njeni sledilci. Čas epidemije je tudi Sari postavil nov izziv, zato si je zamislila plačljive »kulinarične urice«, v katerih za mesečni prispevek uči radovedne kuhanja v video zapisih. Daleč so časi, ko je kot otrok in dekle skupaj z očetom Jankom zasedla kuhinjo in sta ustvarjalno eksperimentirala. Življenje jo je zgodaj naučilo samostojnosti, zdravega kuhanja in prehranjevanja, velike ljubezni do vadbe in športa. Ljubezen do družine je bila vedno tu. Vse to lahko zaobjamem v njeno misel: »Vedno je bil moj cilj, moje vodilo premagati samo sebe.«

Rozana Prešern

— 05. oktober 2017

84

ZI

Še preden je Rozana Prešern spregovorila, je zaigrala harmonika Marina Sinkoviča in kmalu je zadišalo po miškah in kroštolah, presenetila pa nas je tudi Rozanina mama Marija Panger v šavrinski noši ter nas tako slikovito popeljala v vas Korte, v zaledje Izole. Klepet z »našo Šparžinko«, že deseto leto predsednico Turističnega društva Šparžin v Kortah, ki deluje od leta 2007, je vedno topel in človeški. ***Nepogrešljiva je v šavrinski noši, kjerkoli se dogaja kaj lepega.*** To so dogodki, povezani z Istro, našimi navadami in običaji, našimi ljudmi. Skupina »Kurtežank«, oblečenih v noše, nas preseneti z domačim kruhom in soljo, najbolj pa so znane po slastno dišečih *miškah, hroštolah, fritlah* in *sladkih breskvicah*. Srečujemo jih na sejmih, ob praznikih, protokolarnih dogodkih, Izolo so zastopale na mnogih turističnih dogodkih v tujini. Najbolj ji je ostal v spominu obisk na Madžarskem, v Monoštru, s katerim občina že dolgo sodeluje in kjer so Šparžinke s svojimi dobrotami v nošah kot uradna delegacija zastopale Izolo: »Sprejel nas je župan, nas celo prišel pozdravit v hotel, toliko pozornosti so nam namenili, da te poti ne bomo nikoli pozabile. Dodelili so nam celo uradnega prevajalca, ki je bil ves čas z nami, počutile smo se kot zvezde.«

Rozana je simpatična, polna energije, ljubezni do ljudi, Istre in njenih radosti. Od leta 2014 je upokojena in zdaj ima več časa za društvo, ki ga predano vodi že deset let. Tega ne počne zgolj zato, ker si nihče drugi ne želi biti predsednik, pač pa zato »ker čas v pokoju teče drugače. Če si bil navajen delati in če rad delaš z ljudmi, si kot motor, ki brni in se ne zna ustaviti. Takšna sem.« Po poklicu je diplomirana medicinska sestra, instrumentarka, ki je vse svoje delovno življenje veči-

noma preživela v operacijski dvorani Splošne bolnice Izola. Tam ji je bilo lepo, saj je svoje delo ljubila in ga brez istrske trme morda nikoli ne bi opravljala. Če bi poslušala profesorja biologije na osnovni šoli, ki ji je to smer odsvetoval, če ne bi bila vztrajna in vedela, kaj hoče, ne bi postala to, kar je. Najprej je šla v Srednjo medicinsko šolo v Piran, kjer je živela v dijaškem domu in se v veliki meri preživljala sama in pridno nadaljevala študij vse do diplome. Njen prvi mentor je bil primarij kirurg Jože Trstenjak, sodelovala pa je z vrsto uglednih kirurgov in vseh se rada spominja. Prav nedavno je svojega nekdanjega nadrejenega, ki so ga spoštovale generacije ljudi, srečala na hodniku bolnice in spontano sta se objela, vesela srečanja: »O, moja Rozi. Tako mi je rekel. Zelo ga spoštujem, naučil me je dela na oddelku, v operacijski dvorani, dela s pacienti, z ljudmi.« Lepo ji teče beseda, njen jezik je lep.

Včasih pa ni bilo tako. Spominjala se je časov, ko je po petih letih osnovne šole v domačih Kortah šla v šolo v Izolo in so jo sošolci zasmehovali zaradi narečnega govora. A je spet trmasto sprejela pravo odločitev. Dobro se je naučila jezika in našla je pravo pot, s pogostimi obiski knjižnice in veliko branja. Pomen društva Šparžin, kar pomeni *šparžišče*, prostor, kjer rastejo šparglji, je na vasi velik: »Takšna društva so v manjšem okolju nujna, tudi veliko bolj pridejo do izraza kot v mestu. V manjših krajih ljudi povezujejo, skrbijo za ustvarjalnost, da le ne pride do mrtvila, da ohranjamo naselja z dušo in bogato zgodovino.« Seveda pa poskrbijo tudi za rekreacijo, vodene pohode z namenom obujanja dediščine in spoznavanja zakladov Kort: »Korte pa so predvsem moji ljudje in prav zaradi njih mi ne zmanjka energije za društvo.«

Felice Žiža

— 14. november 2017

85

ZI

Felice Žiža gre rad s kolesom po Parenzani, čeprav se z njim še ni pripeljal do Poreča, od koder se je njegova družina preselila v Izolo. Tudi žoge ne brca več, pa čeprav je bil v mladih letih odličen nogometaš, tudi rokomet je imel rad. Tudi teče ne več na kratke proge, kjer je blestel in bil zelo hiter. Njegovo življenje je že dolgo tek na mnogih frontah in tek na dolge proge. Čeprav ni bil odličen učenec, se je kot edini v svoji generaciji sploh odločil za študij. Medicino je študiral na Univerzi v Trstu in postal odličen zdravnik, splošni in abdominalni kirurg. Do našega povsem dvojezičnega večera v Manziolijevi palači, kjer je tudi sedež Skupnosti Italijanov, katere pripadnik je, je opravil že vsaj deset tisoč operativnih posegov. Leta 2012 so mu ponudili mesto strokovnega direktorja Splošne bolnice Izola, stika s pacienti pa ni izgubil niti leta 2018, ko je bil na volitvah izvoljen za poslanca narodnosti in je postal tudi vodja poslanske skupine italijanske in madžarske narodne skupnosti v slovenskem parlamentu. Kljub delu v politiki je še vedno v dvajsetih odstotkih dejaven na delovnem mestu višjega zdravnika specialista v svoji bolnici. Bolnici, ki jo ima rad in jo ocenjuje kot eno vodilnih v državi na področju kirurgije in uvajanju novih zdravstvenih praks.

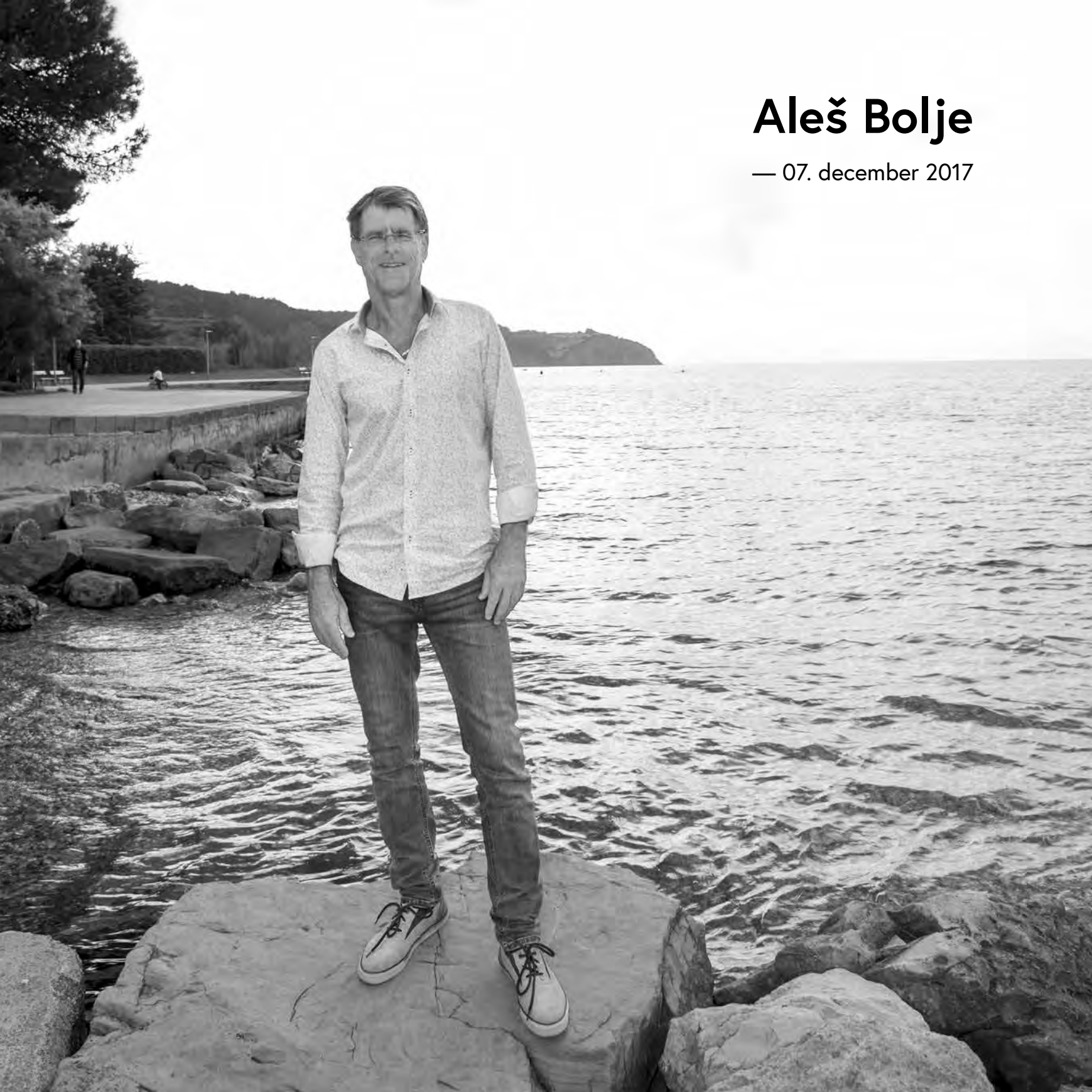
V času, ko je bil naš gost, je bil podpredsednik Samoupravne skupnosti Italijanov v Izoli in naš podžupan, delo z ljudmi in za ljudi kroji njegovo življenje že vsa leta. Njegova zgodba se je začela pisati v porodnišnici v Pulju, iz Poreča v Izolo so se preselili, ker je njegov oče Guido kot ribič dobil službo v Delamarisu. V Izoli je Felice hodil v vrtec in osnovno šolo, gimnazijo je obiskoval v Kopru, vse šole z italijanskim učnim jezikom. Bolj kot šola sta ga v mladosti zanimala nogomet in

atletika, pri obeh športih si je nabral nekaj medalj in veliko veselja. Če bi poslušal očeta, bi bil danes morda vojak, ga je pa vojaški rok – bil je tista generacija, ki je šla k vojakom po srednji šoli – streznil, naredil odgovornega, zato je študiral predano in zaključil v roku. Za medicino – spogledoval se je tudi s pravom – ga je navdušila sestrična, že takrat študentka medicine. Najprej je razmišljal o interni medicini, a je na praksi v tretjem letniku univerze in kroženju po različnih oddelkih bolnišnice Catinara spoznal, da zna biti interna medicina preveč dolgočasna in je v kirurgiji več »akcije«. Kirurgija ima poseben čar, morda ljudje na kirurge gledamo s še večjim spoštovanjem kot na druge zdravnike.

Felice je imel s pacienti vedno pristen odnos. Pripadnikom italijanske manjšine pa je v bolnici pomagal tudi v drugih zdravstvenih stiskah, v skupnosti je imel kar nekaj predavanj o skrbi za zdravje, zanimivih za vse občane. Zakaj se zdravnik odloči za vstop v politiko, sem ga vprašala takrat, ko še ni bil poslanec: »Sprva sem bil do ponudbe zadržan. Za vstop v manjšinsko in občinsko politiko me je snubilo več ljudi, dolgo so me prepričevali. Na koncu je bilo odločilno dvoje: želja, da tudi sam prispevam svoj del za skupno dobro manjšine in vseh občanov Izole ter odraščajoča sin in hči, ki jima je bila očetova družba v tistih letih v javnosti prej neprijetna kot dobrodošla.« Manjšine imajo povsod po svetu poseben položaj, niso pa povsod enako cenjene in spoštovane. Tudi italijanska manjšina pri nas mora pogosto opozarjati na pomen in rabo dvojezičnosti, skrb za ohranjanje živosti italijanske kulture in jezika sta vsakodnevna: »Ta skrb je življenje. To so ljudje. **Stik s sočlovekom ima zame vedno poseben pomen v zdravstvu, v politiki, v življenju.**«

Aleš Bolje

— 07. december 2017

Zadnji večer z Zanimivimi Izolani v začetku decembra iztekajočega se leta 2017 se je začel z glasbo. Lepo je zazvenelo. **Aleš Bolje je Izolan od rojstva, poleg družine ima dve veliki ljubezni – morje in glasbo.** Biolog je, magister oceanoloških znanosti. Naravo in morje je imel vedno zelo rad, biologija pa je bila pri njih tudi doma. Njegova mama je na OŠ Vojke Šmuc učila biologijo generacije Izolanov. Aleš je z biologije diplomiral v Ljubljani, magisterij oceanoloških znanosti pa zaključil v Zagrebu. Ob študiju biologije je v Ljubljani najprej dokončal srednjo glasbeno šolo, nato pa diplomiral še na glasbeni akademiji in postal tudi akademski glasbenik. Trobento je vzljubil kar pozno, star je bil trinajst let. Takrat se je naveličal celodnevnega potepanja z vrstniki, se nehal upirati staršem in jim začel verjeti, da se prosti čas da preživeti tudi bolj koristno. Odtlej ga njegova trobenta spremlja na vseh glasbenih postajah življenja – od igranja in vodenja Pihalnega orkestra Izola, do 3 Big band orchestra, ki letos obeležuje 30 let delovanja in je prav tako doma v Izoli. Bil je njihov dolgoletni predsednik, zdaj je dirigent orkestra. Glasbo rad igra, posluša, o njej tudi rad govori, glasba človeka prevzame in ga ne izpusti: »Tehnika je zelo pomembna in marsikaj olajša, ni pa bistvena, glasbi se moraš prepustiti, jo začutiti, ji dovoliti, da se te dotakne. Šele ko ji to dovoliš, ko te zares prevzame, postaneš odličen glasbenik.«

Pripovedoval nam je o svojem uspešnem orkestru, ki je polepšal veliko prazničnih trenutkov v Izoli in k skupnemu

koncertiranju povabil številna slovenska znana glasbena imena. Tudi njegov sin, ki je doktor kemijskih znanosti, je ta večer igral z očetom in očitno gre ljubezen do glasbe iz roda v rod. Aleš Bolje je sin dveh znanih Izolanov. Mamo so poznali njeni učenci, oče je bil prvi ravnatelj takratne gostinske šole in kasneje župan Izole. Ni lahko biti otrok znanih staršev: »Ko si učenec na šoli, kjer uči tvoja mama, ljudje mislijo, da ti gledajo skozi prste, a je ravno obratno. Pod drobnogledom okolice si, sošolcev in maminih sodelavk, saj je sin sodelavke v zbornici bolj zanimiva tema kot ostali učenci. Zato sem, da nisem bil »glavna tema«, še toliko bolj pazil na obnašanje.«

Če ne bi bilo Aleša, morda orad, brancinov in klapavic v naših krajih ne bi gojili. Ko je bil zaposlen v razvojnem sektorju Droge Portorož, se je začela njegova raziskovalna pot s poizkusnim gojenjem morskih organizmov. Podiplomsko se je izobraževal tudi na Japonskem, od leta 2010 dalje pa je samostojni raziskovalec v lastnem podjetju Haliaetum, imenovanem po rimskem pristanišču, na katerega gleda z domačega okna v hiši tik ob morju. Kot strokovnjak za morje napove vreme skoraj tako točno kot indijanski vrač in opazi vse tisto, česar laik morda ne zazna – napredek tehnologije je povečal ulov rib, tudi turizem je veliko spremenil. A sprememb ne označuje kot nekaj slabega, saj so vedno bile in vedno bodo. Kljub uspehu prisega na temeljne vrednote: »Do vseh ljudi se obnašaj enako, človek je vedno človek. Ni tisto, kar nosi, ni poklic, ki ga opravlja, ampak preprosto – človek.«

Mara Šolaja

— 24. maj 2018

87

ZI

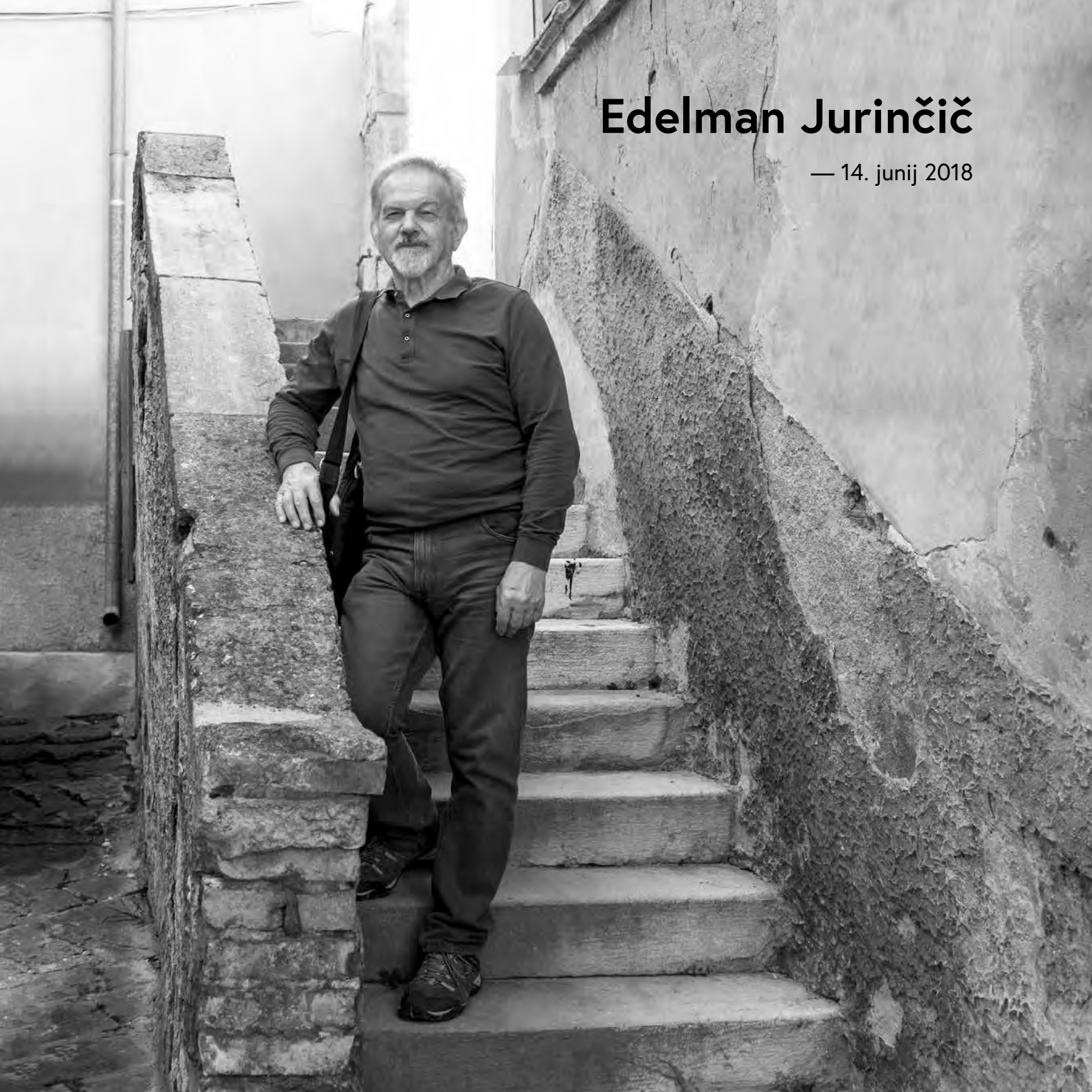
Mara Šolaja se je nekoč pisala Samardžija. V Izoli je preživela otroštvo in del mladosti, potem se je dolga leta potepala s trebuhom za kruhom ali boljše za žogo. Njen svet je ženski rokomet. V nekdanji jugoslovanski ligi je bila ena najboljših vratark, v članski reprezentanci Jugoslavije je nastopala na največjih svetovnih tekmovanjih, po osamosvojitvi je igrala za slovensko reprezentanco, ob šestdeseti obletnici Rokometne zveze je bila leta 2009 skupaj s Sergejo Stefanišin razglašena za najboljšo slovensko vratarko v zgodovini ženskega rokometu. Življenje in športna pot sta jo kot vratarko in trenerko vodila po različnih klubih. Miodraga Šolajo je spoznala v Somborju, kjer sta se sredi vojne v nekdanji skupni domovini poročila. Na poroki so ji romski glasbeniki zaigrali Na planincih. Skupna življenjska pot je povezala tudi njune športno delovne poti v Islandijo, nekaj mest v Italiji, seveda Slovenijo. V letih od 2013 do 2018 pa je Mara sama pet let preživela v Dohi, glavnem mestu samostojnega obmorskega emirata v jugozahodni Aziji na Bližnjem vzhodu, Katarja. Tu je bila trenerka vratark ženske državne rokometne reprezentance, tako članske kot mladinske ekipe. Pet let Dohe je hitro minilo, čeprav so bili tam dnevi neskončno dolgi: »V Izoli samo stopiš skozi vrata in si že na igrišču s prijatelji. Katarska prestolnica tega ne nudi, tu težko srečaš znance, čeprav sem v teh letih stkala kar nekaj prijateljev, moji sosede pa so bili, neverjetno, Izolani.« Trenerskega dela v Katarju ne more ocenjevati z očmi evropskih športnih delavcev, saj je rokomet v Evropi in v Katarju povsem neprimerljiv zaradi drugačne kulture, podnebja in posebej življenjskega sloga, ki vključuje premalo gibanja: »Kulturne razlike se poznajo tudi na treningih, ženske so seveda pov-

sem pokrite, na treninge niso prihajale redno prav zato, ker ima prednost družina.« Pa vendar je Mara znala z drugačnostjo, ker zna z ljudmi. S svojimi tekmovalkami je žela lepe uspehe, čeprav je tam šport šele v povojih. Dosegle so številna prva mesta, bile na več prvenstvih v različnih državah. Tekmovanje v ženski konkurenci sicer ni bilo veliko, njihov vrhunec pa so tekmovanja znotraj držav perzijskega zaliva – Gulf cooperation country: »A največji dokaz moje uspešnosti so bile solze mojih igralk ob slovesu, saj sem bila zanje več kot le trenerka. To mi je pomenilo veliko.« Maro je v Doho povabil Rolando Pušnik, ki je deloval v Katarju zaradi podobnih razlogov, zaradi katerih je tja odšla tudi sama, eksistenčnih.

Preden je zapustila Izolo, je v nekem obdobju sočasno opravljala tri različne službe in ob povratku v domovino se spet vrtil med pizzami in gosti v Napi. Pogled na Izolo, ki jo hkrati ljubi in ne, se ji je v Dohi in tudi že med prejšnjimi bivanji v tujini precej spremenil: »Spoznavanje drugih kultur ti odpre oči, te obogati in spremeni tvoj pogled na svet in dom. Na žalost majhnost domačega kraja ljudem vliva občutek, da je ta kraj središče sveta. Tega bo na žalost vse več, saj politika ne vzpodbuja prepletanja kultur in razumevanja drugačnosti. Spodbuja sovražni govor, umetne delitve med različnimi skupinami, ker ji je to v interesu. Ljudje bežijo pred grozotami vojne, begunce pa imenujemo migranti.« Mara si je nekoč želela študirati novinarstvo, a se zaradi športa ni izšlo. Njen sin Luka pravi, da golmani vedno nekaj razmišljajo in zato tudi njega mama hitro prebere. Vsem nam pa Mara položi na srce: **»Če bi v politiki vladale vrednote športa in ne kapitala, bi razumeli, da različnost bogati in ne ogroža.«**

Edelman Jurinčič

— 14. junij 2018

88

ZI

Dobrodošlico na Manziolijvem trgu nam je na prijeten junijski večer zaželel zvok harmonike; pesniku Edelmanu Jurinčiču v pozdrav je zaigral njegov prijatelj iz mladosti in zrelih let, Marino Bembič. Edelman se je rodil leta 1952 v Borštu, a je odraščal v Izoli, ki jo ima neizmerno rad še danes, čeprav že dolgo živi v Ankaranu. Mladostna uporniška leta, tudi obdobje prestopništva, je prebrodil z ustvarjalnostjo. Pri tem sta mu pomagala dva izjemna mentorja. Pisatelj Marjan Tomšič je bil njegov učitelj na marežganski osnovni šoli in spodbujal je njegov pesniški dar, gledališčnik Srečko Tič, ki je v Izoli dolga leta vodil amatersko gledališko skupino, pa je pilil njegov pogosto narečni jezik in izreko. Prvo pesniško zbirko je izdal že pri rosnih enaindvajsetih na pobudo pesnika Marka Kravosa. Zbirka je navdušila slavistko Jasno Čebren, precej manj pa njegovega nadrejenega pri vojakih v Bovcu. Edelman je pisal naprej, od takrat je nastalo še dosti čudovitih pesmi, izdal je osem samostojnih pesniških zbirk, prejel nagrado Alojza Kocjančiča, katere sopobudnik je bil.

Zgodilo se je še mnogo drugega, zgodilo se je življenje. In o tem je pripovedoval na trgu v srcu Izole, na čustvenem, nežnem večeru, ko je nekaj njegovih pesmi iz zadnje pesniške zbirke *Tamariske v laguni časa* interpretirala Tatjana Podlogar, članica gledališke skupine Steps v Izoli. Ta zbirka, ki je izšla po desetih letih premora, nam v branje ponuja drugačnega Edelmana. Bolj odprtega, mehkega, svobodnega. V pesmih ni več toliko »peze«, ki je zaznamovala verze minulih let, ki so z veliko trpkosti govorile o ponižanem, pogosto tudi jeznem Istranu. Zdi se, da ga bližina morja v Ankaranu osvobaja. Laguna je odprta, neskončna. Kot bi od tu lažje videl lepši svet svoje Istre, oljke, galebe, ribiške mreže, batane in tamariske, ki nas nagovarjajo v naslovu in na naslovnici: »V

tej čudoviti laguni se mi misli in miselni utrinki predramijo kar sami, ko poskušam zaobjeti naravo takšno, kot je. Te miselne tvore nato premlavam, jih zapišem. Ko so enkrat zapisani, pa se spet prepustim procesu razmišljanja, dokler ne nastane poetični zapis, s katerim izrazim svoj notranji svet. Izbira naslova je bila skoraj samoumevna, saj tam, ob moji izmišljeni laguni, rastejo tamariske, tam nežno šumi voda, tam sem se znašel v času, ki je in ki ga ni, ki je hkrati izmišljen in resničen,« opisuje svoj način ustvarjanja. V vsej lepoti tu in tam še ostane sled grenkega, opozorilnega: ***Kdaj se bomo zbudili in raztreščili zlo na skalah ponujenega pomola?***, je verz iz zadnje zbirke.

Največji kritiki njegovih pesmi so njegovi otroci, posebej hčerka Nina, ki je slavistka. Njene kritike so dobronamerne, pove jih na pravi način in ob pravem času. Edelman je v sebi ohranil radovednost, sprašuje se o svetu, o smislu, o življenju. Njegova življenjska poglavja so pisala zgodbe več poklicev, od tesarja, do učitelja, ravnatelja Dijaškega doma Koper, kjer se je tudi upokojil. Vmes nekje ga je za krajši odstavček zamikal tudi vstop v politiko, bil je član upravne odbora Združenja slovenskih književnikov Primorske in njegov soustanovitelj, je član Društva slovenskih pisateljev, eden pobudnikov za nastanek revije Fontana, dejaven občan, leta 2020 tudi Ambasador Krajinskega parka Debeli rtič. V Izolo, kraj njegove mladosti, se rad vrača, opaža veliko sprememb, sploh med mladimi, ki jim manjka udarnosti njegove mladosti. Pogreša hrepenenje po Dobrem, boli ga odnos do kulture kot nujnega zla: »Kultura je tista, s katero lahko marsikaj spremeniš, kultura daje lepoto, revolucionarni naboj, osmišlja in lajša bivanje, daje prave vrednote, prav te, ki nam manjkajo.«

Claudia Raspolič

— 04. oktober 2018

Večer s Claudio Raspolič se je začel s pesmijo. Stevo Vujić, sodelavec s televizije, nam je zapel ob zvokih kitare in ustvaril vzdušje za živahen italijansko-slovenski, žensko-novinarski klepet sodelavk iste RTV-hiške. Claudia je v italijanskem programu koprške televizije zaposlena od leta 1992, **odlična novinarka, pripadnica italijanske manjšine. Izolanka, ki se je preselila v Koper, a ostaja za vedno Izolanka.** Tu je tik ob avtokampu v neposredni bližini morja preživela otroštvo in mladost, obiskovala osnovno šolo, v Izoli živijo njeni sorodniki in prijatelji, pogosto sem pride tudi s televizijsko ekipo. Na Filozofski fakulteti Univerze v Padovi je diplomirala iz književnosti in umetnostne zgodovine, in čeprav ni študirala novinarstva, je bila vedno radovedna, rada je pisala in že med študijem pisala za časopis italijanske skupnosti. Zaradi štipendije, ki ji je omogočila študij v tujini, jo je po diplomi na televiziji Koper - Capodistria čakalo leto dni pripravništva.

Tako se je začela njena novinarska pot, ta njena prva služba in tudi prva ljubezen pa trajata še danes. Novinarstvo je poklic, ki hitro postane način življenja, ne izpusti te, oči in ušesa ostajajo odprta tudi v prostem času. Claudii so najbližje socialne teme, področja, kjer človek še vedno nagovarja človeka, kjer se še čuti solidarnost. V njenih prispevkih, četudi gre za klasično poročilo, je vselej čutiti njen avtogram, nekaj osebnega je v njih, kar zna pokazati s sliko in odtenki besed: »Pri delu spoštujem sogovornika, prizadevam si za objektivnost informacije, a treba je imeti občutek za pravo mero in ljudi. Še posebej je to pomembno, ko govoriš o človeških stiskah, saj je človeka treba zaščititi.« Zelo rada dela, zadnja leta nje-

ne prispevke pogosto vidimo tudi v slovenskem programu, na govornih vajah pili svojo slovenščino, a dodatni delovni preskok v slovenski jezik je zanjo pomemben, ker tako širšo javnost seznanja s tematiko dvojezičnosti, kulture in dediščine, težavami in uspehi italijanske manjšine pri nas. Manjšino zna opazovati in videti kot njena pripadnica, a tudi z odprtimi očmi novinarke. Njen delovnik je pogosto brez urnika. Ko sta bila sinova, danes najstnika in dobra športnika, še majhna, je bilo kar težko, pa vendar: »Nobena stvar ti ni odveč, če jo počneš s srcem, s strastjo in imaš ob tem podporo, razumevanje in potrpljenje družine.« A tudi podporo predane televizijske ekipe, skupine ljudi, ki morajo za dober izdelek dihati kot eno. To Claudia zna, je mojstrica medčloveških odnosov.

Njeno delo je bilo nagrajeno na različne načine, leta 2016 z nagrado Istria Nobilissima za portret Olega Mandića, ki je kot enajstletni otrok zadnji zapustil zloglasno taborišče Auschwitz. A tudi drugače. Hvaležnost občinstva se je lepo čutila v izolskem Arrigoniju na premieri njenega TV-dokumentarca »Delamaris 1879–2019«. Med projekcijo je tiho zazvenela pesem žensk, delavk Delamarisa, predstavljenih v filmu. To je zgodba o Delamarisu, ki ga ni več, čeprav je zaznamoval generacije. Zdaj ribo pakirajo daleč od morja, v Pivki. Claudie se dotaknejo zgodbe, nekatere v mislih še pestuje, tudi tisto o nekdanji Mehanotehnik. Vedno se je rada učila kljub dolgoletni novinarski kilometrini. Dvakrat je pred leti študijsko odšla daleč, za nekaj mesecev na Univerzo v Cardiff, nato pa še v ZDA v Atlanto, na sedež CNN. A vse poti Claudio potem spet vodijo domov, k morju, k istrskim ljudem, k Človeku.

90. jubilejno srečanje

— 21. november 2018

90 ZI

90. srečanje Zanimivih Izolanov in 60. rojstni dan naše knjižnice sta nam postavila izziv, koga povezati v objem dveh okroglih obletnic. In smo jih izbrali. To je bil jagodni izbor velike in dragocene zbirke Zanimivih Izolanov. Vsi so že bili naši gostje v minulih letih. Povabili smo jih šest, za vsako desetletje knjižnice po enega. Prav njih, ker so različnih poklicev, a vsak na svoj način povezani z BESEDO. Vsi so radi sprejeli izziv, ki smo ga naslovili **Začaraj me s knjigo**. Dorina Beržan je pesnica, Rudi Bučar je glasbenik, Drago Mislej Mef je novinar, glasbenik, Ježkov nagradenec, Vanja Pegan je pisatelj in pesnik, Robert Turk je biolog, naravovarstvenik, kolumnist in Neva Zajc novinarka. Vsi so se s knjigo srečali v zgodnjem otroštvu in ljubezen do nje traja še danes, radi berejo, knjiga jim prinaša sprostitev, pogosto tudi navdih. Vsi so s seboj prinesli knjige, ki so jih zaznamovale, in iz njih prebrali odlomek. Vanja Pegan nas je nagovoril kar z odlomkom iz svoje zbirke, v kateri razmišlja o književnosti in o tem, kako nastane knjiga. Tudi Dorina Beržan je prebrala svojo poezijo. Nevo Zajc je navdušila Eleganca ježa francoske pisateljice Muriel Barbery. Robert Turk rad bere Kurta Vonneguta, s seboj je prinesel Zajtrk prvakov ali Zbogom plavi ponedeljek. Mef je recitiral poezijo Maričke Žnidaršič, ki ga je začarala v srednješolskih letih in jo je tudi uglasbil. Rudi Bučar nas je nasmejal brez knjige. Pogovarjali smo se o Besedi, ki je kraljica. Lepo bi bilo, če bi jo bolj spoštovali, se zavedali njene moči in vrednosti. Kako lahko boli grda beseda, bolj kot klofuta, kako lahko poboža lepa beseda, skoraj kot objem, kako težko je včasih najti prave

besede. Kako je lepo, če smo mož beseda. Našim gostom je beseda domovina oznaka, ki nas postavlja v socialno in družbeno okolje in danes žal izgublja svojo težo. »A beseda ima dom v jeziku, saj je naša identiteta in temelj sporočila, zato moramo veliko znati o jeziku, besedi in vsebini, da smo lahko prenašalci besed in oblikovalci sporočil,« je rekel nekdo od njih. To je stavek, ki je ostal zapisan, kot odmev večera pa izraža mnenje vseh, četudi se ne spomnim, kdo ga je izrekel. Vsi gostje so tudi povezani z glasbo in peto besedo. Mef in Rudi sta glasbenika, Vanja uči kitaro, Robert je zapriseženi oboževalec Franka Zappe in je del skupine Yahozna, ki igra izključno skladbe Franka Zappe, nekaj Dorininih pesmi v našem narečju je uglasbil Enzo Hrovatin in zvenijo čudovito, midve z Nevo pred mikrofonom sicer ne pojeva, na kakšni fešti pa si drzneva biti kaj več kot zgolj back vokalistki. Govorili so nam tudi o svojih muzah. Mefove znajo biti, presenetljivo, precej prozaične, pomanjkanje časa in muza opisovanja podob, da tekst lepše steče. Dorinini muzi sta Izola in ljudje, Vanja se po morju prevaža s svojo barčico Rosalbo in tam se mu odpre nov svet. Pri Robertu je z besedo kot z morjem, je zibelka življenja, a je večina življenja v njem skrita, tudi beseda potrebuje dolgo, da postane misel. Nevo navdihujeta tudi francoska in angleška beseda, njene novinarske muze pa so stiska s časom, dober sogovornik in pogosto knjiga. Rudi ni povedal, kje prebivajo njegove muze, zapel pa nam je svojo zadnjo pesem. In spet smo skupaj povezani preživeli lep večer.

Jasna Čebroň

— 31. maj 2019

Jasna Čebtron, slovenistka in italijanistka, ki je generacijam gimnazijcev podarila ljubezen do knjige in filma, neutrudna bralka, dolgoletna gostiteljica koprskih Pogovorov o branju, na katerih je bila leta 2018, prav za svoj okrogli 70. rojstni dan petdeseta gostja, nato tudi mesečna Osebnost Primorske primorskih medijev. Bila je predsednica Slavističnega društva Koper in leta 2016 so ji podelili naziv častne članice Slavističnega društva Slovenije. ***Kulturna prostovoljka ali prostovoljka v kulturi, to je poimenovanje, ki ji je pri srcu.***

Na koprski gimnaziji je bila tudi moja profesorica slovenskega jezika in vedno nas je spodbujala, naj postanemo ustvarjalni govorci. Ta njen nasvet sem si dobro zapomnila in ga na Radiu Koper že leta dnevno udejanjam. Predavala je z žarom, značilnim za dobrega pedagoga, a nikoli ni mogla skriti, koliko raje predava o literaturi kot o slovnici, saj je bilo treba tu veliko bolj slediti učnemu načrtu kot pri literaturi: »Z zajetno mero branja se lahko veliko naučimo o jeziku, celo več kot z učenjem slovnice. Dandanes je branja vedno manj, zato je tudi izražanje slabše. Jezik je kot obleka. Doma smo oblečeni sproščeno, kar bi lahko predstavljalo neformalni dialekt. Ko pa stopimo v stik s človekom, se drugače oblečemo in obnašamo in treba je spremeniti register besednega razumevanja, še posebej, če zastopamo nekoga in smo tam v njegovem imenu. Z jezikom namreč izražamo svojo kulturo.« Vedno je rada učila in sodelovala z mladimi, ki še razvijajo svojo osebnost, zanjo je bil največji izziv učenec, ki ga je bilo treba prebuditi: »Nekaj daš in ponujaš na način, da se v njih začne prebujati želja po znanju, ustvarjanju.« Pri Jasni v ra-

zredu ni bilo napačnih odgovorov, razen če je bil to molk. Peljala nas je tudi v kino, nam odpirala nove horizonte.

Sama je v šolo hodila štirideset let, najprej kot učenka, nato kot dijakinja in študentka, potem kot profesorica. Ob službi je bila vselej zelo dejavna, ker s tremi hčerami Uršulo, Nežo in Nančo, ki so vse dobile imena po literarnih junakinjah, verjetno ni bilo enostavno. Tudi upokojitev je ni ustavila, saj rada vodi filmske in literarne večere, od leta 2013 Pogovore o branju, dejavna je v slavističnem društvu in Kulturnem klubu Koper: »Živim bogato življenje, čeprav nisem bogata. Delam prostovoljno in se srečujem z globokimi ljudmi.« Če bi imela veliko denarja, bi organizirala glasno branje, ki se človeka še posebej dotakne. Težko je verjeti, da bere po štiri ure na dan, še težje, da je naivna bralka, a se knjigi na tak naiven način povsem prepusti. Izhaja iz učiteljske družine, ljubezen do literature ji je bila položena v zibelko, saj je prapra nečakinja Simona Gregorčiča in njegove pesmi je »morala« recitirati že pri treh letih. V Izolo so se preselili leta 1955 in še vedno se počuti Izolanka, čeprav jo je življenje odpeljalo v Koper. Živela je v čudoviti hiši prav blizu parka Arrigoni, ki je bil takrat poln bujnih zelenih rastlin. Kot osemletno deklco jo je v letnem kinu začaral film Ples v dežju in ta začaranost do filma je ni zapustila nikoli več. Za Izolo nekega »jutri« bi si želela prenovljen park Arrigoni in amfiteater pod Belvederjem za lepe kulturne dogodke. Skoraj tako kot v tisti njeni osnovnošolski domači nalogi z naslovom Moj kraj včeraj, danes in jutri. »Izola je zame mesto, ki je ohranilo željo po gibanju, po bližini, neutesnjenih odnosih in prepričana sem, da bo tako tudi ostalo.«

Boris Čuk

— 13. junij 2019

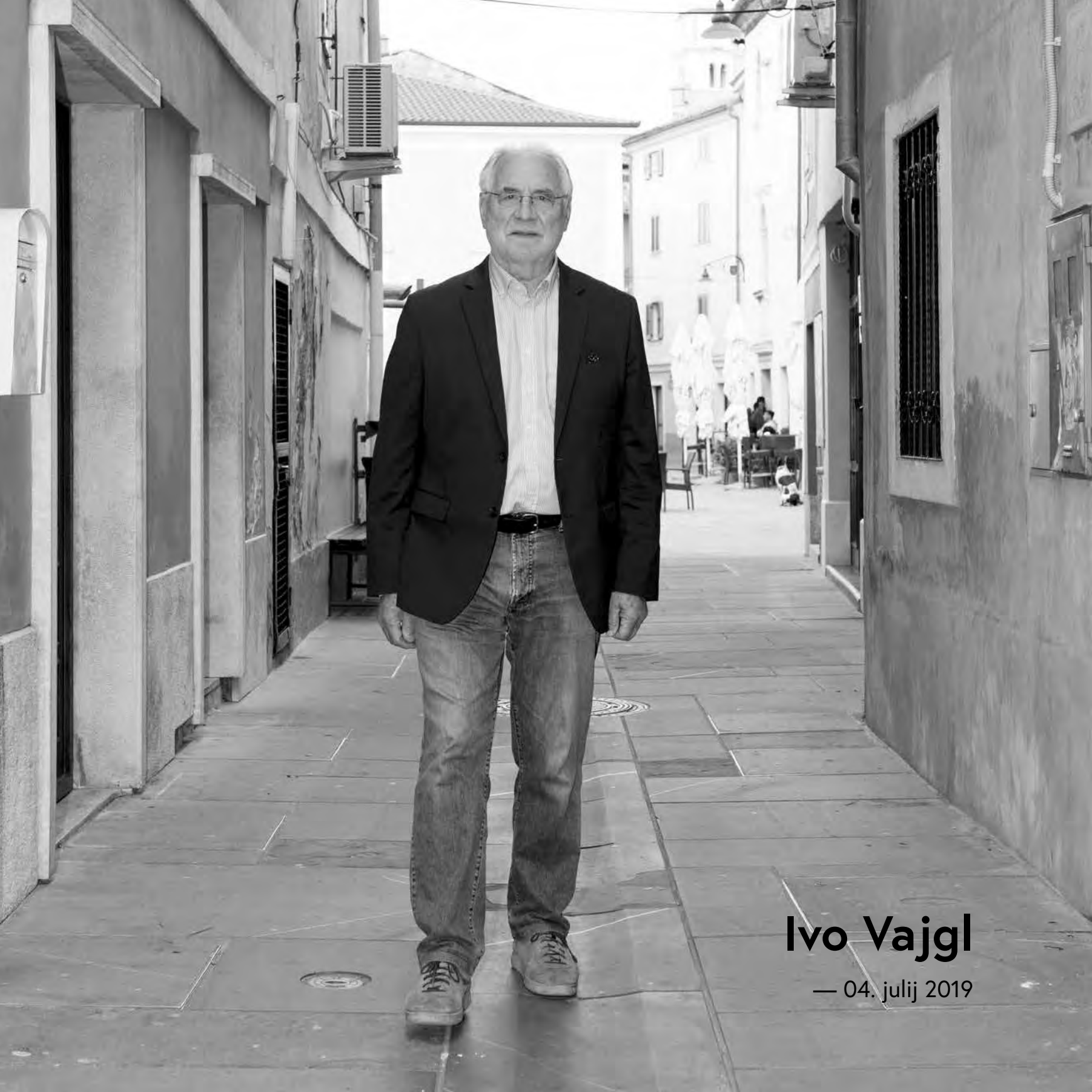

Boris Čuk, legenda rokometu v Izoli, ki z novim levim kolkom odlično pleše rock'n'roll.

Tako ga je na Radiu Koper leta 2019 poimenoval Iztok Novak Easy, le da je dodal še »mladi sedemdesetletnik«. Na radiu je bil dolgo tudi komentator. Zdaj ima ta legenda še kakšno leto več. A kot let ni bilo zaznati ob okrogli obletnici, jih tudi zdaj ni. Nekaterim so geni naklonjeni. Je pa res, da tudi sami ne sedijo križem rok, še posebej, če so za šport izbrali rokomet. Boris Čuk mu je zapisan že vse življenje, čeprav je bil tudi predan tabornik, odlično poje in pleše in je po izobrazbi strojni inženir. V tem poklicu ni prav dolgo delal, saj ga je srce vselej vleklo k športu. Odličen igralec, branilec, trener, ki je to postal po naključju, a je ostal ter športno in človeško vzgojil generacije mladih ljudi v Izoli, posebej deklet. Še vedno je tudi selektor ženskih ekip do starosti 17 let. Staranje ga ne zanima, pri tem mu je v navdih srečna družina in zagotovo tudi pes, ki mu ohranja kondicijo. Ko je obeležil okroglih sedemdeset let, je bila fešta v rokometni dvorani, prav takrat stari trideset let, nepopisna in je odmevala še dolgo. Izrečenih je bilo veliko lepih misli, obiskalo ga je kakšnih dvesto ljudi, skoraj vsi, s katerimi je sodeloval na svoji športni poti. Boris prizna, da so tekle tudi solze: »Vedno, kadar srečam svoje nekdanje varovanke, mi rade povedo, kako pomembno vlogo sem imel pri njihovem osebnem razvoju. To je zame potrditev dobrega dela, dokaz sledi, ki sem jo pustil. To mi pomeni mnogo več kot sama športna kariera trenerja slovenskih ženskih rokometnih reprezentanc, po kateri me poznajo.«

V šport ga je zaneslo, ker je bil drobcen fantek. Zelo zgodaj je postal član mladinske reprezentance, doživel izjemne trenutke športnih zmag, a se vseeno ni odločil za študij telesne kulture. V mladosti je bil tudi zagrizen tabornik in z rokometom se je prvič srečal prav v svojem taborniškem vodu. Vsi člani voda so igrali rokomet, bili so tudi sošolci in so z rokometom nadaljevali tudi zunaj taborniških srečanj, na igrišču: »Takrat nismo imeli trenerja, rokometnih veččin smo se učili od starejših igralcev, v najboljšem primeru nas je vodil učitelj športe vzgoje. Do resnega razvoja rokometu je prišlo, ko smo se zavedli potrebe po mladem kadru in se namensko odločili izobraziti bodoče trenerje.« Boris je zato poleg svoje diplome strojnega inženirja končal še višješolski študij za rokometne trenerje, nekateri iz skupine zagnanih prijateljev pa so zaključili Fakulteto za šport. Kar nekaj imen zagnanih trenerjev je ponosno naštel, vsi so pomagali sooblikovati vzpon tega športa, on sam je med ustanovnimi »očeti« izolskega rokometu. Zaradi njihovega dela je danes Izola znana po rokometu na najvišji ravni. Dokaz več, da uspehi nikoli ne padejo z neba, da je zanje treba trdo delati in da je pot do oznake legenda posuta s številnimi vzponi in padci: »Prav poraz te naredi močnejšega, treba se je naučiti, kako ga prenesti. To nam utrjuje kožo, nas naredi močne in pogumne, ljudi s hrbtenico.« Izola iz časa njegove mladosti in ta iz časa njegove modrosti se ne pomembno razlikujeta, mesto je ohranilo dušo. »Še več bi je bilo z novim kulturnim domom in manj ograjami, ki jih je vsepovsod preveč. Tudi v glavah.«

Ivo Vajgl

— 04. julij 2019

93 ZI

»Tri ure v Izoli so zame kot terapija. Tu ljudje nimajo nobene potrebe po vzvišenosti, so pristni.« Tako nas je v knjižnici, potem ko je 4. julija 2019 slovesno prerezal trak novega knjigomata Mestne knjižnice Izola, nagovoril Ivo Vajgl. Čeprav v Izoli ni čisto zares doma, ni bil prvi gost »iz tujine«, ki smo ga gostili na naših večerih. Z Izolo je močno povezan, posvojil jo je, tu kupil stanovanje in se udomačil. Tu je v knjižni zbirki Potisk našega tednika Mandrač izšla njegova knjiga Posebno slab ali samo navaden dan v Strasbourgu. Besede za vabilo na to srečanje so se mi zapisale kar same. **Človek, ki je življenje posvetil Sloveniji.** Trst, Bonn, Cleveland, Beograd, Stockholm, Dunaj, Berlin, Bruselj, Ljubljana, Izola – to so postojanke novinarja, diplomata, politika, človeka. Ob branju knjige spoznamo tudi njegove manj znane plati: ljubezen do likovne umetnosti, kuhanja, glasbe, predvsem pa človekost in tudi karizmatičnost v vsem, kar je v življenju počel in za kar so ga, posebej za njegova prizadevanja za mir, tudi pogosto nagradili. Zadnja v nizu nagrad, morda posebej dragocena, je nagrada katalonske vlade takrat evropskemu poslancu Ivo Vajglu (Alde/DeSUS), ki je v Evropskem parlamentu vodil skupino Platforma dialog EU; križ sv. Jordija za zasluge v prizadevanjih za neodvisnost Katalonije je drugo najvišje odlikovanje. Vabilo na srečanje v Izoli ga je doletelo v Bruslju na dan selitve, ko se je iztekel njegov desetletni mandat evropskega poslanca in se je začel bolj umirjen življenjski čas, v katerem je tudi več Izole. Knjiga je zbirka njegovih kolumn ali morda bolj črtic, ki jih je pisal od junija 2006 do februarja 2019 in objavljajl v Mandraču, njen drugi del pa opisuje čas, ko je bil veleposlanik v Clevelandu, Stockholmu, ki je bil zanj zaradi »udobne neopaznosti« njegov najlepši čas, opisuje leta otroštva in morja v Konavlah

- Popovičih, od koder je njegova mama, opisuje življenje v številnih geografskih in političnih pokrajinah desetih držav, v katerih je služboval v več kot dvajsetih letih življenja v tujini.

V knjižnici nam je pripovedoval o času razpada Jugoslavije, nastajanju nove domovine, nove diplomacije, zgodbe o tem, kako so se slovenski diplomati v novo diplomatsko službo naše nove države vključili hitro, profesionalno in domoljubno. Pripovedoval je o življenju in delu v tujini, stikih z ljudmi, umetnostjo, ki ga je navdihovala, kjerkoli je služboval. O redkih slikah, pravih draguljih, ki jih je za zmerno ceno odkril na avkcijah v tujini. Tudi o ljudeh v naši politiki, ki jih elegantno poimenuje »težavni«. In se spet vrne k Izoli in Mefu, ki je zanj »okras in zidak te skupnosti«, ter pomenu pisanja kolumn: »Ogromno mi je pomenilo. Ko sem pisal za Mandrač, sem se počutil resnično svobodnega.«

Ivo Vajgl je sicer diplomiral na Biotehniški fakulteti v Ljubljani, a je že v študijskem času odkril novinarstvo, postal urednik Katedre in Tribune, njegova prva služba je bilo dopisništvo Tanjuga za Slovenijo v Ljubljani, nato je bil dopisnik RTV in Dela v Trstu, Tanjuga v Bonnu, svojo diplomatsko pot pa je začel kot generalni konzul SFRJ v Clevelandu. In potem je bilo, tudi po razpadu nekdanje skupne domovine, vidnih diplomatskih in političnih funkcij za nekaj strani te knjige. Vedno je bil načelen in vedno je na prvo mesto postavljajl človeka, si prizadeval za mir in rešitve sporov ter pravico do samoodločbe narodov. Na prvo mesto postavlja Kantov kategorični imperativ: »Ravnaj tako, da bo vsako dejanje lahko postalo obči zakon.«

Bojana in Lucio Gobbo

— 12. september 2019

Na koncu večera sta Bojana in Lucio za nas zaplesala tango. Ples, ki je kot objem. »V našem vsakdanu je premalo objemov,« nam pove Bojana, ki je po poklicu psihologinja in psihoterapevtka in je s svojim Luciom, upokojenim elektroinženirjem, že skoraj vse življenje, od zaključka osnovne šole. V vabilo za druženje z njima smo zapisali, da je zadnjih dvajset let njuno življenje povezano s tem čudovitim plesom, da plešeta, nastopata, učita, organizirata, sta aktivista in tango DJ-ja. ***V Izolo sta že pred leti prinesla svež veter univerzalnega plesnega jezika.***

Vedno sta rada plesala, a tango ju je povsem prevzel. Le kaj je v njem tako čudežnega, sem ju vprašala: »Tango je ustvarjalni ples, ki ga plesalca ustvarjata sproti in z občutkom, s poslušanjem glasbe. Seveda se je treba naučiti ponavljajoče sheme, figure in korake ter osvojiti ritem. A od tod dalje igra ključno vlogo zaupanje med plesalcema, sproščenost, prepuščanje glasbi. Plesišče, kjer plešejo tango plesalci, postane prizorišče za prave umetnine, ki jih spleteta soplesalca v plesnem dialogu.« Tango sta spoznala na tečajih latinskoameriških plesov, nadaljevala na tečaju tanga milonga v Trstu in dobro pripravljena odšla v domovino tanga, Buenos Aires, kjer se je ta ljubezen še poglobila, kot tudi želja po širjenju znanja in lepote plesa med druge ljudi. Bojana in Lucio sta že od leta 2004 organizatorja rednih milong in tečajev v Izoli, sama pa nanje potujeta in plešeta tango po svetu. Povsod spoznavata ljudi, med katerimi je univerzalni jezik povezanosti ples. Ne sprašujejo se po poklicih, statusu, dovolj je le ime: »Tango ima tudi psihoterapevtski učinek, saj med plesom čutimo zaupanje do soplesalca, sproščenost, objem, kjer čutimo drug drugega in je zdravilo za dušo in telo. Obstaja

celo tango partnerska terapija, ki bi lahko bil moj projekt ob bližnji upokojitvi,« pove Bojana, zdaj že sveže upokojena. Vse življenje veliko delata. Lucio je navdih za svoj poklic dobil že pri petnajstih, ko je bratu pomagal z osvetljava umetniškega projekta, z enako strastjo je kasneje skrbel za osvetljava in opremo velikih dogodkov in projektov, diskotek in podobno, šest let je bil tudi tehnični direktor podjetja Inde v Kopru. Vse življenje pa je družbeno in politično dejaven, trikrat je bil občinski svetnik, je član predsedstva SD v Izoli, predsednik ZZB NOB Izola, predan Rdečemu križu Izola, zdaj tudi njihov predsednik. Bojana je kot dolgoletna psihologinja na Centru za socialno delo v Izoli, nekaj časa tudi kot direktorica in nazadnje kot psihologinja v Centru za socialno delo v Piranu, obraze človeške stiske vedno videvala na štiri oči. Težave ljudi nimajo skupnega imenovalca, toliko jih je kot ljudi: »Občudujem pa pogum ljudi, ki v stiski poiščejo pomoč, saj je to dejanje poguma in prvi korak k rešitvi.« Svoje znanje prepleta s kolegi v mednarodnem prostoru in poučuje psihoterapijo na Evropskem inštitutu za realitetno terapijo v Kranju.

Luciova družina je bila v Izoli zelo znana, njegov oče Gino je bil ustanovitelj Mehanotehnike, mama Graziela pa dejavna na številnih področjih in morda je Lucio to željo po udeleževanju podedoval po njej. Oba imata rada Izolo, ki je bolj počasna od sosednjih mest, vendar ima dušo: »Hitenje bi jo oddaljilo od ljudi. Želim si, da bi v razvoju mesta našli načine, ki bi ljudi povezovali med seboj.« Lucio še doda: »Izola je najboljšo mesto na svetu, prijetna za življenje, saj ima vse, staro mesto in novi del, a tudi vasi in morje, kjer je v stiku z vsem svetom. Vse ostalo je odvisno od ljudi.«

Radivoj Nardin

— 28. november 2019

95 ZI

Radivoj Nardin je direktor Splošne bolnišnice Izola že od leta 2014 in jo vodi zelo uspešno. Tako uspešno, da je postala v Sloveniji zgled. Leta 2019, ko je bil naš gost v knjižnici, ga je takratni minister za zdravje prosil za pomoč – sočasno vodenje bolnišnice v Šempetru, ki se je utapljala v rdečih številkah in pogosto menjavala direktorje. Da je dobrih osem mesecev zmožal vse to, sta bili zaslužni dve predani ekipi, tista izvrstno utečena v domači bolnici v Izoli in tista na novem delovnem mestu. A naš gost je bil v času, ko je to zgodbo s previdnim optimizmom šele začel.

Čeprav živi v Izoli že vse življenje, o njem kot človeku ne vemo veliko. Da je bil dolgo tabornik našega rodu Jadranskih stražarjev v skupini Delfini, da zna s svojimi rokami in glavo narediti veliko vsega, da je že nono, kot tudi, da je kot Izolan poročil Pirančanko, pa sem izvedela z nekaj truda in z njegovo odprtostjo v pogovoru. Kot otrok je živel v središču Izole, v blokih ob kinu, prvih korakov podjetnosti pa se je naučil med igro na ulici: »Ker so bili vsi moji prijatelji višji od mene, sem ta primanjkljaj v višini nadoknadil z besedami in se tako učil temeljev menedžmenta,« pove v smehu. Njegov predani odnos do dela in do ljudi pa ima korenine doma. Odraščal je v veliki družini s tremi otroki: brat Marino živi v Durbanu v Južni Afriki, a vsako leto pride domov za mesec dni, sestra Tatjana živi v Izoli. Očeta, ki je vozil tovornjak Delamarisa, smo poznali vsi, mama ga je naučila tudi gospodinjskih veščin, ki ga še danes sproščajo in se jih ne brani. V osnovni šoli je bil odličen učenec, skoraj prelahka se mu je včasih zdela, malo se mu je zataknilo na gimnaziji, kjer so ga poleg šole zanimala tudi dekleta in se je prepisal ter obrnil smer in način

šolanja od končane poklicne trgovske, srednje ekonomske, magisterija in skoraj že doktorata iz menedžmenta.

Vmes pa je zelo veliko delal, nabiral je podjetniško kilometrino, ukvarjal se je s prevozništvom in takrat že deloval v bolnici kot član sveta zavoda, kjer je dobro spoznal njeno delovanje in ustroj. Morda je prav ta podatek ljudem manjkal, ko so se čudili ob njegovem imenovanju, kasneje pa uspehom ob okrevanju ustanove, ki je bila ob njegov prevzemu v manj rožnatem stanju. Čudili so se tudi napredku na vseh področjih, ki je našo bolnico spremenil v zgodbo o uspehu. Odločil se je, da je odpuščanje ljudi zadnja od možnosti: »V omarah nisem iskal okostnjakov. Moj pogled je bil usmerjen v analizo stanja ob prihodu in v prihodnost. Najtrši oreh je bil prepričati zaposlene, da se je treba prilagoditi sistemu in v tem okviru narediti največ. Seveda uspeha ne bi bilo, če ne bi bil sposoben ustvariti ekipnega duha med zaposlenimi, med ljudmi ni manj- in večvrednih, vsi so enaki in vsak prispeva svoj košček v mozaik uspeha naše bolnišnice.« Še posebej pomembno se mu zdi postavljati okvire, cilje in izzive, ki ljudi motivirajo. Delo ima rad, morda je celo deloholik, ki pa si zna vzeti čas za počitnice in dolg dnevni sprehod s psom. Doma ga podpira družina, žena in dva odrasla otroka, rad je nono. V službi pa ima, pravi, neverjetno ekipo: **»V tako velikih projektih, kot je bolnišnica, en sam človek ne pomeni nič, če z njim ni prave ekipe.«** Izolo ima neskončno rad, rad je družbeno in politično dejaven, nekoč je bil tudi kandidat za župana: »Včasih sem si za Izolo želel hitrejšega razvoja, zdaj cenim zmernost in prijetno vzdušje pri poslovanju, v politiki, v mestu in zasebnem življenju.«

Miriam Feder

— 27. februar 2020

Na prvi pogled se zdi precej nenavadno, da urejena gospa, ki v visokih petah z lahkoto obvlada diplomatski parket in številna skoraj filigranska pravila obnašanja – od leta 1996 je namreč zaposlena na Protokolu Republike Slovenije in na najvišjih vrhovih države kot sekretarka protokola ureja srečanja, ki jih gledamo na televiziji – igra bas kitaro. Enako nenavadno se zdi, da se takrat, ko ima zrak 12 stopinj in morje 11 pozimi kopa v morju in že leta obiskuje zelo intenzivno fitnes vadbo. A človek je skoraj vedno bitje presenečenj.

Miriam Feder se je nekoč pisala Sorgo, je pripadnica italijanske manjšine, obiskovala je italijansko osnovno šolo in gimnazijo, z najvišjimi ocenami diplomirala na Univerzi v Trstu iz tolmačenja za slovenski, italijanski, angleški in španski jezik ter kasneje pridobila še znanstveni magisterij iz državnih in evropskih študij v Ljubljani. A za uvod v naš klepet je prijela v roke bas kitaro in s skupino Ol aloun, v kateri igra in poje tudi njen sin Mark, zaigrala. V javnosti so se po mnogih vajah predstavili prvič. Glasba jo spremlja že vse življenje. V mladosti je igrala klavir, pela je v dekliškem pevskem zboru in igrala v dramskem krožku matične italijanske skupnosti v Izoli; glasbo posluša tudi med vsakodnevno vožnjo v službo v Ljubljano že 24 let. Kot študentka je sodelovala s TV Koper - Capodistria, prevajala in urejala je podnapise različnih oddaj in se po diplomi pogumno obrnila na slovenski parlament z vprašanjem, ali morda potrebujejo prevajalko. Napotili so jo v protokol in tu je ostala. Ukvarja se s pripravami in izvedbo protokolarnih dogodkov uradnih in delovnih obiskov tujih državljanov pri nas in naših v tujini ter po Sloveniji, sodelu-

je pri pripravi uradnih sprejemov, državnih proslav, predaji akreditivov tujih veleposlanikov v Sloveniji in še veliko drugih dogodkih, ki kljub navidezni enostavnosti potrebujejo dolge in skrbne priprave. Z diskretnostjo, ki je pomembna za takšno delo, a značilna tudi za Miriam, nam je pripovedovala o obisku kraljice Elizabete v Sloveniji, ki je pregled častne čete začela malce prehitro, saj je preslišala začetek himne. Nasmeljali smo se pripovedi o tem, kaj se ji je zgodilo v Libiji leta 2009: »Tam nismo imeli stalnega predstavništva in bilo je precej stresno, saj nismo vedeli, kaj nas čaka. Kot veleva praksa, smo šli v »predhodnico«, kamor gre predstavnik protokola pred obiskom, da lahko uradni obisk pripravimo do potankosti. Predstavniki države gostiteljice so me prosili, ali lahko preverim, kako zveni naša himna Zdravljica v izvedbi njihovega orkestra. Seveda sem imela s seboj note in besedilo, imam tudi glasbeno znanje in tako smo izvedbo popravili. Naša himna je potem v uradnem delu zvenela spodobno. **Pri vsakem dogodku pomagajo jasna pravila, ki so z leti manj toga, in takrat ko se kljub vsemu kaj zalomi, je treba biti pripravljen na vse in znati odreagirati hitro in povsem neopazno.**«

»Kaj je večno?« jo vprašam: »Tisto, kar v javnem političnem diskurzu vse bolj izginja, to je spoštovanje do sočloveka in kultura dialoga. To je osnova za vse odnose.« Izolo ima rada, tu je njen dom. Svojega angleškega moža je spoznala med izpopolnjevanjem angleščine v Londonu, Martin se iz občinstva po italijansko oglasi, da je tu njegov dom. Dom, kjer govorijo italijansko, angleško in slovensko.

Nada Jerman

— 18. junij 2020

97

ZI

Nada Jerman je naša cvetličarka že vrsto let, in čeprav živi v Dekanih, gre domov samo spat, saj je njen dom Izola. Tu preživlja vse dni v tednu, vrata cvetličarne niso zaprta niti ob nedeljah. Cvetličarno Mimi je odprla njena mama, ki so jo klicali Mimica, od tod ime Mimi; na tem mestu, v Drevoredu 1. maja blizu kina je že vse od leta 1966. Ko je bila Nada majhna punčka, je celo spala v košari pred cvetličarno, na soncu med rožami, kot da je na razstavi.

V Izoli je hodila v vrtec in osnovno šolo, domače naloge je delala v cvetličarni. Bila je odlična učenka, sanjala je o študiju novinarstva ali prava, pa se je obrnilo drugače. Morda je imela prste vmes mama, a v osnovni šoli so ji svetovali nadaljevanje šolanja v kmetijsko-živilski stroki. Iz uporništvu se je v drugem letniku v Celju na isti šoli prepisala na drugo učno smer, cvetličarstvo. Očitno ji je bilo nadaljevanje mamine dejavnosti usojeno in tudi z uporniškimi dejanjem je bila tako le še korak bližje cvetličarni. Takoj po zaključeni šoli je začela delati v domači cvetličarni, čeprav je imela možnost oditi v slavni San Remo, kjer bi lahko vodila rastlinjak nageljnov. To zanjo ni bila žrtev, pač pa zavestna odločitev. Kdo ve, morda je bilo to v zvezdah zapisano že takrat, ko je v drugem razredu osnovne šole stranki sama pripravila prvi šopek nageljnov? Lepo ga je naredila, ni ga pa znala zaračunati: »Še dobro, da je bilo to naročilo zveste stranke, ki mi je tudi razložila, kako pravilno zaračunati šopek. Od takrat naprej še danes računam na isti način.« Le nekaj let kasneje je v mamini odsotnosti sama za občinsko proslavo izdelala lovorov venec, ki v cvetličarstvu velja za mojstrski izdelek. Nihče ni opazil razlike, še mama jo je zaznala zgolj po pisavi na posvetilu.

Cvetličarno je od mame uradno prevzela leta 1989, in ko je vzela vajeti v svoje roke, je spremenila skoraj vse – podobo in organiziranost cvetličarne, njeno estetiko, celo dobavitelje je zamenjala. Nova odgovornost ji je podarila tudi večjo svobodo. Zdi se, da je svoji hčerki, ki se je tudi podala na mamino pot, drugačna mentorica. Uči jo, a ji pušča več svobode. V cvetličarstvu je svoboda pomembna, saj je to čudovit in zelo ustvarjalen poklic. Trendi se z leti sicer spreminjajo, a pri nas ob morju jim ne sledimo z veliko hitrostjo. Vpliv bližnje Italije, ki je zagotovo številka ena na področju mode, v floristiki pa zaostajajo, se je dolgo držal tudi pri nas: »Italijani imajo radi velike šopke z metri ovojnega papirja in velikimi pentljami, kar so drugod že zdavnaj opustili. Danes so šopki brez nepotrebne navlake, naravni. Ljudje si včasih še vedno želijo tega preživetega stila, a se premika na bolje. Zelo radi imajo manjše bidermajer šopke.« Razlika v miselnosti ob nakupu cvetja se pozna tudi med regijami: »Pri nas ljudje še vedno rečejo, naj izdelam šopek za določen znesek, drugod cena ni bistvena. A mislim, da tu ne gre za radodarnost kupca, pač pa moč navade.« Nadi se simbolika cvetja in pomen barv ne zdita bistvena. Najbolj pristni kupci so najmlajši: »**Otroci vedno izberejo rumene vrtnice. Izberejo cvet, ob katerem jim zaigra srce.**«

Z leti je Nada postala svojevrstna kronistka življenja v Izoli, spoznala nas je ob nakupu cvetja v trenutkih sreče, a tudi bolečine in žalosti. Pravi, da se Izola v svojem bistvu ni veliko spremenila. Ljudje znajo stopiti skupaj, ko je treba, in znajo pomagati drug drugemu: »In prav v teh trenutkih se Izola in njen duh pokažeta v vsej veličini. Izola je mesto z dušo.«

Zahvala za skrb v času koronavirusa

— 24. junij 2020

Zanimivi Izolani so prvič postali »občinska proslava« na predvečer državnega praznika, 24. junija 2020 na Manziolijevem trgu. Ta dogodek je bil poseben zaradi protivirusnih ukrepov, in ker smo vsebino namenili počastitvi tistih ustanov in posameznikov, ki so v prvem valu soočanja s covidom poskrbeli za varnost Izolanov. Priznam, nenavadno je bilo na odru gledati občinstvo z maskami na obrazu. Obudili smo spomin na 25. junij 1991, ko je Slovenija formalno postala neodvisna, in na čas, ko si je izborila svojo neodvisnost. A vse, kar je med nas prinesel covid, ni primerljivo z osamosvojitveno vojno.

Covid-19 je ustavil Človeštvo, ustavil je Svet, bil je in še vedno je neznan in neviden sovražnik. A nas je kot ljudi povezal na številnih ravneh. To povezanost Izolani skozi zgodovino poznamo iz porazov in zmag. Tudi borba z virusom nas je povezala, zato smo na odru predstavili sedem ustanov in sedem sogovornikov, ki so takrat delovali z roko v roki, povezani v krizni štab. 16. marca 2020 ga je ustanovil župan Danilo Markočič in ta štab je bil v slovenskem merilu z marsikaterim ukrepom inventiven ali celo prvi. Srečevali so se vsak dan pred občino, na zraku in z maskami na obrazih. Delo civilne zaščite nam je predstavil Zdenko Deželak, ki sveže upokojen v tistih dneh še niti ni dobro odložil uniforme komandirja Policijske postaje Izola, ko je že moral prevzeti vajeti civilne zaščite in pomembno koordinacijo v hudi, za vse nas novi zgodbi. Delo Rdečega križa nam je predstavila Branka Požar, ki jo kot dobro vilo poznamo vsi Izolani. Brez prostovoljcev ne gre in v tistem času sta delovali dve posebni telefonski številki za dostavo nujnih potrebščin na dom in za zagotavljanje varstva na domu. In spet se je pokazalo, da je v slogi moč. Direktor Zdravstvenega doma Izola, Evgenij Komljanec, nas je na samem začetku svaril pred virusom, ni bil optimist

in imel je prav. V prvem valu smo se v Izoli lahko pohvalili, da imamo le štiri obolele, v drugem valu pa je bila zgodba precej drugačna. A naš zdravstveni dom in njegovi zaposleni so delovali organizirano, hitro in učinkovito, v dobro občanov in z dovolj zaščitne opreme. Matjaž Gergeta, vodja vzdrževanja na Komunalni Izola, je povedal, da so bile hude poplave leta 2019 močna izkušnja za vse nas, posebej za komunalno.

In potem je leta 2020 prišel covid. Izola je bila med prvimi v Sloveniji, kjer smo zaprli otroška igrišča, prvi smo začeli z razkuževanjem javnih površin in predvsem z ozaveščanjem ljudi, kaj nas čaka. Bilo je veliko dogajanja, kjer je bila komunalna vitalnega pomena. Čas, ki smo ga preživel doma, je tekel drugače. Izolacijo smo izkoristili za generalna čiščenja, kar je delo komunale obremenilo, bilo je tudi ogromno kosovnih odpadkov. Naši gasilci delujejo v dveh društvih, v Izoli in Kortah, obe pod Gasilsko zvezo Izola, ki jo vodita predsednik Evgen Lovrečič in poveljnik Simon Felda, ki je bil ta dan z nami. Bili so nepogrešljivi pri marsičem, njihovo vozilo pa je z glasbo in obvestili iz zvočnikov prinašalo tudi upanje. V Domu upokojencev Izola je doma srčnost in samo predanemu delu 107 zaposlenih se lahko zahvalimo, da se v prvem valu ni zgodila virusna bomba, v drugem pa, ko se je, so jo tudi z zunanjo pomočjo gasilcev in civilne zaščite obvladali, kot se spodobi. A takrat smo bili na začetku in socialna delavka Maria Sorgo Brec je govorila o stiski zaradi izoliranosti njihovih varovancev, ki se s časom žal ni zmanjšala. Župan Danilo Markočič je povedal, da so ta čas na občini izkoristili za izdajo Kataloga obrti v Izoli, predvsem pa se je zahvalil vsem Izolanom, ki smo razumeli, da je soočanje z virusom tek na dolge proge, ki potrebuje enotnost in povezanost. To pa znamo, kajne?

MESTNA KNJIŽNICA IZOLA
BIBLIOTECA CIVICA DI ISOLA
PUBLIC LIBRARY OF ISOLA

Ulica Osvojitelno fronte 15 / Via del Fronte di Liberazione 15 • IZOLA • ISOLA

Marina Hrs

— 17. september 2020

Marina Hrs je predana poslanstvu knjižnice in ljudem. Že več kot trideset let je direktorica Mestne knjižnice Izola, to je njen zadnji mandat pred upokojitvijo. Njena študijska pot je bila ovinkasta, diplomirala je novinarstvo na Fakulteti za družbene vede, a jo je življenje odneslo med knjige in bralce. Rada ima življenje, rada se uči, vsako leto česa novega, od pletenja košar, do kaligrafije ali izdelave hidrolatov. Je mama treh otrok in že dvakrat nona in kot gostji pogovora sem edino njej lahko rekla: »Dobrodošla doma.« Prav ona je leta 2004 zagnala projekt Zanimivi Izolani, ki ljudi tega mesta povezuje že dolga leta in je v tem edinstven v Sloveniji. Knjižnica vsako teh zanimivih človeških zgodb zapiše, digitalizira ter objavi na spletnem portalu Kamra, ki združuje domoznanske vsebine kulturnih ustanov z vse Slovenije. Tu jih ljudje radi berejo; v vseh teh letih so dosegle šesto mesto po branosti med vsemi slovenskimi digitaliziranimi zbirkami.

V tako dolgih letih vodenja knjižnice se je nabralo veliko projektov s predznakom »prvi«. Že leta 1994 je bila naša knjižnica med prvimi, ki je prešla na računalniško obdelavo gradiva, od leta 1998 je vključena v projekte neformalnega izobraževanja, imela je svoje Središče za samostojno učenje in Borzo znanja za celotno Primorsko ter dostop do interneta. Digitalizirali so nekaj dragocenih zbirk, od starih razglednic do tovarniških časopisov, imajo izjemno zbirko starih igrač, ure pravljic, raznolike študijske krožke, vitrine ustvarjalnosti, razstave in še veliko drugega. Za vse naštetu je potrebna uigrana ekipa ljudi, a brez dirigenta ni dobro zvenel še noben orkester. V knjižnici te knjiga najde ali ti njo, od otroštva do

pozne starosti. Živ dokaz, kako radi imamo našo knjižnico, smo Izolani sami, ki smo si knjige leta 2004 ob njeni selitvi v sedanje prostore v živi človeški verigi podajali iz rok v roke: »Vključenih je bilo veliko prostovoljcev, podjetij, občinskih in državnih predstavnikov, sama človeška veriga skozi Izolo je bila dolga kar 900 metrov, kar je bil tudi velik logistični zalogaj, a je bilo ob pomoči občine vse odlično izpeljano. Ne morem pozabiti povezanosti Izolanov, pripravljenosti storiti nekaj skupaj za skupno dobro.« To ljubezen do knjige, besede in povezanosti pokaže Marina na različne načine. Morda je najsrečnejša takrat, ko pripoveduje pravljice, ko obiskovalcem ali starostnikom v domu upokojencev pripravi potopisno predavanje s svojih družinskih potovanj.

V knjižnici se Marina počuti kot doma in ta občutek doma želi s sodelavci pričarati vsem Izolanom. Kaj vse je knjižnica, jo vprašam in tako jo opiše: »Je prostor učenja, srečevanja, druženja, prostor, kjer je znanje dostopno vsakomur, je ustanova za vse generacije ljudi z različnimi okusi, potrebami, je kot živ organizem, ki se razvija in raste skupaj s potrebami okolja.« Vsi uspehi knjižnice očem niso vidni takoj, četudi so nagajeni z državnimi in občinskimi priznanji. V knjižnici čas drugače teče ali se nam le tako zdi. Marina je z doseženim zadovoljna, vsi pa si želimo večjo knjižnico, saj je za 90 tisoč enot gradiva in razvojne vsebinske želje že zdavnaj premajhna: »Kultura nastavlja ogledalo enoumju, dala nam je jezik, širi nam obzorja.« A potrebuje tudi prostor. Ta misel me prešine vsakokrat, ko vstopim v njeno pisarno, prepolno knjig, ki bi jih morda že zdavnaj morala odpisati, a se od njih ne zmore posloviti, ker jih ima rada.

Kazalo

Babič Agnese	150	Gerk Bogdan	56
Baloh Anton	116	Gobbo Bojana in Lucio	196
Benčič Dora	68	Gombač Srečko	44
Benčič Nataša	108	Grahek Zvonko	40
Bertalanič Francka	38	Gregorčič Nevenka	26
Beržan Dorina	96	Grižonič Remigio	94
Bolje Aleš	180		
Božič Suzana	156	Hrovatin Enzo	124
Brezavšček Dare	30	Hrs Marina	206
Bučar Leon	152	Hrvatina Lilijana	130
Bučar Rudi	28		
Buić Mirna in Toth Erik	128	Ivančič Mirela	106
Chicco Hajdin Selma	58	Jakomin Rajko	46
Cilenšek Maja	102	Jereb Andrej	146
		Jerman Nada	202
Čebren Jasna	190	Jovanović Klarisa	70
Čuk Boris	192	Jurinčič Edelman	184
		Juriševič Anton	80
Depangher Nelfi	34	Kleva Ivančič Rok	76
Dernikovič Andrej	32	Klokočovnik Tomislav	64
Dežjot Zorko	54	Kobal Boris	162
Dolher Žiga	92	Kobal Janez	148
		Kocjančič Ervin	164
Ećimović Timi	138	Kocjančič Sandra	158
Evačić Ivica Ivek	170	Kolenc Igor	114
		Korenika Miran in Matej	112
Fatur Mojca	66	Kralj Lara	86
Feder Miriam	200	Kralj Marjan	154
Filipi Goran	48	Križ Aljoša	120
Filiput Darko	110		
Flego Lorella	134		

Ljubič Martina	88	Slekovec Dagmar in	
Lorbek Jožef Jošt	100	Aleksander	78
Lovrečič Mirando	42	Steinbacher Koni	20
Markočič Danilo	126	Škrlič Nevio	98
Miklobušec Branko	22	Šolaja Mara	182
Mislej Drago Mef	144	Turk Robert	142
Miško Judita	60	Uršulinke	12
Morato Nada	24	Vajgl Ivo	194
Motoh Marjan	84	Val Eta	118
Nardin Radivoj	198	Višnjevca Tuljak Marisa	104
Nastovski Slavica	62	Zahvala za skrb v času	
Orlač Mirko	172	koronavirusa	204
Ostrouška Vlado	136	Zajc Neva	36
Pečan Breda	16	Zaro Bruno	140
Pegan Vanja	52	Žbogar Vasilij	10
Popovski Marjetka	90	ŽPZ Sinji galeb	160
Prešern Rozana	176	Živulović Srdjan	166
Pušpan Elizabeta in Alen	122	Žiža Felice	178
Radojevič Zvonka	168	Žlogar Anton	74
Raspolič Claudia	186	21. jubilejno srečanje	50
Ražman Celestina	72	90. jubilejno srečanje	188
Rodin Ana	82		
Rutar Sara	174		
Saliji Adnan in Tadžedin	18		
Sau Silvano	14		
Simonovič Branko	132		

Pomagali ste knjigi na pot v pravem trenutku. Hvala vam.

dinit
card services

Sanofarm
Fitoterapija in farmacevtika

Koronika & Moskon®

ATLANTIC
GRUPA

DOLHEIR

ZARO
1348
Izola

Gostilnica
Bujol
Izola

komunala
izola - isola

FILKO - Filiput Darko s. p.

SLAŠČIČARNA JADRAN
od 1952
PRI EKREMU

Hotel Marina

Veterinarski center Lara

JEREB
AVTO CENTER

Radivoj
Nardin s. p.

Prevozišтво,
svetovanje in dajanje
lastnih nepremičnin
v najem

COMUNITÀ DEGLI ITALIANI
Prospedale Bresovški degli Ughi DI ISOLA
Associazione culturale e sportiva

SKUPNOST ITALIJANOV
Prospedale Bresovški degli Ughi IZOLA
Društvo za kulturno in športno dejavnost

SR
ŠTULE
VINI D'ISTRIA

Pokrovitelji

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

Nataša Benčič

Zanimivi Izolani 100: portreti 2004–2020

Izdala in založila: **Mestna knjižnica Izola, Italijanska samoupravna narodna skupnost Izola**

Zanju: **Marina Hrs, Marko Gregorič**

Spremlne besede: **Drago Mislej Mef, Marina Hrs, Agnese Babič, Nataša Benčič**

Prevod: **Mirjana Kramarič Francé**

Lektoriranje: **Senija Smajlagić, Mirjam Jug Ostrouška**

Fotografije: **Remigio Grižonič, Saša Sergej Merkandel (Nada Morato), arhiv Občine Izola (Igor Kolenc),**

Tomaž Primožič (Ervin Kocjančič)

Fotografija na naslovnici: **Remigio Grižonič**

Risbe: **Nana Posega**

Oblikovanje in prelom: **Moare**

1. spletna izdaja

Izola, 2021

Izdajo knjige so omogočili: **Občina Izola, Mestna knjižnica Izola, Italijanska samoupravna narodna skupnost Izola**

Vse pravice pridržane.

http://www.izo.sik.si/images/Zanimivi_Izolani/Zanimivi_Izolani_100_portreti_2004-2020.pdf

**Ja, drugačni smo.
Biti Izolan je res
stanje duha.**

**Sì, siamo diversi.
Essere i(l)solani è una
condizione dello spirito.**

Babič Agnese / Baloh Anton / Benčič Dora / Benčič Nataša / Bertalanič Francka / Beržan Dorina / Bolje Aleš / Božič Suzana / Brezavšček Dare / Bučar Leon / Bučar Rudi / Buić Mirna in Toth Erik / Chicco Hajdin Selma / Cilenšek Maja / Čebtron Jasna / Čuk Boris / Depangher Nelfi / Dernikovič Andrej / Dežjot Zorko / Dolher Žiga / Ećimović Timi / Evačić Ivica Ivek / Fatur Mojca / Feder Miriam / Filipi Goran / Filiput Darko / Flego Lorella / Gerk Bogdan / Gobbo Bojana in Lucio / Gombač Srečko / Grahek Zvonko / Gregorčič Nevenka / Grižonič Remigio / Hrovatin Enzo / Hrs Marina / Hrvatina Lilijana / Ivančić Mirela / Jakomin Rajko / Jereb Andrej / Jerman Nada / Jovanović Klarisa / Jurinčič Edelman / Jurišević Anton / Kleva Ivančić Rok / Klokočovnik Tomislav / Kobal Boris / Kobal Janez / Kocjančič Ervin / Kocjančič Sandra / Kolenc Igor / Korenika Miran in Matej / Kralj Lara / Kralj Marjan / Križ Aljoša / Ljubič Martina / Lorbek Jožef Jošt / Lovrečič Mirando / Markočič Danilo / Miklobušec Branko / Mislej Drago Mef / Miško Judita / Morato Nada / Motoh Marjan / Nardin Radivoj / Nastovski Slavica / Orlač Mirko / Ostrouška Vlado / Pečan Breda / Pegan Vanja / Popovski Marjetka / Prešern Rozana / Pušpan Elizabeta in Alen / Radojevič Zvonka / Raspolič Claudia / Ražman Celestina / Rodin Ana / Rutar Sara / Saliji Adnan in Tadžedin / Sau Silvano / Simonovič Branko / Slekovec Dagmar in Aleksander / Steinbacher Koni / Škrlič Nevio / Šolaja Mara / Turk Robert / Uršulinke / Vajgl Ivo / Val Eta / Višnjevca Tuljak Marisa / Zahvala za skrb v času koronavirusa / Zajc Neva / Zaro Bruno / Žbogar Vasilij / Ženski pevski zbor Sinji galeb / Živulović Srdjan / Žiža Felice / Žlogar Anton / 21. jubilejno srečanje / 90. jubilejno srečanje

Občina · Comune di
IZOLA · ISOLA

MESTNA KNJIŽNICA IZOLA
BIBLIOTECA CIVICA DI ISOLA
PUBLIC LIBRARY OF IZOLA

COMUNITÀ AUTOGESTITA DELLA NAZIONALITÀ ITALIANA DI ISOLA
ITALIJANSKA SAMOUPRAVNA NARODNA SKUPNOST IZOLA

ISBN 978-961-94812-3-3

9 789619 481233